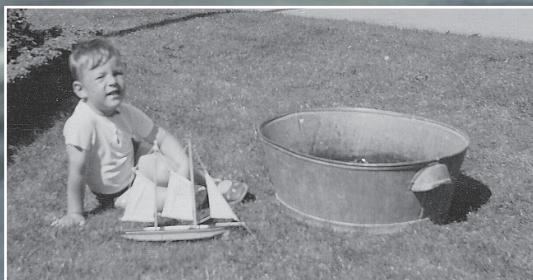

Jag sökte mitt ursprung...

Bertil Morin

Jag sökte mitt ursprung...

Bertil Morin

© Bertil Morin och Morins ADB & Affärsutveckling AB.

www.morins.se

Omslag: CS & Co AB. Originalmålning "M/S Dagny" - Lars Andréén 2002

ISBN 978-91-637-4169-2

Bo är inte din pappa...

En ilsket skrällande ringsignal från mitt reseväckarur får mig att resa mig upp från madrassen på parkettgolvet och undra var i all världen jag befinner mig. I bakgrunden kan jag höra ett välbekant klirrande ljud från glas och tallrikar när de sätts ner på bordets hårda perstorpskiva. Då först går det upp för mig att jag har vaknat upp hos svärmor med min familj och nu håller hon på att laga frukost till oss inför vår lillsemester i Danmark. Vi ska idag åka upp till Varberg för att ta färjan över till Grenå med siktet inställt på Legoland och lejonparken i Givskud. Något som barnen har sett fram emot hela sommaren sedan skolavslutningen. Klockan är väl inte mer än fem på morgonen så inte undra på att jag känner mig lite yrvaken. Snabbt får jag städat undan mitt natthärbärke och klätt mig tillräckligt för att kunna gå utomhus och påbörja inpackning i bilen innan resten av familjen kommer på fötter för att samlas kring frukostbordet.

Stående bredvid bagageluckan på bilen med de två tyngsta resväskorna på trottoaren letar jag febrilt efter bilnyckeln, först i vänster byxficka där jag brukar lägga den, sedan i höger och därefter i alla andra skrymslen på mina kläder utan minsta förnimmelse av något metalliskt föremål i form av en nyckel. I panik springer jag tillbaka till lägenheten tre trappor upp, jag måste väl ändå ha lagt den någon annanstans. Bilen min första tjänstebil, har jag nyligen fått överta från en säljare som gick i pension inom vår koncern och som dessutom hade slarvat bort reservnyckeln, så jag måste bara hitta originalet.

- Har du tittat så den inte sitter på sin plats inne i bilen?

undrar min hustru lite försynt.

Full fart ner för trapporna igen och ut till bilen och väskorna.

- H-e, skriker jag rätt ut i luften, utan att tänka på att folk ligger och sover, när jag till min fasa ser nyckeln hänga in till ratten i den annars så omsorgsfullt låsta bilen. Snabbt vänder jag på klacken och rusar upp för trapporna igen, denna gång för att ringa polisen och be om hjälp med att komma in i bilen.

- Tyvärr, detta är inget vi kan stå till tjänst med, upplyser ett trött jourhavande polisbefäl mig om, men du kan få telefonnumret till den låssmed som är jour för tillfället och som vi brukar hänvisa till.

Det tackar jag hövligt för och tecknar ner numret på en liten lapp med pennan som i all hast sticks i näven på mig av svärmor.

Det här är nästan för bra för att vara sant, tänker jag. Låsoperatören sitter just nu i sin bil på väg från Getinge till Halmstad och lovar att prioritera mitt behov av att snarast få komma in i bilen. En kvart senare är han på plats och efter ytterligare fem sekunder har han öppnat framdörren till förarplatsen där nyckeln hänger. Hundra kronor per sekund (500:-) kostade äventyret och ordningen är återställd så att också jag får tid att äta gröt i lugn och ro.

Vistelsen i Danmark blev sedan en skön avslutning på semestern. Frånsett svärmorna av nyckelpigor, som anföll oss när vi hade tänkt att få njuta av ett skönt bad i Kattegatts svalkande böljor, strax innan vi skulle köra ombord på färjan i Grenå för vidare transport hem.

Hemkommen till Växjö ringer mamma och ger mig dåligt samvete för att vi inte har hälsat på hos dem under hela

denna sommar. Jag lovar henne därför att komma hem och äta söndagmiddag nästkommande helg, en middag som skulle komma att förändra relationen mellan mor och son för all framtid. Hade hon anat det skulle hon nog inte så enträget bönat och bett mig komma hem.

Nåväl, denna söndag, sista dagen på årets sommarses-
ter, börjar som vanligt med att ungarna springer ut i träd-
gården för att leka när vi kommit fram och vi vuxna sätter
oss i köket för att prata. Inte för att jag säger så mycket,
jag bläddrar i de exemplar av Hallandsposten som lig-
ger framme medan de andra konverserar, jag hummar lite
ibland och tittar då fram bakom tidningen för att visa mitt
deltagande. Sådan har jag alltid varit hemma säger mam-
ma, tyst och hållit mig vid sidan om, gått in i mig själv på
något sätt.

På utsatt klockslag blir det dags för den traditionella
fläsksteken med gräddsås och potatis, möjligen också
med kokta morötter och inlagd gurka som tillbehör. I
min barndom reagerade jag allergiskt av säsongens första
jordgubbar, ett fenomen jag utnyttjade när man försökte
påtvinga mig något jag inte tyckte om. Gurkan hörde hit.
Då drog jag ofta en vit lögn om att jag var allergisk mot
det också för att slippa stoppa det i munnen, något som
kanske mina syskon avundades mig.

Allt sött däremot tilltalade mig och det tog många år i
vuxen ålder innan jag vandes av med att till exempel ha
sirap till potatismos och korv. Likaså kunde jag inte tacka
nej till söta efterrätter även om jag skulle riskera att råka
ut för en allergisk reaktion av dem. Högt på önskelistan
över efterrätter står fortfarande kräm gjord på en bland-
ning av torkad frukt med mjölk och kanske hade mamma
ändå koll på detta eftersom middagen avrundades med

just den krämen.

Av någon anledning har jag aldrig haft ro till att stanna några längre tider vid mina besök i föräldrahemmet, så inte heller denna gång, varför jag markerar att bryta upp redan när vi blivit mätta på efterrätten. Mamma jämrar sig, som bara hon kan, för att vi ska lämna dem så snart när vi nu äntligen har kommit hem och övertalar mig förstås till att stanna kvar ytterligare en stund för att dricka kaffe och äta av hennes hembakade bullar.

Hon vet att vår pojke är nötallergiker men vi vill ändå försäkra oss om att det inte finns spår av nötter i det han vill stoppa i sig, även om hon tycker att vi är tjatiga.

- Du behöver inte vara orolig, säger mamma till honom, jag har själv bakat bullarna så där finns garanterat inga nötter. Du kan äta av allt jag har satt fram på bordet, bedyrar hon.

Vad hon däremot inte talade om var att de finska pinnarna, som hon hade lagt upp på ett fat, var köpta i Konsumbutiken vid torget utan att hon hade tagit sig tid till att läsa innehållsförteckningen. Jodå, sådan fanns på den tiden också, och i efterhand kunde vi läsa på förpackningen, som hon redan hade slängt bland soporna, att de innehöll nötter!

Intet ont anande 7-årig ättelägg stoppar med förtjusning i sig av alla de kakor som bjuds, inte ofta vi själva har småkakor hemma så därför tar han chansen nu.

Reaktionen kom direkt, han fick svårt att andas. Som väl var fick han inte i sig tillräckligt mycket för att andningsvägarna skulle täppas till helt, utan reaktionen stannar denna gång vid näselfeber, tillräckligt obehagligt ändå. Mamma har inte den minsta förståelse för det inträffade, tycker att det inte var något att stirra upp sig för, lite

måste han väl ändå tåla.

När min hustru i lugna ordalag försöker få henne att förstå allvaret med sonens allergireaktion blir hon ilsken, och skriker tillbaka att hon minsann inte ska komma här och tillrättvisa henne, du ska inte tro att du är något bara för att du är sjuksköterska.

Det var bland det mest oförskämda jag har hört, och det ska komma från min egen mor?

- Vad skulle vi här att göra, tänker jag medan jag i all hast packar ner det lilla vi hade med oss i bilen. Här vill jag inte vara kvar en minut till och ser till att familjen utan dröjsmål sätter sig på sina platser i bilen. Min plats är bakom ratten, som jag irriterad greppar tag i samtidigt som jag vrider om startnyckeln och backar bilen i läge för att rättvänd kunna köra uppför den branta backen, som delas med grannen, och ut på Storgatan när jag först har kollat att sikten är klar.

Utan att vända mig om försvinner vi snabbt ur mina föräldrars, får man förmoda snopna uppsyn, och tar sikte på Nissastigen riktning norrut.

Efter en dryg halvtimme passerar vi viadukten över järnvägen ner mot centrum i Värnamo då sonen äntligen somnar, liggande där bak i den ljusgröna Volvon, efter att ha hämtat sig från allergireaktionen som kunde slutat riktigt illa.

Vi föräldrar har också återhämtat oss från den dramatiska upplevelsen och pulsen närmar sig nu normala sextio hjärtslag i minuten medan vi börjar diskutera varifrån hans allergi har kommit, vems gener han bär på.

- Är det från mig? undrar jag som själv i min ungdom upp till 20-årsåldern var allergisk mot jordgubbar, fick stora

utslag med vattenblåsor på kroppen i midjehöjd.

- Ja, det kan inte uteslutas, men de kan likaväl komma från mig, säger hustrun som fortfarande reagerar med hösnuva mot både katter och björkpollen. Men troligtvis har vi väl båda två bidragit med våra gener, tillägger hon.

- Hur stor är sannolikheten för att allergin kan härröra från ytterligare en generation bakåt i tiden? undrar jag, fortfarande lite tveksam till hennes slutsats. Bo, pappa alltså, besväras ju av eksem, och det har väl också med allergi att göra?

Det blir alldeles tyst en kort stund innan hon säger,

- Bo är inte din pappa, högt och tydligt men med darr på stämbanden och fortsätter, det trodde jag att du visste. Och förresten, hans eksem härrör från hans psoriasis och har inget med allergi att göra.

- Va, vad sjutton är det du säger? Låter jag irriterat slippa ur mig och kommer för ett ögonblick över på vägrenen när jag i dunklet försöker fånga hennes blick. Är inte han min pappa? Skulle Bo inte vara min pappa? Vad har du fått det ifrån? Sedan fastnar orden i halsen och jag får inte fram ett ljud mer.

- Din mormor berättade det för mig, det var innan vi gifte oss, säger hon vidare. Hon trodde att din mamma hade talat om det för dig. Vi stod i köket och pratade medan hon stekte sina berömda köttbullar då hon berättade för mig att Bo inte är din pappa.

Den fortsatta hemresan sker under tystnad, endast motorns brummande och det sövande ljudet av däckens kontakt med den mörka asfalten kan höras i kupén.

Tankarna virvlar runt i mitt huvud.

- Skulle jag inte vara jag, vem är jag då? Ja tydligen inte

den jag trott mig vara, son till fabriksarbetaren Bo och storebror till två syskon i den familj som fostrat mig under min uppväxt. En syster och en bror som i ett slag nu reducerades till halvsyskon. Det kändes som om att någon hade slagit undan benen på mig och fått mig på fritt fall rakt ut i tomma intet. Men ändå inte, som om jag hela tiden anat men inte kunnat sätta fingret på det. Som när min arbetskamrat på pappersbruket, han som jobbade i holländeriet, under praktikåren alltid tjatade på mig och ville veta om jag var en A- eller B-person. När jag nu efter mitt uppvaknande ser hans tjat ur ett helt annat perspektiv förstår jag att han hade klart för sig, att jag var en B-person, ett oäkta barn! Hur naiv har jag inte varit under alla dessa år?

Denna kväll i augusti 1976, mellan Värnamo och det lilla samhället Bor, förlorar jag min identitet, min självkänsla, och blir till en helt annan person. Men vilken? Just då har jag inte den blekaste aning men det ska jag banne mig snart ta reda på, tänker jag, irriterad på mig själv att jag varit så lättlurad.

Jag hinner knappt komma innanför dörren i vår nybyggda villa i Växjö förrän jag rusar rakt in i vårt sovrum på bottenvåningen och stänger dörren om mig. Med darrande hand lyfter jag den röda telefonen av modell Kobra, en numera eftertraktad antikvit, slår min gudmors telefonnummer på fingerskivan och inväntar svarston. Mamma vill jag helst inte alls prata med nu.

- Goddag på dig, vad roligt att du ringer, säger hon när hon får höra min röst, det var länge sedan, hur är det med er undrar hon?
- Tack ganska bra vi har precis kommit hem från mamma

men jag har ännu inte hämtat mig från vad jag nu har fått veta. Det alla andra vet men inte jag, Bo är inte min pappa! Du vet förstås också vem min riktiga pappa är? påstår jag i frågande ton men har svårt att få fram orden, darrig som jag är i hela kroppen och alldeles torr i munnen.

- Oh käre tid, har inte din mamma berättat det för dig?
- Nej, suckar jag, nu måste jag få veta innan jag blir helt tokig. Du är ju min gudmor så hjälp mig snälla du, mamma blev jag ovän med tidigare idag så henne vill jag helst slippa att prata med.

- Jag förstår, säger hon. Ja, jag vet också vem han är men det måste din mor få tala om, det vill jag inte lägga mig i så ring hem i stället även om det bär emot för dig.

Jag kan riktigt höra hennes förtvivlan i rösten över att mamma hemlighållit det som borde vara en självklarhet för mig, att få veta mitt ursprung.

Jag avslutar samtalet med min gudmor, tar några djupa andetag och slår sedan numret till mamma som svarar redan efter första signalen. Satt hon och väntade på samtalet?

- Hej, jasanya ni är framme nu? Det var skönt att höra säger hon obekymrad över vad som nu väntar henne.

- Vem är min pappa? skriker jag i örat på henne och det blir alldeles tyst i andra änden på tråden en lång stund, som om hon sökte namnet i sin minneskatalog.

- Det är Bo, piper hon innan hon får upp rösten i normalt tonläge och fortsätter, du har aldrig haft någon annan pappa. Varför tror du något annat? Har din fru sagt något?

- Du ljuger, jag har en annan biologisk pappa, det vet jag. Och det vet du också. Vem är han? Och rösten går nästan

upp i falsett. Jag fick ärva mormors almanacka från 1943 och i den har mormor noterat din bröllopsdag med Bo, r:e september 1945, och då var jag två år! Har du hemlighållit firandet av den dagen för att inte väcka misstankar om mitt ursprung, säger jag ledsen över att jag inget fått veta. Återigen en lång tystnad, har hon lagt på luren? Nej, jag kan fortfarande höra hennes tunga andhämtning, vet hon inte vad hon ska svara, ställd mot väggen som hon troligen blev?

- Du har ingen annan pappa, Bo adopterade dig när du var liten. Den andre ville inte veta av oss så vad du än har hört har du bara en pappa och det är Bo. Punkt slut! Dina adoptionshandlingar ligger inlåsta i bankfack och vi har bestämt oss för att där ska de få ligga tills vi inte är med längre, nästan snyftar hon fram.

- Du vill alltså inte berätta för mig vem som satt mig till världen? vräker jag ilsket ur mig.

- Nej, för Bo har tagit hand om dig som sin egen son och jag tycker synd om honom om det inte så får förbli och mer blir inte sagt. Hon bryter samtalet utan att säga hej följt av, ”var rädd om dig”, som hon brukar.

Den natten blir det inte mycket sömn för mig. Jag vänder och vrider mig i sängen medan jag funderar på allt som har hänt denna sista dag på vår underbara semester. Jag vet inte längre vem jag är och plötsligt kan jag dra mig till minnes episoder bakåt i tiden sedda ur ett alldeles nytt perspektiv. Som att spola tillbaka filmen över mitt liv och se om den med andra ögon. Men med vems? Det kanske klarnar om jag kan få fram namnet på min biologiske far, hur nu det ska gå till utan mammas hjälp, tänker jag. Men precis när jag är på väg in i drömmarnas värld kom-

mer jag på hur jag ska gå tillväga. Alltid när någon frågat mig var jag kommer ifrån har jag svarat att jag är född i Simrishamn, det är ju här jag ska börja leta, på pastors-expeditionen. Hit går man ju alltid för att få utskrivet ett åldersbetyg, senast jag gjorde det var i samband med att jag skulle ta körkort har jag för mig, och uppe till höger på det papperet fanns hänvisning till en sida i församlingsboken. Alltså borde det finnas noteringar om mig även i Simrishamns församlingsbok, förhoppningsvis uppgifter om faderskap till barn födda utom äktenskapet, inbillar jag mig, vänder på mig i sängen för femtioelfte gången och faller slutligen utpumpad i sömn.

Bo - min styvfar.

Den första arbetsdagen efter semestern börjar jag med att leta rätt på telefonkatalogen för Simrishamn inne hos växeltelefonisten på jobbet. Rätt enkelt hittar jag telefonnumret till pastorsexpeditionen och ringer förstås upp direkt. Men, men, som alla andra offentliga inrättningar har de telefontider, som man snällt får rätta sig efter, och öppnar först efter klockan tio på förmiddagen. Det blir en otålig väntan tills klockan når dit, medan de kanske dricker kaffe, öppnar posten eller vad de nu kan tänkas ha för sig under morgontimmarna på den nya veckans första arbetsdag.

Under tiden tänker jag på min styvfar, vad konstigt det låter förresten, alldeles nyss kallade jag honom för pappa, men vem är han och hur mycket vet han? Naturligtvis vet han att han inte är min biologiske far men jag måste erkänna att jag inte vet så mycket om honom, vi kom varandra aldrig riktigt nära.

Mamma berättade uppbragt för mig i telefon igår, att hon redan vid första mötet med Bo hade nämnt att hon var mor till en liten 2-årig pojke. En liten krabat som hon på inga villkors vis kunde skiljas från om han ville bli tillsammans med henne.

Nu ska jag, den lille pojken med snart 33 år bakom mig, ängsligt men nyfiket ge mig ut på jakt efter mitt sanna ursprung. Nu är jag nybliven styvson som, när jag spolar tillbaka filmen över mitt liv, inte kan hitta några sekvenser med kramar av ”pappa” vilket väl barn brukar få av sina föräldrar. Ej heller har stunder med mig i hans knä fastnat på filmremsan, vilket jag däremot kunde se med min halv-

bror på flera ställen. Han var ju ”pappas” favorit i de flesta sammanhang kan jag erinra mig.

Däremot dyker bilder upp från min gymnasietid i Halmstad, då han alltid efter orden ”Jaså, det är du Bertil!” direkt lämnade över telefonluren till mamma när jag ringde hem. Han tyckte tydligen inte att vi hade mycket gemensamt att prata om. Vi hade helt enkelt, förstår jag nu, ingen naturlig far-sonrelation. Kanske det också var anledningen till att jag inte hade en droppe sprit med mig till Bo när jag mitt under Vin- och Spritcentralens strejk påsken 1963, strax före min ingenjörsexamen, kom hem från skolresan utomlands. Mamma som annars var emot sprit hemma gav mig världens utskällning för att ha kommit tomhänt hem, tyckte det var taskigt gjort av mig mot Bo som blev utan påksprit. Hade jag varit yngre kunde jag säkert fått smaka på mattpiskans rapp i stjärten för dylika spratt när jag kaxigt satte mig upp mot honom. Men vem är Bo, min styvfar? Och hur mycket visste han egentligen om mig, om vem som var min biologiske far, om vad mamma hade för historia bakom sig från sin ungdom, innan de möttes?

När Bo var i 33-årsåldern inkallades han till militär beredskapstjänst i Hälsingborg, jo det stavades så vid den tiden, och fick då rikligt med tillfällen att uppvakta mamma. Första kvällen de möttes hann de troligen knappt se varandra i ögonen förrän det var dags igen, nio månader senare födde hon en flicka! Men förståndigt nog såg hon denna gång till att först gifta sig med Bo, två månader före nedkomsten.

Hon var tio år yngre och jobbade då som städerska och biträde på lasarettets BB och gjorde så fram till fjorton

dagar före giftermålet. Med Bo fick hon precis vad hon behövde, en stabil, social plattform att gå vidare från i livet. Vilket säkert var viktigt för henne när hon dök upp som en främmande fågel i det lilla brukssamhället Hyltebruk i Småland.

Här hade Bo hunnit vara gift under sammanlagt sju år med en kvinna, Svea tror jag hon hette och som drev ett café i Landeryd. Han hade också varit trumslagare och vokalist i den egna orkestern Orion.

Detta var kanske en av orsakerna till att han därefter skilde sig, en annan var möjligen att han inte lyckades få några barn med henne. Men inga ledsamma miner efter detta för strax efter skilsmässan gick han som många andra nyskilda män in i ett nytt förhållande och förlovade sig med en modist på hemorten. Det förhållandet fick emellertid ett abrupt slut efter beredskapen i Skåne 1945. Inte så konstigt, det var ju då han kom hem till Småland med sin höggravida skånska gräbba utan att dessutom ha någonstans att bo. De fick tillfälligt hysa in sig hos brodern Knut vars dotter nyligen flugit ur boet i Skolhagen och lämnat sitt flickrum till deras disposition.

Mamma blev hans tredje förhållande (tredje gången giltt?), som gav den barnlöse Bo en styvson på köpet och en dotter knappt två månader efter bröllopet. Sedermera fick han även en biologisk son i detta giftermål, som hölls samman i nästan femtio år, tills han av ålder insjuknade och dog efter en kort vistelse på lasarettet i Halmstad. Hans sista önskan före sin död var att få ligga begravd bredvid sin mor Sofia i hennes grav, en mor som han aldrig hann lära känna ordentligt då hon som så många andra insjuknade i lungshot och dog strax efter det att han fyllt sex år. Trodde han möjligen på en återförening på

andra sidan? Jag vet inte, vi pratade aldrig om trosfrågor heller med varandra.

Historien om hans egen mors dramatiska och korta levnad kanske kan förklara varför tystnaden alltid lägrade sig i rummet när samtalen där hemma alltför detaljerat började kretsa kring gamla tider. Eller kanske hans egen historia med två misslyckade förhållanden bakom sig kan förklara varför ordflödet sinade vid dessa tillfällen.

Bo's mamma Sofia föddes i Nyed 1873 i Värmland som nummer fyra i barnskaran till skomakaren i Fageråsen. Hennes historia, som skulle kunna fylla en hel bok, försöker jag här svårligen sammanfatta på några sidor.

Direkt efter avslutad skolgång fick hon börja vuxenlivet som piga och 19 år fyllda födde hon en son utom äktenskapet avlad av husbondens son.

Vad husbonden tänkte om detta kan man ju undra men hans fru gav i alla fall det nyfödda gossebarnet sin välsignelse och ställde välvilligt upp som dopvittne.

Nu bar det sig inte bättre än att fadern till Sofias barn, husbondens son, fick sockersjuka och dog ett år senare, vilket ställde Sofia på bar backe med bebisen.

Härpå följde därför några år då hon måste flytta runt och ta de jobb som stod till buds, oftast som piga, för att försörja sig själv och barnet.

Duktig var hon emellertid och fick goda vitsord om sig, lyckades jobba sig uppåt till hushållerska för att sedan övergå till sjukvården och därpå få en fast anställning på hospitalet i Kristinehamn. Hennes son var då fem år.

Hon var inte bara en duktig yrkeskvinna, hon var även en attraktiv kvinna vilket fick karlarna att flockas kring henne som flugor på en sockerbit. Och knappt hann hon

påbörja sin nya karriär förrän hon blev gravid igen. Denna gång hemlighöll hon faderns namn och man kan ju undra varför Sofia inte ville tillkännage namnet, var det kanske en far med ordnade familjeförhållande på annat håll som hon ville skydda, eller ?

Den förstfödde som nu hunnit bli sju år fick alltså en halvbror som hon gav namnet Georg och nu stod Sofia plötsligt ensam med två barn att försörja. Hur hon klarade detta i början av seklet är en gåta. Kanske var det dåvarande sjömannen Erik, och Bo's blivande far som bistod med hjälp? Tycke dem emellan hade nämligen uppstått och de blev ett par som efter ytterligare ett och ett halvt år efter Georgs tillkomst fick en gemensam son, Sofias tredje barn. De gav honom namnet Knut.

Sex månader senare gifte sig Erik med Sofia borgerligt och han blev en ansvarsfull familjeförsörjare.

Men det var hårda tider och de fick fortsätta att flytta runt för att hitta jobb och försörjning. Erik lyckades få jobb som eldare på Bäckhammars bruk medan Sofia fick stanna hemma i den nya bostaden i Visnum och ansvara för hushåll och barnpassning.

Efter flytten hit tog de till sig 4-åriga Nisse som fosterbarn, född i Örebro av okända föräldrar, men då boende hos en backstugesittarfamilj. Varför Nisse hamnade hos Sofia och Erik förtäljer inte historien. Hade Erik varit framme här också? Eller var det ekonomin, man fick ju betalt av fattigvårdsnämnden för att ta ett fosterbarn via de barnauktioner som hölls i socknen. Föräldralösa eller barn som inte kunde tas om hand av sina egna föräldrar bjöds ut på auktion och såldes till lägstbjudande familj. År 1918 blev barnauktioner förbjudet i lag. Lagen om adoption tillkom år 1917.

Barnskaran för Sofia och Erik utökades sedan med flera egna barn och två år efter Knut var det dags igen. Denna gång blev det en dotter som de gav namnet Svea.

Men nu började det bli svårt att mätta alla munnar, en hårt arbetande make, en diande moder och en nu elvaårig son som åt som en hel karl, därtill smättingarna.

De försökte lösa problemet genom att låta äldsta barnet flytta till sina farföräldrar i Filipstad och låta honom stanna här som deras fosterson.

Trots att kyrkan predikade avhållsamhet för att begränsa barnafödandet, kondomer blev allmänt tillgängliga först i början på 1920-talet, fortsatte Sofia att avla barn och 1906 föddes Göte. Nu hade barnskaran vuxit till antalet fem när de åter tvingades att röra på sig för att få jobb och möjlighet att tysta alla knorrande magar.

Nu styrdes kosan till Småland och Traryd, nära gränsen till Skåne i söder, där Erik fick jobb som eldare av ångpannan på fabriken i Strömsnäsbruk. Det verkade vara det enda han kunde för vart han än flyttade så handlade hans jobb om att elda. Och lika duktig på att elda i andra bränsor verkade han vara för knappt hann de komma på plats förrän ännu en son, Östen, ville se dagens ljus, drygt två år efter Göte.

Som om inte detta vore tillräckligt satte slutligen, det var i alla fall vad de trodde, Sofia och Erik ytterligare en dotter till världen våren 1910 som de gav namnet Martha innan de blev tvungna att packa sina kappsäckar igen. Denna gång rullade flyttlasset till det lilla brukssamhället Hyltebruk i sydvästra hörnet av Småland där precis verksamheten hade dragits igång i det nyuppförda pappers bruket. Detta blev också slutet på deras flytt-

karusell och deras ändhållplats här i livet. Något som dock aldrig Östen fick glädje av, han dog i reumatisk feber direkt efter flytten, mitt i vintern den 6 januari 1911 och hann inte fylla 3 år.

Erik som under hela sitt liv eldat i ångpannor fick i alla fall nu ett fast arbete, som eldare i panncentralen på det pappersbruk han blev trogen fram till sin pensionering. Ingen sinekur precis, 12 timmars arbetsdag från måndag till lördag, om man nu inte jobbade skift. Lön utbetalades varannan vecka med 25 öre i timme eller omräknat 18 kronor per vecka. Från detta belopp drogs 1 krona som bruket tvångssparade åt den anställde till dess sparkapitalet nått upp till 300. Troligen ville arbetsgivaren därigenom tvinga kvar den anställde på bruket under denna tid. I gengäld erbjöds fri sjuk- och läkarvård för hela familjen.

Trots eller kanske till följd av förlusten av sin son Östen fortsatte Erik att sätta barn till världen med Sofia som 1912 födde sitt åttonde och sista barn, den 5 juni, dagens namn var Bo och det fick också bli barnets namn.

Men bara sex år gammal blev Bo moderslös då Sofia som sagts drabbades av lungsot och dog endast 45 år gammal, precis när årets midsommarfirande hade ebbat ut och längden på de ljusa nätterna nått sitt maximum.

Som om inte sorgen efter sin mor var stor nog, insjuknade även Bo's sex år äldre bror Göte i difteri och dog månaden efter, mitt under sommarens regnperiod, juli.

Alla tre fick sin sista vila i samma grav på Färgaryds kyrkogård, samma grav som Bo senare önskade få plats i vid sitt frånfälle, kanske trodde han sig få komma i åtnjutande av den moderskärlek han aldrig riktigt fick ta del av under sitt jordeliv.

Men borde han då inte varit mera mottaglig för min levnadshistoria eller låg hans egen historia som en hämsko för att vilja berätta vad han visste. Eller så visste han inte, han skrev under adoptionshandlingarna bara för att få lugn och ro omkring sig. Kanske var det så enkelt, var det därför han alltid sa till mig ”Kom inte hem och ställ till bråk nu” när han kände att konfrontation mellan mamma och mig låg i luften. Inte undra på att jag allt oftare drog mig undan deras samtal och slöt mig som en mussla med mina funderingar.

Adoptionshandlingar.

Klockan hinner nästan bli elva på förmiddagen innan jag får telefonkontakt med pastorsexpeditionen i Simrishamn. De låter mig då få veta att min biologiske far är sjömannen John Berndtsson från Nordviksstrand i Bohuslän och att det i församlingsbokens marginal hade noterats att jag drygt sex år senare blivit adopterad av min styvfar Bo. Handlingarna, som kan bekräfta detta, ligger hos tingsrätten i Värnamo.

Om jag nu hade suttit på en motionscykel hos företagsläkaren för att trampa upp pulsen inför ett arbets-EKG skulle jag nog blivit uppmanad att stiga av cykeln, så hög blev pulsen när jag till slut lyckas ta in de förmedlade uppgifterna i mitt medvetande.

Plötsligt känns alla arbetsuppgifter jag hade bestämt mig för att göra idag helt meningslösa. Matt och näst intill handlingsförlamad sitter jag, fortfarande med dörren stängd, på mitt kontorsrum med fullständigt kaos innanför pannloben. Men en växande ilska ger mig ny kraft och får mig att lägga allt annat än adoptionen åt sidan och greppa telefonen, om så bara för att ringa upp expeditionen på Värnamo tingsrätt innan personalen där hinner smita iväg för att äta lunch.

Jag presenterar mig och talar om mitt ärende, att få tillgång till mina adoptionshandlingar.

- Inga problem, säger den vänliga kvinnan i andra änden på telefonlinjen, vi skickar dem till dig som postförskott vilket du kan lösa ut på posten, troligen redan i början på nästa vecka.

Jag blir överlycklig av detta besked och vill gärna dela med mig av glädjen över telefon men möts bara av ett känslokallt och formellt svar.

- Det kommer att kosta 15:- inklusive porto.
- Men tack i alla fall för vänligheten, hasplar jag ur mig och så avslutas samtalet.

Veckodagarna kryper fram och jag skyndar mig hem varje lunchrast för att kolla posten i brevlådan. Och så plötsligt, en dag mitt i veckan, knappt två veckor efter den dramatiska händelsen i föräldrahemmet, ligger den där i botten på den gröna plåtlådan, avin om ett rekommenderat brev från tingsrätten. Jag hinner knappt få i mig maten för-rän jag åter sitter på cykeln, denna gång på väg ner till närmaste postkontor vid Dalbo centrum för att hämta ut de värdefulla handlingarna. Där jag som vanligt hamnar i fel kö, i alla fall får jag alltid en känsla av det, på posten, på systembolaget, på banken "you name it", alltså i den kö som ringlar sig fram i snigelfart, kölappsystemet är ännu inte uppfunnet. Den här gången får jag snällt vänta på min tur bakom en som förgäves fumlar efter sin legitimation i alla tänkbara utrymmen på sina kläder. Lyckligtvis känner en gammal postfröken igen personen och han får utträttat sitt ärende, innan han till slut med ett besvärat leende lämnar över platsen framför postluckan till mig. Trots att jag är känd vill postkassörskan se min legitimation när jag räcker över avin med min namnteckning. När jag sedan också lämnat över jämna pengar för det av tingsrätten begärda beloppet, överräcks till mig ett tjockt brunt kuvert som jag andäktigt tar i min hand och rusar ut med ur lokalen.

Med ena handen på styret och den andra krampaktigt

fattande om den dyrbara posten cyklar jag sakta hemåt. Kontoret får klara sig utan min närvaro i eftermiddag, för en gångs skull ställer jag plikten åt sidan.

Hemkommen igen drar jag fram en stol och sätter mig vid köksbordet, sprätter nervöst men försiktigt upp kuvertet med en vanlig brödkniv och plockar fram handlingarna.

Först en expeditionsnota, utfärdad av tingsrätten i måndags då jag ringde dit, som listar 5 aktbilagor avseende Ä (ärende) 21/50. Tänka sig, jag har varit ett ärende i tingsrätten, både första och enda gången, får jag väl hoppas, men helt oförskyllt, det var ju inte jag som begärde att få bli adopterad.

Aktbilaga 1 är ett brev ställt till Västbo häradsrätt i Reftele där Bo med sin hustru Ann-Mari vördsamt anhåller om att få adoptera gossen Hans-Bertil, son till Ann-Mari och född utom äktenskapet. Barnets far är sjömannen John Albert Berndtsson.

Barnet har varit i Ann-Maris och Bo's vård sedan giftermålet 1 september 1945.

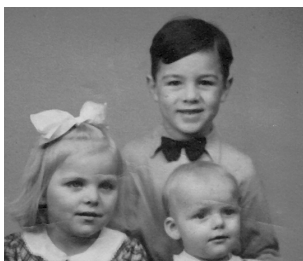
Undertecknat den 27 januari 1950, bevittnat av Ruth och David Johansson.

Jag har svårt för att ta in vad jag läser och känner mig totalt nollställd.

Jag har ju alltid kallat Bo för pappa, alltid uppvaktat honom med färgglada teckningar som vi ofta gjorde i skolan till fars dag, alltid haft honom som pappa i nedtecknade berättelser i småskolan, alltid haft hans underskrift som målsman under mina betyg och alla andra handlingar som krävde målsmans underskrift.

Det är första gången jag i skrift ser ett annat namn som

min far, borde jag inte anat detta tidigare? Kanske, för när

Omaka syskon

det i folkskolans 3:e klass kom ett brev adresserat till den mörkaste pojken i klassen från en flicka i Dalarna, som önskade få en brevvän, blev jag den utvalde. Redan då borde klockorna ha ringt och larmat om mitt från syskonen avvikande utseende, att något var fel. Men vad förstod jag, en 10-åring om sådant?

Men adoptionen blev alltså inte av förrän samma år jag började skolan, mamma sa ju att det skedde samtidigt som hon och Bo gifte sig och flyttade samman fem år tidigare. Ljög hon då den första gången jag konfronterade henne med att jag hade en annan biologisk far? Eller hade hon förträngt det?

Aktbilaga 2 är utdrag ur ett protokoll fört vid sammanträde med Färgaryds barnavårdsnämnd den 5 december 1949 där nämnden tillstyrkte adoption eftersom det ansågs vara till barnets bästa. Protokollet hade justerats av Selma Edlund och Märta Widén, den senare skolsköterska vars man arbetade som kontorist på brukskontoret och sjöng i manskören tillsammans med Bo.

Ännu fler personer alltså som kände till mitt ursprung plus alla ledamöterna i nämnden, varav en hade barn som var klasskamrat med mig i folkskolan.

Jag har fortfarande svårt för att glömma då hon, klasskamraten, for med skvaller till fröken en gång när jag råkade komma för sent till en lektion. Jag hade varit hemma hos min faster på andra sidan gatan utanför skolbyggnaden,

druckit saft och mumsat bullar. Kanske hade hon snappat upp hemma vid köksbordet att Bo inte var min ”riktiga” pappa och tyckt att en sådan som jag skulle sättas på plats. De hände faktiskt att jag för den skull blev kallad både horunge och tattare, blev en gång till och med visad på dörren av en aktad familjefar i arbetarkvarteret Tubhagen när jag knackade på och ville leka med deras handikappade pojke. Allt det där ligger kvar i min minnesspegel och väntar på att bli omvärderat i dagens ljus.

Min småskolefröken, som satt sekreterare i barnavårdsnämnden och kände till min adoption, visade kanske just därför upp en förlåtande attityd mot mig för ”skolket” och därmed tog skvallret slut. Och klasskamraten är förlåten. Men jag undrar hur många fler som kände till mitt ursprung, inte jag själv i alla fall förrän nu, drygt 20 år senare!

Aktbilaga 3 och 4 är åldersbetyg för Bo och Hans-Bertil undertecknat av dåvarande prästen i Färgaryds församling, komminister Sven Colliander.

Aktbilaga 5 därefter innehåller John Berndtssons samtycke till att Bo måtte få adoptera hans bemälda son och som han hade undertecknat den 10 januari 1950 bevitnat av Viktor Dahl och Karl Heinz Schultz.

A 2/58
Östbo och Västbo
Häradsrätt
den 30/1 19.3.2. *M.H.15*

Till/

Västbo Häradsrätt

Re f t e l e.

Undertecknad fader till Hans Bertil Morin, född
den 30 aug. 1943 lämnar mitt fulla samtycke till
att fabriksarbetaren Bo Morin och hans hustru Märta
Ann-Mari måtte få adoptera min benäilde son.

Morin den 10/1 1950.

Johan Albert Berndtsson
Johan Albert Berndtsson

Viktor Dahl.

Karlkinz Schulz.

Var dessa herrar kanske några ur hans besättning på sin ägandes skuta m/s Dagny som hade bevittnat Johns namnteckning. Vad mer har dessa herrar bevittnat tänker jag när jag skärskådar min biologiske fars namnteckning för att se om där finns några likheter med mina mjukt rundade bokstäver i min autograf, men nej, inget som

direkt sticker ut. Möjligen skulle en grafolog kunna se något. Spekulerar bara i varför jag alltid skriver mitt efternamn helt oläsligt, ligger där något i mitt undermedvetna om att jag inte hör hemma på den grenen av släktträdet!?

Aktbilaga 6 slutligen är det definitiva dokumentet med ett protokollerat beslut att häradsrätten denna dag, 30 januari 1950, tillåter vad sålunda anförts att makarna Bo och Ann-Mari såsom adoptivbarn antaga Hans-Bertil.

Ombudet som hjälpt Bo och Ann-Mari genom hela ärendet är nämndemannen och den tidens starke man i kommunen, Bernhard Svensson i Skoga. I min minnesspegel framträder en bild av honom sittandes i vårt kök med en massa papper framför sig diskuterande med mamma och Bo. Om vad fick jag aldrig riktigt veta och när jag frågade mamma sa hon att jag skulle vara tyst och gå in i ett annat rum. Senare sa hon att de hade pratat om min vilda framfart i källbacken som mynnade ut på den trafikerade vägen utanför vårt hus, där Bernhard tvingades väja för att inte köra på mig. I stället hamnade han i deras stenmur med skador på bilen till följd. Så detta var vad de hade samtalat om och vad han begärde i skadeersättning. Förvisso var olyckan verklig och jag dess orsak men om den andra olyckan, som ledde till att sjömannen adopterade bort mig, fick jag inget veta.

Det börjar sakta sjunka in vad jag har läst och fattar nu att Bo inte är min biologiske far. Men varför har ingen berättat eller hur har jag själv kunnat vara så naiv att jag ingenting anat eller förstätt. Jag borde kanske känt mig ledsen men börjar i stället känna mig lite upprymd över att äntligen ha fått veta vem som är min biologiske far, undrar

just hur han ser ut, om han är i livet och i så fall var bor han nu? En längtan efter att få träffa honom bubblar upp inom mig.

Det är dock inte lika lätt att leta rätt på en person nu som det skulle bli tjugo år senare via Internet, det finns knappast något som är värt att kallas nummerupplysning heller. Pastorsexpeditionen får bli hjälprea den här gången också, men i hemstaden Växjö.

Med mina nyvunna kunskaper om fadern bestämmer jag tid på eftermiddagen med kontraktsprosten Rydeman och möter honom sittandes i sin svarta prästkappa bakom ett gigantiskt skrivbord. Mera som en statens tjänare än en guds tjänare och präst mottager han min begäran om hjälp med att hitta John Berndtsson uppe i Bohuslän, men låter meddela att det kanske kan dröja någon dag innan han lyckas få kontakt med församlingen där.

Två dagar senare får jag det glädjande beskedet att John i allra högsta grad är levande och bor på Tjörn med adress Nordviksstrand i Stenkyrka församling, samma plats som han hade angett för prästen i Simrishamn 1943.

- Dessutom, säger prosten, fick jag veta att han har erkänt sitt faderskap till dig inför präst så han skulle säkert bli glad om du hörde av dig till honom och önskar mig lycka till. Sprudlande glad tar jag Rydeman i hand och tackar för all hjälp, skyndar mig sedan ner för trapporna ut till min cykel på Nygatan för att trampa hem och dela med mig av glädjen.

Brevväxling.

Hemkommen med adressen till John sätter jag mig att författa ett brev till honom medan glädjetårarna ännu håller mina ögon glansiga efter prostens glada besked.

Hoppas nu bara att han också blir glad över att höra från mig, tänker jag där jag nu sitter vid köksbordet och väger mina ord på guldväg innan jag låter de ta form på det linerade brevpapperet.

Jag försöker beskriva lite av min uppväxt och min familj, försöker att uttrycka lite av den glädje jag känner över att ha funnit honom och att jag väldigt gärna vill att vi ska träffas. Jag plockar fram ett foto av mig själv där jag tycker mig vara till min fördel, avbildad i en vit strykfri nylon-skjorta och med en alldeles egenhändigt knuten fluga, snygg som bara den. Kortet lägger jag i kuvertet tillsammans med brevet som jag nu har kontrolläst flera gånger och faktiskt känner mig ganska nöjd med.

Klistrar på dubbelt porto för att vara säker på att brevet ska komma fram, med fotot bifogat hamnade vikten nog över 20 gram inbillar jag mig.

Sedan följer nu några dagar i spänd väntan på att den rättmätige fadern ska höra av sig, jag hade varit noggrann med att skriva min adress på kuvertets baksida.

Och jag behöver inte vänta länge. Redan efter ett par dagar har brevbäraren singlat ner ett litet vitt kuvert i brevlådan hemma på villagatan, med mitt namn och adress snyggt och prydligt nerknackat på maskin på framsidan tillsammans med ett påklistrat 40-öres frimärke med kungabilden av Gustav VI Adolf. Men ingen avsändare på någondera sidan.

Men herregud, vad är det han skriver, skojar han med mig?

Lugnet och glädjen som jag kände när jag fick fram uppgifterna om honom hade på några få ögonblick bytts ut mot hela havet stormar. Och jag som trodde att jag var sanningen på spåret. Som han skriver förresten, det är ju ingen svenska i det han präntat ner och siffrorna i årtalet har han kastat om. Han borde gått en skrivmaskinskurs om inte annat. Som jag gjorde under min militärtjänstgöring.

Vad är det för story mamma har bankat i mig, undrar jag utan att ifrågasätta Johns uppgifter samtidigt som jag greppar telefonen och slår numret hem. Fortfarande med hjärtmuskeln arbetande på högvarv, betydligt fortare än mina normala 60 slag i minuten.

- 10469..., svarar en röst jag genast känner igen som min styvfars.

- Jaså, det är du, rosslar han och lämnar raskt över luren till mamma.

- Jag trodde att jag hade fått fram namnet på min biologiske far, säger jag när hon fått luren intill sitt öra. Jag berättar forcerat för henne hur jag utan hennes hjälp lyckats få fram alla handlingar om adoptionen som hon ville hemlighålla till sin död. Men, säger jag vidare utan att berätta om brevet, han som har erkänt faderskapet förnekar att det är han, vad har du att säga om detta? undrar jag upphetsat.

Det blir alldeles tyst, svimmade hon ? Nää, hon la helt sonika på luren konstaterar jag samtidigt som jag tittar på klockan.

- Jösses vad tiden har runnit iväg, säger jag till mig själv,

nu måste jag iväg till jobbet för att göra nytta för den nya lönen som följt med min nya chefsbefattning som direktör, en ovan titel för en arbetarson. Icke desto mindre ska en bra chef föregå med gott exempel och hålla uppgjorda arbetstider inser jag klokt nog och svingar mig upp på cykeln för att trampa iväg ner till jobbet. Jag får lägga mina efterforskningar åt sidan så länge och försöka bli mig själv igen. Äldsta barnet ska ju börja skolan nästa vecka, 1:a klass, så det är viktigare att lägga kraften här i stället inser jag när doften av nybryggt kaffe slår emot mig på väg in till kontoret och får mig att tillfälligt glömma allt annat.

Tyvärr gick det inte att lägga efterforskningarna åt sidan för ett par veckor senare dimper det ner en avi i vår brevlåda om ett rekommenderat brev från mamma att hämta på posten, bara några dagar före min 33-årsdag. Är det manne ett gratulationsbrev?

Nej minsann, det är ett på båda sidor för hand fullskrivet brevpapper i A4-format där hon upprepar att det finns bara en pappa och försöker förklara varför, men avslutar med "Inga fler anklagelser, tack"

Men herregud, har hon inte förstätt ett smack av vad jag känner? Att jag vill veta!?

Bertil

Det står i Bibeln att kärleken förlåter allt, men din kärlek till mig och till ditt hem och din Pappa är väl inte så stor då. Bo tog hand om oss och har gjort allt han kunnat, det finns ingen annan make och Pappa. Du blev adopterad som liten av Bo och det var omtanke om dig som jag aldrig har sagt något till dig, vi har alltid försökt göra vårt bästa, jag har arbetat och slitit alltid för att ni har skolat fått ha det bra och kan du ni inte förlåta en mor för de felsteg hon gjort i sin ungdom så får jag försöka leva ändå. Det jag har gjort har jag gjort i god tro och till ditt bästa.

Du forskar ju själv med papper och brev så jag behöver inget förklara och fast jag inte är välkommen till dig, så står ditt hem öppet, här är du alltid välkommen, du är adopterad av Bo och då har du bara en Pappa. Jag är stolt över dig och du var min älsklings och är det fortfarande.

Jag har alltid känt mig hatad av din fru, så nu förstår jag hennes skadeglädje när hon ser mig nertryckt och förtvivlad.

Jag trodde att ni skulle hjälpa mig och för låta mig att komma över det här, i stället trycks man ner. Har du verkligen någon glädje över det här Bertil, jag ber om förlåtelse för allt jag ställt till, Bo är min fasta klippa här i livet och underbarare livskamrat finns inte jag trodde att jag skulle få det lugnt och skönt nu på äldre dar, men det ser inte så ut.

Ni har ju alla tre barnen era familjer, men det är synd om Bo, en fru med trasiga nerver är inte mycke och ha.

Jag önskar du kunde komma och ta din mor i famn och säga ett enda litet ord, förlåt.

Det heter ju att en mor är en mor om än aldrig så dålig.

Hälsningar från

bara en mor

Inga fler anklagelser, tack

Brevet gör mig ledsen, hon utmålar sig själv, som vanligt vågar jag påstå, som den store martyren när någon ansätter henne. Hon anser sig nu osjälviskt ha offrat sig för min skull. Vill hon att *jag* ska be om förlåtelse för att jag har rört om i grytan? Det är ju hon som borde be mig om förlåtelse för att ha fört mig bakom ljuset med alla sina lögner! Och varför har hon fått för sig att min fru hatar henne? Verkar tvärtom vara så att hon hatar min fru. Kan det till och med vara så att hon känner henne som ett hot mot den självbild hon skapat av sig själv tillsammans med Bo? Tror hon kanske att mormor har berättat mer för min fru än jag känner till?

Efter att ha läst igenom brevet några gånger och lyckats lugna ner mig ringer jag upp henne och försöker förklara att hon har fått allt om bakfoten. Det handlar inte om hennes felsteg i ungdomens dagar, att hon levde i synd som det då betraktades för att hon fött barn utom äktenskapet. Sådant är ju idag, om kanske inte helt normalt så i alla fall till fullo en accepterad företeelse. För mig handlar det ju om något helt annat.

- Kan du inte förstå, säger jag med så len röst jag överhuvudtaget kan uppbringa, att jag vill veta sanningen, vem min biologiske far är, hur ni träffades, var det känslor inblandade i ert förhållande eller bara ett engångsligg? Är jag ett kärleksbarn, eller...?

Jag har absolut inget ont att säga om hur ni tagit hand om mig, poängterar jag utan att fortfarande säga något till henne om brevet, som jag har fått från John. Jag vill ogärna ta den fighten med henne innan jag fått möjlighet att se John i ögonen och låta honom säga *sitt* hjärtas mening.

- Du har bara en pappa, upprepar hon med en dåres en-

vishet. Jag var kär i John, undslipper det henne i alla fall, men han ville inte veta av oss. Kan du inte sluta med det här nu Bertil vädjar hon.

- Nej, det här vill jag gå till botten med, med eller utan din hjälp och har du inte mer att tillägga så är det lika bra att vi avslutar det här samtalet. Hej då!

Jag hör bara hur hon suckar djupt i andra änden av tråden innan linjen helt dör bort.

Det blir därefter många, många fler samtal oss emellan för att försöka reda upp nystan av lögnen hon har snärjt in sig i men vi kommer telefonledes ingen vart, samtalen blir oftast till rena gräl och slutar med att någondera parten slänger luren i örat på den andre.

Det här fortgår under närmare ett halvår innan jag till slut bestämmer mig för ett sista försök att få till stånd en dialog, genom att författa ett brev till henne. Samtidigt tänker jag skicka med boken, Erlanders memoarer från början på femtiotalet, i födelsedagspresent till Bo med förhoppning att den ska hjälpa till att väcka minnen från förr och möjligen ge mig svar på alla mina frågor om mitt ursprung.

Barnen har just somnat och hustrun som nu arbetar som nattsköterska har lämnat hemmet när jag sätter mig ned med mina tankar vid köksbordet, tar fram ett linjerat kollegieblock och bläddrar fram till en tom sida där jag med blyerts gör ett första utkast.

Utan suddgummi blir det flera utkast som hamnar i papperskorgen innan jag slutligen sitter nöjd med mina formuleringar och ordvändningar. Det utkastet sparar jag som kopia för framtida behov av komihåg och tar fram ett riktigt brevpapper på vilket jag renskriver mitt utkast med

min fina reservoarpenna.

Brevet och boken får sedan följa med mig till jobbet dagen efter där jag lämnar in försändelsen på postkontoret intill min arbetsplats. Postkassörskan upplyser mig om att jag måste köpa till fler frimärken än de jag hade klistrat på om jag vill att mottagaren ska slippa gå till posten på adressorten och lösa ut den. Naivt eller bara snålt av mig? Nej, jag hade bara dålig koll på aktuell portotabell.

Brevet till mamma.

Grattis på födelsedagen och håll till godo med Erlanders tredje memoardel åren 1949-1954. Man minns det man vill minnas och förtränger det man vill glömma.

De tre första barnåren är inget man minns men lustigt nog dans individen enligt nya forskarrön under just den tiden. Minnena försvinner naturligtvis inte, de dokumenteras genom fotos och brev och om inte de finns ju alltid kyrkböcker att tillgå.

Egendomligt att just jag är född i Simrishamn förresten. Ja men mamma träffade ju pappa där. Javisst men vilken pappa då?

Jag träffade en gång i Halmstad en man som reste land och rike runt och föreläste om folkslag och folkvandringar. Han fick gissa varifrån jag kom med mitt utseende som enda ledtråd.

Första gissningen blev Bohuslän och när jag sa nej försökte han med Blekinge. Men han bedrog sig för blandningen var i själva verket en skånska och en smålänning med rötter i Värmland. (Trodde jag.) Jag kunde ju inte veta att mina tre första år hade utplånats, nästan. Men uppväxttiden blev trygg även om det ofta grälades hemma och mamma då gärna fick ta sin lille gosse och dra. Till vem då? Ja den som det visste!

Det var kanske inte så konstigt att grabben blev tystlåten och sällan talade förtroligt med sina föräldrar. Ofta fick han åka hem till sina morföräldrar, somrar under barnåren, sommar- och vinterlov under skolåren. Här kände han sig trygg och fick sin fristad. Sorgen var stor när mormor gick bort och ingen annan längre fanns till hands att trösta honom.

För att se det som händer idag måste vi söka i det fördolda även om det smärtar. Pappa har aldrig varit min pappa men ett gott jobb med min uppfostran har han bidragit till.

Dina känslor för mig har varit blockerade i ängslan över att något från de tre åren skulle avslöjas. Undra på att dina nerver trasas

sönder och att du hemfaller åt självömkan.

Dina ungdomssynder betraktar jag inte som sådana och förresten är de förlättna. Sedan är det inte längre fråga om att krypa till korset, det gäller att plocka fram tre år från min barndom plus sammanhang i återstående skeden fram till första skolåret.

I böckerna utpekas min far som inte vill kännas vid mig. I stället utpekar han någon vid namn Qvist, officer var han visst. Hans ord väger emellertid lika lätt som dina gjort under det senaste året. Han har bett mig att få vara i fred men den dag ska komma då han måste se mig i ögonen och säga sanningen.

Jag har nu bott i Växjö under 12 händelserika år och som gift i 9 år, hur många gånger har ni spontant hälsat på? Du saknar våra barn men vad vet du om allergi? Inte mycket, kanske för att jag som riktigt liten sköttes av mormor som smorde in min torra hud! Varför lämnar pappa alltid över telefonen till dig när jag ringer och varför ringer han inte när du är sjuk? Och varför ringer han inte nu om han vill ställa allt till rätta?

Det kan aldrig bli som förr men ska förhållandena normaliseras är inte tåga den rätta medicinen.

Det finns beskare piller och glöm inte att jag är gift med en underbar fru. Det får ni acceptera vad ni än tycker. Drygt ett år är utsuddat, nu hänger det på dig om det räcker eller om det ska bli fler.

Är jag din Bertil eller.....?

Några dagar efter det att brevet skickades ringer hon, själv är jag inte hemma och kan svara, jag är just då i Zagreb för jobbets räkning och medverkar på en VVS-mässa för en stor kund till oss i Titos Jugoslavien. Mitt nya jobb innebär mycket resande både inom och utom landet, ibland utan kontakt med familjen under flera dagar.

Min hustru är ensam hemma när hon tar emot samtalet från mamma, som gråtande ber att få ta adjö, utan att ens fråga efter mig, varpå mamma helt sonika slänger luren i örat på henne. Hon blir naturligtvis överrumplad av samtalet och förstår ingenting, dumt kanske att jag inte hade berättat om brevet som jag hade skickat till mamma. Det säger jag först senare till henne på väg hem i bilen när hon hämtat mig på flygplatsen.

- Hon tänker väl inte ta livet av sig? frågar hon mig innan jag hunnit berätta för henne om mina upplevelser inom östblocket.

- Nej för sjutton, det är inte första gången hon i så fall hotar med det för att få igenom sin vilja, inte sista heller för den delen, tror jag. Jag har hört det där förut när jag bodde hemma. Nu lägger vi det här åt sidan så länge, tycker jag, låt oss se fram emot en skön sommar med sol och bad tillsammans med ungarna på västkusten.

Nu ska du istället få höra.... och så börjar jag berätta om mitt äventyr i Zagreb.

Men i mitt bakhuvud surrar fortfarande frågorna om John som getingar kring saftglaset i sommarträdgården och utan att yppa något ens för hustrun förbereder jag mig inombords för ett möte med John Berndtsson på Tjörn.

Besöket på Klädesholmen.

Så mycket sol och bad blev det nu kanske inte sommaren 1977, en typisk svensk sommar med lågtryck liggandes som ett pärlband från brittiska öarna via Danmark och in över västkusten. Just det här året har vi hyrt en sommarstuga i Frösakull utanför Halmstad och satt våra barn i simskola, brrrr.

Stackars ungar, de hoppar frivilligt i vattnet, en liten havsvik som kallas Tjuvahålan intill Tylösands böljande dyner. Dottern lär sig trots kylan faktiskt att simma och sonen förmår utveckla sina simkonster medan vi föräldrar vindpinade och huttrande ser på.

Ett och annat litet mindre högtryck lyckas dock tränga sig in mellan raderna av lågtryck och under en av dessa somriga dagar bestämmer jag mig för att ensam åka upp till Tjörn, för att på vinst och förlust försöka komma till tals med John, trots att han har bett att få bli lämnad ifred.

Jag är fruktansvärt nervös hela vägen upp från Halmstad och det är inte bara värmen som får mig att svettas oerhört, luftkonditionering är lyx även i tjänstebilar, få förunnade. Jag blir tvungen att stanna för att fylla på mer bensin och passar då på att läska mig med min favoritglass, en glassbåt, som om nu den skulle kunna svalka mig! Tankningen betalar jag med företagets bensinkort men är mycket nogga med att betala glassen med egna pengar. Nästa stopp blir inte av förrän jag kommit över på Tjörn och då vid första bästa telefonkiosk intill Essos bensinstation där vägen delar sig, till höger mot Hjärteby och rakt fram mot Skärhamn.

Jag plockar fram några 25-öringar att stoppa i telefonautomaten men ångrar mig direkt då tanken slår mig att slantarna kanske inte räcker tillräckligt länge för att jag ska hinna få säga det jag vill. I stället tar jag fram två enkronor och hoppas att de ska räcka tiden ut.

Ur bakfickan på jeansen drar jag sedan fram bladet, som jag hade rivit av från min almanacka och skrivit ner Johns telefonnummer på. Nu är det inte längre bara värmen som gör att jag blir torr i munnen utan också nervdaller så det förslår. Jag harklar mig därför ett par gånger, liksom för att sjunga upp, och släpper ner den första enkronan i springan på den grönlackerade telefonautomaten. Samtidigt får jag kopplingston och kan slå numret på fingerskivan.

Efter andra signalen lyfter någon på luren i andra änden varpå enkronan försvinner ner i plåtådan med ett hörbart klirr och jag hör en röst från andra sidan ropa hallå.

- Hrrm, hrrm - Hej, får jag till slut fram, är det John?

- Ja, vem är det jag talar med?

- Det är Bertil, grabben som du adopterade bort. Jag befinner mig just nu på Tjörn och vill väldigt gärna träffa dig, säger jag utan att låta allt för påträngande, men ber en tyst bön om att han inte ska lägga på luren då jag inte längre kan höra andra ljud än hans andhämtning.

- Jovisst, det skulle väl kunna gå för sig, hör jag till min glädje efter hans konstpaus, men då får du komma ut till Klädesholmen där min skuta Dagny ligger vid bryggan, och så beskriver han vägen för mig dit ut. Vi ses om en halvtimme säger han och avslutar så samtalet.

Alldeles darrig i hela kroppen efter samtalet sätter jag mig i den stekheta bilen, vevar ner båda sidorutorna för att få

lite svalka och svänger ut på vägen igen för att blanda mig med semestertrafiken på rulle ut mot Skärhamn, äntligen ska jag få möta John. Hoppas att han nu bara kan tala om vem som är min far. Får väl ändå tro att det är sant som han skrev i sitt brev, annars vet jag inte vad jag ska ta mig till.

- Oj då, här skulle jag svängt höger ut mot Klädesholmen, säger jag högt till mig själv. Men upptäcker det först efter att ha passerat avtagsvägen och svär därefter en lång ramsa när jag konstaterar att det inte går att göra en u-sväng här utan tvingas följa trafiken ända bort mot Rönnäng för att kunna vända.

Efter några minuter då jag hunnit lugna ner mig glider jag över bron från Bleket till Koholmen, fast turisterna kallar även den för Klädesholmen, och kryssar mig fram bland semestrande turister upp till kyrkan, ställer bilen där och inväntar att John ska dyka upp på den överenskomna mötesplatsen.

Innan jag hunnit bekanta mig med omgivningen kommer en lång man iförd blåkläder gåendes upp mot kyrkan, det måste vara John inbillar jag mig och går honom till mötes. Jag fattar hans valkiga hand med min kontorsnäve, med samma kraft som kommer från hans näve, och möter hans blick utan att vika undan.

- Jaså du, säger John med ett snett leende på sina läppar, du är Ann-Maris påg du.

Ska han imponera på mig med att lägga an en skånsk ton hinner jag tänka innan jag säger,

- Japp, och du är min biologiske far, trodde jag i alla fall tills jag fick ditt brev. Är du inte det då? frågar jag lite vass i tonen.

- Jag träffade din mor under krigsåren i Simrishamn och visst tyckte jag bra om henne, det var en grann tös som fick blodet att svalla, men gjorde henne med barn det gjorde jag inte säger han med eftertryck. Det kan jag bevisa med min loggbok, jag fanns inte i Simrishamn vid den tiden. Hon hade sällskap med många och jag var bara en av dem, själv var jag förlovad med en flicka på Tjörn som låg för döden. Jag kände mig tvingad att skriva på för att hon inget skulle få veta om att jag blivit beskylld för att vara far till dig, berättar han vidare medan vi sakta promenerar upp på en bergknalle varifrån vi kan se ner mot bryggan där m/s Dagny ligger förtöjd.

Dagny vid bryggan intill restaurang Kylen.

Hade jag då haft kännedom om att John skrev under sitt faderskaps erkännande nio månader innan hans fästmö gick bort skulle jag nog haft annat ljud i skällan!

Vi stannar upp varvid han stolt pekar ner på sin båt och

entusiastiskt berättar om sina seglatser under årens lopp. Nog verkar det som att skutan fortfarande är hans stora kärlek. Numera används båten bara till nöjesturer och han talar roat om att han på försommaren hade haft ombord examensfirande sjuksköterskor som han ensam fått frotera sig med under det att de hyrt in sig på Dagny för att festa runt.

Minsann står han inte och skryter lite om detta.

Först senare kommer denna historia i ett annat perspektiv när det framkommer att John troligen har varit förebilden till *Käre John* i Olle Länsbergs roman med samma namn. Vidare berättar han att han inte längre har några ögonfransar på grund av sjukdom, förstår inte varför han säger det, är han lite fåfång också? Eller är det ett ärftligt drag han vill föra fram?

I övrigt upprepar han samma saker som han skrev om i sitt brev och tar åter upp ögonfärgen,

- Du är brunögd, din mamma är blåögd liksom jag så det kan inte vara jag.

Ni borde ha sett varandra i ögonen lite mer, tänker jag, mamma har ju grönaktiga ögon med bruna stänk i och själv har jag grönmelerade ögon med brunt närmast pupillen.

Han envisas också med att dra fram likheter mellan mig och en viss officer han mött på en av flottans patrullbåtar i Simrishamn.

Långt senare bekräftar min moster att mamma haft sällskap med en kortväxt krullhårig sjöofficer som hon hade fått följa med ut till sjöss. Så mycket visste alltså John och såg kanske sin chans att flytta över fokus på någon annan. Men var fanns den likheten?

- Du säger att mamma träffade många, ser du möjligen likheter med någon annan av hennes manliga bekanta vad du kan erinra dig?
- Nej, inte vad jag nu kan komma på säger han, men jag hör av mig i så fall.
- Ja, du fick ju min adress och mitt telefonnummer hem.
- Jag ska inte glömma dig, jag håller kontakten.

Med denna avskedsfras ringande i öronen på mig, skiljs vi åt och det blir dags för mig att tänka på återfärden till Halmstad.

Avskedsfrasen har under åren inte velat försvinna ur minnet och många gånger har jag undrat över vad han egentligen tänkte, någon fortsatt kontakt blev det ju aldrig!

- Det är inte han, säger jag besviket när jag kommer tillbaka till Frösakull, och långa stortår liknande mina har han heller inte, sa han i alla fall. Och inga tips på någon annan med dylikt släktdrag kunde han ge mig, suckar jag uppgivet.

När jag längre fram tänkte tillbaka på mötet med John så retar jag mig på att jag inte ansatte honom mer och begärde att få se loggboken, vilken han framförde som bevis för att han inte var på plats när det begav sig. Även på att jag inte grep chansen att få gå ombord och bekanta mig med Dagny, få känna atmosfären till sjöss. Jag tror säkert att John stolt skulle gett mig en guidad tur om jag bara hade bett om det. Och varför hade jag inte kameran med mig? Min hustru hade säkert kunnat se de släktdrag som undgick mig.

Men tillbaka till ruta ett alltså. Nu tänker jag konfrontera

mamma med Johns berättelse och det vore väl sjutton också om jag inte ska få henne att bekänna färg. Men först gäller semester med familjen. Vad jag tänker göra till följd av mitt besök på Klädesholmen får komma i andra hand en tid nu. Fortfarande återstår flera veckor att ta vara på innan vi vänder västkusten ryggen inför skolstarten i augusti.

Återförenade.

Efter besöket på Klädesholmen är jag nu ganska övertygad om att mamma inte har berättat hela sanningen och att det kanske finns andra kandidater till vem som är den biologiske fadern, men hennes adjö över telefonen har brutit all kontakt oss emellan. Fram till nu drygt ett år senare, min 35:e födelsedag då brevbäraren kommer med ett gratulationskort från henne. Med penninglott bifogad.

Käre Bertil, vi gratulerar dig på Din 35 årsdag. Mamma och Pappa Det är tråkigt att jag är förbjuden att komma till Ditt hem och Dina barn, jag önskar inget högre än att få träffa Er, men jag får trösta mig med den lyckliga tiden som har varit. Vi är gamla nu och allt kan hända.

Din gudmor fyller 50 år den 3 sept, om Du vill komma ihåg henne med ett kort. Någon kontakt med andra i släkten kan Du ju ha fast Du har glömt oss, hur man nu kan glömma.

Hälsn. Mamma

- Käre tid, har hon glömt att det var hon själv som ringde hem till oss och sa adjö, tänker jag högt när jag läser hennes rader. Och återigen pratar hon om att hon snart kan dö, hon är ju för fasen bara 56 år. Hon skulle inte dö förrän långt senare, närmare bestämt under sitt 90:e levnadsår, men därom visste varken hon eller jag vid detta tillfälle. Jag tycker mig ändå se en möjlighet att få till en dialog med henne och bestämmer mig för att brevledes försöka få kontakt med mamma.

Så veckan därpå när jag kom till Stockholm för att

introduceras på mitt nya jobb som ombudsman på Rörfirmornas Riksförbund gör jag slag i saken. Lagom trött efter första dagens möten med mina nya arbetskamrater sätter jag mig vid skrivbordet på hotellrummet och skriver några rader till henne på anteckningsblocket som Mornington Hotell tillhandahåller sina gäster.

Jag ber att få framföra mitt uppriktiga tack till gratulationerna på min 35 årsdag som dock blev utan vinst.

Högsta vinsten gick förresten till Ljungby dit CTC ville förflytta mig för mer kvalificerade uppgifter. Men som du säkert vet har jag egen vilja och därför tillträdde jag i stället ett annat arbete per den 1:e september som ombudsman för Rörfirmornas Riksförbunds södra distrikt. Ett jobb som företagskonsult med verksamhetsområde Småland, Blekinge och Skåne där jag har kontoret hemma i bostaden.

Gott minne är en annan egenskap jag besitter men som jag knappast kan ha ärvt från Dig då Du tydligen redan glömt vad jag skrev till Dig på Din 55 årsdag. Jag krävde då att få veta sanningen, en sanning som stannar bara mellan Dig och mig. I annat fall bär du skulden till vår "skilsmässa" och försök inte skjuta över den på mig. Att också jag lidit vill Du tydligen inte förstå.

Till sist vill jag att du ska veta att jag träffat John sittandes i samma båt och på samma plats som Du en gång, Du och han. Men i hans sjömansbok finns dokumenterat att då jag blev till segla John på annat hav....! Mamma vad är sant? Att minnas det kan göra ont men glömma läker inga sår.

Hälsningar Bertil

Att jag suttit i Johns båt och sett hans loggbok var en bluff jag tog till för att försöka provocera fram sanningen, hoppas bara att den går hem.

Nere i hotellreceptionen försöker jag sedan lura till mig både kuvert och frimärke utan att betala, indoktrinerad smålänning som jag har blivit, men lyckas bara komma över ett kuvert. Jag präntar ner mammas namn och adress innan jag beger mig ut i den ljumma sensommarkvällen förbi flanerande stockholmare, ner till centralen där raden av gula brevlådor står och väntar på att få ta emot mitt alster.

Det skulle dröja ett halvår innan jag fick någon reaktion på brevet, då förmedlat av min halvbror som egentligen inte har med saken att göra, men som i det lilla samhället kanske besvärades av att jag, hans storebror, inte hade visat mig här på långliga tider. Folk hade väl börjat undra. Det må vara hur det vill, han iscensatte i alla fall ett möte mellan mamma och mig i föräldrahemmet, där jag möts i dörren av Bo som blänger på mig och irriterat vräker ur sig så snart jag kommit innaför densamma,
- Kom nu bara inte hem och ställ till väsen!
när också Ann-Mari visar sig i dörröppningen och räcker fram en hand, mjuk och våt som en disktrasa, för att hälsa. Utan att säga ett ljud leder hon in mig i vardagsrummet, stänger dörrarna om oss och sätter sig med en trött suck ner på stolen intill det gamla matsalsbordet i mörk mahogny. Jag sätter mig på andra sidan mitt emot henne som om jag vore en förhørsledare.
På väggen bakom henne hänger oljemålningen av en 3-mastad skuta vid kaj i Simrishamn och som hon långt senare förärade mig. Vad hon ville ha sagt med det undrar jag fortfarande!

- Nu ska banne mig sanningen fram, tänker jag.

Hon vågar inte se mig i ögonen utan sitter tyst och plockar med bordsduken när jag ber henne berätta för mig vad hon, men inte jag, vet om mitt ursprung. Utan att släppa henne med blicken inväntar jag tigande att tunghäftan ska lossna och till slut när jag är nära att slå näven i bordet av otålighet klämmer hon med vända och knappt hörbar röst fram,

- Då måste det vara den andre...

- Vem är han då? kontrar jag.

- Han hette Julius och kom från Vallby, låg inkallad i Simrishamn vid den tiden. Vi träffades på Stadshotellet där han bjöd upp mig till dans flera gånger under samma kväll. Han var duktig på att dansa och att ge mig komplimanger, han fick mig att tro att jag betydde något för honom när han omslöt mig i sina armar, säger hon utan att hon med sitt kroppsspråk visar att hon tror på vad hon säger.

Något mer vill hon inte berätta om honom mer än att han inte längre är i livet, utan dog strax efter att jag hade fyllt femton år.

Trots allt måste jag vara nöjd med det jag har fått veta, tänker jag, jag har nu ett namn att gå vidare med i min efterforskning. Och några tankar i annan riktning har jag inte, varför skulle jag ha det? Jag måste väl tro på vad hon säger! Att Stadshotellet vid denna tid var en militärförläggning och inte något danspalats hade jag då inte klart för mig, men nog borde väl mamma känt till detta faktum? Var det verkligen nödvändigt för henne att ljuga om sådant som borde vara så lätt för mig att kontrollera? Hur många fler lögnar som skulle staplas på varandra innan verkligheten hann ifatt henne kunde ingen ana.

Den andre.

Sedan mamma erkänt att den biologiske fadern måste vara den andre sjunker tonläget oss emellan utan att vi för den skull drar på oss höga telefonräkningar genom att ringa ner varandra. Däremot återgår vi till att träffas i samband med högtidsdagar och jag blir till och med upp-vaktad i hemmet på min 40-årsdag.

Men någon mer övernattnings i föräldrahemmet kunde jag inte förmå mig till trots att vi kanske hade behövt göra det i samband med deras 80 + 70-årsbaluns där hela vår familj uppsluppet deltog. Det blev i stället tack och farväl till både festdeltagare och blodfestande knott när vi denna varma junikväll lämnade nattmaten bakom oss och åter-vände hem för att morgonen därpå få vakna i våra egna goa sängar.

Kanske var jag rädd för att en sådan övernattnings för all framtid skulle kunna störa den goda sömn jag fått med mig i mina gener, från vem det vara månede.

Det gnager fortfarande inom mig att hon inte ville berätta mer om den andre och nyfikenheten drar mig därför till kyrkogården i Vallby, där han väl ändå måste ligga begraven. Jag får några timmar över i Simrishamn innan jag ska möta lokalavdelningen för rörfirmorna på Hotel Svea så jag tar mig raskt dit och parkerar bilen utanför kyrkan mitt i Vallby. En bit bort på kyrkogården går kyrkovaktmästaren med sin hustru och krattar grusgångarna, de vet säkert något så jag går ur bilen och bort till dem. Jag hälsar artigt och presenterar mig varpå jag undrar om de känner till en Julius Nilsson från Vallby och som troligen

ligger begravd här, han dog 1958.

- Jajamensan, vi bodde granne med honom, säger mannen, men han hette egentligen Bror. Han kallades i folkmun för Bror Julius eftersom hans far hette Julius. Man sa ofta så förr i den mening att han var Julius pojke, Bror. Han dog bara 55 år gammal, troligen till följd av för mycket spritdrickande.

Vilket kanske inte var helt ovanligt på den tiden för de som jobbade i byggsvängen, tänker jag.

- Det han utsatte sin kropp för, ledde säkerligen till att han fick en leversjukdom och gick en alltför tidig död till mötes, det hjälpte inte att han var en duktig yrkesman. Han var murarkollega med min morfar hos en byggmästare i Simrishamn fick jag senare veta från en av mina morbröder.

- Han drev också ett mindre lantbruk i byn som hans fru till största delen skötte, berättar de vidare, och tydligen hade familjen det ganska gott ställt. Mörk och brunögd hade de att säga om hans utseende, men på min fråga, om jag, den person de nu ser framför sig, har drag av honom, svarar de båda nej utan att tveka.

Däremot har Bror egna barn i sitt äktenskap varpå de nämner en tös i Borrby och en i Simrishamn samt en påg i Simrishamn, bestämt hade han fler barn men de kan inte dra sig till minnes varken fler namn eller vart de flyttat. Bror har dessutom två bröder och en syster fortfarande i livet, den ene brodern drog till Malmö och den andre till Stockholm tillsammans med systemen. Och Brors fru lever förresten, bor i Simrishamn blir det sista de säger innan båda återgår till sina sysslor.

Lite snopet drar jag mig tillbaka till mitt tjänstefordon,

känner mig nästan lite avspisad av att de så snabbt vände mig ryggen. De gillade kanske inte att jag kom och snokade om sådant de tyckte att jag inte hade med att göra. Eller så tyckte de att de hade pratat bredvid mun till en för dem främmande människa, för visst hade de väl pratat skit om Julius!?

Jag vill inte för mitt liv tro att den som mamma nu pekat ut som mitt biologiska ursprung skulle vara alkoholiserad, danscharmören! Han behövde kanske bara få lite innanför västen för att gå igång på dansgolvet? Vem behöver inte det?

Men visst, jag känner mig fortfarande väldigt osäker på om jag har träffat rätt eller ej, så vad mer är att göra för mig för att få visshet? Jag utesluter helt att försöka tränga mig på någon av Brors barn, särskilt nu när hans fru fortfarande finns i livet. Nej, det går inte inser jag när jag åter kryper in bakom ratten, knäpper på mig säkerhetsbältet och manövrerar ut bilen från parkeringen. Tanken slår mig att jag i stället kanske skulle kunna få kontakt med brodern i Malmö. Han finns ju på behörigt avstånd från de förmodade halvsyskonen och kanske vet vad hans bror ägnade sig åt under kriget, borde väl kunna hitta honom via telefonkatalogen tycker jag när bilen rullar in på Hotel Sveas parkering. Nästa gång jag kommer till Malmö och bor på hotell ska jag banne mig kolla, det får jag inte glömma, hinner jag tänka innan jag går in till rörläggarna för att planera en utställning om energisparande i kommunen.

Tillfället kom några månader senare i augusti då det åter var dags för Skånemässan i Malmö, en mässa där jag som projektledare har uppdraget att samordna fabrikanter, grossisters och installatörers medverkan under den

gemensamma parollen ”Goa bad och skön värme”. Detta har under åren blivit ett uppskattat inslag i mässan för villaägare runtom i Skåne, där besökarna också får fackmannens tips och råd om installationer för vatten och värme. I dessa sammanhang fick jag flera gånger nöjet att hälsa på kungliga celebriteter som invigde mässorna, både prins Bertil och kungen i egen hög person har jag minsann tagit i hand. Med kungen blev jag dessutom fotograferad när han intresserat frågade mig om vilket syfte vi hade med vår utställning. Jag tog då tillfället i akt och berättade entusiastiskt om rörfirmornas marknadsföring av att få villaägare att hellre investera i bättre badrum i sina hus än att åka utomlands på solsemester. Kungen inflikade att vi kanske borde satsa på försäljning av solarium i kombination med badrum så fick man ju både sol och bad hemma utan att åka utomlands. Vad svarar man på den kungliga humorn? För det var det väl!?

Detta inramade fotografi med kungen och jag hamnade

förresten i garderoben hos mamma efter det att hon dramatiskt slängt ut mig från sin bostad några år senare.

Ofta valde jag att bo ute i Limhamn på familjära Strand hotell. På behörigt avstånd från mässan, lugnt och skönt och nära ut till gräsängarna vid stranden, som gjorda för avstressande promenader, från småbåtshamnen ända ut mot Lernacken. I klart väder kan jag blicka ut över vattnet och se Köpenhamn vid horisonten, bara en halvtimme bort med flygbåt.

Efter en hel dags svettigt arbete i mässlokalerna på Stadiongatan känns det skönt att få lite svalka av kvällsbriserna utmed Sibbarpstranden mot Öresund. Jag stannar upp och sätter mig i gräset norr om kallbadhuset, njuter av det rogivande ljudet från vågorna när de bryts och sköljer över sanden med snäckskal i strandlinjen. Plötsligt känner jag igen platsen där jag var på badutflykt med min moster i barndomen. Jag tror jag skulle fylla sex år i augusti den sommaren, minns jag, och vi hade åkt spårvagn från Gustav Adolfs torg ut till ändhållplatsen vid Sibbarp. När vi kom ner till stranden ville jag genast hoppa i vattnet men vi hade glömt mina badbyxor. Min moster tyckte att jag kunde bada naken, vem bryr sig om en liten barnunge? Men jag brydde mig, jag kände mig troligen som Adam i paradiset, när han hade smakat av den förbjudna frukten och då inte haft något att skyla sig med. Om Adams historia med Eva visste jag förstås inget som sexåring men skammen av att visa mig naken kände jag så liten jag var. Det borde jag kanske ha tänkt på när vi i samband med en ombudsmannaträff i Malmö lockade vår norrländska kollega till Falsterbonäset för att bada i havet. Vi hade inte talat om för honom att vi befann oss mitt bland naken-

badarna. Men roligt blev det kommer jag ihåg och så här i efterhand kan jag inte göra annat än att skratta åt tilltaget.

Senare under hösten blir det som alltid så här års lokalavdelningsmöte med föreningen Malmö-Lund och då passar det bättre tycker jag att bo centralt i Malmö, Garden Hotel närmare bestämt, alldeles intill Södergatan, ströget från Centralstationen till Triangeln. Det är före Sheratons tid här.

Efter mötet kastar jag mig över telefonkatalogens Malmödel där den ligger i skrivbordets översta låda på hotellrummet tillsammans med Gideoniternas bibel, sund kvällsläsning för alla ensamma hotellgäster världen över. Det är i alla fall den humana tanken med deras bibelgåva.

Den här gången består dock min kvällsläsning i stället av ett evigt bläddrande i telefonkatalogen efter Brors bror i Malmö. Men sida upp och sida ner med samma namn ger ingen vägledning till brodern och att ta reda på vem som är vem genom att ringa dem inser jag snart blir ett hopplöst arbete. Trettio år senare skulle det varit en enkel match att hitta honom via nätets alla söksajter. Men nu är nu och längre än så här kan jag inte komma utan stor möda med att finna belägg för att Julius skulle vara min biologiske far. Jag bestämmer mig för att tillsvidare lägga hela projektet på is.

Jag har dessutom fått annat att fundera över efter att ha tjuvlyssnat på ett samtal mellan några styrelsegubbar, de snackade om uppgjorda jobb, en kartell alltså. Förbjudet enligt lag, det vet jag. Men ska jag rapportera sådant till min chef, han vill ju gärna veta vad vi ombudsmän får höra vid sidan om protokollet, eller ska jag föra vidare vad jag hört till förbundsstyrelsen, eller helt enkelt bara

glömma alltsammans?

Det är ett raffinerat sätt jag har fått höra om hur man kan ta bra betalt av sina beställare i stora entreprenader genom att dela upp jobben mellan sig. Och på så vis sätta all konkurrens ur spel. Hur går sådant till?

Jo, officiellt finns ett föreningskontor mitt i Malmö med en anställd tjänsteman, en s.k. mättingsman med uppgift att tidsmäta ackordsjobb. Men till vilket rörfirmorna också är skyldiga att rapportera in alla jobb som lämnats ut för anbudsräkning samt ange vilka uppdrag man själv är intresserad av att ge sig på.

Sedan träffas man i styrelsen och bestämmer vem som ska ta vilket jobb och det företag som sedan ska lämna det vinnande anbudet får lämna sitt pris till övriga anbudslämnare. Som i sin tur tvingas att lämna in ett högre belopp på den anbudsförfrågan som en beställare lämnat ut. Det är konkurrens på hög nivå. Eller är också detta ett uttryck för den malmöitiska samförståndsandan Per Svensson skriver om i sin bok *Malmö, världens svenskaste stad?* Kliar du min rygg så kliar jag din!

Dessutom har man sett till att ingen främmande fågel kan slinka igenom kartellens kontroll med ett eget anbud genom att skaffa sig insyn hos konsulterna över vilka företag som begär ut anbudshandlingar och hos grossisterna över vilka som inhämtar offerter för leveranser till aktuella objekt. Trots detta slank några år senare en rörfirma från Mellansverige emellan och förstörde ett guldkantat kontrakt för den Malmöfirma som utvalts för VS-entreprenaden i byggandet av SAAB's bilfabrik i Malmö!

Efter mycken vända bestämmer jag mig till slut för att inte ha hört det jag hade hört och går i stället några

kvarter bort till restaurang Baldakinen för att dansa bort
alltsammans till tonerna av Ingemar Nordströms orkester.
Det kunde ha passat att få lyssna och dansa till hans låt
”Don´t Forget to Remember”, för en kvart senare är mina
tankar någon helt annanstans!

Halvsyskon i Skåne.

Det har nu gått mer än sju år efter besöket på Vallby kyrkogård och mötet med kyrkovaktmästarparet innan nästa genombrott i mina efterforskningar efter fadern kommer. Det är tack vare att min son också vill få klarhet i hur det är med mitt ursprung. Samma år förresten som min styvpappa, jag numera har kallat honom för, lämnar det jordiska livet bakom sig.

Annandag påsk 1994 ringer mamma och berättar att Bo, som ligger på lasarettet i Halmstad, blivit sämre och att hon tillsammans med mina halvsyskon ska åka in för att hålla honom sällskap i livets slutskede.

Själv har jag inga möjligheter att ta mig dit och för den skull inget behov heller, det var ju bara några dagar sedan jag på mammas enträgna begäran hade besökt honom inne på sjukhussalen där han vårdades. Då hade hoppet hos mig tänts att han skulle yppa något om hur det gick till när han träffade mamma och sedermera adopterade mig. Men han verkade snarare besvärad av att se mig och någon bekännelse fick aldrig en chans att tränga fram mellan hans förseglade läppar.

Senare på kvällen, denna annandag påsk mitt i Jesu uppståndelse, kommer inte oväntat dödsbudet. Den första tanke, som far genom min skalle är att nu kanske mamma, när sorgen så småningom har lagt sig, blir mer benägen att berätta om sina ungdomliga kärleksaffärer och föra mig närmare sanningen. Om mitt ursprung förstås, vem min biologiske far var, hur de träffades, älskade hon honom, älskade han henne, vad visste han om hennes son, fick han hålla mig i sin famn, tusen frågor snurrar runt i huvudet

på mig och väntar på hennes svar.

Vid begravningen knappt två veckor senare grabbar mamma tag i mig utanför kyrkan för att, tillsammans arm i arm, gå med mig till sockenstugan och den efterföljande minnesstunden. Det tog jag faktiskt som ett tecken på att hon äntligen kände sig mogen att ge mig svaren på hela mitt batteri av frågor.

Jag försöker därför planera in mina kundbesök västerut så att jag får tid över att köra inom hemmet för en fika och pratstund med mamma på tu man hand. Men besviket kan jag bara konstatera att hon gång på gång förblir mig svaren skyldig.

Det är då som sonen helt oväntat kliver in på scenen och försöker provocera fram namnet på sin farfar över ett spontant uppringt telefonsamtal från en kurslokal på Mosebacke i Stockholm. Han har fått jobb som försäkringsmäklare samtidigt som han får hålla på med det han älskar, basket. Vid ett besök hos ett företag, där han lyckats sälja en pensionsförsäkring till företagsledaren, får han tips om en kurs i självkännedom som han tycker låter så intressant att han anmäler sig på direkten.

Redan första kursdagen får deltagarna till uppgift att ringa upp någon i en nära relation och som de upplever sig ha något otalt med, något riktigt obekvämt och som behöver redas ut.

Han kommer genast att tänka på sin farmor, som han tycker har lämnat dubbla budskap om vem som är min biologiske far. Nu vill han reda upp det en gång för alla och väljer att ringa upp henne. Det är pang på rödbetan direkt när hon svarar.

- Jag vill veta vem som är Bertils riktiga pappa skriker han i telefonen utan att ens först presentera sig.

- Vem är det? undrar hon lite osäker på om hon hade hört rätt, att det är hennes barnbarn.

- Du hör vem det är, fortsätter han, och nu måste du tala om för mig vad som är sant, han låter väldigt bestämd.

- Är det din mamma som har bett dig ringa upp? undrar hon, säkert medveten om att hennes sonhustru fått vetskap om vem den rätte fadern är. Hennes egen mor, min mormor, hade kort före sin bortgång undrat om jag fått veta sanningen om vem som var min far, och då berättat att hon hade avslöjat den för min blivande hustru.

- Nej, varför tror du det? Jag är på kurs och har själv tagit initiativ till att ringa dig, och förresten, det är både jag och syrran som vill veta vem det är. Nu är han nära gråten.

- Det har jag redan berättat för din pappa och något mer har jag inte att tillägga. Nu börjar hon att gråta. Kan du inte bara låta mig vara ifred, snyftar hon.

- Vi kommer aldrig att kunna ha en bra relation till varandra farmor om du inte här och nu berättar vem som är hans riktiga pappa snörvlar han, för nu gråter också han.

Något besked får han inte och efter ännu mera gråt slänger hon på känt manér luren i örat på honom och han blir snopet stående kvar vid telefonen med oföretat ärende.

Detta samtal skulle emellertid resultera i en total brytning mellan dem. Inga julkort fann längre adressen till honom, ej heller gratulationer på födelsedagar. Värst av allt framstår ändå hennes totala likgiltighet inför hans bröllopsdag i Norge några år senare, dit inte ens ett enkelt telegram nådde fram. Hon är ju trots allt hans gudmor, hon höll honom till dopet. Hur kunde hon dessutom missa till-

fällena då hennes två barnbarnsbarn kom till världen? Jo, i hennes sinnesvärld fanns han helt inte längre kvar, ut-raderad och borta som om han aldrig hade funnits. Vilken förödelse hade hans frågor orsakat i hennes inre och varför kunde inget rubba hennes mentala spärrar för att låta sanningen sippra fram?

Sista gången han fick uppmärksamhet var på sin examensdag som ingenjör samma år han fyllde 20 år, men det var före telefonsamtalet från Mosebacke.

Besviknen över att inte ha fått veta mer från den som sitter inne med hela sanningen försöker han gå andra vägar. På sitt jobb plockar han i datorerna fram mina möjliga halv-syskon med namn, aktuella adresser och till och med telefonnummer.

Han faxar över uppgifterna till mig för att elda på att jag ska fortsätta mina efterforskningar och med hjälp av namnlistan söka upp släktingarna.

Jag gläds förstås över hjälpen jag får för att komma vidare men först skulle jag vilja hälsa på mamma, kanske har det ändå släppt någon spärr för henne efter det upprivande samtalet med min son.

Någon dag därefter sätter jag mig därför i bilen och åker direkt hem till henne utan att ha några andra inplanerade besök, kanske kan jag få henne att öppna sig.

- Din son har ringt, säger hon så fort jag kommer innanför dörren. Han ville veta vem som är din pappa, men det har jag ju berättat för dig Bertil, suckar hon resignerat. Och längre än så kommer tyvärr inte heller jag den här gången, och inte bjuder hon in mig på kaffe som hon annars brukar truga på mig. Det verkar snarare ha tillkommit några spärrar än att någon fallit bort vilket jag hade hoppats på.

Envis som jag är fortsätter jag dock att hälsa på henne i förhoppning om att hon till slut ska öppna sitt hjärta för mig. Hon blir till och med inbjuden till vår dotters bröllop ett par år senare om nu det skulle kunna mjuka upp vår relation. Och hon får sitta vid honnörsbordet bredvid vår son, men inte ett ord kommer över hennes sammanbitna anlete om fadersdispyten som ledde till deras brytning. Och inte verkar hon heller glädjas över sitt barnbarns giftermål och glada bröllopsfest. Hon satt mestadels och tänkte på min halvbrors dotters kommande giftermål. Trots att dagens brud hade gjort allt för att bibehålla en god relation till sin farmor, julkort och födelsedagsgratulationer utväxlades regelbundet såväl före som efter bröllopet, liksom brev i takt med att barnbarnsbarnen kom fram i dagens ljus.

När jag några veckor senare åter besöker henne och med sann glädje visar upp alla bröllopskorterna bläddrar hon sakta igenom dem medan blicken hastigt fladdrar från det ena kortet till det andra för att slutligen sorgset utbrista, - Oh vad tråkigt, jag kan inte se att farmor är med på ett endaste kort!

- Va? Vad i himlens namn tror du? tänker jag utan att säga något. Du trodde väl ändå inte att du skulle vara festföremålet?

Jag står inte ut längre med hennes egocentriska syn på nästan allt men håller tyst och skyndar mig istället att samla ihop korten, som hon spritt ut över bordet mellan kakfat och kaffekoppar. Jag ursäktar mig med en vit lögn om att jag måste åka vidare, har en tid som jag måste passa och lämnar henne med sina funderingar om varför hon inte kom med på bild. Varför nyttjade hon inte den egna kameran, som jag vet att hon hade med sig på

bröllopet, om det nu var så viktigt för henne att bli fotograferad, tänker jag när jag backar ut på Skolgatan och sätter full fart hemåt utan en blick i backspeglarna.

Det verkar bli svårt att få mamma att öppna sig mer så jag får försöka gå andra vägar för att komma framåt i mitt sökande. Men min tid uppslukas allt mer av arbetet i den egna firman medan det privata får stå åt sidan. Fast det skulle ju gå att kombinera upptäcker jag en dag då jag året efter bröllopet är på kundbesök hos en elektriker i Borrby. Var det inte här jag hade ett par halvsyskon på namnlistan jag fick av min grabb? Jovisst, två namn med adresser i Borrby står på listan med sina telefonnummer och bara väntar på att bli uppringda, men vem ska jag välja? Efter att ha övervägt båda alternativen repar jag mod och ringer upp kvinnan som inte har namnsdag.

Inte värt att störa mitt i något namnsdagsfirande om nu sådant förekommer i denna släkt, det vet jag ju inte. Mina egna nära och kära får på sin höjd ett sms eller telefonsamtal, men seder kan skilja sig åt.

- Hej, ropar jag i mikrofonen på min handsfreetelefon sittandes i bilen utanför kyrkan när jag hör en röst tona ut ur högtalaren. Det måste vara hon som står med sitt namn på listan konstaterar jag samtidigt som jag lite försynt och frågande upprepar hennes namn.

- Jaaa, de e jau, ekar den breda skånska rakt ut i kupén.

- Jag heter Bertil, fortsätter jag på hög volym, rädd för att inte höras ordentligt. Vi känner inte varandra men jag håller på med släktforskning och jag har fått fram uppgifter som pekar i riktning mot att vi kanske har samma far. Har du möjligen tid och intresse av att träffa mig och

prata mer om det här? undrar jag med lite tvekande röst och berättar att jag just nu befinner mig mitt i Borrbry.

- Jo men visst, vad trevligt, tycker hon, min dotter är jätteintresserad av släktforskning, vänta lite så ska du få prata med henne, och så lämnar hon över telefonen.

Hon blir eld och lågor och guidar mig över mobilen hela vägen till moderns boning.

En kvart senare parkerar jag bilen utanför den tegelröda villan och går runt huset till altanen varifrån högljudda röster hörs. Här sitter min halvsysster, fast det är jag förstås inte övertygad om ännu, med dotter och ytterligare en kvinna som också visar sig vara en halvsysster, under klasar av vindruvor dinglande från taket över det dukade kaffebordet.

När jag kommer fram och visar mig på gräsmattan lägrar sig tystnaden över hela sällskapet, allas blickar riktas likt strålkastarljus hänsynslöst direkt på mig. Handfallen blir jag stående med ena foten på altanen och den andra kvar på gräset utanför medan jag försöker urskilja människorna i dunklet runt bordet.

- Det var det värsta, tänker de säkert. Här dimper det ner en lillebror och det hade vi inte en aning om. Är detta verkligen möjligt?

- Men så stig in då, vill du ha lite kaffe? frågar dottern som jag pratade i telefon med nyss och bryter samtidigt tystnaden i församlingen.

- Ja tack, gärna, säger jag utan att berätta att jag kommer direkt ifrån fikabordet hos kunden i Klockaregården. Inte vill jag göra dem besvikna med att tacka nej.

Ögon och öron ställer sig på skaft hos alla när jag börjar berätta min historia, om hur jag först adopterades bort av en far som efter födseln lämnade både mor och son i

sticket och som dessutom långt senare tog tillbaka sitt faderskap när han ställdes öga mot öga med mig. När mamma konfronterades med denna händelse valde hon efter mycken vanda att peka ut deras far i Vallby som den skyldige. Men jag betonar att säker det är jag verkligen inte, jag söker fortfarande belägg för att det min mamma har berättat är sant, kanske kan de hjälpa mig?

Frågorna haglar och jag berättar så mycket jag vet eller kan, om mina morföräldrar och min uppväxt i Simrishamn, min familj och vårt liv i Växjö. Samtidigt försöker jag lirka ur dem uppgifter som skulle kunna bekräfta att jag verkligen är deras lillebror.

Mörkret sänker sig och solen har redan försvunnit ner bakom träden i grannens trädgård när kylan tränger sig på i den annars så sköna försommarmarkvällen och det börjar bli dags att tänka på refrängen. Jag reser mig upp och påpekar att jag måste komma i tid in till hotellet i Simrishamn där jag beställt rum inför natten. Jag ska vidare i morgon på ett nytt kundbesök i Lund.

- Du bor hos oss, säger halvsystemen från Simrishamn bestämt, jag vill gärna visa dig fars grav på kyrkogården i Vallby om vi kan ta den vägen in till stan? Hon tror stenhårt på att hon har fått en lillebror, tycker att jag är så lik hennes far.

På kvällen ringer jag hem och berättar exalterat att jag är hos min halvsystem i Simrishamn samt att jag tänker övernatta där. Vi får prata mer i morgon kväll när jag kommer hem, lovar jag och skickar med puss och godnatthälsning. Före dagens händelse hade jag två halvsyskon, nu kunde jag räkna in ytterligare sex i min syskonskara, det är i alla fall vad jag kommer att tro under femton långa år fram till min pensionering.

Senare samma år bestämmer jag mig för att slutligen ställa mamma mot väggen, det får bära eller brista, nu måste jag bara få henne att minnas. Och det med hjälp av de fotokopior på Bror, som min halvsyster hade skickat mig, alltså den man som mamma till slut och med vända pekat ut som skyldig till faderskapet.

Hon verkar denna gång gladare än vanligt när jag nu kommer hem och sätter mig mitt emot henne på andra sidan bordet i köket och blir serverad kaffe ur den gamla TV-kannan. Hon har till och med nybakade bullar på bordet och bonnkakor som hon vet att jag tycker så mycket om, nu kanske? Vi låter oss väl smaka, har det gemytligt i största allmänhet och börjar prata om gamla minnen från min barndom hos morföräldrarna i Simrishamn. Hon rycks med tillbaka till Österlen och tiden med mig som bebis men tystnar tvärt när jag för faderns namn på tal och börjar nervöst plocka med skeden på tefatet under Gustavsbergs vackra kaffekopp med en blåmålad druvklase på sidan. Den servisen hade jag förresten själv varit med om att köpa in till en av hennes minnesdagar, vilken minns jag inte, men kommer ihåg att jag då jobbade på ett KF-företag och fick inhandla den med en hygglig personalrabatt.

- Jag vill så gärna veta, mamma, du kan väl berätta hur det var, jag ber dig på mina bara knän, säger jag förtvivlad över att barriären mellan oss jag trodde mig ha raserat åter dök upp från ingenstans. Har du verkligen lagt alla kort på bordet? Fick han någonsin veta att han var min far? undrar jag nästan uppgivet och inväntar under tystnad hennes svar.

- Jo, han fick se dig en gång i barnvagnen när jag var på

väg hem utanför Mårtenssons café på Storgatan. Jag pekade ner i vagnen, la din snuttefilt åt sidan för att han skulle kunna se dig ordentligt och sa till honom "Titta här på vad du ställt till med!"

Också ett sätt att berätta för honom att han blivit far, tycker jag men behåller samtidigt dessa mina innersta tankar för mig själv.

- Var du kär i honom då? undrar jag vidare men får bara ett hummande till svar.

- Hur träffades ni? Det var ju krig och han låg väl inkallad vid infanteriet då? fortsätter jag ihärdigt men får samma svar hon tidigare lämnat. I dansens virvlar på Stadshotellet försöker hon åter få mig att tro. Men hon säger det utan entusiasm och hennes ledsna ögon vill inte möta mina, vad är det egentligen för ett förhållande hon har haft med honom? Ska det vara så svårt att berätta, nu behöver hon ju inte längre ta hänsyn till Bo, kvar finns bara askan av honom under gravvården på Färgaryds kyrkogård tillsammans med hans mor Sofia och båda bröder Östen och Göte.

Till slut plockar jag fram mitt trumfkort, fotot på Bror, som min nya halvsystem har förärat mig, och lägger det framför henne bredvid kaffekoppen på köksbordet.

- Är detta min far då, Bror och murare från Vallby? undrar jag lite nonchalant.

- Han heter Julius, suckar hon, var har du fått tag i detta kort? frågar hon och tittar på mig med en anklagande blick.

När jag berättar att det kommer från ett av halvsyskonen som jag träffat i Simrishamn blir hon kritvit i ansiktet och stirrar på kortet som om hon sett ett spöke.

Sakta reser hon sig på darriga ben från stolen och väser

fram som om luften håller på att ta slut,

– Du måste gå härifrån och det genast, nu tänker jag inte säga mer. Var snäll och lämna mig ifred, bara gå.

– Ja, men du kan väl säga om det är han på fotot och så håller jag upp det under näsan på henne. Hon nickar men jag envisas, är det han? Svara, ja eller nej?

– Ja, det är han men gå nu, nästan skriker hon samtidigt som hon föser ut mig i hallen.

Jag hinner rädda fotot på Julius när hon försöker rycka det från mig och stoppar det i innerfickan varpå jag skyndar mig på med skorna och ytterkläderna, hon har redan öppnat ytterdörren när hon resolut knuffar ut mig i kylan och låser om sig så fort jag kommit ut på farstubron. Jag säger hej då men får aldrig något hej tillbaka, hon bara viftar med händerna, som jag vore en ettrig fluga att tvingas till reträtt.

Nästa gång jag klev över den tröskel jag just hade lämnat bakom mig blev först efter hennes död när jag, tillsammans med mina ursprungliga halvsyskon i brukssamhället, rörde bland hennes efterlämnade saker.

Längst in i klädkammaren hittade vi då en kasse med fotografier i ramar. De föreställde förutom mig själv, min hustru, våra barn och barnbarn, bröllopskortet med vår dotter och hennes man, bröllopet hon själv var med på utan att hamna på bild, fotografiet med kungen och jag på Skånemässan i Malmö med flera.

Så mycket var vi alltså värda efter det att jag hade blivit visad på dörren i mitt föräldrahem av min egen mamma.

När så min dotter, ovetandes om att jag blivit visad på porten, skickade henne brev med nytagna foton av sina

barn och fick till svar, att måtte inte hennes son lämna sin mor ensam som jag hade haft den dåliga smaken att göra med min, klipptes det sista och enda kvarvarande bandet mellan mamma och min familj.

I stället vänder jag mig nu till min nyvunna syskonskara och särskilt till halvsystemen i Simrishamn som på något oförklarligt vis återbördat födelsestaden till mitt hjärta. Mycket tack vare henne lyckas jag återskapa miljöerna jag vistades i under min barndom och hon får staden att åter omfamna mig, denna gång som sin "lillebror".

Tillbakablick.

Det var fortfarande krig i världen augusti 1943 och även om det verkade som att krigslyckan för tyskarna höll på att vända ute i Europa så var kriget i allra högsta grad närvarande kring våra gränser.

I Norge hade helt nyligen elva norrmän arresterats av tyskarna efter att de ertappats med att ha deltagit i ett vitt förgrenat spionagenät med flera radiosändare i den nordligaste delen av de ockuperade norska områdena.

Finland befann sig fortfarande i krig med Ryssland och någon fred sedan Tyskland i februari förlorat det blodiga slaget om Stalingrad var inte i sikte. Snarare fanns risken för en blixthinvasion i Sverige av tyskarna för att återupprätta fronten österut.

Och på närmare håll ställde motståndsrörelsen i vårt södra grannland Danmark till med allt större bekymmer för ockupationsmakten Tyskland, så till den milda grad att överbefälhavaren för de tyska trupperna i Köpenhamn kände sig tvingad att proklamera militärt undantagstillstånd.

Detta hade följande lydelse:

”De senaste händelserna har visat att danska regeringen icke mera är i stånd att upprätthålla lugn och ordning i Danmark. De av fientliga agenter framkallade oroligheterna rikta sig direkt mot den tyska försvarsmakten. Jag proklamerar därför i enlighet med artiklarna 42-56 i Haags lantkrigsordning militärt undantagstillstånd i hela Danmark. Med omedelbar verkan förordnar jag följande:
1) Ämbetsmän och funktionärer vid de offentliga myndigheterna och institutionerna skola lojalt fortsätta att utöva

sina ämbetsplikter. De skola efterkomma de anvisningar, som lämnas av de insatta tyska myndigheterna.

2) Folkanhopningar och folksamlingar på mer än fem personer på gator och offentliga platser förbjudas liksom alla församlingar, även de icke offentliga, äro förbjudna.

3) Stängningstiden fastställes till mörkrets inbrott. Från denna tidpunkt är också all gatutrafik förbjuden.

4) Varje bruk av post, telegraf och telefon är tills vidare förbjudet.

5) Varje strejk förbjudes. Uppmaning till strejk till skada för den tyska försvarsmakten främjar fienden och straffas i regel med döden.

Överträdelse av ovanstående bestämmelser avdömas av tyska ståndsrätter.

Mot våldshandlingar, folksamlingar o.s.v. kommer hänsynslöst att göras bruk av vapen.

Varje medborgare i Danmark som efterkommer denna på folkrättslig grundval vilande krigslag, tillförsäkras skydd till person och egendom i enlighet med lagarna.”

Och detta skedde bara en dryg timmes båtresa från Malmö.

Inte undra på att man från den svenska sidan noggrant följde händelserna i grannlandet och i den lilla staden Simrishamn på Skånes sydostkust höll man fortfarande hög beredskap för att stå emot en eventuell tysk invasion från havet.

I hamnen låg, förutom större delen av den bohusländska fiskeflottan, flera av flottans patrullbåtar bestyckade med torpeder, redo att rycka ut till försvar av landets gränser. På land fanns ett kompani kustartillerister inkvarterade på stadshotellet, ett annat manskap från Blekinge låg i tält i

anslutning till scoutstugan vid koloniområdet. Också Brunnsparvildjungen hade blivit härbärge för norrifrån komna beväringar. Överallt fanns de och på stadens caféer Thulins och Sjöstrands sågs de ofta både länge och väl sittandes över en kopp riktigt kaffe, kastande långa blickar efter stadens granna töser. De som inte kunde motstå beväringarnas trånande blickar, bjöds på bio, till Grand eller Teaterbiografen. En krona kostade nöjet att få hålla varandra i handen under nästan två timmar och se Ilse (spelad av Ingrid Bergman) i den omåttligt populära filmen Casablanca, där hon i slutscenen tar avsked av sin älskade Rick (spelad av Humphrey Bogart) och väljer plikten framför kärleken. I biosalongens mörker valdes nog oftast plikten bort.

I mitten på augusti hade 21-åriga konditoribiträdet Ann-Mari fått annat att fundera på, för om hon räknade rätt hade hon gått två veckor över tiden med sitt havandeskap och därför blivit inlagd på Simrishamns lasarett i tron att hon snart skulle föda. Hon hade haft flera blodlevrar i underlivet vilket normalt kunde vara tecken på en nära förestående förlossning.

Men efter fjorton dagar på lasarettets BB-avdelning utan minsta tecken på värkar insåg både hon och barnmorskan att de tagit fel på tiden, varför hon blev hemskickad till familjen uppe på egnahemsområdet. Här fick hon dock ingen ro för redan dagen efter gick vattnet och bröststörtat tvingades hon då återvända till BB. Hennes mor tog väskan, som för denna händelse stått packad i tamburen, och slog följe med henne de femhundra metrarna ner till lasarettet. Trots att vi var på väg in i höstmånaden låg fortfarande byggnaderna vackert inbäddade i sin

sommargrönka invid Tommarpsån. BB-avdelningen tillhörde de senaste årens nybyggen på området och kändes väldigt fräsch och välkomnande.

Visslingar från inkallade soldater överröstade råkornas skrin i lindarnas höga trädkronor när de gick förbi Brunnsparvilljungen. Här hade hennes far under senare hälften av det glada 20-talet spelat ventiltbasun i barberare Perssons orkester.

De fortsatte sedan över Kristianstadsvägen, av visslingarna hördes inget mer, men råkorna fortfor att skria över deras huvuden tills de kom fram och Ann-Mari åter bereddes plats på BB, 3:e våningen med utsikt mot kyrkogården på andra sidan vägen. Hade inte de lummiga bokarna varit i vägen skulle hon ha kunnat skönja sin mor på sin väg tillbaka hem genom Brunnsparken med lindarnas skimrande gröna bladverk och kastanjeträden med sina snart sprickfärdiga frukter, som de också vore med barn.

Mellan värkarna tänkte Ann-Mari tillbaka på den tid hon hade varit anställd här. Med eget rum i bostadsbaracken strax utanför lasarettområdet med frihet att få ha besök på rummet utan att föräldrarna la sig i. En anställning hon emellertid tvingades lämna när det blev känt att hon var med barn.

- Aaaj, oooh, aaaaj, nu trycker han på igen, hjääälp, ropade hon efter barnmorskan som var inne på en annan sal och inte hörde klagoropen. Det var priset för den frihet hon haft som nu skulle betalas tillbaka, tänkte hon säkert ångerfullt.

Födslovärkarna kom nu allt tätare medan regnet piskade mot fönstrens utsidor i salen. Under hela augusti hade regnet öst ner, dubbelt så mycket som normalt, och någon värme hade det heller inte varit tal om.

Det mörknade tidigt denna kväll, blåste hård kuling som fick vågorna från Östersjön att rulla in mot det utgående vattnet i Tommarpsån, där orenat avloppsvatten från lasarettets avloppskulvert i betong släpptes direkt ut i åmynningen. Kulverten är för övrigt det enda som idag återstår av gamla lasarettet och nyttjas numera bara som start- och landningsplats av flygfärdiga ungar till horden av hussvalor utmed ån.

Snart satte personalen mörkläggningskivorna för fönstren och stängde inne Ann-Maris skrik som annars överröstade alla andra ljud som vinden åstadkom. Hon ropade ut sin förtvivlan på hjälp, det gjorde så ont, så ont så när barnet, som snart varit instängd under nio månader, ville ut. Och då, äntligen! Klockan var strax efter midnatt, ny dag och nytt datum, den 30 augusti. Vinden hade börjat avta men utan att vågornas rytande ville minska i styrka när de fräsande närmade sig strandlinjen. Det ville inte heller Ann-Maris skrik som nu var på väg att nå sitt klimax varje gång hon krystade, samtidigt som barnets mörka kalufs började skönjas mellan benen.

Så plötsligt hörs ett mindre men gällare skrik. Ett friskt, levande gossebarn hade blivit fött och givit hals. Klockan var nu halv två på natten och på andra sidan mörkläggningskivorna tittade fullmånen fram mellan molnen som rusade förbi på natthimlen. Hon räknade till fem fingrar på varje hand och fem tår på varje fot, 52 cm lång och 3 530 gram tung med ett huvudomfång på 35 cm, det fick hon senare veta av barnmorskan, Elisabeth Larsson. En sådan liten guldklimp det ändå blev.

Bebisen, guldklimpen, Ann-Maris son – det var jag! Ann-Maris ånger hade för ögonblicket förbytts mot ett glädjerus, men ändå ville hon inte uppge barnafaderns

namn. Blev hon osäker nu när hon insåg att bebisen kommit i rätt tid? Förstod hon nu att hon inte varit havande den gången i början på december då hon hysteriskt skrikit i luren till mannen nere på svenska sjömanskyrkan i Stettin,

- Jag är med barn, herregud vad ska jag ta mig till? för-
tvivlad hade hon ropat och bett honom att nu göra allvar
av sitt tidigare frieri. Han på andra sidan Östersjön begrep
ingenting, han som hade varit så försiktig. Det måste vara
ett missförstånd, så allvarligt var ju inte frieriet menat. Vi
behöver prata ut om det här, insåg han och lovade henne
att segla inom Simrishamn på vägen hem från Tyskland.
Genom mörker och dimma kom han ett par dagar senare
glidande in mellan pirarna i den välbekanta hamnen och
när han säkert lyckats förtöja skutan vid den yttre kajen
begav han sig med raska steg förbi Hotel Svea bort till
personalbostaden i änden på Gränemadsvägen, ungarls-
hotellet i folkmun, för att försöka lugna ner henne.
Efter att ha lovat att inte överge henne lugnade hon så
småningom ner sig och lät honom stanna kvar till långt
fram på småtimmarna.

Tidigt nästa morgon seglade han i mojnande sydvästlig
vind vidare mot Falsterbokanalen utan att förstå vad han
hade ställt till med, inte hon heller för den delen.

Men nu, nio månader senare, började Ann-Mari få sina
aningar om hur allt hade gått till, när hon i gryningen
kom in med sin nyfödde gosse på salen och skulle ge mig
bröstit för första gången. Allt hade gått så fort den där
decembernatten när han likt den flygande holländaren
dykt upp i rena Lützen-dimman och tröstat henne. Nu låg
hans avkomma och instinktivt letade sig fram till bröst-
vårtan, som nu vuxit i både storlek och styvhet, för att

göra det lättare att komma åt den livsviktiga bröstmjölken. Instinktivt fann jag knappen till mjölkbutiken varpå mina sugreflexer förmådde pressa fram några droppar till en första måltid i frihet utanför mammas mage. Strax därpå övermannades jag av trötthet och somnade tungt intill mamma i hennes sjukhussäng.

Senare på dagen ringde telefonen på barnmorskans skrivbord och telefonisten i luren aviserade ett rikssamtal till Ann-Mari från Kalmar.

- Har de blivit nåt? undrade han nyfiket när hon lyckats stänga dörren om sig på expeditionen, ovetandes om att hennes storasyster på stadens telegraf avlyssnade samtalet. Hon hann berätta om den lyckliga tilldragelsen och att allt hade gått bra men han hade inte tid att prata så länge.

- Jag var på väg till Königsberg, fortsatte han, men har nu blivit omdirigerad till Lübeck med min last. Härifrån vill de sedan att jag tar med mig koks till hamnen i Halmstad. Väl kommen hit kan jag ta tåget ner till er i Skåne medan gubbarna lossar lasten, jag ringer dig då.

Det ska bli spännande att få se det lilla underverket, hann han också framföra innan samtalet bröts. Sedan gick han småsjungande för sig själv hela vägen tillbaka till skutan vid kajplats nr 35 invid Kalmarsund.

- Undrar om han är lik mig, funderade han samtidigt som han började rädas det ansvar han kanske måste ta på sig. Och vad skulle han säga till Elsa hemma på Tjörn, den kvinna han var förlovad med? Det började bli lite tilltrasslat konstaterade han på väg in i kabyssen där han sedan sträckte ut sig på kojén och försvann in i böckernas förtrollade värld.

Andra dagen efter förlossningen hade det slutat regna,

vinden hade mojnät och temperaturen lyft till nästan 15 grader. Då var det full fart i korridorerna på BB, fem små nyfödda skulle få sina namn i det heliga dopet förrättat av Emil Thulin, den 73-årige lasarettspredikanten tillika kontraktsprost i Ingelstads och Järrestads kontrakt. En föga glamorös ceremoni där vi alla fem blev upplagda i rad på en vagn, som på ett löpande band, för att få våra namn påklitrade i pannan för evigt, i Faderns, Sonens och den helige Andens namn.

Ann-Maris lillasyster fick hålla mig till dopet och blev således min gudmor. Hennes storasyster med make anförtröddes bli mina faddrar. Jag tilldelades namnet Hans-Bertil vilket noterades i lasarettets dopbok. Hans efter min mormors far i Borrby, tror jag, och Bertil för att det för tillfället var ett namn på modet, så även dubbelnamn. Idag har jag mina funderingar om inte den ännu anonyme fadern hade varit med och påverkat namnvalet? Hans bror hade Bertil som andranamn, barndomskamraten från Tjörn som var bästeman ombord på m/s Dagny 1942 hette också Bertil, rena tillfälligheter, eller?

Så fort dopet var avklarat passade jag på att ljudligt tömma tarmen i sjukhusets blöja av lenaste bomullstyg så att det hördes i hela korridoren. De närvarande inklusive prästen rynkade förskräckta på näsan medan mamma rusade ut med mig i famnen till skötrummet för att snabbt få av den fina dopklänningen innan den illaluktande massan färgade av sig.

Mor och son

På den sjunde dagen fick Ann-Mari komma hem med mig till hemmet på Wranérsgratan. En osande taxi med gengasdrift körde in med oss via porten på Krabbegatan och stannade alldeles intill köksingången.

Huset hade annars en entré även mot Wranérsgratan, men det var

kanske under rådande omständigheter läge att smyga in köksvägen med mig. Ett barn fött utom äktenskapet och som dessutom inte hade någon tillkännagiven fader betraktades vid denna tid fortfarande som en horunge. Hor avkriminaliserades visserligen 1937 men fortfarande drog en moder skam över sin familj med ett oäkta barn. Av skammen kändes dock inget när hennes mor Ida, min mormor, med sann glädje tog emot oss i farstun och lyfte upp mig i sin famn. Hon bar mig en halvtrappa upp i köket där värmen från elden i vedspisen mötte oss i dörren. Från skänken hade hon plockat fram vardagsporcelainet och dukat upp på bordet mitt i köket. Ann-Mari slog sig utmattad ner i soffan, glad över att vara hemma igen. Nu skulle hon få hemlagad mat, nyfångad sill stekt i smör tillsammans med potatis som Ida hade grävt upp i det egna landet tidigare under dagen. Bra mat till modern ger bra bröstmjölk till avkomman, det visste hon av egen erfarenhet. Och närodlat var självklart, några alternativ till hennes självhushåll fanns knappast. Allt hon skördade hamnade i matkällaren, mormors lilla guldgruva. Här förvarade hon allt vad trädgården gav, bär, äpplen, päron, rödbetor, gurka, bönor, ärtor, potatis. Av frukterna hade hon både konserverat och syltat på burk, till och med

kokat saft som hon förvarade i gamla läskedrycksflaskor med patentkork. Det här skulle förhoppningsvis räcka till hela familjens behov under vinterhalvåret.

Det var kallt i källaren så all annan mat som behövde förvaras kallt hade hon också liggandes här nere, kylskåp fanns inte på kartan för vanligt folk. Elektriskt ljus fanns dock så att hon slapp treva sig fram. Men inte i kolkällaren intill, här var det kolmörkt, inget annat ljus än det som sipprade genom påfyllningsluckan för kol och koks kunde vägleda någon här. Om hösten fylldes källaren med detta bränsle som skutorna från Tyskland hade fört med sig hem. Tack och lov för det, det hade gått åt mycket bränsle under vintern 1942 för att hålla varmt inne, dels i kaminen på nedervåningen och dels i den på andra våningen.

Ibland fick också kakelugnen i finrummet rycka in som värmekälla. Isoleringen av huset var väl inte den bästa men John, min morfar, hade satt fönster på insidan och lagt fetvadd emellan för att hålla värmen inne så långt det gick och stänga kylan ute.

Efter maten lyfte mamma upp mig i sin famn och gick in i rummet intill för att också stilla min hunger med lite bröstmjölk. Sedan blev jag nerbäddad för en stunds sömn i barnsängen som mormor gjort i ordning. Och innan väggklockan hann klämta för nästa halvtimme hade jag vaggats till sömn av klockans trygga tickande. Kanske grundlade denna klocka min goda sömn som har följt mig livet igenom?

I det här rummet skulle jag nu bo tillsammans med mamma, min mormor och morfar, samt min yngsta moster Ingegerd, bara 15 år gammal.

Äldsta mostern, Ingrid, hade gift sig med sonen i huset intill, men hon bodde fortfarande kvar hemma på andra

våningen i väntan på en bostad i Malmö. Hit hade hennes man flyttat och fått anställning som lokeldare hos SJ. Äldste morbrodern, Henry, en riktig charmör, hade däremot flyttat ut och gift sig med en kvinna ända från Kiruna. Och yngste morbrodern, Lennart, som utbildade sig till murare liksom sin far, jobbade mestadels på annan ort varför han mera sällan vistades i hemmet, ej heller nu när lillasystemen kom hem med en bebis. Han bosatte sig sedermera i Halmstad.

Att ligga i samma rum nattetid som en nyfödd barnunge var då sannerligen ingen sinekur. Enda sättet, för ett litet barn som jag, att meddela mig med yttervärlden är ju att skrika för att tala om när jag var hungrig och ville ha bröstet, eller när jag blev trött och ville sova, eller när jag kände mig ledsen och ville bli tröstad. Och det oavsett vilken tid på dygnet det rörde sig om. Ann-Maris lillasystemer tyckte jag var en besvärlig unge hennes storasyster hade kommit hem med, jag bara skrek och skrek.

- Kan du då inte vara tyst någon gång, tänkte hon när hon låg och försökte somna.

Men en dag, bara två månader efter födseln, hjälpte det inte hur mycket jag än skrek. Min mage ville bara inte ta emot mer bröstmjölk, allt kom ut igen genom alla tillgängliga öppningar i min lilla kropp. Det var både spyor och diarré, då skämdes min moster, har hon berättat, för att hon i sina tankar hade gnällt över mitt skrikande. Hon upplevde mig som sin lillebror långt upp i åren och fick nu följa med mamma till doktorn på lasarettet för att söka bot för min magåkomma. Jag blev inlagd över natten, undersöktes men utan att man kunde hitta någon förklaring till mina besvär. Och efter att ha fått sova ut ordent-

ligt hämtade jag mig så pass bra att jag dagen efter kunde skrivas ut till hemmet, besvärs- och symptomfri. I sjukhusjournalen, jag fick i min hand 60 år senare, läser jag med en lätt rysning mitt ursprungliga fullständiga namn, Hans-Bertil Svensson.

Två veckor efter sjukhusvistelsen var jag fortfarande symptomfri då jag visades upp för min, på papperet ännu anonym fader. Han hade kommit med tåg från Halmstad där hans skuta låg nu vid kaj, kajplats nr 2, och lossades på koks från Tyskland.

Mammas lillasyster fick syn på honom, klädd i hatt och trenchcoat, utanför Karlas mjölkaffär på Storgatan, där han hade stannat för att se sig omkring åt vilket håll han skulle gå.

- Inte lika lätt att navigera på land som till sjöss, tänkte han säkert under sin korta promenad från järnvägsstationen till egnahems kvarteren ovanför Brunnspaviljongen. Nyss fyllda 28 år hade han blivit far och lovat inte bara mamma utan också mormor och morfar att ta sitt ansvar och erkänna sitt faderskap. Det gjorde han faktiskt också, inför kyrkoherden i Simrishamn Alfred Fredgardh och två legala vittnen.

Idag undrar jag om han också tog mig till sitt hjärta, han fick ju aldrig någon mer son.

Det hade börjat skymma när han steg upp för de fyra trappstegen och knackade på dörren till entrén på Wranérgatan. Han kunde höra barnskrik i bakgrunden när morfar öppnade dörren och hälsade honom välkommen in i stugvärmen. Den lille fick just bröstet så John visades under tiden upp till det lilla rummet på andra våningen där han skulle få bo under vistelsen i

Simrishamn. Samma rum för övrigt som jag under min uppväxt senare fick nyttja vid mina besök hos morföräldrarna, och de skulle bli både många och långa.

Dagen efter, på onsdagen, gick Ann-Mari stolt med sin sjöman utmed Storgatan ner till pastorexpeditionen för att få hans namn inskrivet som far till mig i kyrkböckerna och namnteckningen på faderskapserkännandet i laga ordning bevittnat. Mamma ville gärna tro att hon nu hade lyckats fånga in honom till att bli familjefar, men ack så fel hon hade, redan nästa dag lämnade han henne för att återvända till sin älskade skuta. Jag undrar om någon lyckades övervinna den kärlek han hyste till sin båt? Men nu var i alla fall inte min far anonym längre, John Albert Berndtsson, hade för evigt skrivit in sig i församlingsböckerna, daterat den 15 september 1943.

- Lova mig nu att ringa så fort du kommer iland, sa hon oroligt till honom när hon skulle vinka av honom vid tåget på stationen. Varje dag läser man ju i tidningarna hur de allierade bombar de tyska städerna utmed Östersjökusten. Var försiktig, tänk på att du är far nu, manade hon, och kysste honom lätt på kinden innan han klättrade upp för trappstegen till 3:e klasskupén, öppnade den gnisslande grinden och ställde sig på plattformen utanför dörren in till de obekväma bänkarna i vagnen. Han stod kvar där tills ångloket med sina fyra vagnar frustande passerat krönet efter tegelbruket och Ann-Mari försvunnit ur hans åsyn. Sedan gick han in och satte sig på en fönsterplats i tågets riktning, han var rädd för att bli illamående av att åka baklänges, och blickade ut över det skånska slättlandskapet bakom röken som loket spydde ut över fälten. Samtidigt, som han kände glädje över att ha fått en son med den kvinna han ändå älskade, oroade han sig för framtiden

och hur han skulle hantera sin andra kvinna som han var förlovad med där hemma. En kvinna som till råga på allt hans farföräldrar hade stått faddrar för. Men efter nattens ringa sömn tog tröttheten överhand och när han hade visat sin biljett för konduktören och fått den klippt somnade han till vagnhjulets dunkande i skenskarvarna och sov hela vägen till Malmö. Här bytte han tåg för att komma tillbaka till Halmstad och förena sig med sin besättning, som rastlöst inväntade honom för att kunna segla ner till Rostock med en ny last av smäländskt timmer.

Småland så småningom.

Trots att sjömannen John nu skrivet under handlingarna och erkänt sitt faderskap så hade han inte tilldömts någon underhållsskyldighet för barnet egendomligt nog. Var mamma för stolt att ta emot ekonomisk hjälp av honom, eller var hon fortfarande osäker på om det var han som var fadern, trots det skriftliga erkännandet?

Ann-Mari fick förvisso bo hemma, men maten var dyr och det krävdes fortfarande ransoneringskuponger för att inhandla livets nödtröft såsom bröd, mjöl och gryn, socker, havregryn och makaroner, mjölk, matfett, ägg, ost, kaffe, te och kakao. Hon led inte längre någon brist på kuponger eftersom ett barn renderade henne extra tilldelning, men utan pengar kunde hon ju inte nyttja kupongerna. Något barnbidrag fick hon inte heller, lagen om allmänna barnbidrag kom först 1947, då med 260:- per barn och år. Visserligen gav lagen från 1937 om inkomstprövade barnbidrag henne en möjlighet att ansöka om bidrag hos socialen, men därtill var hon absolut för stolt. Här fick hon nog medhåll av sina föräldrar, det kändes skamligt att söka hjälp hos de sociala myndigheterna, så fattiga var de ändå inte. Det skulle ordna sig ändå, tyckte morfar, om de bara bet ihop och alla hjälptes åt.

Så Ann-Mari började åter jobba extra som konditoribiträde denna gång hos Thulins, tror jag, samtidigt som hon lämnade över ansvaret att ta hand om mig mer och mer till mormor. Snart nog tog även bröstmjölken slut och då blev det till att göra välling morgon, middag, kväll och natt.

Pengarna ville ändå inte räcka till och några andra mer

välbetalda jobb fanns inte att få i Simrishamn så när många andra i hennes generation fann försörjning i Malmö fann Ann-Mari sin på lasarettet i Hälsingborg. Här fanns ju också hennes moster som hon tidvis hade fått bo hos under sin graviditet, och kanske närde hon en förhoppning om att där få träffa sin älskade sjöman lite oftare.

Hon fick jobb på lasarettets BB-avdelning, först som städerska och sedan som sjukvårdsbiträde och flyttade från Simrishamn i september 1944, veckan efter valet till riksdagens andra kammare. Ett val där över hälften av de 1.500 röstande i staden hade lagt sina röster på arbetarpartiet, nästan 400 fler än högerpartiet. Något som alldeles säkert glädde hennes far, fackföreningspionären, som var med och grundade Byggnads avdelning i hemstaden. Nu fick han tillsammans med hustrun Ida i stället ta ansvar för mig, något han kanske ändå tyckte var roligt, sina egna barn fick han inte mycken tid över till när de var små, då han på sin lediga tid ofta var ute på danstillställningar och spelade i den egna orkestern. Denna hade han bildat efter barberare Perssons bortgång 1927 och i samband med att oktetten då också upplöstes. Hennes bröder hade dock stor glädje av faderns spelande då han, när de kom upp i tonåren, ordnade så att de fick komma in gratis på hans spelningar under danskvällar såväl i Folkets park som i Södra planteringen.

Nu blev det ändå mormor, nyss fyllda 53 år, som fick dra det tyngsta lasset i hemmet. Det var hon som handlade och lagade all mat, städade, tvättade, strök och manglade. Allting var ju på den tiden dessutom så mycket jobbigare jämfört med hur vi har det idag, vedeldad spis i köket för matlagning och vedeldad tvättgryta i brygghuset för all

tvätt. Bara tvätten skulle idag få vem som helst att arbetsvågra. Alla moment gjorde mormor för hand. Först lade hon smutstvätten i vatten med soda dagen före tvätt och bittida dagen därpå satte hon fyr under tvättgrytan. Dels för att få varmvatten till att tvätta de blötlagda plaggen i och dels för att koka vittvätten med lakan, skjortor, dambindor, blöjor och liknande. Under tiden som vittvätten koktes kunde hon skölja den övriga tvätten i kallt vatten och vrida ur för hand så gott det gick innan den hängdes ut på streck för att låta vinden agera torktumlare.

Sedan tillbaka in i brygghuset och dimman för att ta vittvätten genom samma procedur varpå alla lakan efter torkning också skulle manglas innan de kunde läggas in i linneskåpet. Inte undra på att hon väntade med att tvätta tills det knappast fanns något rent längre att ta fram ur garderoberna.

Jag tyckte mormor var så söt där hon strök omkring i tvättstugan i sin städrock, med en schallett om huvudet sammanknuten i en rosett framtill i pannan som om den skulle vispa runt likt vindrutetorkare och hålla imman borta från hennes glasögon.

Att hon bara orkade, och ovanpå allt övrigt hushållsarbete skulle hon passa mig, en krävande ettåring. Som nu behövde annan mat än välling. Ingen hade väl en tanke på att maten jag då fick skulle orsaka eksemliknande utslag på benen som dessutom kliade såpass att hon, för att lindra klådan, varje kväll fick smörja in dem med tjärsalva. Därtill lindade hon gasbinda runtom för att jag inte skulle komma åt att riva på utslagen, och för att natten skulle bli lugn för oss båda.

Inte visste hon att jag i själva verket var allergisk mot vissa födoämnen, än mindre förstod min mor, vilket senare satte

bollen i rullning med sökandet efter mitt ursprung.

Så visst var det jobbigt för Ida att ta hand om ett litet barn igen, inte för att hon saknade erfarenhet, själv hade hon ju fött och uppfostrat fem egna barn med sin man John. Första barnet kom innan hon hunnit fylla 24 år och det femte fjorton år senare.

John förälskade hon sig i när hon mitt i dansens virvlar i Södra planteringen fick trånande blickar kastade till sig från den gänglige ynglingen med hornet i barberare Perssons orkester. Efter dansens slut följde John henne till grinden utanför direktör Alfred Ehrnbergs villa, där hon jobbade som husa åt herrskapet och bodde i annexet, fast mycket mer än en puss på kind blev det aldrig tal om för Ida, även om John nog gärna hade velat gå längre än så. Om söndagarna var hon nere på Stortorget för att få en glimt av John i barberare Perssons orkester innan de i spetsen för Simrishamns skarpskytteförening tågade ut till skjutbanan i åbackarna invid Vita Broar.

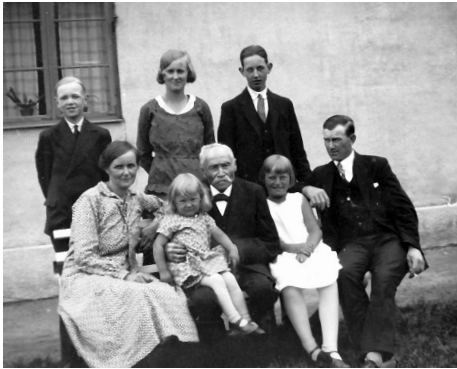
De träffades allt oftare och en söndag sommaren 1913 när Ida var ledig och hemma i sitt hem i Borrby hos far och mor, tog John mod till sig, satte sig på cykeln utanför hemmet på Östergatan och begav sig ut på friarstråt till Borrby. Med en stor bukett blommor i famnen kom han cyklande från Simrishamn så dammet yrde för att fria till sin kära Ida. Hennes föräldrar hade inget att erinra, en präktig karl var han ju och utbildade sig nu till murare så nog skulle han klara av att försörja både Ida och en familj med flera munnar att mätta. Men Ida var mer tveksam, de hade ju ingenstans att bo och han var ju ofta hemifrån, ute på sina spelningar runtom på Österlen. Så svaret från Ida blev först ett nej, hon ville vänta och se, även om det var

John hon ville ha. Men när hon såg hur hans snälla ögon tårades ångrade hon sitt nej och gav honom en kärleksfull kram samtidigt som hon besvarade hans frieri,

- Min käre John, det är klart att jag vill gifta mig med dig, jag älskar dig över allt annat, det finns ingen som du och jag vill också få barn förstår du väl din dumsnut!

Sedan gick det fort. Lördagen den 29 november 1913 kl 13.00, ägde så bröllopet rum uti Borrby och John fick sin Ida. John hade dagen till ära införskaffat en egen långrock som idag tillsammans med Idas brudblus, bröllopstelegram och inbjudan finns bevarat på Österlens museum i Simrishamn.

De fick flytta in i annexet till Ehrnbergs villa och födde där första barnet Ingrid den 23 mars 1914. Sedan kom de andra, Henry den 2 juni 1915, Lennart den 21 mars 1917 och Ann-Mari 5 maj 1922, alla när de bodde på Stora Norregatan intill affären och där långt senare även Simrishamnsprofilen Walde Bengtsson bodde. Sist kom Ingegerd den 3 september 1928 och då hade de flyttat in i eget hus på Wranérgatan.

*Klanen Svensson:
Stående från vänster,
Lennart, Ingrid,
Henry.
Sittande från
vänster, Mormor,
Ingegerd, Hans-
Gammelmorfar,
mamma, morfar.*

Så nog tyckte Ida att hon hade gjort sitt med att uppfostra barn, även om hon älskade mig som sin egen och fick hjälp med passning av yngsta dottern som fortfarande bodde hemma. Äldsta dottern, som gift sig med sin lokförare och flyttat till Malmö, kom hem så ofta hon kunde och hjälpte också till, fadder som hon var. Dessutom hade hon mer än gärna sett att få adoptera mig, Ann-Mari hade ju flyttat till Hälsingborg för att arbeta och överlätit omsorgen om sonen till sina föräldrar, som inte orkade med fler småbarn igen. Själv barnlös hade hon all tid och ork i världen att ta hand om ett litet barn, som hon dessutom så innerligt längtade efter. Men hennes man sa nej och så fick det förbli.

Naturligtvis kan det i längden inte vara bra för ett litet barn att bo och uppfostras av sina morföräldrar och om kvällarna kunde Ingegerd när de lagt sig till ro för att somna höra hur hennes mor och far diskuterade vad som skulle bli bäst för mig.

När sedan Ann-Mari träffat Bo under hans beredskaps-tjänstgöring i Hälsingborg och gift sig i september 1945, flyttat till Småland och fött honom en dotter i oktober,

var nog det bästa för hennes pojke att låta honom förenas med familjen där uppe, resonerade de.

Även om John nu levde upp med en liten krabat hemma och fick tillfälle att vara far igen så hade också hans krafter svårt ibland för att räcka till, 56 år som han var och med ett tungt arbete som murare sex dagar i veckan.

*Ombuldad av
mormor och morfar*

Så vårvintern 1946, tidigt en februarimorgon, satte sig mormor och moster Ingrid med mig på tåget i Simrishamn för att resa upp till det lilla brukssamhället Hyltebruk i det sydvästra hörnet i Småland där min mamma nu bodde med sin make Bo och sitt nyfödda flickebarn.

Min moster bar på en stor resväska med mina kläder i och själv hade jag en egen liten blå väska av hårdpapp som mormor hade köpt till mig. Här hade jag stoppat ner lite av varje, bland annat mina leksaker och ritböcker. Väskan blev aldrig helt upppackad utan stod sedan alltid färdig att snabbt kunna packas igen bredvid min säng, jag var ju bara på tillfälligt besök i Småland och skulle snart få återvända hem till mina morföräldrar. Det var i alla fall vad de hade inbillat mig innan vi satte oss på tåget. Och den känslan satt kvar ända upp i tonåren för tretton år gammal

skickade jag ett vykort till mina föräldrar i Hyltebruk i samband med en av alla dessa vistelser i Simrishamn där jag skrev ”Nu kommer jag snart hem och hälsar på.”!

Vi anlände denna råkalla morgon till stationen i god tid för att hinna köpa tågbiljetter till vår resa, i 3:e klass förstås, det var vad vanligt folk hade råd till. Jag, som skulle fylla tre år på sensommaren, fick åka gratis, moster Ingrid likaså hon hade ju fribiljett, en förmån som tillkom henne för att hon var gift med en SJ-anställd, medan mormor fick betala fullt pris för sin. Jag envisades med att också få en biljett så de ställde mig skrikande på viktvägen i väntsalen där de med en insats på tio öre lyckades få ut en viktbiljett ur apparaten, en biljett påfallande lik den mormor hade köpt för dyra pengar. Förnöjd, med biljetten i ena handen och min lilla väska i den andra, följde jag sedan snällt med dem ut på perrongen, det hade blivit dags att gå ombord på tåget.

En lång farbror i svart hatt och dimgrå långrock öppnade grinden till plattformen utanför kupén, hjälpte mig upp för trappstegen så att jag därefter kunde springa rätt in i vagnen och sätta mig på en fönsterplats. Under tiden kämpade de andra i mitt resesällskap med att få upp allt bagage på tåget, men också de fick hjälp av länge, snälle farbrodern som lyfte upp den blekgula sittvagnen jag hade fått åka i till stationen. En vagn som snart nog skulle komma att användas av min lillasyster i Småland, en tös som jag hittills varken hade hört eller sett.

Snart satt vi alla tre med ytterkläderna upphängda på bruna metallkrokar under bagagehyllan i väntan på att tåget skulle rulla iväg. Skönt att få sitta efter den långa promenaden, tyckte vi nog alla, även om vi bara hade hamnat på obekväma träbänkar, påfallande lika dagens

parkbänkar, som i halvcirklar formerar sig utanför hamnkiosken i Simrishamn.

Med stora ögon betraktade jag stinsens förehavanden utanför vagnsfönstret, det här var min första resa någonsin med tåg, och nyfiken på det mesta som små barn är i min ålder. Moster Ingrid berättade för mig att stinsen först måste veva ner bommarna över vägen till idrottsplatsen innan tåget får lämna stationen.

- Först när han vinkar med sin spade som han håller under armen får tåget köra iväg, försökte hon lugnande förklara när hon märkte att jag började bli otålig av att vi fortfarande stod stilla.

Men plötslig började det stora ångloket pusta och frusta något alldeles förskräckligt samtidigt som hela tågsättet sakta rullade bort från perrongen på sin väg mot slutstationen Malmö. Härifrån skulle vi senare samma dag åka med ett annat tåg för att komma till Småland.

Medan stinsen gick in för att ringa till nästa station, för att tala om att tåget nu var i antågande, satt vi och tittade ut för att bakom rök och sot som loket spydde ut över nejden försöka få en skymt av de bilar och cyklister som snällt hade stannat utanför de nedfällda bommarna. Röken skingrade sig så snart loket hade fått upp farten och då kunde vi blicka ut över det snöklädda skånska slättlandskapet. Redan då var jag nyfiken på hur saker och ting hörde ihop men ingen kunde förklara för mig hur loket kunde ta sig framåt på rälsen, med hjälp av eld och vatten! Min morfar, som hade tillhört stadens borgarbrandkår, hade ju berättat för mig hur de använde vatten till att släcka eldsvådor med när vi satt och tittade i hans bildalbum från kårens arbete, konstigt!

Långt senare blev jag klok på hur allt hängde ihop när jag en dag efter skolans slut fick följa med bruksdisponentens son hem, han ville demonstrera sin ångmaskin som han hade fått i julklapp. Tänka sig, lilla jag – långt ner på samhällets rangskala, blev bjuden att komma innanför dörren i självaste disponentbostaden, visserligen via köksingången, men ändå. Och jag fick ta självaste disponenten i hand och hälsa, visserligen instruerad av sonen hur, buga mig djupt och artigt säga goddag, samtidigt som jag skulle säga mitt namn högt och tydligt, men ändå. Högre rang på människa än disponent fanns inte i det lilla brukssamhället. Hur mamma reagerade på att jag beblandat mig med den härskande klassen kommer jag inte ihåg, kanske såg hon mig som en förrädare redan då?

Nåväl, tåget hade precis satt sig i rörelse när kissnöden trängde sig på och jag fick annat att tänka på, nu gällde det att hitta en toalett lite snabbt och hoppade ner från min plats.

- Du måste vänta tills konduktören har låst upp toalettdörren förklarade moster Ingrid. Den måste vara stängd när tåget står på stationen för annars skulle kiss och bajs hamna på rälsen bredvid perrongen där folket står. Han kommer snart och ska klippa våra biljetter tillägger hon så försök hålla dig en stund till.

Strax därpå kom han också, det var den länge, snälle farbrodern, som nu hade tagit av sig långrocken och bytt ut hatten mot sin uniformsmössa. Och så fort alla biljetter blivit klippta, även min viktbiljett, rusade jag med moster hack i häl ut till toaletten, som konduktören nu hade öppnat. Först lyfte hon upp det tunga locket i fernissad bok, som egentligen var två lock, det ena skulle fällas till-

baka om man var tant eller om man skulle bajsa. Sedan drog hon ner mina byxor till knäna och ställde mig så att jag kunde skjuta iväg strålen rätt ner i det stora hålet som mynnade ut någonstans under vagnen. Vi såg hur det ljusgula kisset med vinddragets hjälp sögs ut och försvann ner på marken utmed rälsen. Tänk att det skulle dröja mer än tjugofem år innan SJ införskaffade nya vagnar med slutna WC-system som gjorde att de åtminstone kunde upphöra med att gödsla banvallarna utmed de stora järnvägslinjerna. Men så var också inte miljömedvetandet så värst stort strax efter kriget.

Precis när jag ropat ”färdig” kom ett förfärligt tjut rusande rakt upp mot mig genom hålet och jag blev så rädd att ytterligare några droppar pressades fram och försvann ner i samma hål varpå oljudet till min förvåning tystnade.

- Du behöver inte vara rädd, sa moster, det är lokföraren som släpper ut lite ånga i ett rör som en visselpipa för att tala om för stinsen på nästa station att vi strax är där.

Nu får du springa in till mormor igen, fortsatte hon efter ha hjälpt mig på med byxorna och lärt mig att alltid tvätta händerna efter toalettbesök samtidigt som hon stängde dörren om sig för att uträtta sina behov.

I Malmö fick vi byta till ett mycket bättre tåg, stoppade säten så att vi kunde sitta mjukt och bekvämt beskåda världen utanför vagnsfönstret utan att någon rök kastades ut som dimridåer. Här kördes det med elektriska lok, sådana som fick kraften uppifrån vilket var lika svårt för en liten 3-åring att förstå som att loket tog sig framåt genom att elda med kol där bak.

Sista sträckan från Halmstad till det lilla brukssamhället fick vi åka rälsbuss. Den såg ut som en vanlig gulfärgad landsvägsbuss fast på räls, liknade framifrån en stor katt

och lät också som en morrande stor katt, men utan morrhår.

Vilket äventyr jag hade fått vara med om när vi äntligen efter en hel dags resande kom fram till slutstationen strax intill pappersbruket i det lilla samhället.

Här stod mamma på perrongen med en barnvagn framför sig och välkomnade oss. I vagnen låg en 4-månaders bebis, en rultig liten tös som jag inte kunde se mycket av inbyttad i en massa filter som hon var. Det var mycket kallare här än hemma i Simrishamn tyckte jag och frös gjorde jag också, trots yllestrumpor på benen under långbyxor och en ljusgrön ulljacka som knappt räckte ner under rumpan. En toppluva av renaste ull som mormor hade stickat höll i alla fall huvudet varmt.

Mitt emot stationen låg ett jättestort hus med en klocka högst upp på gaveln. Det är en fabrik där de gör papper, sa mamma och tillade att min pappa jobbade där, men fy vad jag tyckte att det luktade illa, inte alls som den friska sjöluften hemma i Simrishamn.

- Här ska du få bo hos oss, säger hon till en 3-åring som inte fattar var han har hamnat, kom nu så går vi hem.

Hem var ett gult hus, på Skolgatan mitt emot realskolan där jag 14 år senare skulle ta realexamen, jättelång väg från stationen för en liten parvel som jag. Genomtrött var jag också när vi kom fram och då hade jag ändå fått åka sittvagn halva vägen.

De bodde i två rum på 2:a våningen i huset, som ägdes av familjen Kronberg, med modernt WC och vattenspolande toalett, som inte var så vanligt på den tiden. Den låg på bottenvåningen men fick tyvärr inte användas av oss som inneboende utan vi blev hänvisade till ett enkelt utedass

uppe i backen, sommar som vinter. Då blåste det kallt om rumpan vill jag lova och torka sig fick man göra med smörgåspapper som gnuggats mjukt mellan händerna, så gott det nu gick, för att inte få skärsår där bak.

Yrvaket mötte hennes man oss i dörren när han hörde oss komma uppför trappan. Han jobbade nattskift på bruket denna vecka och behövde då sova några timmar mitt på dagen, vände natt till dag, som morfar gjorde när han blev riktigt gammal.

För att kunna sova på dagen ställdes det krav på tystnad för de hemmavarande vilket inte alltid var så lätt att leva upp till med småbarn i familjen.

Vid sådana tillfällen passade det att lämna över de små barnen till huset intill, Bo´s föräldrarhem, där hans far Erik och styvmor huserade utan barn numera, de var vuxna och utflugna ur boet.

Annat var det sommaren 1918 då Erik blev lämnad ensam med två småbarn och tre flygfärdiga unga grabbar när hans dåvarande hustru insjuknade i lungshot och tynade bort. För att orka med annonserade han då efter en hushållerska till hjälp i Hallandsposten och fick svar från en rekorderlig kvinna som bodde hemma hos sina föräldrar på Kärleken i Halmstad.

Nina hette hon och hade en egen son, som en man sprungen ur de finare salongerna avlat under hennes tid som kallskänka på ett av stadens mest kända hotell i Ystad, men som sedan inte ville ta sitt ansvar. När Ninas mage fick sådant omfång att hon inte längre kunde dölja graviditeten fick hon därför avsked på grått papper och tvingades flytta hem till Halmstad och föda sitt barn en kall februaridag 1917.

I stället kom nu Erik som en räddande ängel och erbjöd henne både anställning och husrum för Nina och hennes lille pojke i huset på Skolgatan.

Snart såg Erik inte bara färdigheterna i hennes arbete utan också vad hon som kvinna kunde väcka till liv i honom, det blev både både giftermål och adoption av sonen Tage. Men då hade han också redan sätt ett frö i Nina som skulle ge honom ytterligare en son. Ännu ett barn hann därefter se dagens ljus innan barnafödandet upphörde.

Adoptivsonen Tage blev i alla fall en i familjen och när även han nådde giftasvuxen ålder träffade han kvinnan i sitt liv, Ingrid, under sin beredskapstjänstgöring i Trollhättan och som han gifte sig med i november året efter krigets slut.

*Brödraklanen:
Erik i svart väst
bredvid Nina.
Det är jag som
står framför
honom.
Faster Ingrid
uppe till vänster
snett bakom Erik.*

Kanske var det denna Nina och Tages bakgrund, vilken lite påminde om Ann-Maris egen historia med mig, som gjorde att hon hade lättare för att umgås med sin svägerska Ingrid än de andra kvinnorna i brödraklanen. Hon var också den som mamma anförtrodde sin kärlekshistoria

med sjömannen till. Kanske därför som hon också skulle komma mig väldigt nära och bli min faster Ingrid.

Min mormor och moster stannade bara ett par dagar i Småland efter att ha fullgjort sin uppgift med att placera mig hos "min" familj. Till min stora besvikelse fick jag inte som de hade lovat följa med dem tillbaka till Skåne. I stället fick jag nöja mig med ett löfte om att min "storasyster", moster Ingegerd, med fästman snart skulle komma och hälsa på mig. Det tröstade mig dock föga den kvällen, när vi hade vinkat av dem vid stationen grät jag mig till sömns.

Följande dag och varje därpå följande dag frågade jag mamma,

- När kommer hon? Du lovade ...!

- Snart, fick jag bara veta. Till slut bad mamma mig vara tyst, hon kommer inte fortare för att du tjarar, sa hon.

Det skulle dröja ända fram till slutet av mars innan de kom, men oj vad glad jag blev. Mamma förundrades över hur hennes annars så tyste och stillsamme lille pojke levde upp och blev sprudlade glad över systemens besök. Funderade hon någonsin över om det var rätt beslut att införliva mig i hennes familj?

En dag fick jag följa med på utflykt i fästmannens nya fina bil, den första i hela släkten - en ljusgrön Ford Prefect, och

*Moster Ingegerd och jag
med lillasyster i vagnen.
I bakgrunden Skolhagen.*

då började jag nog tro på att få följa med dem tillbaka till mina morföräldrar. De var så gulliga tillsammans, kramades och pussades, de var alldeles nyförlovade, hade gjort det utanför kyrkan i byn. Och på något vis kände jag mer tillhörighet med dem än med mamma. Fortfarande upplevde jag mina morföräldrars boning som mitt hem. Men ingen ville lyssna på mig, jag skulle stanna här i Småland hos mamma var det bestämt. Återigen rann saltade floder ner för mina kinder när fästefolket reste ifrån mig och snyftande hulkade jag fram när vi tog avsked av varandra, - Aldrig, aldrig mer får jag

träffa min kära Ingegerd, min "storasyster".

Jag måste ha känt mig oerhört besviken och ledsen ty även denna kväll fick gråten vagga mig till sömns.

Mamma ägnade fortfarande sin mesta tid åt att ta hand om min lillasyster som fick mat från bröstet så fort hon skrek och det gjorde hon ofta. Ungen var ju ännu inte halvåret gammal och krävde därför all uppmärksamhet. Hur mycket jag än gormade och skrek brydde sig ingen

om mig, i stället blev jag åthutad att hålla tyst eller gå och lägga mig. Inte så konstigt att min moster Ingrid till slut fick resa upp från Malmö igen för att vara behjälplig med barnpassning och sedan låta mig följa med tillbaka till Simrishamn, lagom till sommarens intåg, det blev lugnast så.

Kanske skulle allting kunna bli bättre till hösten då de hade lyckats få tag i ett bättre boende i hembygdsstugan utmed Hässlehultsvägen. Här borde det också bli lättare att ta hand om två barn hoppades mamma säkert.

Gladast av alla blev nog morfar när jag återbördades till Simrishamn, han hade inte stått att känna igen sedan jag försvann till Småland i februari. Glädjen han kände inför återseendet fick honom att köpa en stor 2-mastad leksaks-skuta i fernissat furuträ till "sin" påg och som vi tillsammans seglade med i en stor zinkbalja ute i trädgården på gräset, som full av tusenskönor fick den gröna mattan att skimra i vitt. Precis som flaggstängen intill med rosenrabatten runtom.

Var skutan även tänkt som en påminnelse om sjömannen, min biologiske far? Så tänker jag nu i efterhand när jag sitter och bläddrar i det gamla fotoalbumet där skutan ligger förevigad invid den gamla zinkbaljan.

Albumet hade mamma komponerat sommaren 1984 och överlämnat till mig som födelsedagspresent.

Baljan kom förresten även till användning som badkar kommer jag ihåg, ty vattentemperaturen i sjön orkade oftast inte upp till mer än 15 grader under soliga högsommardagar. Bara ostliga vindar kunde få upp temperaturen på badvattnet till 20 grader så att även badkrukor vågade löga sig i sjön. Då fanns inte den tempererade bassängen vid Tobisviksbadet.

Min mamma längtade ofta hem till Simrishamn, hon kunde känna det långt in i hjärterötterna. Det var i alla fall vad hon berättade för sin svägerska, faster Ingrid. Hon räknade dessutom alltid dagarna fram till nästa tillfälle hon skulle få resa hem. Som regel kunde hon komma hem under semestertider varje sommar och någon gång gavs också möjlighet att fira jul i föräldrahemmet. I alla fall så länge mormor och morfar bodde kvar i sitt hus fram till 1957.

Hon lärde sig nog aldrig att trivas i Småland, något som tillsammans med oron över att jag skulle få veta att Bo inte var min pappa kanske var orsak till hennes återkommande dåliga nerver, för vilket hon tidvis fick ta lugnande medicin.

Tänk om hon ändå kunde ha öppnat sitt hjärta för mig!

Nissagubben.

Till sommaren som följde på flytten, fick mamma i alla fall tillfälle att ta tåget hem med sin snart ettåriga lilla dotter och visa upp henne för släkt och vänner i den lilla staden. Bo kom ensam efter när han hade gått på semester från kokeriet, en avdelning på pappersbruket där träet kokades för att bli pappersmassa och därefter papper av olika slag. Han stannade i Skåne semestern ut, som på den tiden bara varade i två veckor, innan han tillsammans med mamma och min lillasyster återvände till Småland. Jag fick till min glädje stanna kvar hos mormor och morfar hela sommaren.

Hemkomna till Småland kunde mamma med familj flytta in i den nya bostaden, två rum och kök, stor tambur, vatten och värmeledning indraget, egen vattenspolande toalett inomhus. Vad mer kunde man begära? Jo förstås, att jag skulle komma att trivas i det nya hemmet och bli en del av familjen, när moster Ingrid kom resandes upp med mig i slutet av augusti, i lagom tid till min 3-åriga födelsedag.

*Hembygdstugan
på Hässlehults-
vägen*

Men alldeles nedanför huset på den nya adressen dånade Nissans skummande mörkbruna vatten när det bakom kraftstationens turbiner kastade sig ut i forsens virvlar där Nissagubben bodde.

- Är du inte snäll och gör som din mamma säger kommer Nissagubben och hämtar dig fick jag ofta höra när jag inte ville foga mig efter vad andra hade bestämt.

Nu hjälpte varken det eller att barnavårdsmannaskapet för mig, född utom äktenskapet (u.ä.), hade flyttats över från Simrishamn i december 1946 till den lokala nämnden i samhället, för att jag skulle finna mig tillrätta i mammas familj.

För husfridens skull tvingades de än en gång skicka hem mig till morföräldrarna och låta mig stanna där tills familjen kunde resa ner under Bo's semester och ta mig med tillbaka.

Men denna sommar blev inte riktigt som man hade tänkt sig, den kunde ha slutat i en stor tragedi. När alla i familjen en dag låg och solade på stranden och ingen riktigt hade koll på vad jag hade för mig vid strandkanten, var jag plötsligt försvunnen i det kalla vattnet. Turligt nog hade även mammas lillasyster med fästmannen Willy följt med ner till stranden denna dag. Det var han som såg mig vackla till när en lite större våg sköljde över mig och drog ner mig under vattnet. Han insåg snabbt att det var fara å färde och rusade, med den grovkorniga sanden sprutande runt benen, ner till strandkanten och fiskade upp mig innan jag hann försvinna ut på djupare vatten. Egentligen ingen strand för barn att leka på då det blir djupt vatten nästan direkt.

Några år senare och troligen med olyckstillbudet i

tankarna lärde Willy mig att simma, sedan kunde jag bada ensam utan att oroa någon i sällskapet på stranden.

Men varför sa mamma att det var pappa som hade räddat mig till livet! Varför ville hon ge honom kredit för räddningsaktionen?

I småskolan gav fröken oss en gång uppgift att skriva en sommarberättelse ur verkliga livet. Så här skrev jag:

”När jag var liten gick vi till stranden men jag var rädd för vatten. Pappa drog mig ut i vattnet men jag plaskade och sa: Jag vill inte va i vattnet.

Nästa gång vi skulle till stranden var jag inte rädd för vatten. Då tog en våg mig. Pappa gick och sökte efter mig och till slut hittade pappa mig.”

Jag fick beröm av min fröken för det jag hade skrivit med ett **Bra!** i marginalen från hennes rödpenna. Hon skulle bara veta att berättelsen inte var med verkligheten överensstämmande! Eller hade hon förstått, som sekreterare i barnavårdsnämnden hade hon ju all information om mig?

Lagom till Lucia 1947 födde Ann-Mari sin mans efterlängtnade egna son, vilket flyttade över familjens fokus på honom. Mammans plikttrogna storsyster, moster Ingrid, kom åter upp från Malmö för att hjälpa till i hushållet när all kraft fick läggas på den nyfödde bebisen. Då den mesta uppståndelsen lagt sig reste systemen åter ner med mig till Simrishamn och där fick jag stanna och fira jul, vilket glädde inte bara mig utan också alla där hemma. Tomten kom även det året men om det verkligen var han blev jag tveksam till när han visade upp sin fina klocka, en likadan hade ju min mosters man Viktor! Av tomten fick jag

ett jättefint ånglok som det kom gnistor ur skorstenen på när jag drog loket över golvet, precis som jag hade sett på ett riktigt lok där Viktor skyfflade in kol i eldstaden. Och när alla klapparna hade öppnats var också tilltron till tomten återfunnen.

Vintern lade sig så småningom till ro även detta år och lagom till att våren börjar väcka allt till liv igen gifter sig den 20 mars 1948 Ingegerd, i vacker brudkrona med lång skir slöja och tjugisig fotsid brudklänning, med sin stilige möbelsäljare i frack under en ceremoni på 2:a våningen i hennes egna flickrum. Jag kläddes upp, i ett par bruna manchesterbyxor med hängslen, gul skjorta och grön fluga runt halsen, för att tillsammans med min kusin Monika stå brudnåbb och kärvänligt hålla henne i min vänstra hand på uppmaning av fotografen medan hans kamera blixtrade.

Den våren kom ofta moster Ingrid från Malmö för att hjälpa sin åldrande mor med passning av mig och andra hushållsgöromål, hon längtade så innerligt efter ett eget barn men fick hålla till godo med mig, systersonen. Mor-mor sydde på sin Singer trampsymaskin en halvlång fiskbensmönstrad yllerock åt mig för att varmt klädd kunna följa med morfar och moster på långa promenader utmed sjön längst ut i åbackarna. Där kunde vindarna så här års fortfarande vara isande kalla när de kom flygande in över land.

*Moster Ingrid
och jag på koloni-
området under
promenad ut i
åbackarna.*

Man skulle kunna tro att jag längtade efter att återförenas med min familj i Småland, som nu hade utökats med en lillebror, men ack så fel de kunde ha. Aldrig har jag blivit så omhuldad som här på Wranérsгатan, av mina morföräldrar som en mamma och pappa, mammas systrar Ingegerd som min storasyster och Ingrid som en andra mamma, därtill mormors systrar som ofta kom hem, Hildur som levde ensam i Borrby, Anna med sin Roberth från Hälsingborg, Ester med sin Ernst och deras son Sven-Erik också från Hälsingborg, alla ville de mig så väl. Och lekkamrater hade jag i kusinen Monika och dottern i huset intill, ännu fler att leka med hittade jag på lekplatsen i barnabacken i Brunnsparken. Så vad hade jag i Småland att göra? Nissagubben kunde jag vara förutan.

Sommaren 1948 flyttade mamma med familjen från hembygdsstugan i Hässlehult in i egen nybyggd villa i Nyhem, centralvärme med ved- och kokseldad värmepanna i källaren tillsammans med stort brygghus och matkällare, två rum och kök med vedeldad kokspis. WC med vattenspolande toalett och tvättställ fanns på första våningen, två

stora sovrum och ett tvättrum låg en trappa upp på 2:a våningen. Gott om plats alltså för en familj med tre barn. Här skulle väl alla kunna trivas?

Till Ann-Maris glädje blev de också med telefon i det nya huset, en nymodighet som bara 468 hushåll före dem hade åtnjutit. Nu behövde hon inte springa till telegrafan i samhället längre för att ringa hem, hon kunde bara lyfta på telefonluren, dra runt veven på apparaten ett par varv och invänta telefonistens röst så kunde hon sedan beställa rikssamtal till sin mor. Efter bara några minuter ringde telefonisten tillbaka med hennes mors röst i andra änden på tråden.

Denna sommar vaknar också mitt medvetande till liv vilket har möjliggjort för mig att i vuxen ålder plocka fram fragment och minnas diverse händelser från denna tid i tidig barndom.

En sådan händelse jag minns är en midsommarafton i femårsåldern.

*Midsommar
i mormors
trädgård*

- Jag står bland en massa andra barn i en lövad skrinnda på väg mot midsommarfirande i Tjörnedala och ser mina morföräldrar stå vinkande till mig utmed vägkanten nedanför barnabacken. Jag blev då så ledsen att de fick stanna och lyfta ner mig från skrindan, klädd i jättefin folkdräkt som jag inte vet vem som hade sytt, mormor kanske? Den hänger fortfarande i min garderob som ett kärt minne från min lyckliga barndom i morföräldrahemmet. Och midsommarfirandet i Tjörnedala håller vi på att göra till ny tradition för oss, 60 år senare men utan folkdräkt.

Vår egen traditionella midsommar, som vi förr om åren firade på Hjalmars äng mellan Åseda och Näshult, försvann med Pälle Nävers bortgång 1986.

Dessförinnan hade vi varje midsommarafton efter en lunch med gravad lax, nypotatis och en 6:a Skåne rott från vårt sommarställe i Tänga till andra andra sidan sjön Säljen vid Kullebo och promenerat nära tre km på den oljegrusade vägen fram till ängen mitt ute i obygdén.

En midsommar försökte vi oss på sill och potatis ute i det fria, en klippa på en ö mitt i sjön, men det gjorde vi aldrig om, flugorna höll på att äta upp maten och myggorna oss, här hjälpte varken Skåne eller djungelolja.

De första gångerna rodde vi över i en torne-eka av prima furu, en ansträngning motsvarande ett träningspass på gymmet, så det var som att komma till himlen när vi kom fram och kunde bänka oss vid långborden för årets midsommarfika.

Runt borden hade vi kraftiga ekplankor att sitta på, utlagda på bockar liknande de rondellhundar som på senare år dök upp lite varstans i Växjö's otaliga trafikrondeller. Bygdens folk hade under veckan bakat vetebullar och småkakor som de till en ringa peng tillhandahöll i en liten

brun papperspåse, till detta serverades vi vuxna ”kokekaffe” medan barnen fick saft. Under fikat underhölls vi av ett folkdanslag som dansade till tonerna från lokala spelemän i granna folkdräkter runt den tidigare på dagen klädda midsommarstången. Sedan trädde också allmänheten och särskilt barnen in i dansen och det hela avslutades med att årets sommarprinsessa kom ridandes in på ängen.

Men kvällen på årets längsta dag var inte slut än, nu väntade vi på vår folkkäre diktare Pälle Näver, som varje midsommarafton när skymningen lagt sig över festplatsen, läste sina trolska dikter och berättade om sina vättar och troll han mött i skogen utanför sin stuga i Vättehult. Sista midsommaren med Pälle var 1985 och då kände han själv att det skulle bli hans sista sommar på Hjalmars äng, han visste att hans tid på jorden närmade sig sitt slut, så sant så men ack så sorgligt.

Midsomrarna därefter blev inte desamma utan den småländske diktaren. Vår tradition på Hjalmars äng avslutades vid sekelskiftet tillsammans med vår son och hans käresta från vårt grannland i väster, som han senare samma sommar sa Ja till i kyrkan att älska i nöd och lust. Ängen ligger fortfarande kvar med den lilla hembygdstugan intill, men festligheterna vid midsommar är sedan flera år historia.

Och naturen runt sjön håller på att industrialiseras med en skog av vindkraftverk som berörde mig så till den grad illa att jag ville protestera och för den skull skrev en insändare till vår lokaltidning, Smålandsposten.

Kom den in? Nja, bilden jag fångade med min mobil kom in tillsammans med ingressen i mitt mail, men resten refuserades! Varför fick jag aldrig veta när jag ställde frågan till redaktionen, de behagade inte besvara mailet. Kanske

man inte får ironisera över grön el i Europas grönaste stad, jag vet inte. Men en biobiljett fick jag för bilden, den refuserade texten kommer här:

2013-07-21 *Uppvidinges nya turistattraktion?*

På gränsen mellan Kronobergs och Jönköpings län i Uppvidinge kommun nådde jag utpumpad och andfådd toppen på mördarbacken på väg till "min" lilla myr för att plocka hjortron. Jo, vi har faktiskt en mördarbacke här också. Den fick sitt namn i samband med grabbens fysträning inför en ny basketsäsong då han springande skulle ta sig upp för backen på kortast möjliga tid så länge han pallade. Och på den tiden klarade jag av att agera hare för honom de sista metrarna i toppen på backen. Nu står jag här igen för att hämta andan och samtidigt få njuta av utsikten in över gränsen till grannlandet. Där både stormarna Gudrun och Per har härjat innan skogsmaskinerna tog med sig resten av skogen och efterlämnade några frötallar till gagn för ett framtida nytt skogsbestånd. Men vad ser jag, kan inte räkna dem alla som sticker upp ovanför skogsridån i horisonten, likt vindsnurror man fick som barn på Kiviks marknad, fast i jätteformat. Jo, jag kunde räkna dem till slut, 22 st, det var kameraobjektivet som inte klarade av att fånga in de groteska monstren i samma bild och som dessutom snart ska utökas till 300! Inte var det väl så här man skulle återbeskoga marken?

Jag vet inte hur långt ifrån snurrorna jag befinner mig när jag ensam går där på myren och lyssnar på göken, som den talade till mig, där jag hukande över tuvorna slåss mot myggen för att komma nära de åtråvärda rödgula bären. Men ett monotont ljud letar sig envist in i mina öronsnäckor och som mina hörselnerver uppfattar som flyget från Köpenhamn på

sin väg mot Stockholm i flygkorridoren ovanför mig, 10.000 meter rakt upp i himlen dit frötallarna pekar. Men ljudet brukar ju tona bort när planen försvinner ur sikte, så icke denna gång, jag börjar misstänka att ljudet kommer från de avlägsna vindkraftverken! Det här måste undersökas. Så när myren efter någon timme avplockats på sina hjortron försöker jag nyfiket närma mig något av de 22 monstren, bara för att få bekräftat mina värsta farhågor.

Trots ett väl utbyggt vägnät med mindre autostrader mitt i den tidigare orörda naturen kommer jag aldrig monstren riktigt nära, de resliga tornen på nästan 200 meter ligger längre bort i blåbärsskogen än jag vågar irra iväg, dock tillräckligt nära för att kunna konstatera att det entoniga ljudet ute på myren inte var köpenhamnsflyget. Timme efter timme, dag ut och dag in, så länge det finns vind i någon riktning tvingas jag lyssna till det nya ljudet då rotorbladen på toppen av monstren vispar sönder den rena luften och ersätter det rogivande suset när vindbyarna kommer hoppande från den ena trädkronan till den andra tills de lämnar skogen bakom sig, kastar sig ut över sjön och åstadkommer en lätt krusning av vattenytan. Undrar bara var alla trädkramarna höll hus när marken återbeskogades med alla dessa vindsnurror i ödebygden dit stressade storstadsbor från när och fjärran kommit i sökandet efter stillhet och naturupplevelser? Det var väl inte lika medialt upphaussat som kalkbrottet på Gotland, den gamla eken på Gärdet i Stockholm m.fl. Och markägarna som tjänar pengar på att upplåta marken bor väl själva inte här? Men blåbären utmed de nya autostraderna har vuxit sig stora som de vore odlade. Kanske har alla transportfordons utsläpp av koldioxid bidragit till detta? Liksom vindkraftbolagens servicebilar gör när de likt ilska getingar kommer farande med gruset sprutande kring sig och man får kasta sig i skydd

bakom närmsta lingontuva.

*Kanske är jag för gammalmodig att betrakta vindsnurror i jätteformat som turistattraktioner, känner då mer för att ägna blåbärsrisen uppmärksamhet och stänga ute rotorbladens vinande genom att ta av mig hörapparaten.
Men hur gör fåglarna?*

Bertil – fritidsboende i Uppvidinge

Men tillbaka till mina tidiga minnen, som handlar om en annan händelse förknippad med starka känslor samma år, nämligen den lilla fågelungen i lusthuset.

Jag är på väg in i lusthuset ute i trädgården hos mina morföräldrar med saft och bullar på en bricka, som mormor och jag skulle undfångnas med när jag överraskas av något som flyger ut ur buskaget, nästan rakt på mig.

- Oooh hjälp, mormor, mormor! skriker jag och är ytterst nära att falla omkull. Vad var det som flög ut ur buskarna, mitt framför näsan på mig när jag skulle sätta brickan på trädgårdsbordet? Var det en fågel, eller? Vi sätter oss ner och låter oss väl smaka av mormors hembakade bullar medan hon berättar för mig att det varje sommar kommer fåglar och bygger bo här. Väl skyddade inne i buskaget av ädla lindträd, som morfar format till ett uterum med fyra väggar och ansat inför varje ny säsong.

Denna sommar är det ett trädgårdssångarpar som funnit sig tillrätta i lusthuset och inrett sitt bo för att bilda familj. Buskaget med sina stora gröna hjärtformade blad hängande tätt, tätt, är idealiskt att gömma sig i, och djupt nere i grenverket ligger redan en liten skål av grässtrån med fem små ljusa svartfläckiga ägg. Och honan har lagt sig ovanpå att ruva. Hannen sitter en bit bredvid och

sjunger ut hela sitt register för henne både mitt på dagen och i kvällningen. Eller kanske var det tvärtom, för numera vet jag att honan och hannen jämlikt delar på sysslorna.

Konserten fortfar under nästan två veckor innan ungarna behagar knacka hål på äggskalet och komma fram. Sången är vacker, låter som en porlande bäck blandat med flöjtningar och kvitter i olika tonlägen, en del toner är så höga att jag nuförtiden måste använda hörapparat för att kunna höra sången.

Vacker kan man dock inte säga om trädgårdssångarens utseende, fågeln ser närmast menlös ut. Den är en av våra mest vanliga fåglar och är på ovansidan ljus brungrå med ljus gråaktig undersida men utan tillstymmelse till färgade streck eller andra teckningar. För mig sommaren 1948, då jag ännu inte har fyllt 5 år, är de dock bara pippi-fåglar. Min första fågelbok med vars hjälp jag kunde särskilja de olika fågelarterna fick jag först på min 9-årsdag. Varje dag, utom när det regnar, smyger jag ut i lusthuset, viker undan grenarna och tittar in på honan, eller om det nu är hannen, som ligger där och ruvar. Hon lägger huvudet på sned och tittar på mig med sina stora mörka ögon som om hon ville säga "Inte än – du får vänta och se" Hannen verkar bli irriterad på mig och hoppar pipande runt inne i buskarna och mormor manar mig att inte komma för nära och störa de små livet.

Så en dag händer det, konserten tystnar, äggskalen spricker och pyttesmå, nakna rosafärgade ungar kryper fram med sina stora huvuden och stora näbbar som bara gapar efter mat. Nu blir det full fart på föräldrarna. Från morgon till kväll jagar de insekter och andra småkryp att mata de omätliga nyfödda med. Hur orkar de?

På några dagar har ungarna vuxit sig så stora att det blivit dags att pröva sina vingar. En efter en dimper dunbollarna ner på mormors fina trädgårdsbord, ett bord med silverfärgade ben i metall och en bordsskiva av grönmålade ribbor i furu. Tänk att de bara hoppar ut ur boet och kan flyga direkt, fram och tillbaka inne i lusthuset innan de vågar ta klivet ut i stora världen utanför det.

Men alla klarar inte flygprovet, en sitter kvar på bordet, verkar inte ha fått samma krafter som sina syskon. Ingen förälder kommer till undsättning, nu är det meningen att man ska klara sig själv. Dumma fåglar som inte bryr sig om den lille tycker jag och springer in till mormor för att få lite vatten och bröd till pippin. Men ungen vill varken dricka eller äta.

Mormor kommer då med en gammal skokartong som hon hade sparat undan efter att ha köpt nya skor på Oscaria. Den får jag inreda till ett litet bo för pippin att kunna sova i under natten. Jag ställer den inne i vardagsrummet i fönstersmygen där det nu är gott om plats sedan vinterns innanfönster tagits bort. Jag vänder upp och ner på två lock från mormors ännu tomma syltburkar, smular sönder en liten skorpa i den ena och håller pyttelite vatten i den andra. Sedan sätter jag försiktigt ner dem i kartongen och hoppas nu att pippin ska få i sig lite av det här. Men nej, nej, nej, det blir inte som jag hade hoppats. På morgonen när jag vaknar ligger pippin död, på sidan som om den sover, och när jag känner på den med mina små fingrar är den alldeles kall och stel.

Denna stackars lilla fågelunge, övergiven av sina föräldrar, klarade inte av att möta livet utanför sitt bo i lusthuset och får mig att gråta floder i mormors förkläde.

Mormor måste läsa både sagan om Rödluvan och om

Snövit och de sju dvärgarna för att få mig på andra tankar och avslutar med att låta mig sitta i hennes knä och rida Ranka för att jag åter ska spricka upp i ett enda stort leende. Och glömma den döda fågelungen som vi begravde i rosenrabatten intill flaggstången.

Jag kan inte minnas att våra egna barn fick rida Ranka, inte i mitt knä, men troligen i sin mammas! De fick nog hålla till godo med barnprogrammen för mig i radio och TV som nu för tiden alltmer fått ikläda sig rollen som barnpassare åt våra barnbarn.

Fast nu börjar barnbarnen växa till sig och intressera sig för världsliga ting, som att samla mynt till exempel, vilket gläder mig som har en gammal myntkollektion liggande. Det får mitt hobbyintresse att vakna till liv igen.

Min myntsamling.

- Farfar, när du dör får jag dina gamla pengar, säger mitt snart 10-åriga barnbarn när vi sitter och bläddrar bland mina mynt, som jag har samlat sedan jag kom till Växjö 1965.
- Javisst får du det, men jag tänker inte dö på länge än, säger jag, vi kanske ska börja med att göra en egen myntsamling till dig? Du kan redan nu få de mynt som jag har dubbletter av.
- Okej då, svarar han och likt en tsunami kastar han sig över silvermynten och sprider ut dem över bordet.
- Men hör du, vi börjar med enkronorna. Plocka ut de som har årtalet 1943, året då jag föddes, så startar vi där. Och så lägger du dem här på bordet för att vi ska kunna jämföra dem. Sedan får du välja det mynt du tycker är finast till din samling. Ju mer ett mynt blänker desto högre samlarvärde har det. En del kan vara värda flera hundra kronor.
- Waaoh, då kan vi ju sälja dem, säger han entusiastiskt, och tjäna pengar.
Aha, kanske en spirande entreprenörsådra att ömt vårda, önsketänker jag.
- Visst kan vi göra det, men först ska vi lära oss lite om mynten, tycker jag, så vi inte blir lurade på värdet om vi säljer. Och för varje mynt kan jag berätta lite av vad som hände mig det året.
- Okej
- Nu kan du välja ditt första mynt, en enkrona från 1943, fortsätter jag. Och samtidigt som han plockar ut den finaste enkronan berättar jag:

- Som jag sa, det var det året jag föddes. Det var sista måndagen i augusti, mitt i natten och det var fullmåne ute. Dagens namn var Albert, men det slapp jag heta.
- Farfar, titta här, vilken stor peng, den vill jag ha, avbryter han mig.

Det är en 25-krona från Norge, tre gånger större och tyngre än enkronorna som han för ögonblicket verkar ha tappat intresset för.

- Den är från 1970 till 25-årsminnet av Norges frigörelse från tyskarna efter kriget den 8 maj 1945. När du har läst om detta i skolan, och förstår vad det handlar om, ska du få myntet. Det lovar jag, tumme på det. Ska vi fortsätta?

- Okaaaay, kommer det igen, nu lite irriterat för att han inte får som han vill.

Vi plockar sedan raskt fram resterande enkronor från 40-talet till hans samling och kommer över på 50-talet.

- 1950 börjar jag skolan, i första klass. Då fanns det varken lek- eller förskola som du har gått i, och jag hade en snäll gammal fröken, som hette Elsa, till lärarinna. Hon bjöd hela klassen på saft och bullar hemma i sin trädgård när vi gick på sommarlov.

Saftkalas

Tänk, då räckte det med en krona till att gå på bio, 65 öre för biobiljetten, 25 öre för en tablettask och 2-öreskolor för resten.

- Jag vill ha popcorn, utbrister han otåligt.

- Inte nu, det väntar vi med tills vi ser på TV ikväll. Nu koncentrerar vi oss på mynten.

1951 får vi hoppa över, säger jag vidare. Det finns inga mynt från detta år. Du förstår att gamle kungen Gustav V dog 1950 och då måste man göra nya enkronor med den nye kungen, Gustav VI Adolf. Därför kom nästa mynt ut först 1952.

Samma år slutade jag småskolan, andra klass, och på examensdagen fick jag premium i ordning, en bok, Tomten i leksaksfönstret av Elsa Beskow.

- Jahaaaa, stönar han, helt ointresserad av mina meriter. Så vi rusar vidare och fyller hans samling med mina dubletter från 50-talet och stannar upp vid 1957.

- Då började jag på högstadiet, eller i realskolan som det hette på den tiden. Jag fick en klassföreståndare som hette Arvid Bengtsson och när han hade lektion var det tyst i klassen. Ingen bland oss, 15 pojkar och 20 flickor, sa något förrän man fick frågan. En gång blev han så arg på en av tjejerna som inte kunde hålla tyst under en lektion att han kom av sig och frågade då mig hur långt vi hade kommit i svenskaboken innan han blev avbruten. När jag med hög stämman kunde tala om det för honom tittade han på mig över sina läsglasögon och undrade vad jag hade för betyg i svenska. Med något mindre röststyrka svarade jag Ba. Uppmärksam elev som jag var tyckte han då att jag borde få betyget höjt till nästa termin om jag fortsatte att visa framfötterna. Det gjorde jag också och fick som utlovat betyget höjt till Ab. Skulle väl kanske i dagens (2013) nya

system med bokstavsbedyg motsvara att gå från D till C. Fast min uppmärksamhet, tänker jag, berodde nog mer på att jag var barnsligt förälskad i hans dotter som gick i samma klass som jag, kanske ville jag imponera på hennes far. Jag vände mig om för att se hennes reaktion på att jag utmärkte mig men hon valde att kasta sina vackra blickar åt ett helt annat håll.

- Tänk på att det kan löna sig att anstränga sig lite extra, säger jag och vänder mig åter till mitt barnbarn, när du snart också ska börja betygsättas i skolan.

Samma år konfirmerades jag också och fick då min första klocka, ett jättefint armbandsur av märket Omega, av mina morföräldrar.

- Okaaaaay, säger han uttråkad, nu orkar han inte längre med mina utläggningar och jag hinner inte ens förklara för honom vad konfirmation innebär förrän han reser sig från bordet och försvinner iväg till lillbrorsan i rummet intill.

Han lämnar mig ensam med myntsamlingen och min konfirmation i bakhuvudet. Då tyckte jag det var märkligt att mina morföräldrar gav mig klockan i stället för mamma och pappa som traditionen bjöd. Mamma förklarade bort det genom att säga att jag var första barn-barnet för dem. Detta var visserligen sant men verkligheten var den att mina morföräldrar var de som under min uppväxt hade fostrat mig till den jag var och ville markera det med att ge mig den finaste och dyraste presenten.

Varför fick jag inte veta det då? På väg ut i vuxenlivet! Sedan var det ju så mycket mer jag ville berätta för mitt barnbarn tänker jag under tiden jag plockar samman de utspridda mynten och lägger tillbaka dem i rader i de

gamla dammtrasor jag snott ur städsåpet. För varje ny rad viker jag trasan över mynten och fortsätter så till dess jag fyllt den och fått den att likna en korv. Det blir en korv för varje myntvalör, vilket tar tid och får mig att ytterligare fundera på några årtal av betydelse under min uppväxt.

Efter realexamen kom jag in på 3-årigt tekniskt gymnasium i Halmstad, flyttade hemifrån och blev inneboende hos en pensionerad lärare och hans fru på Hummelgatan på andra våningen i deras villa, med egen ingång. Och med kakelugn för att hålla kylan ute under kalla vinterdagar. En gång skolkade jag från skolan för att vara hemma och läsa på inför ett prov i fysik och mekanik som jag hade svårt för. När frun i huset hörde att jag var kvar på rummet, fast jag borde varit i skolan, och bekymrad kom undrande hur det var fatt, fick jag dra till med en vit lögn om att jag var förkyld och harklade mig därpå alldeles förskräckligt. Sedan blev jag, den inbillade sjuke, ompysslad med både hett honungsvatten, en brasa i kakelugnen och någon grön äcklig soppa som skulle vara jättenyttig. Frisk blev jag men vad hjälpte det, jag körde på provet och fick läsa upp betyget under sommaren för att slippa gå om ett helt läsår.

På den tiden jag gick i gymnasiet hette husbandet the Westcoasters i Halmstads Folkets park och på vårterminen mitt första gymnasieår, jag var då bara 17 år, träffade jag i dansens virvlar i slutet av maj min stora kärlek som skulle bli min hustru och livskamrat.

Efter ett antal dansaftnar bjöd hon mig slutligen damernas första dans lördagen efter pingst i hänryckningens tidevarv.

Att bli uppbjuden till dans när det blev damernas tur att bjuda var en prestation i sig. Det krävdes inte bara att jag skulle kunna föra min dam på dansgolvet i så många danser som möjligt under kvällen, i samma rytm som orkesterns, och försöka undvika att trampa på askungens tåspetsar, utan dessutom kunna konversera med inflikade komplimanger till den sköna, och lyckas få dem att tränga igenom ljudet av blåsinstrumentens sprittande toner. Jag blev alldeles varm i hjärtat när hon bjöd upp mig till damernas första dans och inget ljud ville längre tränga ut genom mina läppar, torra som de blev. Orkestern spelade nu något mer dämpat en långsam foxtrot och jag slöt henne i min famn och la min varma kind mot hennes. Inga mer ord sades, det behövdes inte, den intima kroppskontakten sa allt. Endast ett tack fick min spruckna röst fram efter dansens slut när hon lämnade mig i vimlet bland mina kompisar. Sedan följde damernas andra och tredje dans innan det åter blev dags för herrarna att bjuda upp. Jag hade hela tiden följt henne på dansgolvet och positionerat mig nära hennes tillhåll när det nu blev dags för första tackdansen. Snabbast av alla uppvaktande kavaljerer var jag framme hos henne och bjöd upp till dans, hela ansiktet log och de vackra bruna ögonen glittrade, nu var hon min. För första gången fick jag nu också följa henne hem, hon i högklackat och vit trenchcoat, jag i mina nya moccaskor och ljusgrå sommarkostym, hennes lilla pillerburk till handväska i den fria handen och den andra inflyttad i hennes mjuka vänstra hand.

Längre än till trappuppgången kom jag dock inte, men väl där tilläts jag kyssas och vänslas tills hennes mamma ropade upp henne till lägenheten tre våningar upp där hon bodde tillsammans med sin mamma och storebror.

Dagen hade börjat gry och solen kunde anas strax under skogsridån över Småland när jag sakta gick hemåt till studentlyan på andra sidan staden. Jag gick som på moln, lyssnade till flugsnapparens som med sin sång försökte locka till sig en hona att bilda familj med, och flytta in i någon holk han inrett för just detta ändamål. Kanske var detta bygge jämförbart med vad jag också hade påbörjat, fast det skulle rinna mycket vatten under broarna innan vi var där, närmare bestämt sju år.

Medan jag placerar myntkorvarna i bokhyllans gömslen undan obehörigas blickar fortsätter tankarna att glida bakåt till gymnasietiden då jag efter mycken möda lyckades klara av min examen och stolt fått träda ingenjörseringen på mitt ringfinger våren 1963. Här skulle också förlovningsringen hamna två år senare, efter tio månader i lumpen och ett år på mitt första riktiga ingenjörjobb i Malmö.

Lumpen, som jag fullgjorde på Göta Ingenjörregemente i Eksjö, blev ingen höjdare. Jag ryckte in som befälselev och ryckte ut som befälselev vilket betydde att jag lämnade det militära bakom mig med underkända betyg, 6 4 4 eller i klartext:

Uppförande	Tillfredsställande
Allmän duglighet	Mindre tillfredsställande
Tjänstbarhet	Mindre tillfredsställande

Mitt uppförande fick i alla fall godkänt, endast de som någon gång hamnade i burens fick underkänt. Trots att man försökte lyckades de aldrig straffa mig med burens. Mitt straff blev i stället att jag ställdes utanför den

befordran till korpral som alla övriga i min grupp fick stå med. Troligen fällde min uppstudsighet mot befälen avgörandet för den nesan.

Inte så underligt att jag härefter inkallades till hela fem repetitionsövningar, de trodde väl att det skulle gå att göra soldat av mig också! Och minsann lyckades de inte till slut, sista övningen innan jag föll för åldersstrecket blev jag faktiskt mer än godkänd, 10, 8, 8.

Som tur var behövde jag aldrig visa upp betyget från min grundutbildning i det militära för att få mitt första ingenjörjobb i Malmö. Det var tydligen andra kvalifikationer de såg mig besitta när jag valdes ut till att bli ritare hos Ljungmans Verkstäder för 1.200:- i månaden. Ingen vinstlott precis men jag hamnade ju bara drygt en timmes bilresa från mitt älskade Simrishamn, som jag istället fick många tillfällen att berika mig med.

Jag minns särskilt ett av dessa tillfällen, det var en lördag i slutet på januari då vintern tagit sitt grepp om Österlen, rykande snömassor fykade sig till svärgenomträngliga drivor utmed vägarna på den öppna slätten och gjorde det besvärligt för mig att nå Simrishamn. Flera gånger fick jag riktigt ta sats genom drivorna för att över huvud taget kunna ta mig framåt.

När jag sedan kom innanför stadens 50-skyltar kändes det som att jag hade kommit hem, än idag när jag kommer farande sitter den känslan kvar, även om jag inte längre kan förstärka den med att välkomnande få krama om min mormor och morfar. Nu går jag till deras grav på Gamla kyrkogården, tänder ett ljus samtidigt som jag förnimmer mormor bredvid mig när dofterna från buxbomshäckarna runt gravarna intill retar mitt luktsinne. Klart som dagen

minns jag då hur jag som liten fick följa med henne till graven på kyrkogården för att sätta blommor och hur ledsen jag blev när hon sa,

- Här ska morfar och jag också ligga en gång...

Tänk att det aldrig någonsin sades ett ord om min biologiske far till mig, kanske av rädsla för att de band vi knutit skulle lösas upp och att de var rädda för att mista mig. Kanske av samma anledning som att mamma alltid följde mig hem från skolan under mitt första skolar, hon var livrädd för att någon skulle sladdra om att Bo inte var min pappa. Det var i alla fall vad hon ängsligt hade berättat för sin svägerska. Men också vad jag själv hade uppfattat och tecknat i min arbetsbok i hembygds-kunskap från första klass. Teckningen visar hur jag med skolväskan i min hand kommer gående med mamma hack i häl, på väg hem från skolan. Men vad kunde jag, en 7-åring, förstå av detta?

Helgen hos mina morföräldrar rusade iväg utan att vi gjorde något särskilt, vi bara njöt av att få vara tillsammans, samtala, lyssna på radio, kolla på TV, som vilken annan familj som helst. Känn på det, jag upplevde oss som en familj!

Söndagkvällen kom fort som ett snälltåg och det blev dags att återvända till Malmö i min gamla kolsvarta folka modell 58, som med sina regummerade vinterdäck utan dubb inte alls trivdes i det hala väglaget. När jag skulle svänga höger ut på Möllebacken från Jonebergsvägen rut-schade bilen rakt ut i huvudgatans vänstra körfält. Turligt nog var trafiken gles så här dags på kvällen och fortfarande höll vi till på vänster sida av vägen här i landet, så jag kom undan med blotta förskräckelsen och kunde efter

några dramatiska sekunder räta upp hjulen och fortsätta rakt fram som planerat.

Jag bar med mig en skön känsla av att ha varit hemma utan att riktigt förstå varför, hade blivit ompysslad och fått äta min älsklingsmat, mormors köttbullar stora som biffar med gräddsås och lingonsylt, gått långa härliga promenader med morfar och som oftast slutade nere vid hamnen, träffpunkten då liksom nu.

Mormor hade skickat med mig bredda smörgåsar, rikligt med smör och tjocka ostskivor som pålägg, hon visste att jag bara hade ett möblerat rum att tillgå i storstaden, utan kokvrå men med kokmöjlighet i form av en liten kittel i aluminium, som kunde anslutas direkt i ett ojordat elektriskt vägguttag. På så vis kunde jag koka vatten för att brygga mig några koppar gott kaffe av Zoegas skånerost till smörgåsarna.

Söndagkvällen var kall med flera minusgrader och en gnistrande stjärnhimmel på ljusårs avstånd kastade sitt sken över folkans frostiga ovensida, bakrutan hade fortfarande inte tinat upp fri sikt bakåt när jag sakta på väg ut från Tomelilla passerade Österlens folkhögskola och såg två genomfrusna tjejer med tummarna uppe för att lifta. Jag som av princip aldrig tar upp liftare stannade, tyckte kanske synd om dem, något annat föresvävade mig inte, jag hade ju flickvän och planerade förlovning till våren. Sidorutan gick inte att veva ned, den hade frusit fast så jag öppnade dörren och undrade vart de var på väg.

De hade tänkt åka in till Malmö Folkets park för att dansa så de längtansfullt och frågade om de fick åka med. Klart att de fick följa med, men någon vidare värme i bilen kunde jag inte erbjuda dem. Tekniken med luftkyld motor

baktill försåg visserligen kupén framtill med varmluft via kanaler under dörrtrösklarna, både nere vid fötterna och upp innanför vindrutan men den mesta värmen försvann på sin väg fram hit. Därför gick det knappt att hålla vindrutan fri från is på insidan, i synnerhet inte nu när vi var tre personer som fyllde kupén med våta andedräkter och blev till is på insidan av fönsterytorna. Halvvägs in till Malmö tvingades jag stanna för att skrapa bort isen, på vindrutans insida alltså, annars vet i sjutton var vi hade hamnat.

Vi anlände dock lyckligt till Malmö men lite för tidigt för parkbesöket så jag bjöd in dem till min enkla boning för att de skulle få lite varmt kaffe att tina upp sig med. Jag bodde inte långt ifrån parken så när deras stela muskler mjukats upp kunde de själva efter min vägbeskrivning ta sig dit.

Själv orkade jag inte följa med ut och dansa, jag skulle upp tidigt morgonen därpå för att jobba. Det blev därför dags för mig att krypa i säng när de lämnade mig, men vad hette tjejerna? Det hann jag fundera över innan jag försvann in i drömmarnas värld, kunde kanske ha varit trevligt att återknyta bekantskapen nästa gång jag hade vägarna förbi Tomelilla.

Den möjligheten återkom fortare än jag hade tänkt mig, i själva verket redan klockan ett samma natt när jag låg i min djupaste sömn bortom all vett och sans, och lyssnade till ett ihärdigt knackande på fönsterrutan, jag bodde på 1:a våningen. Efter en stunds knackande, när jag förstod att det inte var en dröm, kravlade jag mig upp ur den goa sängvärmen och hissade, iförd endast min ljusblå trikåpyjamas, upp persiennerna. Minsann, där ute stod de båda tjejerna, lika stelrusna som när jag plockade upp dem ut-

anför folkhögskolan, och ville komma in i värmen. Ingen danskavaljer hade varit tillräckligt intresserad av att mitt i natten skjutsa hem dem till Tomelilla, i nöden såg de mig som en sista utväg att komma hem.

Snäll som jag var, eller om jag inte riktigt var vaken, drog jag ytterkläderna över min pyjamas, stuvade åter in mina "elever" i den iskalla folkan och körde dem hela vägen hem till Österlens folkhögskola i Tomelilla.

Inte heller denna gång kom jag ihåg att ta deras namn, därtill var jag nog alldeles för trött.

Femtio år senare hade jag behövt deras namn, kanske kunde jag som tack för skjutsen fått hjälp med att skriva min historia!?

Undrar om jag ändå inte skulle kunna få hjälp härifrån, ser på Österlens folkhögskolas hemsida att de i sitt kursutbud har skrivarkurs på distans, "Gör allvar av ditt skrivande".

Precis vad jag skulle behöva, inser jag, anmäler mig till vårens kurs och skickar med ett textprov ur min påbörjade historia.

Tre till fyra veckor efter sista anmälningsdag, den 15 november, skulle jag få besked om jag blir antagen eller ej. Men hoppsan, för att bli antagen måste textprovet visa på förmåga att uttrycka sig i ord, texten ska ha litterär kvalitet, originalitet och en språklig uttrycksfullhet! Där rök kanske den chansen, tänkte jag i mitt stilla sinne.

Hoppas kan jag ändå göra och följer därför noga deras hemsida när jag plötsligt får se att de har flyttat fram sista anmälningsdag till den första december vilket oroar mig. De kanske inte har tillräckligt många anmälda för att kursen ska bli av, ringer därför upp den kursansvarige för att förhöra mig om läget.

- Ooohnej, det är jättemånga anmälda, det har bara blivit ett litet missförstånd på något sätt så därför är vi tvungna att flytta fram datumet. Men ring igen några dagar efter den förste så ska jag ta fram din ansökan ur högen av anmälningar och ge dig ett besked.

Nästa gång jag ringer upp är hon dock inte på plats, när hon svarar i sin mobil, och kan därför inte ge mig besked. Tveksamt om hon på grund av vädret kan ta sig till skolan nästa dag så kanske kunde jag lugna mig något och återkomma lite senare, tycker hon.

Detta var på torsdag eftermiddag, före helgen då Österlen åter korkades igen av en snöstorm. På måndag eftermiddag då Sydöstra Skåne fortfarande var lamslaget får jag ett formellt mail från kansliet på Österlens folkhögskola:

"Angående din ansökan till skrivarkursen på distans. Du kunde tyvärr inte beredas plats till vårterminens skrivarkurs."

- Vad f-n! utbrister jag högt. Vi skulle ju ha telefonkontakt om detta. Jag behöver få veta varför jag inte har blivit antagen om jag nu vill söka andra alternativ till att utveckla mitt skrivande. Det behöver jag ju prata om, inte skriftväxla.

Men återigen möter jag människor som inte vågar konfrontera mig med verkligheten, denna gång en skrivarcoach, en f.d. adjunkt som sa sig vara omvittnat ärlig, kunzig och uppmuntrande!

Precis som alla andra jag mött under min uppväxt och som inte varit ärliga nog att ge mig minsta vink om "din pappa är inte din pappa" trots att de vetat! Är det något i mitt beteende som skrämmer dem till tystnad, eller..?

En som dock har vågat ifrågasätta och säga rakt ut vad hon tycker var min blivande hustru. Vi hade förlovat oss

midsommarnatten 1965 på Liseberg och hon hade då sina aningar om mitt ursprung. Så en kväll på campingplatsen i Bovallstrand dit vi farit på semester ställde hon försynt frågan om Bo verkligen var min pappa. Själv minns jag det inte men jag hade blivit tvärarg och skrikit åt henne – Hur kan du vara så fräck att du vågar påstå att Bo inte är min pappa!? och sedan kom inte den frågan upp mer på bordet förrän tio år senare på väg hem från släktmiddagen i mitt föräldrahem.

Under tiden hade vi hunnit gifta oss, närmare bestämt i Vapnö kyrka den 17 februari 1968, ordentligt kallt och i rykande snöstorm. Jag hade fått låna mina föräldrars Opel att köra bruden till kyrkan i. Hem till Växjö körde vi sedan i min gamla svarta folka modell -58, samma bil som gick tur och retur Tomelilla från Malmö.

Det var ett högtidligt förmiddagsbröllop, precis som min mormors och morfars, där vi inför prästen lovade varandra evig kärlek.

Vid den efterföljande supén hälsade en fruktansvärt nervös Bo min kärlek välkommen till släkten samtidigt som han lovordade mig som en god son. Borde jag inte inför detta ögonblick fått veta mitt ursprung? De hade ju alla chanser i världen att berätta för mig. Vi hade ju haft så kallad lysning i kyrkan tre söndagar i rad före giftermålet för att nu den som eventuellt kände till något hinder för oss två att ingå äktenskap skulle ha möjlighet att påpeka detta, före vigseln.

Första lysningen kungjordes i Växjö domkyrka, vid de följande två hade vi mottagningar i våra respektive hem och mottog där lysningspresenter av släkt och vänner.

Numera har lysningen ersatts med en något mindre ro-

mantiserad hindersprövning hos det lokala skattekontoret. Här samlas numera allt om oss från vaggan till graven. Säkert kände de allra flesta bröllopgästerna redan till att Bo inte var min pappa, alla utom huvudpersonen själv, det vill säga jag.

Fortfarande ovetande om detta men oerhört lycklig över att hon nu äntligen var min och att jag efter idogt tränande hade klarat av att dansa brudvalsens galant satt vi nu i folkan på väg till vårt nya egna hem i lägenheten på Höstvägen i Växjö. Trots kyla, snö och is på vägarna kom vi fram välbehållna. Det var skönt att krypa ur fracken och ner mellan lakanen i de nya och nybäddade sängarna. Väskorna inför bröllopsresan tidigt morgonen därpå stod redan packade i rummet intill.

En resa som höll på att sluta innan den ens hade börjat. Klockan fyra på morgonen gick jag nerför trapporna på tredje våningen till bilen, som stod parkerad på byggarbetsplatsen utanför entrén, för att starta upp och få en uppvärmd kupé att sitta i under färden ner till Malmö. Härifrån skulle vi sedan ta flygbåten över till Köpenhamn och Kastrup för att flyga till Salzburg i Österrike. Jag satte nyckeln i det frostiga dörrlåset, det var stjärnklart och 20 grader kallt, varför jag kanske vred om nyckeln lite hårdhänt och så illa att den gick mitt av.

- Min gud, vad gör jag nu? tänkte jag med ena biten av nyckeln i min hand och den andra inne i låscylindern. Nu var goda råd dyra, full fart uppför trapporna till tredje våningen, skrek hysteriskt och andfådd åt min hustru att plocka fram reservnyckeln och en pincett! Rusade nerför trapporna en andra gång, fick upp min cigarettändare som flammade upp när gnistan nådde den flyktiga gasen, lyckades på något vidunderligt sätt med pincettens hjälp få ut

nyckelhalvan i dörren, värmd upp låset och kunde till slut med hjälp av den andra nyckeln få upp dörren. Att sedan via Malmö-Köpenhamn ta sig till Österrike blev en ren barnlek.

Jag återkallas från min nostalgitripp i tankarna när mina barnbarn ropar ut mig på gräsmattan för att lira fotboll, de tillsammans i lag mot mig, hur jag ska orka med det? - Jag ska bara, säger jag och minns Alfons Åbergs ord när han aldrig blir färdig samtidigt som hans pappa irriterat står och stampar. Nu har jag hamnat i en omvänd situation, jag ska bara ta hand om mynten först. Och medan jag gör det så irrar tankarna tillbaka till 1969 då första barnet kom och vars barn nu vill sparka boll. Det var ju det året hans pappa föddes. Det måste jag berätta för honom nästa gång vi sätter oss framför mynten och att vårt nästa barn kom två år senare, hans faster alltså. Ska försöka bli lite mer pedagogisk och med hjälp av övriga familjemedlemmars födelse- och bemärkelsedagar sätta lite historiska perspektiv på årtalen, lite i taget för att han inte ska tröttna på samlandet.

Då ska jag också berätta mer om min morfar, amatör-musikern som blåste trombon i barberare Perssons orkester. Det gjorde hans pappa också i sin ungdom, i Musikskolans blåsorkester, undrar om han har kvar sin trombon? När barberaren dog startade morfar egen orkester, då blåste han mest i en kornett och hade klockaren i Järrestad som ackompanjerade honom på piano tillsammans med Roland från Bästekille på fiol och Mattsson från Lund på trummor. Vem som spelade saxofon har jag inte lyckats ta reda på.

*John Svenssons
orkester i Folkets
park.
John tvåa från
vänster.*

På äldre dar gick John och klippte sig hos Bertil Stenkilsson som i slutet på 50-talet såg till att barberare Perssons orkester återuppstod och än idag berikar musiklivet på Österlen. Morfar besökte regelbundet och ofta hans frisersalong för att få hår och mustasch ansade, tyckte inte om att visa sig långhårig, något han ansåg vara ett fattigdomsbevis. Han levde vid dessa tillfällen upp när han för sin "musiker-kollega" fick berätta om gamla tiders musicerande, jobbigt, ofta med spelningar fem timmar i sträck men hyggligt betalt. De fick provision på sålda dansbiljetter och med två dansbanor igång samtidigt så blev det ju dubbelt upp.

Alla gånger jag var "hemma" i Simrishamn tog morfar mig med ut på långa promenader och med bara ett par år kvar till sin åttioårsdag gick han fortfarande med spänst i stegen och i en promenadtakt som jag ibland hade all möda i världen att hänga på. Ända längst ut till skjutbanan i åbackarna tog vi oss, han med sina händer bakom ryggen och jag med mina i varma rockfickor, bara när vi mötte någon släppte han greppet bakom ryggen för att lyfta på hatten och hälsa, vilket jag också förväntades göra med kepsen på huvudet. Men åh vad jag älskade dessa

promenader med honom. Tänk om jag finge göra om dem med mina barnbarn, vad roligt det skulle vara, tycker jag. Samtidigt sätter jag tillbaka de sista pärmarna med myn-ten i bokhyllan och drar på mig joggingdojorna för att förena mig med pojkarna i deras fotbollslekar. Egentligen är detta lika roligt men oj så mycket svettigare. I min egen barndom nöjde jag mig med att stå bredvid min morfar och titta på när andra spelade fotboll.

Egen företagare.

- Statsminister Olof Palme är död, skrek den bakfulle kursdeltagaren rakt ut i luften då jag mötte honom på väg till morgonens gympapass i idrottshallen ute vid Pite Havsbad.

Det var lördag morgon den 1 mars 1986 och jag var ute på det första konsultuppdraget i mitt nystartade aktiebolag, kurs i kundservice för arbetsledare från Volvo Lastvagnar, en kurs som aldrig blev en kurs, snarare ett två dagar långt samtal i moll med chockade och sörjande norrbottningar över vad som egentligen hände på Sveavägen i Stockholm och vilka konsekvenser detta skulle få. Vår trygga tillvaro hade fått sig en ordentlig törn.

Så började livet som egen företagare, ett liv som under många år i början kantades av otrygghet inte bara för mig själv utan kanske i ännu högre grad för familjen, som undrade varför jag ville satsa på eget företag istället för den trygga tillvaro min anställning i branschorganisationen hade utgjort.

Jag hade emellertid en stark tro på mig själv, var övertygad om att jag som konsult till min forna arbetsgivare och dess medlemmar, skulle kunna dra in tillräckligt mycket pengar för att uppnå ett komfortabelt liv för mig och min familj. Som trots allt samtyckte, hoppades nog att få se mig mer hemma.

Men ack vad jag bedrog mig, fortfarande lika naiv pantsattes villan för att få ihop pengar till rörelsekapital medan drömmen om guld och gröna skogar levde vidare.

Det hade ju börjat så bra med att hålla kurser åt SIFU, två

dagar inbringade 10.000:- till firman och kostnaderna betalda av uppdragsgivaren. Att sedan 25% av summan skulle levereras in till staten i arbetsgivaravgifter tänkte jag inte på just då.

Kursledningen bjöd ut mig på fin restaurang, Gyllene Frenden, i Stockholm för att diskutera framtidsplaner och utveckling av kurskonceptet, trodde jag. I stället blev det en tack- och avskedsföreställning varefter jag på vingliga ben snopet tog mig tillbaka till Sjöfartshotellet medan jag undrade vad som hade hänt, kursvärderingarna från mina elever var ju fortsatt i topp? De blev mig svaret skyldiga.

Men nu gällde det att komma framåt igen. Bland de bollar jag fortfarande hade kvar i luften grep jag tag i den med idéer till ett dataprogram som skulle kunna lätta den administrativa bördan för mindre företag, framförallt de jag var bekant med från min tidigare verksamhet som ombudsman. De hade inte glömt mig hoppades jag så här borde finnas en marknad, men jag gick nog mer på magkänsla än en seriös analys.

Mitt första datorköp för dryga trettiofem tusenlappar blev kanske därför en katastrof, datorn hann bli omodern innan jag hade betalat densamme, IBM lanserade nämligen vid samma tillfälle sin persondator med ett helt annat operativsystem tillsammans med Microsoft och kom fullständigt att dominera den kraftigt växande marknaden för persondatorer världen över.

Jag började därför söka bland det tilltagande utbudet av programvaror byggda för detta nya system efter något som kunde passa mina tilltänkta kunder, och något som också kunde generera intäkter till verksamheten. Det går inte att leva bara på sin hustrus inkomst hur länge som helst med

en familj att försörja, själv lyckades jag med mina skrala inkomster nätt och jämnt hålla hushållet med familjebil. Det skulle dröja tio år innan jag kunde ta ut en lön i nivå med vad nyanställda fick som avtalsenlig ingångslön men förnuftigt nog, skulle det så småningom visa sig, avsatte jag maxade belopp i pensionsavgifter till stundande men fortfarande avlägsna pensionärliv.

Nåväl jakten på pengar fortsatte när jag satte ännu en boll i rullning tillsammans med det nybildade försäkringsbolaget Wasa. De var ute efter något extra att locka nya kunder med om man tecknade villa-hemförsäkring hos dem. Vi utvecklade tillsammans ett system för skadeförebyggande besiktning av villor med rådgivning och konkreta tips till villaägaren om hur det går att undvika vattenskador i sitt hus.

Besiktning erbjöds nya kunder utan kostnad med hjälp av besiktningsmän som jag utbildade och organiserade i ett nytt företag. Vi hade som mest drygt hundra kontrakterade och utbildade fackmän över hela landet, utförde mer än tvåusen besiktningar och sysselsatte som mest tre heltidsanställda kontorister.

Vi lyckades så pass bra att vårt företag var tilltänkt att få ta över ansvaret från Wasa att sköta skadehanteringen av mindre skador i villabeståndet. Detta låg som förslag ända upp i bolagsstyrelsen där det hela ledsamt nog stoppades av facket. Kanske upplevde bolagets skadeinspektörer, som hade ett stort inflytande i facket, oss som ett hot mot deras revir, inom vilket egen vinning ibland kunde gå före andras.

Succesivt trappades därefter samarbetet ner för att till slut helt upphöra och så hade ännu en boll gått stolpe ut och hamnat i motståndarlaget Anticimex, alldeles gratis för

dem. Jag till och med utbildade deras personal för att de skulle kunna ta över besiktningarna, naivt? Ja så här i efterhand var det nog det. Och många kronor över till mig blev det inte, men de anställda fick under tiden sina avtalsenliga löner, avtalsenliga arbetstider och avtalsenliga semesterar.

Nu hade jag bara en boll kvar, dataprogrammet som jag parallellt med besiktningens verksamheten hade utvecklat tillsammans med en duktig programmerare från Malmö, och som vi nu började få lite försäljningsvolym på. Kanske hade vägen till framgång gått lite fortare om jag hade satsat på anfall i stället för försvar men jag hade tyvärr ingen center i Zlatanklass i laget förrän min ättelägg beslöt sig för att satsa på oss i stället för att mäkla försäkringar. För när han kom in i laget dubblade vi omsättningen på tre år och fick en kundbas på över tusen företag som varje månad genererade intäkter till glädje för såväl far och son som kollegan. Äntligen kunde vi plocka ut anständiga löner ur företaget. Men det tog nästan tjugo år att komma hit!!

Och när vi äntligen var komna så här långt hade det redan blivit dags att planera för generationsskifte. Anrika fotbollsföreningens Östers ordförande med ett väl utvecklat ekonomiskt sinnelag och ett stort kontaktnät hjälpte oss med att få den bollen i mål.

Ganska tidigt insåg vi att nästa generation inte var beredd att i tid och pengar "offra" det jag och min affärspartner gjort varför vi började söka efter externa intressenter att ta över efter oss. Naturligtvis önskade vi få betalt för allt slit under åren men vi ville också hitta någon som kunde ta hand om kunderna på samma sätt som vi hade gjort.

Dessutom någon med resurser till att utveckla programvaran för framtida utmaningar och förstås att ta hand om personalen. Fanns denne någon manne? Vi trodde det i alla fall och två år senare gick faktiskt bollen stolpe in, mååål ! Och hamnade efter några förhandlingsrundor med tre alternativa köpare i ett välkänt och familjeägt dataföretag i Bohuslän med stabil ekonomi, återbördad till fadersjorden skulle jag kunna ha sagt ett par år senare. Pensionsåldern hade jag redan nått med råge men köparen önskade få ha mig kvar på min post ytterligare två år för att lotsa in fyra nya människor att utföra det jag ensam hittills hade klarat av. Inte undra på att jag höll på att stupa på min post, för en månad in på nyåret 2010, i rykande snöstorm, blev jag akut inlagd på lasarettet, jag kunde knappt andas. En förmodad lunginflammation hade övergått i en mångfald blodproppar i lungorna, eller var det svininfluensan som hade slagit sina klor i mig, vem vet, vaccination hade inte föresvävat mig.

Men fokus på mina kunder hade jag inte släppt, liggande med syrgasmask på akuten, förbjuden att använda mobiltelefon, lyckades jag ändå plocka fram min nya smartphone och sända iväg ett sms till kollegan. Jag ville få hans hjälp att kontakta en kund som jag hade lovat höra av mig till påföljande dag!

Inte ens ett SMS från dottern,

”Tiden stannade plötsligt upp. Tänker på dig. Hoppas allt går bra. Kram”,

fick mig att tänka på nära och kära, jag hade fortfarande full fokus på jobbet och kunderna, medan familjen befarade att jag skulle dö.

Jag borde skämmas, och gjorde det också i efterhand.

Kunden i centrum fick tyvärr gå före allt annat.

I motsats till vad många andra håller på med, ta bankerna till exempel. Tar bort kontanthantering i de fina bankpalatsen, inte för att kunderna vill utan för att personalen ska slippa utsättas för rånrisk! Eller det som posten håller på med, sätter alla brevlådor i en enda lång rad i de nybyggda villaområdena, inte för att kunderna vill utan för att underlätta för brevbärarna!

Exemplen kan göras hur många som helst, håller vi på att glömma bort kunderna? Vem ska vi då sälja våra produkter och tjänster till? Det gäller kanske att hitta en balans mellan vad kunderna vill och de anställdas väl och ve.

Vi lämnade i alla fall ett välmående litet företag, trippel-A för högsta kreditvärdighet, ifrån oss och själv blev jag rätt välmående också efter drygt en vecka på stadens lasarett. Jag gick ner välbehövliga fem kilo i vikt, och kunde dra mig tillbaka ett år senare med en hygglig pension.

Nybliven pensionär.

Så försvann åren bakom oss ett i taget, det ena mer eller mindre händelserikt än det andra, giftermål, födslar och dödslar om vartannat, allt i expressfart.

Och nu sitter jag här, arbetsbefriad, göra vad jag vill, inga tider att passa, ingen telefon som ringer på mig, ensam men ändå inte ensam, hustrun och livskamraten finns vid min sida, hon matlagningskonstens gudinna och jag dammrättornas värste fiende, ett oskiljaktigt radarpar på ålderdomens höst.

Den här våren efter, vad jag ändå måste säga, den lyckosamma försäljningen av företaget, tänker vi idag åka ut på landet till vår fritidsstuga nordväst om Åseda för en välförtjänt semester, veckan före midsommar, och bara få njuta av lugnet och stillheten där.

Vi stannar till vid vår närbutik för att köpa med oss söndagens Dagens Nyheter. Tidigare abonnerade vi på Sydsvenska Dagbladet, som plötsligt efter fyrtio år säger sig inte längre ha råd att distribuera den som morgontidning till oss och mer än 2000 andra förflyktade skåningar i södra Småland och Blekinge. Vill inte Bonnier skapa opinion bland oss?!

- Köp en trisslott också, tjoar hustrun från bilen. Det brukade annars vara vårt lördagsnöje, men låt gå för söndag då, vi har ju semester.

Efter god mat och gott vin ute i stugan plockar jag fram trisslotten. Jämlikt delar vi på skrapet och jag får slutföra det hela med att synliggöra de sista fem beloppen.

Lotten ser ut som den brukar, samma gamla mönster, som så många gånger förr aldrig resulterat i någon vinst. Så är känslan när det nu blir min tur att skrapa fram resterande belopp under den täckande kycklinggula färgen.

- Du, säger jag, här dyker det upp en tredje 50-lapp, med en TV-apparat runt om beloppet! Det har jag aldrig sett tidigare, vad ska det betyda?

- Herregud, det betyder att vi kommer att få skrapa fram vinstbeloppet i TV! Sedan tystnar hon tvärt, är hon på väg att svimma? Nej, hon reser sig upp och tar lotten ifrån mig för att själv kontrollera utfallet, hon litat inte helt på vad hon fått höra av mig.

Men jodå, det är riktigt och vi bestämmer oss då för att hålla den glada nyheten inom familjen, för våra barn och barnbarn alltså men försöka hålla det hemligt utåt. Även för bröder, systrar, mostrar, grannar, arbetskamrater. Och så fick det bli.

Drygt en månad senare hämtas vi något sömndruckna en morgon av förbeställd taxi som tar oss till stationen för vidare färd med tåg mot Stockholm. Här kunde vi sitta skönt tillbaka i första klass medan landskapet rusade förbi i rasande fart utanför kupéfönstret och få lunch serverad direkt vid våra sittplatser. Vilken känsla av bortskämdhet, har vi verkligen gjort oss förtjänta av detta? Väl framme på Stockholms central plockas vi upp med limousine, som kör oss till Scandic Park hotell intill Humlegården, hotellsviten står inbjudande och väntar på oss. Champagnen ligger på kylning när vi öppnar dörren till vårt gemak. Drömmer vi?

Att det nästa morgon blir jag som ska skrapa trissen i TV-rutan har vi redan bestämt och fortfarande har vi lyckats

hålla hemligheten inom familjen.

På morgonen den 27 juli, mitt under semestern, sitter våra barn och barnbarn bänkade framför TV-apparaterna. Dottern med familj på campingen i Frösakull och sonen med familj i sommarhuset de hyr utanför Varberg. Han är mest orolig för att jag ska ha, som han tycker, min fula hawaii-skjorta på mig. Men hon är mest nervös för min skull, för mitt väl och ve.

Barnbarnen väntar med spänning på vad jag ska säga. Jag har lovat dem att få höra sina namn upplästa av mig i TV. Natten före skrapet sov jag nog inte mer än en timme, jag som aldrig brukar ha några problem med sömnen. Längre ligger jag vaken och räknar barnbarn, inte får, deras namn och i vilken turordning de kommit till världen. Om och om igen, och hur detta nu skulle kunna framföras i TV.

- Det får bli en dialog med barnen via TV-kameran kommer det för mig. Sedan somnar jag.

Pulsen är det dubbla mot normalt när jag på morgonen leds in i studio framför kamerorna och får en mikrofon fäst på kavajslaget.

- Är det verkligen värt det här, tänker hustrun, som är rädd för att jag ska åka på en hjärtinfarkt innan det hela är över.

Vilken tur då, när jag äntrar scenen får jag veta att den kvinnliga programledaren, Lena, är från Växjö och att den manlige har jobbat på TV4 i Växjö. Då kunde jag inte låta bli att omfamna henne och ger henne en riktigt stor kram. Stämningen blir då både avspänd och näst intill familjär så någon svårighet att få till den dialog jag under natten hade tänkt ut med barnbarnen via kameran blir det aldrig.

Jag börjar med att välja lott genom att nämna barnens namn i den turordning de föddes och väljer för skrapet den lott som tillfaller den enda tjejen i gänget. Här gäller det att följa med i tiden och göra sitt val med hjälp av kvotering, säger jag rakt in i kameran. Men då håller hela föreställningen på att krackelera när Lena skrattar åt mitt inlägg i jämlikhetsdebatten samtidigt som hon konstaterar att jag valt nummer fyra, enda flickan, och frågar:

- Hur gammal är hon ?

Detta är jag inte förberedd på och inför ljuset och alla kamerorna svartnar det för ögonen, tankeverksamheten upphör, jag slutar andas och inväntar katastrofen.

Men den kommer inte, istället smyger sig en liten konstpaus vältajmat in så att jag hinner få kontakt med hjärnans databas igen och lyckas klämma fram:

- Hon är fyra år, ska fylla fem.

Sedan fortsätter showen enligt plan och slutar lyckligt.

- Hur mycket jag skrapade fram? Det är och förblir en hemlighet, utom för de som såg programmet Nyhetsmorgon på TV4 den dagen.

Pengarna delades rättvist mellan dotter och son, även barnbarnen fick sin beskärda del av den skattefria lotterivinsten. Tack Svenska Spel, eller ska tacket riktas till alla de lottköpare som aldrig vinner?

Men varför i all världen upphöjs alla till hjältar när de med lottens hjälp vinner en massa pengar? Till och med av media, medan den som tar ut en vinst i det egna företaget blir betraktad som suspekt. Jag förstår inte det här, det är helt okej att bankerna trots företagsinteckningar och borgen tar bra betalt i ränta för att låna ut pengar till rörelsekapital i ett företag. Men det är inte okej om

någon annan, privatperson eller riskkapitalist investerar i ett företag och plockar ut vinst som ränta på sitt insatta kapital. Kan du själv tänka dig att investera egna pengar i vad det vara månede utan att få ränta på dem? Och skulle du själv vara beredd att starta eget företag, riskera hus och hem, utan att få något i ekonomiskt utbyte av detta? Då är det inte jag som är naiv längre!

Efter en hel sommars ledighet krymper så dagarna ihop till att övergå i vintertid sista helgen i oktober, fritidsstugan i Tänga stängs för säsongen och förråden för vinterns behov av lingonsylt till gröten är fyllda. Då gör sig åter lusten påmind av att gå till botten med efterforskningarna efter mitt ursprung. Det är nu rätt länge sedan jag fick någon tid över för det. Och fortfarande är jag inte 100% säker på att det är min biologiske far som ligger begravd i Vallby, tror kanske inte längre att jag kommer att kunna bli det heller men ändå vill jag göra ett sista försök.

- Får väl idka lite detektivarbete, tänker jag, och se om jag med uteslutningsmetoden till att börja med kan föra bort sjömannen ur diskussionen. Det bör gå att utan loggbok ta reda på, inte i vilka famnar, men väl hamnar han löpt in i vid tiden för min tillblivelse. Skulle han inte ha varit i närheten av mamma då bör ju saken vara klar!

Nätet är ett sagolikt media numera att söka efter information på så det är ganska logiskt att börja här. Min moster kom ihåg att sjömannens skuta hette Dagny vilket jag också får bekräftat när jag tittar på vykortet, som jag tidigare hade fått av John, där skutan avbildats vid bryggan på Klädesholmen.

Det tar heller inte många minuter innan jag hittar henne på sajten Branteviks Marina Museum med följande data och tillhörande historia:

118 netto regton
Längd 26,3 m
Bredd 7,2 m
Djup 2,8 m
Signal JQBS
Reg nr 4598

1906 byggd i Assarebo (S E Olsson) med byggmästaren
som huvudredare
1911 såld t Helsingborg (A P Horndahl)
1918 såld t Sölvesborg (C J Wingren)
1922 inköpt t Brantevik (Thure N Boman)
1930 ny huvudredare (Skom.mästare Alfred Andersson)
1932 såld t Koster (Handl A M Nilsson) och samtidig ut-
rustad med 64 HK motor
1941 såld t Nordvik (Kapten J Berntsson)
1942 förbyggt vid Hällevikstrands slip och varv samt
omtacklat till tremastskonert, användes i fraktfart in på
60-talet

Och sedan dyker hon också upp på ett sjöfartsforum som heter Fallrepet, vilket man verkligen kunde tala om när det gällde Dagnys sista dagar och som det här skrevs om. Uppgifterna här för mig emellertid vidare till redaktören för tidskriften Länspumpen som hade skrivit en artikel om skonaren Dagnys historia. Han sitter kanske på ledtrådar till Dagnys seglatser så jag tog enkelt reda på hans telefonnummer och ringde upp, vad trevligt, han är av samma årgång som jag och fortfarande i full gång med att skriva. Han mindes alldeles tydligt sin artikel om Dagny som han hade publicerat i Länspumpen 2001 och säger att han gärna skickar mig ett exemplar.

Han träffade även John Berndtsson och ryktet förmälde att han var verklighetens förebild till *Käre John* i Olle Länsbergs roman med samma namn. När jag berättar att han står som min far i kyrkoböckerna blir han inte ett dugg förvånad,

- Det är du nog inte ensam om, trodde han, varpå han ger mig några namn i Skärhamn att kontakta om jag vill söka vidare.

Jag hittar även Föreningen Skonaren Dagny av Nordvik under allabolag.se men utan vare sig namngivna personer eller telefonnummer att ringa, endast en postadress till Klädesholmen och en till Fiskebäckskil. På vinst och förlust skickar jag ett brev till båda med frågor om någon har uppgifter om John och hans resor på Östersjön med Dagny under november månad krigsåret 1942, den månad jag fortfarande misstänker att jag blev till. Jag berättar också att John adopterade bort mig i tron att jag var hans son men avslöjar samtidigt att min forskning pekar åt ett annat håll. Är därför angelägen att finna bevis för att John inte är den skyldige.

Efter en månad kommer ett handskrivet brev på ett linjerat A4-papper i ett brunt kuvert från Johns fru som fortfarande är i livet och pigg som det verkar, hennes 90 år till trots. Innehållet är dock i stort detsamma som John skrev till mig 1976 och avslutas med "Ha det bra. Farväl" och att jag med min firma må söka min far bland kaptener i Kalmar eller Simrishamn och önskade mig God Tur i detta.

Hennes brev är kanske sista chansen för mig att få kontakt med mamma och reda upp allt oss emellan, hon måste ju veta, men frågan är om hon vill yppa något.

Ingmar Bergman.

Jag griper mitt sista halmstrå att få höra av mamma och skickar en kopia av brevet från Johns hustru med påskriften: ”Mamma, vad är sant?”

Några dagar senare ringer det på min mobiltelefon, displayen lyser upp med ett för mig okänt nummer. Det är min halvsyster som med hög och ilsken stämma undrar om det är mig hon talar med.

- Javisst, vem skulle det annars vara som svarar på min mobil, undrar jag.

Hon presenterar sig som hon vore helt obekant för mig och frågar vad det var för sorts brev jag hade skickat till mamma.

Jag förklarar för henne att jag fortfarande söker sanningen om vem som är min biologiske far. Att jag har fått ett brev från äkta maken till sjömannen som undertecknat adoptionshandlingarna. Hon fritar sin John för faderskapet och pekar i stället ut kaptener i Kalmar eller Simrishamn som mer troliga fäder. Jag vill förstås veta om detta är sant och det finns idag bara en levande person som skulle kunna svara på det, mamma.

- Konstigare än så är det inte säger jag till henne utan att höja på rösten.

- Vet du då inte att mamma är dement och knappast är kontaktbar? Och att hon blev väldigt upprörd efter att ha läst brevet från dig.

- Men inte mindre dement än att hon kan ringa sin syster och gratulera henne på sin födelsedag, säger jag.

- Hon har sina klara stunder ska du veta, men det är

jättejobbigt med henne. Du kunde väl tagit reda på hur det stod till med henne innan du skickade brevet. Du vill bara såra henne och dra ner henne i skiten så långt du kan. Varför gör du så här? Du har ju själv för flera år sedan valt att bryta kontakten med henne så det här var väl inget bra sätt att återuppta den på, tycker hon.

- Du har inte hela historien hör jag, det är mamma som har visat mig på dörren. Det gjorde hon i samband med att jag var hos henne och visade upp ett foto på Bror Julius, den man som hon utpekade som min biologiske far, efter det att John Berndtsson hade förnekat mig. Hon undrade då varifrån jag hade fått kortet och när jag lät henne veta att det var från en av Brors döttrar körde hon helt enkelt ut mig ur huset med våld. Dessutom gav hon det för mig tråkiga beskedet att hon inte ville berätta något mer. Från den stunden var jag Persona non grata för henne, men det har hon väl inte sagt något till dig om. Jag trodde faktiskt att brevkopian från Johns fru skulle kunna öppna upp för en dialog. Förstår du inte att jag vill veta var jag har mina rötter? undrar jag. Följer du inte med i TV med alla program där kända och okända personer söker sina rötter, och hur lyckliga de blir när de når fram !?

- Jo, det gör jag visst, svarar hon. Jag släktforskar själv men jag förstår inte vad du är ute efter. Du har ju fått veta vem din far är och funnit din halvsysster i Simrishamn. Du har blivit väl omhändertagen hos oss av mamma och pappa, så vad vill du egentligen?

- Känner du till att jag är född Svensson? Mitt nuvarande efternamn är ju inte mitt. Du borde själv veta hur det känns, du återtog ditt flicknamn efter din skilsmässa.

- Byt namn till Svensson då, kommer det som ett piskrapp mot mig.

- Det löser väl inga problem, protesterar jag. Jag kommer hur som helst att gå till botten med mina efterforskningar. Nästa steg blir att med hjälp av DNA försöka fastställa vem som är min biologiske far.

- Ja, lycka till då med dina DNA-prover, Sveensson!! säger hon spydigt och ringer av mig i örat.

När hjärtats slag åter följer den normala frekvensen vandrar mina funderingar vidare på var jag har lagt brevet från John apropå det här med DNA. Min hustru hade snappat upp i radion att man nu ifrågasatte vem som var Ingmar Bergmans biologiska mor på grund av en DNA-analys, gjort av ett frimärke på något gammalt brev.

Johns brev har ju legat i sekretären i stort sett hela tiden sedan jag fick det och sannolikheten för att det är John som slickat igen kuvertet torde vara 100%-ig, därmed borde det finnas DNA att analysera även om det är 35 år sedan. Den teknik man har idag klarar 100 år gammalt material.

Jag blir eld och lågor, plockar fram Johns brev och konstaterar att frimärket sitter där det ska på kuvertet men att klisterremsan ligger blottad, dock till synes oskadd. Sitter jag nu med det avgörande beviset framför mig om John är min biologiske far eller ej? Jag vågar knappt tänka tanken. Med brevet, nu nerstoppad i en plastficka sätter jag mig åter framför datorn, går ut på nätet för att söka efter ett laboratorium som kan utföra DNA-analys och fastnar för ett företag, Dynamic Code AB, i Linköping som jag för några år sedan ställde frågor till om kostnader för en DNA-analys. Då gällde det jämförelse mellan halvsyskons DNA och nu har vi material direkt från en eventuell far som kan ge ett 100%-igt svar, Ja eller Nej.

Materialet som ska analyseras kan skickas i rekommenderat brev eller överlämnas på plats får jag veta.

Men hur säkert kommer ett rekommenderat brev fram undrar jag och tänker plötsligt tillbaka på det som hände när vi skickade vinstloten på Triss till Svenska Spel i Visby. Då fick vi rådet att för säkerhets skull ta en kopia på trissloten innan vi skickade iväg den med rekommenderat brev, den kunde ju försvinna och då stod vi utan bevis på vinsten! Ett material för DNA-analys går ju för sjutton inte att kopiera.

- Det får nog bli att vi överlämnar materialet personligen, rådgör jag med hustrun om.

Återstår att bestämma om vi ska ta tåget eller åka bil de 25 milen upp till Linköping.

Den som ska ta emot oss kommer att bli upptagen i sammanträde klockan 14.00 den dag vi bestämde oss för så vi måste se till att vara där före denna tid.

- Vågar vi verkligen ta tåget i dessa tider? tänker jag högt och drar mig till minnes för hur vår son nyligen blev grymt misshandlad av SJ när han snabbt skulle ta sig från Alvesta till Stockholm efter ett antal kundbesök i våra trakter. Då blev det elavbrott på SJ's alla ledningar i hela södra Sverige från Nässjö och söderut. Efter två timmars väntan på besked fick han veta att han skulle stiga ombord på en dieseldriven rälsbuss som kommit in vid en annan perrong. Den skulle ta honom upp till Nässjö för att härifrån komma vidare med X2000 till Stockholm. Om det nu var för att rälsbussen var överfull på arga resenärer eller ej vet jag inte men ett par mil från Alvesta blev det tvärstopp på grund av ett motorfel. Motorn lyckades man visserligen få igång igen men bara för att i snigelfart ta sig den sista

sträckan fram till Nässjö. Här kunde alla resande bara besviket konstatera att spåren intill perrongerna var lika tomma som SJ's löfte om omedelbar vidaretransport till Stockholm. I stället fick de vänta tills strömmen i Södra Sverige på lite omvägar hittade tillbaka till SJ's linor och tills det ordinarie tågsättet dök upp i Nässjö, fyra timmar efter tidtabell!! Ridå!

Med denna erfarenhet i bakhuvudet återstår då bara alternativet att välja egen bil och hoppas att älgarna håller sig kvar i skogen på resdagen. Vi är mitt i älgjaksperioden, torsdagen den 13:e oktober, men inte fredag den 13:e i alla fall.

- Är jag skrockfull? Tror inte det, men sjömän är, det hade jag fått veta av en jungman som seglade med skutan Dagny åren 1943-44. På väg genom Sotenäskanalen kom skepparen John ut ur sin kajuta med tavlan av spökskeppet *Den flygande holländaren* i sin hand och kastade den överbord, övertygad som han var att den varit anledningen till att de råkat ut för den ena stormen efter den andra under den senaste tiden. Det skulle komma fler historier om Johns skrockfullhet.

Nu sitter vi således i bilen denna vackra höstdags morgon, sol från en molnfri himmel och gräsmattorna fortfarande vita av nattens frost.

- Vi måste se upp med frosthalka där solen ännu inte orkat fram och tinat upp vägbanan, tänker jag tyst för mig själv, när jag backar ut från garageuppfarten och sedan svänger ut på Norrleden västerut.

När vi efter nästan två laglydiga timmar närmar oss Brahehus börjar kaffetarmen värka och jag låter därför

bilen falla av E4:an, in på parkeringen vid rastplatsen med ett panorama över en alldeles spegelblank Vättern mellan oss och Visingsö. En ö som jag för övrigt aldrig varit närmare än så här, måste sätta upp ett besök där på min prio-lista tänker jag.

Bredda lingongrova med ägg och kaviar sköljer vi ner i våra magsäckar med nybryggt hett kaffe från den nya termoserna med borstat stålhölje.

En kvart senare och med vederkvickta sinnen, förenar vi oss åter med trafiken norrut på E-4:an mot Stockholm. Hustrun brukar här ta över ratten när vi ska ända upp till huvudstaden men denna gång sitter jag kvar på förarplatsen, återstår väl bara ca tio mil till vårt mål i Linköping. Hit kommer vi dessutom i god tid, trots att jag körde fel på väg in mot stadens centrum och blev tvungen att göra en otillåten u-sväng för att komma på rätt spår igen. GPS har jag lyckats avhålla mig från, på gott och ont. Men fem minuter före utsatt tid knackar vi på dörren till labbet på Dynamic Code och möts välkomnande av Eva som vi hade avtalat tid med.

Hon berättar nu att första momentet för dem blir att försöka få fram ett DNA som kan analyseras och hon vill börja med att söka där sannolikheten att finna något är störst, frimärket.

- Hittar vi inget här, säger hon, går vi vidare med kuvertets klisterremsa. Kan vi inte få fram tillräcklig mängd från något av dessa ställen så tar tyvärr äventyret slut här.

Men skulle vi lyckas, fortsätter hon, börjar vi med att titta i DNA:et om det kommer från en man eller kvinna. Är det en kvinna så tar det åter slut här men är det från en man så kan vi med 99,9% slå fast om det är John som är biologisk far till dig eller inte genom att jämföra med ditt

eget DNA. Vi väntar dock med detta tills vi har något att jämföra med.

På mindre än femton minuter tar vi oss sedan igenom proceduren att lämna över det värdefulla brevet från John i säkert förvar till labbet och att få kvitto på ärendet.

Det sista Eva säger innan vi lämnar kvar henne innanför den omsorgsfullt låsta ytterdörren är att jag inte ska ha alltför stora förväntningar, men hoppas kan jag alltid. Hon rekommenderar oss att innan vi vänder hemåt att göra ett besök i gamla Linköping när vi nu ändå kommit hit. Men nej, hemlängtan är för oss större så det blir raka spåret ut till motorvägen i riktning söderut mot Helsingborg. Återstår nu bara en spänd väntan på resultatet av analysen som förväntas ta 14 dagar i anspråk.

Vi följer trafikrytmen, denna gång förbi Brahehus där vi kan blicka ut över Vätterns vattenspegel som färgats guldgul av den nedåtgående solen över Huskvarna och Jönköping i fjärran. Så vackert att jag riktigt får tvinga blicken att nagla sig fast framåt på vägbanan för att i god tid kunna byta fil, förbi dessa tåg av långtradare på väg mot kontinenten, samtidigt som jag måste se upp bakåt och hålla undan för alla fartdårar, mestadels unga, i sina stora BMW och SUV-ar som likt projektiler dyker upp i omkörningsfilen. Jag kastar ändå ett och annat getöga ut över naturens fascinerande scener som utspelar sig över Sveriges näst största insjö. Fullt jämförbart med utsikten över sjön Säljen från altanen på vår fritidsstuga när solen kastar sina tidiga morgonstrålar på den krusade vattenytan, som då formligen exploderar i ett gnistregn av sällan skadat slag, samtidigt som hannar av arterna flugsnappare, trädgårdssångare, bofink, koltrast, rödhake med flera

sjunger de vackraste toner av fågelsång för sina ruvande honor. Men nu måste jag koncentrera mig på bilkörningen och knäpper därför på radion för att komma på andra tankar. Automatiskt letar radion rätt på frekvensen för P4, just nu P4-extra med Lotta Bromé i full fart med att intervjua den nye s-ledaren Håkan Juholt. Han låter som en gammal raspig 78-varvs stenkaka. ”Jag har gjort det jag trott varit rätt. Jag har inte förstått att det varit fel. Jag är hemskt ledsen och har bett om ursäkt för det här.” säger han apropå att han fått full hyra betald för den bostad han delar med sin ”kulbo”, en sambo han har kul med? eller vad menar han? Trots att han är smålänning som jag (är jag det förresten?) förstår jag honom inte. Han kommer inte att bli gammal på den posten, tror jag, rena sänket för sossarna, ska bli spännande att följa hans piruetter framöver men skäms kanske lite över den skadeglädje som bubblar upp inombords.

Vi närmar oss Jönköping och passerar platsen där hotell Ramada en gång låg intill Vätterns strand då jag var ombudsman hos Rörfirmorna. Här fick jag för flera år sedan uppleva en skönsjungande Ann Sofi von Otter i samband med distriktets årsmöte.

Hotellet är numera rivet och ersatt av flerfamiljshus med utsikt över Vättern. Men vilka ska bo här? Troligen sådana som vi, mäklarnas favoritgrupp, 65+, boende i eget hus som erbjuds ett bra pris på egna villan utan låneskulder för att per omgående lägga dessa pengar i insats på ny bostad, ett nollsummespel. Därutöver behöva lägga ytterligare ett antal tusen, beroende på storlek och läge, i månaden för hyra. Ett bra sätt att bli av med sina pengar, man får ju ändå inget med sig över på andra sidan. Eller?

Nog sjutton finns det bättre sätt att använda sina pengar på tycker jag när en gryende hunger får oss att köra av motorvägen och in på A6 handelsområde i Jönköping med siktet inställt på IKEA's restaurang. Billigt och bra säger reklamen, verkligheten något annat säger jag. 65:- för dagens rätt, fläsk-ytterfilet, därtill 10:- för sallad, 10:- för måltidsdryck, 5:- för kaffe på maten, inalles 90 riksdaler !! Billigt ? – Näää! Han är klurig den där Ingvar. För motsvarande betalar jag i Växjö hos greken på Akropolis 69:- och där är maten både godare och rikligare.

Dagarna släpar sig fram i väntan på något besked från Dynamic Code men så drygt tre veckor efter besöket i Linköping ringer Eva på min mobil,

- Tyvärr, säger hon, nu har vi kollat en fjärdedel av frimärket och inte lyckats hitta minsta spår för att få fram en DNA-profil. Vi har diskuterat internt hur vi kan gå vidare och föreslår att vi ger oss på att dissikera klisterremsan för att få fram tillräcklig mängd för analys. Vad säger du om det? undrar hon.

- Kör på, säger jag, har vi tagit fan i båten får vi också ro honom i hamn. Även beaktat att uppdraget nu kostar ytterligare 2.450:- plus moms, det får kosta vad det kosta vill, men det säger jag inte till Eva utan avslutar samtalet med ett "Vi hörs."

Efter ytterligare en månad ringer min klassiska telefon-signal på mobilen, denna gång inne på Nettobutiken i Nydalaområdet, alla i omgivningen kastar sina blickar på mig när jag försiktigt lyfter mobilen till örat och långsamt går ut från affären för att få prata ostört med Eva. Dessvärre ger hon mig åter ett dystert besked.

- Sorry Bertil, klisterremsan gav oss bara 2-3 markörer

och vi behöver 10 för att kunna se DNA-profilen. Återstår nu bara möjligheten att använda en större del av klisterremsan och försöka poola ihop material, som det heter på deras fackspråk, för att få fram tillräckligt med DNA. Vi skulle kunna få fram ett besked under mellandagarna för vi har några här som ska jobba under juledigheten.

- Okej, svarar jag näst intill resignerat, det sista som överger en är hoppet. God tur och God Jul tillönskar jag henne och tar avsked för den här gången.

Dagen före nyårsafton återkommer hon som utlovat men bara för att konstatera att ej heller denna gång har de lyckats få fram den erforderliga mängden för analys.

Nästan panikartat undrar jag om alla alternativ nu är uttömda och får till svar att resten av frimärket är ju kvar om jag ville testa det också. Men sannolikheten att få fram något är väldigt liten, som du vet fann vi noll och intet under kungabilden förra gången, tillägger hon.

Jag ger henne ändå uppdraget att gripa tag i detta sista halmstrå och hon lovar att skynda på för att få svar på denna sista möjlighet, att finna spår av John i sitt brev till mig sommaren 1976.

I slutet av januari 2012 får jag äntligen det tyvärr inte helt oväntade beskedet att de trots allt bemödande inte har lyckats finna ett enda spår under frimärket. Han hade väl fuktat frimärket på annat sätt än att slicka, hade kanske blivit torr i mun när han läste mitt brev skulle jag kunna tänka mig.

Tillbaka till ruta ett med drygt 12 tusen mindre på bankkontot, men jag har i alla fall försökt och vem vet, kanske man i framtiden kan utveckla tekniken så att det räcker med 2-3 markörer för att få fram en DNA-profil,

fortfarande har jag ju kvar en stor bit av kuvertets klisterremsa.

Jag är alltså tillbaka till utgångsläget med två alternativa biologiska fäder, skepparen John Berndtsson från Nordvik och muraren Bror Julius från Vallby.

Den senare förefaller ännu som den mest trolige när jag nu sätter igång nästa projekt, att söka mitt ursprung i kyrkböckerna från Simrishamn, som numera ligger i säkert förvar hos Landsarkivet i Lund.

Arkivcentrum Syd.

Efter att ha kommit till vägs ände med brevet från John, går jag över till kyrkböckerna från Simrishamn. Böckerna ligger numera på Landsarkivet i Lund och samlar damm. De sidor som intresserar mig går ännu inte att få fram digitalt via Riksarkivets hemsida eftersom det råder sekretess på allt som är yngre än 70 år. Undrar just om det i böckerna finns uppgifter om vem som är min far, i lasarettets journal saknades nämligen hans namn. Och vilket datum flyttade jag från Simrishamn?

Därutöver är jag också nyfiken på om det i Tullverkets fartygsjournaler finns noteringar om och i så fall när m/s Dagny låg vid kaj i Simrishamn. De skulle kanske kunna ge John alibi för att han inte var i närheten av mamma vid tiden för då det begav sig, och då är ju som sagt saken klar!

Jag förbereder mig genom att på Riksarkivets hemsida ta reda på vilka register jag ska söka i och tar skärmdumpar av dessa med mig. Däremot har jag ingen aning om hur man rent praktiskt går tillväga men det finns väl personal på plats som ska kunna hjälpa mig att hitta rätt i arkivens labyrinter.

Vi bestämmer oss för att åka till Lund sista torsdagen i januari och sätter kvällen före mobilen på väckning till halv åtta den dagens morgon. Vi behöver då inte stressa iväg bittida utan kan i godan ro hinna bläddra igenom morgontidningarna medan nattens sköna sängvärme ännu huserar i kroppen.

Efter att ha följt denna morgonrutin sätter vi oss till bords

i sällskap med småfågeln på frömatarna utanför köksfönstret, som vilken annan morgon som helst, och äter den på spisen tillagade havregrynsgröten. Som vi alltid har gjort sedan barnen var små, för min del tillsammans med massor av kanel, inbillar mig att den kryddan kan hålla förkylningar borta. En kopp nybryggt kaffe därefter sänder signaler till kroppens alla nervceller att göra sig redo för avfärd.

Bilen står tankad och klar på garageuppfarten, ett garage som efter flera års samlande likt ekorrar inte längre har plats för något fordon. Nu väntar den bara på att startnyckeln ska vridas om och få komma ut på en välbehövlig långfärd.

Så bär det iväg, inga vintervägar trots att vi är i slutet på januari och skönt är väl det. Vi passerar macken i Lövhult precis innan flygrakan på vägen till Älmhult men något flyg kan inte längre gå ner här då rakan gjorts om till 4-filig väg med wire-mitträcke. Och macken den är ute på försäljning då ägaren uppnått pensionsålder och vill göra något annat här i livet. Sedan han tog över macken med restaurang på 80-talet har han inte ens haft någon riktig semester har han berättat i en intervju under de lokala sidorna för Alvesta i Smålandsposten. Inte hans fru eller dotter heller för den delen som också arbetat i rörelsen. En vardag de delat med många andra idogt arbetande egenföretagare. Jag har själv varit en av dem.

Det flyter på bra i trafiken och utan hastighetsöverträdelser, vi har ju all tid i världen på oss numera som pensionärer, men i Rolsberga blir det stopp. Det byggs ny motortrafikled upp till Hörby tror jag bestämt och vi leds runt arbetsplatsen på småvägar till den befintliga motortrafikleden strax söder om Hurva där vi med full fart igen

kan ta oss ner till slutmålet i Lund. Vi kommer fram mitt under lunchtid.

I Landsarkivets reception sitter dock en man kvar som ännu inte hunnit iväg ut på lunch och turligt nog är han från Växjö. Jag får i alla fall för mig det för vi får en jättebra introduktion till hur man beställer fram de församlingsböcker jag söker. Han till och med hjälper mig att fylla i de blanketter som flinka arkivarbetare sedan tar med sig för att hitta rätt bland alla tusentals volymer på arkivhyllorna.

Den första volymen jag öppnar är födelse- och dopboken ur Simrishamns lasarets arkiv för åren 1942-1945 och där hittar jag mig själv till höger om datumkolumnen för den 30:e augusti 1943. Här står det faktiskt "Fader John Berndtsson" men det kan ha skrivits till i efterhand, säger arkivarien vilket kanske även framgår i det följande.

Den andra volymen är födelse- och dopboken ur Simrishamns kyrkoarkiv åren 1943-1964 och här läser jag uppgifter som fram till nu varit helt okända för mig.

Mamma står som f.d. städerska och som fader står också här John Berndtsson, med tillägget att han erkänt faderskap inför präst daterat 15/9 -43 och att utdrag från födelseboken lämnats till barnavårdsnämnden i Simrishamn den 3/9 samma år.

Jag döptes till Hans-Bertil den 1/9 av lasaretspredikanten Emil Thulin med faddrar moster Ingrid och hennes man Viktor. Min moster Ingegerd var gudmor och höll mig till dopet vilket dock inte stod att läsa här men som både mamma och Ingegerd har berättat för mig.

Utdrag ur födelseboken skickades också till Johns

raden med mitt namn. Det jag har anat, genom att läsa gamla brev och titta i gamla fotoalbum, att jag 2 ½ år gammal flyttade till det lilla brukssamhället i Småland, får jag nu bekräftat.

- Men vänta nu, varför står mammas namn på två rader? På den första läser jag Utflyttad -42 och på den andra Inflyttad -43, men herregud det var ju då jag blev till! Mitt hjärta slår några extraslag av upphetsningen. Vart flyttade hon, jag fick inte mina läsglasögon med mig och får anstränga mig för att läsa vad det står, Stadsäga 31 inom Simrishamn, var nu detta kan vara. Och inget datum här mer än året, hur ska jag kunna få reda på det? frågar jag arkivarien som står bredvid och fortfarande gömmer de för mig obehöriga uppgifter med det blanka papperet.

- Vi kan ju prova med att ta fram församlingsboken där Stadsäga 31 finns med. Som du ser finns här en anvisning i vilken volym och på vilken sida vi kan hitta uppgifterna säger arkivarien vidare och pekar i boken.

Jag får fylla i en ny beställningsblankett, en snabbfotad yngling tar den med sig ner till arkivet och återkommer en kvart senare med andan i halsen och en fjärde volym med uppgifter om de som bodde på 31:an, nu blir det spännande.

Men tyvärr inga datum här heller, bara årtal, in -42 och ut -43, tillbaka till Måsen 7, hem igen alltså. Det var därför hon fanns på två rader i den tredje volymen, rad 2 när hon kom tillbaka från Stadsäga 31, gravid med mig i bagaget antar jag.

Tillbaka till volym 3 läser jag på den andra raden uppgiften när mamma flyttade från Simrishamn, till Gustav Adolf församling i Hälsingborg, den 31/10 1944. Då var jag bara drygt ett år gammal.

Det här var sannerligen en nyhet, inte ens min moster som under uppväxten varit som en storasyster för mig kunde dra sig till minnes att mamma hade flyttat hemifrån 1942. Inte så konstigt kanske då hon själv vid den tiden, snart 15 år fyllda, var upp över öronen förälskad i den man hon senare gifte sig med.

- Vi kanske ska smälta det här och gå någonstans för att kaka lunch, säger jag till hustrun.

- Nej, vi väntar tycker hon, vi åker först ner till det andra arkivet på Gastelyckan och försöker ta fram uppgifterna om Dagny som vi har planerat. Äta lunch kan vi vänta med, vi kan ta var sin banan som vi har liggandes i bilen så länge.

Okej, sagt och gjort, vi drar iväg och tio minuter senare är vi på plats på Arkivcentrum Syd på Gastelyckan, dit alla arkiv för Skåne, Halland och Blekinge kommer att centraliseras med planerad inflyttning i maj 2012. Alltså även arkiven från Simrishamn som finns där vi nu har varit på Porfyrvägen.

Vi hade blivit tillsagda att kontakta personen som sitter till höger när vi kommer in till receptionen, varför inte personen till vänster fick vi aldrig reda på, kanske var det en praktikant. Men här blir det nya blanketter att fylla i och med vanan från första stället så gör vi det utan att behöva ställa en endaste fråga, varken till höger eller vänster, undrar dock fortfarande varför personen till vänster inte skulle tilltalas? Två volymer begär vi fram, från Simrishamns tullkammare med skeppslistor och journaler över ankomna, avgående fartyg för åren 1933-1973 och en volym journaler över vinddrivna fartyg.

Jag hinner aldrig se några flinka fötter försvinna med våra

beställningar till arkiven men vi blir anvisade plats i ett litet forskarrum med nio platser där vi genast lägger beslag på tre av dessa. Strax därpå rullas en vagn fram med våra beställda volymer utanför rummet där vi sitter. Jag brinner av nyfikenhet, drar på mig de föreskrivna bomulls-
handskarna och kastar mig över arkivets volymer bestående av kartonger med fartygsjournalerna sorterade årsvis i. Dessa är lyckligtvis inte belagda med sekretess.

Jag börjar med ankomna-avgående fartyg men tvingas snart lite besviket konstatera att någon Dagny inte står att finna här.

Desto större tur har min hustru som rätt snart hittar Dagny i arkivkartongen med de vinddrivna fartygen. Skutan var ju ett segelfartyg med dieselmotor som hjälpmaskin och har i arkivet förkortats till Smhjm. Olja var det ont om under kriget så till sjöss var det mest segel som gällde och motorn fick nästan bara komma till användning på väg in och ut ur hamnarna. Tyskarna värnade dock om de svenska skutorna som kom med värdefulla laster för Hitlers krigsmaskineri och tillät dem därför att bunkra olja i tysk hamn. Åtminstone såpass att de kunna ta sig ut på internationellt vatten. Hur som helst så hittar vi Dagny ankommande till Simrishamn den 20 oktober 1942 med trä från Härnösand, skeppare ombord var John Berndtsson och de hade Kiel som destination. Datum för avgång är otydligt men vi tolkar det till 29/10 genom att jämföra med intilliggande fartygs ankomst- och avgångstider.

Några fler datum under 1942 hittar vi inte vilket kan tyda på att John kanske ändå talade sanning i sitt brev om att han inte kunde vara min far, för räknat från oktober, när han bevisligen var där, och fram till 30 augusti 1943 hade

det gått tio månader! Är detta nu bekräftelsen på att han inte är min biologiske far eller?

Det här måste jag se till att få en kopia på och hur det skulle gå till får jag en genomgång av receptionisten. Jag ska helt enkelt lägga en beställningsblankett på den sida jag vill få kopierad, med mitt namn och adress så att kopian kan skickas till mig. För detta ska jag betala 8 kronor!! mot räkning när kopian kommit mig tillhanda med posten.

Antingen hade personen till vänster fått fatt i min beställning eller så hade kartongerna bara åkt in på arkivhyllan igen utan åtgärd, för efter tre veckor har posten fortfarande inte lämnat några kopior till mig vilket föranleder ett försynt mail till arkivexpeditionen om vart kopiorna har skickats. Tre dagar senare dimper ett brev från Lund med kopiorna ner i brevlådan tillsammans med en ursäkt. Av kravet på de åtta kronorna syntes inte längre någonting.

För säkerhets skull, att jag inte har missat Dagny någonstans innan vi lämnar arkivet bakom oss, bläddrar jag igenom arkivhandlingarna en gång till och hittar henne faktiskt också på ingång till Simrishamn den 21 mars 1944 med koks från Wismar. Men då var jag ju redan född! Undrar om han hälsade på mamma då, fick han se mig som bebis i barnvagnen, hon lämnade ju inte hemmet för rån i oktober samma år enligt församlingsboken jag tidigare idag såg i arkivet på Porfyrvägen. Till slut har vi inte längre något mer att söka efter i arkiven denna gång. I stället börjar hungern göra sig påmind vi tar avsked och sätter oss i bilen för att ta oss till närmaste matställe.

- Det får bli utmed vägen tycker jag, det finns en vägrestraurang alldeles efter Lund vid Gårdstånga. Visserligen ett av de värsta blåshålen i Skåne, men vi ska ju sitta inomhus utom räckhåll för någon isande vind, so what?

Med knorrande magar formligen kastar vi oss över det feta köttstycket med bearnaisesås och ännu fetare, pommes frites, helt emot våra principer om att bara äta nyttig mat. Men gott är det och med kaffe som avslutning vaknar livsandarna i oss och tillför kraft bakom ratt och gaspedal för en säker hemfärd till Växjö. Och det behövdes för det blir en dryg resa hem, vid Rolsberga är det åter stopp på grund av samma vägarbete som när vi åkte ner men nu leds vi långa vägar över Löberöd, Hörby och Höör innan vi får komma tillbaka på 23:an. Nästan hela vägen från Löberöd sitter vi i bilkö som långsamt och i snigelfart tar oss till Höör tillsammans med alla pendlare från Malmö-Lundregionen men som det verkar inte har lika stort tålamod som vi. Vi kan nästan känna hur adrenalinet sprutar hos dessa unga bilmarodörer när de tvärvänder och tar en annan väg i tron att det här går fortare att ta sig fram till sina väntande telningar på dagis eller vilka andra resmål de nu kan tänkas ha.

Samtidigt sitter vi i lugn och ro och försöker sammanfatta resultatet av dagens djupdykningar i Riksarkivets samlingar i Lund. Det mest uppseendeväckande är mammas utflyttning till Stadsäga 31 där hon bodde vid tiden för när någon, troligen nu han från Vallby, gjorde henne med barn. Och att jag sedan också fått datum klarlagda för, dels när mamma flyttade, dels när jag själv flyttade från Simrishamn. Intressant är också tiderna för Dagny när hon låg vid kaj i hamnen och som faktiskt verkar bekräfta Johns uppgifter i sitt brev.

Men har jag kommit närmare sanningen? Kanske. Närmast på dagordningen nu blir att leta reda på Stadsäga 31 och se vilka som bodde där samtidigt med mamma. Har jag tur lyckas jag kanske få kontakt med någon nu levande själ härifrån, förhoppningsvis med minnesbilder från denna tid och som kan föra mig framåt i mitt sökande.

Stadsäga 31.

Jag börjar med att studera de kartor jag fått av halvsystemen på Lantmäteriet i Ystad och som jag fortfarande tror är min halvsyster, dotter till Bror alltså. Jag jämför med äldre kartor i Erik Andréns bok, *Simrishamn – en gammal stad på Österlen*, och finner då en tomt markerad nr 31, det måste vara Stadsäga 31 tänker jag. Idag heter tomten Summaros 15 med adress Brunnsgatan 10, en gata även kallad Kärleksstråddet, jag kanske börjar närma mig platsen för kärleksmötena?

Med de nya uppgifterna kastar jag mig ut på Internet hemmavid och börjar leta i församlingsböckerna för att se vilka personer som fanns här i den senast tillgängliga folkräkningen, 1930. Innan ögonen går i kors efter allt scrollande på skärmen finner jag familjen Emil Widerberg med hustru Alma, 4 pojkar och 4 döttrar. Har jag tur borde några av dessa fortfarande vara i livet men hur ska jag hitta dem? Turen står mig bi, deras kusin Hildur, som jag lärt känna genom min moster Ingrid under tiden hon bodde i Malmö, bor nu i Simrishamn och hennes telefonnummer dyker upp under hitta.se, traditionella telefonkataloger är snart ett minne blott.

Dagen efter får jag kontakt med henne och hon kan då berätta att åtminstone två av kusinerna är i livet och bor i Malmö, den ena heter Majken. Gud va skönt, hennes födelsetid såg jag i folkräkningen och kan därmed lätt få fram henne under upplysning.se, där ligger en länk vidare till hitta.se, vips sitter jag med hennes telefonnummer på skärmen.

Med bultande hjärta knappar jag in numret och sätter

headset på huvudet intill det ena örat så att jag får båda händerna fria att anteckna. Svarar gör hon också, nästan direkt och verkar bli uppriktigt glad över att få tala med en simrishamnare. Ännu mer upprymd blir hon när hon får veta att jag håller på med släktforskning och letar efter min biologiske far. Hon drömmer sig tillbaka till gamla tider, börjar sjunga *Begin, the begin* och berättar för mig hur roligt de hade det på den tiden då de var ute och dansade. Karlarna, oftast militärer, var som besatta efter dem. Hon kunde dock inte minnas att de haft någon inneboende hos sig, än mindre att mamma skulle bott hos dem, de hade ju ingen plats, två vuxna med åtta barn tar ju allt utrymme i anspråk.

- Men du kan ju ringa min syster, hon är född 1922, samma år som din mor och hon har säkert klart för sig vem hon är och om hon bodde här. Själv flyttade jag till Malmö när jag bara var 17 år för att jobba, vänta så ska du få min systers telefonnummer, säger hon, och så sitter jag med ytterligare ett nummer närmare en upplösning, hoppas jag.

Hennes syster heter Emy, precis som min svärmor hette, och svarar på mitt telefonanrop lika sprudlande glatt som sin syster. Hon kan berätta att hon varit skolkamrat med mamma men kan inte riktigt se henne framför sig varför jag lovar att skicka henne några kopior av de foton jag har från deras gemensamma skoltid, hoppas att de ska kunna väcka minnen till liv hos henne. Jag läser också upp Emys minnesord för henne ur mammas poesibok vari hon den 17 januari 1935 skrev,
”Tro ej alla som sig buga
söt mun kan också ljuga”
och under dessa tankeväckande ord hade hon klistrat ett

stycke (bokmärke) föreställande en skuta med fyllda segel på öppet vatten omgärdat av röda och gula rosor. Var Emy möjligen synsk och kunde förutspå mammas

amorösa äventyr med sjömannen på skutan Dagny eller var det bara en ödets nyck som slog in?

Tyvärre lyckades inte orden tränga så djupt ner i hennes minneskammare, hon hade ännu inte nått tonårings status när hon skrev de kloka orden i poesiboken.

Däremot mindes hon att militärerna, som under kriget låg förlagda i huset intill, flitigt uppvaktade grannskapets festlystna töser och bjöd dem till dans på Hotel Svea.

Och vem kunde tacka nej till sådana inviter i dessa tider? Kanske fanns även mamma bland dessa? Emy kunde nu, visserligen vagt men ändå, dra sig till minnes att de trots allt hade haft någon inhyrd i ett litet rum alldeles innanför entrén i hemmet på Brunnsgratan.

Bror Julius var vid denna tid inkallad till beredskapstjänstgöring i Simrishamn. Sannolikt var han en av många soldater som trånade efter en kvinnofamn och fann mammas uti dansen, kanske under lottornas luciafest på Hotel Svea den 10 december 1942? Mamma har ju berättat för mig hur dansant han var och hur han strödde komplimanger över henne. Har jag nu träffat huvudet på spiken?

- Nja, först måste jag försöka få bekräftat att mamma bodde där och att Bror Julius verkligen låg inkallad i Simrishamn vid den tiden.

Dags för besök i ytterligare ett arkiv, Krigsarkivet i Stockholm.

Därmed får vi ytterligare en anledning till att hälsa på våra

barn och barnbarn i kungliga huvudstaden, det är alltid lika roligt att få komma dem nära och se hur de växer upp och införlivas i samhället. Vi gläds över att få se dem i sina basketmiljöer odlande sina talanger som flätats in i deras gener av en eller flera generationer före dem. Generationer som jag fortfarande jagar när jag nu sätter mig på tunnelbanan till Karlaplan för nästa arkivbesök.

Väl framkommen väljer jag uppgång Valhallavägen och försöker sedan fråga mig fram om vägen till Krigsarkivet. Men inte ens en taxichaufför har hört talas om något dylikt arkiv så i stället tar jag fram kartan jag har skrivit ut från hitta.se och försöker gående följa den vägbeskrivningen, förbi alla stressade stockholmare, med eller utan barnvagn, på väg mot tunnelbanan. Går stillsamt ett par kvarter bort från Valhallavägen men får en känsla av att jag är på väg åt fel håll, tar i stället in på nästa gata till höger och har turen att komma rakt på Krigsarkivet på andra sidan Värtavägen, en länga på 4 våningar i rödbrunt tegel vid sidan av Försvarets Materielverks mastodontiska byggnader. Entrén når jag genom att stänkande ta mig upp för en jättelik stentrappa med riksvapnets tre kronor i guld på fasaden ut mot den lilla parken som omger byggnaden. Ett eldorado för alla forskare, ett gigantiskt arkiv med historiska uppgifter om lantvärn, beväringar och värnpliktiga från 1811 till 1969. Här ska jag nu bland 2,5 miljoner stamkort försöka hitta Brors kort med noteringar av tider och platser för hans tjänstgöringar under kriget, hade jag nu bara haft hans värnpliktsnummer hade allt gått som en dans. Tyvärr kunde inga av hans barn hjälpa mig att få fram de siffror jag behövde så det blir till att börja med att försöka leta upp inskrivningslängden från hans inskrivningsområde.

När jag hämtat andan efter ytterligare en stentrappa inomhus kan jag tack vare hjälp av en arkivarie i receptionen få fram att hans inskrivningsområde var Malmöhus norra. Jag hinner knappt ta plats i forskarsalen förrän de begärda listorna ligger på bordet jag tilldelats och nyfiket börjar jag försiktigt bläddra i papperen. 20 år gammal uppnådde han sin värnpliktsålder, alltså börjar jag leta efter mönstringar gjorda 1926 och hittar honom strax under Tomelilla rullförlingsområde, fredagen den 26 februari 1926 uttogs han till linjetjänst i infanteriet med inskrivningsnummer 100 4, nyckeln för att komma vidare.

Men nu har klockan blivit så mycket på eftermiddagen att ytterligare handlingar ej kan begäras upp från arkiven, lite snopet när jag nu var så nära.

Dagen efter, en lördag, hänger jag på låset när de öppnar på morgonen och först i kön går det snabbt att få fram de två kortlådorna där Brors stamkort ska finnas. Nu reser sig nackhåren när jag bläddrar igenom stamkort över för mig okända personer med sina likaledes okända öden under andra världskriget. De ligger sorterade efter inskrivningsnumret och jag finner därför ganska enkelt det jag söker: Nilsson, Bror Nils Anselm, murare och utbildad till kulsprutesoldat.

Han tjänstgjorde från 1/10 1942 till 15/2 1943, alltså den period som är föremål för mina efterforskningar, då tillhörande Södra skånska infanteriregementet I 7 i Ystad. Om han varit förlagd till Simrishamn framgår tyvärr inte av kortet.

Värnpliktskort. 6: 2/46
(Stämorkort)

1.0 Red.nr) 1/6 Bottnar, 4
Tillförd avg.nat. den) 3/10

Tillhörs no. (s.s.n) nr ¹⁾	Inskrivnings	Knyppelag ²⁾	Ingen till Ingen Ingen
Klass ³⁾	Namn: <i>Andersson, Oscar Olof Andersson</i>		Respektive grupp Ingen
1. Kyrka Stad ⁴⁾	Yrke eller sysselsättning ⁵⁾		
Församling ⁶⁾	Förelärd och utv: <i>1906 och 8</i>		Uppd. i församling ⁷⁾
Instr. i församlingen ⁸⁾	Herriet och postadress		Ävd. i församling ⁹⁾
med reg.nr ¹⁰⁾		Avgår ur vplidern 31/12 1953	

2. Uttagen till¹⁾

Härförst	centralinspektorsvax	Reklam för församlingstidning
Infanteriet		
Uttildad (uppbyggd vid hären eller tjänst vid marinen eller flygväsendet)		Truppförband ²⁾
Uttagen till ³⁾		
statligt utbildning		310 12743
Uttagen till ⁴⁾		
Först innehållt fast anställning vid krigsmakten samt däravder genomgått utbildning och stannat i utbildningen m. m.		

3. Utbildad till

3/10 *Kulpraktikant*
Therese Antonovna Kemp

År	Tjänstgöringens beskattning	Tjänstgöringens börje	Upp till guld	Dep. avsk. avsett	Värnet för värnet	Anledning till förtjänst	Kompen- sation	h. Instruktionsmyndig- heternas utskickningar
1911	100	100	100	100	100			
1912	100	100	100	100	100			
1913	100	100	100	100	100			
1914	100	100	100	100	100			
1915	100	100	100	100	100			
1916	100	100	100	100	100			
1917	100	100	100	100	100			
1918	100	100	100	100	100			
1919	100	100	100	100	100			
1920	100	100	100	100	100			
1921	100	100	100	100	100			
1922	100	100	100	100	100			
1923	100	100	100	100	100			
1924	100	100	100	100	100			
1925	100	100	100	100	100			
1926	100	100	100	100	100			
1927	100	100	100	100	100			
1928	100	100	100	100	100			
1929	100	100	100	100	100			
1930	100	100	100	100	100			
1931	100	100	100	100	100			
1932	100	100	100	100	100			
1933	100	100	100	100	100			
1934	100	100	100	100	100			
1935	100	100	100	100	100			
1936	100	100	100	100	100			
1937	100	100	100	100	100			
1938	100	100	100	100	100			
1939	100	100	100	100	100			
1940	100	100	100	100	100			
1941	100	100	100	100	100			
1942	100	100	100	100	100			
1943	100	100	100	100	100			
1944	100	100	100	100	100			
1945	100	100	100	100	100			
1946	100	100	100	100	100			
1947	100	100	100	100	100			
1948	100	100	100	100	100			
1949	100	100	100	100	100			
1950	100	100	100	100	100			
1951	100	100	100	100	100			
1952	100	100	100	100	100			
1953	100	100	100	100	100			
1954	100	100	100	100	100			
1955	100	100	100	100	100			
1956	100	100	100	100	100			
1957	100	100	100	100	100			
1958	100	100	100	100	100			
1959	100	100	100	100	100			
1960	100	100	100	100	100			
1961	100	100	100	100	100			
1962	100	100	100	100	100			
1963	100	100	100	100	100			
1964	100	100	100	100	100			
1965	100	100	100	100	100			
1966	100	100	100	100	100			
1967	100	100	100	100	100			
1968	100	100	100	100	100			
1969	100	100	100	100	100			
1970	100	100	100	100	100			
1971	100	100	100	100	100			
1972	100	100	100	100	100			
1973	100	100	100	100	100			
1974	100	100	100	100	100			
1975	100	100	100	100	100			
1976	100	100	100	100	100			
1977	100	100	100	100	100			
1978	100	100	100	100	100			
1979	100	100	100	100	100			
1980	100	100	100	100	100			
1981	100	100	100	100	100			
1982	100	100	100	100	100			
1983	100	100	100	100	100			
1984	100	100	100	100	100			
1985	100	100	100	100	100			
1986	100	100	100	100	100			
1987	100	100	100	100	100			
1988	100	100	100	100	100			
1989	100	100	100	100	100			
1990	100	100	100	100	100			
1991	100	100	100	100	100			
1992	100	100	100	100	100			
1993	100	100	100	100	100			
1994	100	100	100	100	100			
1995	100	100	100	100	100			
1996	100	100	100	100	100			
1997	100	100	100	100	100			
1998	100	100	100	100	100			
1999	100	100	100	100	100			
2000	100	100	100	100	100			

1) Inlämnat med löpnr. 2) Det lilla tilläggs löpnr. 3) Ordinarie adress härens och tillfälligt adress löpnr. med löpnr. jämte dag för inlämnandet. 4) Inlämnat med löpnr. av rullningsförteckning, då så påverks bekräftat. 5) Inlämnat med rätt härens av rullningsförteckning.

6) Koll: (Inlämnade adresser)

L.E.K., Bd. 1F. Ser. M. nr 4 s. 195, 190 000.

Men, men, men, här finns en uppgift om kroppslängd, 1,74!! Det här är besynnerligt, ingen basketlängd i de generna. Jag kommer inte exakt ihåg längden på mamma men hon var längre än hustrun, 1,68 och själv är jag 1,92!! Kan uppgiften verkligen stämma? I så fall verkar det som om jag har hamnat i ytterligare en återvändsgränd i sökandet efter ursprunget? Jag börjar nästan tro att det finns ett tredje alternativ! Var det kanske därför jag i min barndom diggade ledmotivet Anton Karas musikstycke *Harry Lime's theme* på musikinstrumentet cittra i filmen *Den tredje mannen*, med Orson Wells i huvudrollen och baserad på Graham Greene's novell med samma namn? Hade inte John också antytt att en flottans kapten skulle kunna vara min far? Dags att återgå till forskningen efter skutan Dagny som jag för tillfället hade lagt åt sidan.

M/S Dagny.

Efter allt vad jag lyckats få fram från Arkivcentrum Syd så måste det ju också gå att finna fler uppgifter om skutan Dagnys förehavande på svenska vatten tycker jag, brevet från Johns fru var ju bara en upprepning av vad han tidigare hade förmedlat till mig.

Redaktören på tidskriften Läns pumpen hade tipsat om att varje svensk sjöman i handelssjöfart ska finnas inskriven i det sjömanshus som ligger närmast där han är kyrkobokförd.

- Det måste vara Marstrand, tänker jag, och då bör uppgifterna finnas på Landsarkivet i Göteborg. Jag tror att forskarna här ska få hjälpa mig och mailar över en beställning med följande uppdragsbeskrivning:

"Jag håller på att släktforska och söker uppgifter om rubricerade person. Denne var skeppare på ms Dagny av Nordvik som efter ombyggnad på varv sattes i sjön 31 juli 1942. John Berndtsson var född 14/9 1915 och avled 2002.

Särskilt åren 1942-43 är intressanta för mig då ms Dagny gick i Östersjötrafik."

Jag trodde nog att detta skulle räcka, men två veckor senare besvarar de mailet med begäran om fler uppgifter:

"Jag kunde tyvärr inte hitta något sjötjänstkort. Det är lite märkligt eftersom svenska sjömän som var på sjön 1939-1984 skall finnas med. Man borde kunna hitta honom i sjömansrullan för m/s Dagny 1942-1943. Hemmahamn var Nordvik. Var ligger det? Sjömansrullorna finns arkiverade på olika landsarkiv beroende på vilken region de tillhör."

Jaha, inte mycket bevänt med geografikunskapen där så jag får upplysa arkivet om att Nordvik ligger intill Skärhamn, på Tjörn i Bohuslän.

Jag hade nästan glömt bort min beställning när det några veckor senare dimper ner ett tjockt kuvert från landsarkivet i brevlådan innehållande sjömansrullor för Dagny under åren 1942 och 1943 och sjötjänstkortet med Johns personuppgifter. Vilken lycka, nu äntligen kan jag ta del av hans historia, den som han själv inte ville orda något om när vi stod och tittade ner på hans älskade Dagny sommaren 1977. Fast jag frågade förstås inte så mycket heller.

John, får jag veta, hette till en början Johansson efter sin far, Karl Johan Berndtsson, men tog sig sedan släktnamnet Berndtsson. Hans mor hette Agda Justina Andersson. Skepparexamen tog John den 6 april 1939 och då hade han redan varit till sjöss sedan han fyllt 16 år. Sin första hyra tog han som kock ombord på båten Emma.

När han mönstrade på en nyrenoverad Dagny som befälhavare den 7 augusti 1942 hade han hunnit segla som jungman, matros och bästeman med både Emma och Ester, båtar som hans far Johan ägde.

Jag fortsätter med att studera vilka som ingick i besättningen på Dagnys jungfrufärd efter ombyggnaden på Hälleviksstrands slip den stränga vintern 1942.

En ombyggnad som i stället hade kunnat sluta med upphuggning om det inte hade varit för att Dagny fyra år tidigare utrustats med en ny Alpha Diesel på 105 hk, för övrigt den första i Sverige. Johns far som tillsammans med sina söner och mäklaren Petterson i Göteborg hade köpt båten bestämde sig därför för att försöka reparera fartyget.

Något som han kanske inte skulle gjort om han i förväg fått veta att ombyggnaden skulle kräva 24000 arbetstimmar omfattande byte av både för- och akterstäv, större delen av spanten, all bordläggning, garnering, däcksbalkar liksom däck och skarnsdäck, räckstöttor, brädgång samt ledstång. Därtill nybyggnad av lastluckor, poopdäck i akterskeppet, styrhytt med navigationshytt, kajuta mäss och byssa, nya master, (3 st) och ny rigg. Med därutöver uppfärd maskinrum och en totalgenomgången dieselmotor var Dagny som ett helt nytt fartyg när hon slutligen i augusti 1942 levererades till ägarna i Nordviksstrand. Här togs hon slutligen till Bockholmen för att slutrustas och få värmeledning installerad av rörmokaren i Skärhamn, dubbeledvard kallad.

Dagny blev också omtackad till tremastskonert när John den 17:e augusti mönstrade på med sin besättning bestående av Bertil Petterson som bästeman, Erik Andersson (byte senare efternamnet till Lottsson) och Astor Andersson som lättmatros och blott 16-årig Stig Hansén som kockjungman.

Grundlönerna var inget att skryta med, 70 spänn i månaden för jungmannen, 120 för matroserna, 185 för bästemannen och för den med yttersta ansvaret, befälhavaren John 280 kronor i månaden. Med fritt vivre ombord och risktillägg för färd på minerade vatten under kriget var det kanske ändå en förhållandevis bra inkomst.

Sjömansrullan innehåller även besättningsmännens födelsetider och största chans för mig att hitta någon i livet bedömer jag vara att söka efter den som var yngst, jungmannen alltså, född 1926.

På måfå googlar jag på nätet efter Stig Hansén och ramlar rakt in på en artikel i Strömstadstidningen under rubriken "Både ortsbor och besökare firade våren på Koster" med en glad färgbild framför mig på datorskärmen av Stig Hansén och hans hustru. Kan detta möjligen vara den jungman som 1942 tog hyra på Dagny? Troligen förhåller det sig så och genast börjar jag leta efter honom på en av de vanligaste söksajterna. Med hans namn och Koster som hemort får jag tyvärr ingen träff, försöker då istället med enbart namnet och plötsligt dyker det upp tio personer på skärmen med det namnet, en av dem är skeppare med adress SydKoster. Det måste vara han tänker jag och ring-er otåligt direkt upp det nummer som visas på bilden. Jo minsann, det är han och jag börjar ivrigt och forcerat berätta vem jag är, att John står som far till mig i kyrkböckerna, att han hade adopterat bort mig som sjuåring, men att jag nu har blivit väldigt osäker på om det verkligen kan vara han. Därför undrar jag lite försynt vad Stig vet om detta.

- Ingenting, svarar han med sin lite skrovliga röst, det här var sannerligen en överraskning. Han har aldrig någonsin andats om att han skulle ha haft en son, men omöjligt behöver det inte vara, John var en ståtlig karl och kvinno-tycke, det hade han.

- Kommer du ihåg om ni var i Simrishamn någon gång under din tid ombord, undrar jag nervöst och känner en stilla darrning på mina stämband som förvränger rösten.

- Ja, jag kommer särskilt ihåg sent en kväll då John trots kraftig dimma och med både mina och bästemans invändningar till varje pris skulle in till kaj i Simrishamn, säger han utan minsta antydning på tveksamhet. Jag har för mig att vi inte stannade där länge utan vi gick nog därifrån

redan dagen efter. Vad han hade för sig iland har jag inte en aning om.

Han fortsätter med att berätta om sin tid med John ombord på Dagny, John var snäll och kamratlig, ett rent nöje att få vara tillsammans med honom. Senare när de hade

John t.v. och Stig följdes åt i livet, här firas Johns 80 år på restaurang.

bildat familjer var och en på sitt håll så hade de fortsatt att träffas fram till Johns frånfalle 2002. Fortfarande har de kontakt med Johns fru, som bor kvar i villan i Nordviksstrand, två döttrar fick de men ingen son, inte heller döttrarna har avlat någon son så, jag borde varit efterlängtd, om det nu skulle vara så tycker han. Visserligen påstod Johns äkta hälft att de inte ville ha

en son men det trodde inte Stig på, det fanns väl inte en skutskeppare på den tiden som inte ville få en son att segla tillsammans med.

- Jag har sparat mycket material om Dagny och John under åren, säger Stig vidare, tidningsartiklar, fotografier m.m. och hälsar mig hjärtligt välkommen till SydKoster för att ta del av det digra materialet. Det skulle vara roligt att få utbyta information, tycker han dessutom, och vi kommer överens om att försöka ses hos honom till våren när väglaget blivit bättre och vägarna fria från is och snö. Han lovar också att skicka över en tidtabell för färjan mellan Strömstad och Koster innan jag hinner lägga på luren.

Veckan efter sitter jag med både tidtabell och fotografier framför mig på köksbordet och tittar John rakt in i ögonen där han står ombord på Dagny liggandes vid kaj utanför restaurang Kylan på Klädesholmen.

- Banne mig, säger hustrun när hon får se korten, nog finns där likheter alltid. Titta bara över ögonen..., och näsan ser du väl!

- Nää, tycker du verkligen det? undrar jag lite förvånat och fortsätter, min halvsystem i Simrishamn tycker ju att jag är den bland hennes bröder som liknar deras far mest. Vi får väl vänta och se tills vi varit på Koster och fått höra vad Stig har att komma med, tycker jag, och vänder nu istället blickarna mot Simrishamn för fortsatta efterforskningar där nere.

Jag har under hösten gått med i föreningen Gamla Cimbrishamn som nu kallar till vintermöte och lockar med att få lyssna till Lena Alebo från Österlens museum när hon ska kåsera om Norma Bieth, "hattamagerskan", barberare Perssons tös. Det var i den barberare Perssons orkester som min morfar blåste ventilbasun när det vankades dans i Södra planteringen eller annorstädes och då var det minsann drag under galoscherna kunde Norma intyga. Det kåseriet vill jag inte missa och samtidigt kan jag passa på att se vad som av intresse står att finna i kommunens arkiv i källaren under biblioteket. Fastigheten betecknas idag Valfisken västra och här låg en gång byggnader som tillhörde läderfabriken minns jag. Här borde det finnas både skeppslistor över skutor som kom och gick i hamnen under kriget och handlingar från barnavårdsnämnden, som på sin dagordning hade att bland annat ta upp ärenden om utomäktenskapligt födda barn, bland dem jag. Intresset för kåseriet blir långt större än vad föreningen

hade förväntat sig så mötet måste flyttas från muséet till Skeppets stora samlingsal, där numera även turistbyrån huserar.

Jag hamnar bredvid en charmerande kvinna som varit lärarinna i Simrishamn och som undrar vad jag är för en främmande fågel. När jag berättar att jag är född och delvis uppväxt i staden samt att jag nu efter min pensionering forskar efter min biologiske far och tänker skriva en bok om detta blir hon intresserad och ger mig rådet,
- Sovra så mycket du kan, inte så mycket fakta, gå mer på känsla.

Hur nu detta ska gå till tänker jag, det är ju fakta jag hela tiden jagar, kanske skrivarkursen på Pensionärsuniversitet jag snart ska påbörja kan inspirera mig till detta.

Min andra bordsgranne är f.d. konditor, pappa till Thulins rikskända stora bruna frukostpepparkakor, som jag alltid har tyckt så mycket om, bäst smakar de med riktigt smör på den plana undersidan. Mamma var för övrigt den första flickan i hans långa liv som han fick kyssa på mun, men om det var när hon jobbade på Thulins konditori kommer han inte ihåg.

Dagen efter mötet öppnar kommunens arkivarie upp dörrarna för mig till de undre regionerna i Valfiskens buk och hjälper mig att finna barnavårdsnämndens protokollsbok från året då jag föddes. Andäktigt viker jag försiktigt upp den omslutande pärmen och börjar bläddra bland 70 år gamla protokoll. Jag kan nästan känna spåren av bläckstiftens raspande mot det gulnande papperet med hemligheterna om alla dessa mödrar med utomäktenskapligt födda barn bevarade åt eftervärlden, och skäms lite över att inte kunna låta bli att snegla på uppgifter om

andra mödrars olyckor. Tänk att det när jag föddes bara hade gått 80 år sedan strafflagen om utomäktenskapligt födda barn avskaffades, ett brott som kunde medföra böter för såväl fader som moder. Nu klarade sig min mor från att bli bötfälld men hon fick säkert som många andra i samma situation leva i skam över vad omgivningen betraktade som lösaktigt leverne.

Jag belönas snart i mitt sökande när jag längst ner på sidan under paragrafen 9 i nämndens protokoll den 18 oktober 1943 läser,

”Till barnavårdsman för f. städerskan Märta Ann-Mari Svensson den 30 aug 1943 u.ä. födde son Hans-Bertil förordnades stadsbokhållaren Alfred Jacobsson härstädes och skulle rörande detta barnavårdsmannaskap särskild bok utfärdas.”

Denna bok fick diarenr 164 men är sedan dess tyvärr försvunnen, puts väck, av vilken anledning kan jag bara spekulera i. Häri skulle ett bevittnat faderskaps erkännande finnas enligt uppgift i församlingsboken som jag tog del av på Landsarkivet i Lund. Möjligen kan uppgifterna ha följt med till Småland när ärendet 1946 flyttades över till barnavårdsnämnden där.

- Blir nog tvungen att höra mig för där också, tänker jag medan jag flyttar över fokus till att söka efter m/s Dagny i arkivet. Men oturen fortsätter att grina mig rakt upp i ansiktet, skeppslistorna för åren 1938-49 saknas på arkivhyllan där övriga står prydligt uppställda i enlighet med arkivförteckningen. Men av åren 1942-43 som jag är intresserad av synes inte ett spår. Jag får en känsla av att någon där uppe inte vill att uppgifterna jag söker ska komma fram i dagsljus.

Tillbaka på ruta ett alltså, jag får väl försöka ge mig till

tåls tills vi har fått uppleva Kosteröarna, en plats som varken jag eller min hustru någonsin har haft tillfälle att besöka. Tänk, här kommer jag att få möta jungmannen som var med det året jag blev till och förhoppningsvis kan berätta om sina upplevelser ombord på m/s Dagny. Visserligen var han då bara 16 år och det är ju lätt att föreställa sig hur mycket man kan komma ihåg från den tiden, men hoppas går ju.

Under tiden tänker jag försöka komma igång med mitt skrivande om det ska kunna bli en bok av min story innan demensen slår till. Skrivarkursen på Pensionärsuniversitet ska just till att börja.

En måndagsmorgon i januari sätter jag mig på cykeln och styr ut i den 7-gradiga kylan på den lätt snöklädda men grusade cykelbanan för att trampa ner till Folkuniversitetets lokaler på Lineborgsplan, femton minuter bort. I kurslokalen möts jag av gamla tanter, varav flera har bakgrund som lärare i svenska modersmålet, tänker inte för ett ögonblick på att jag själv nu också kan klassas som gammal, gammal gubbe.

- Det här blir en prövning, tänker jag, det blir som att sätta sig på skolbänken igen och få sina uppsatser nagelfarna av erfarna fröknar, visserligen med glimten i ögat och glasögonen på nästippen. Kanske ändå inte ett så tokt sätt att inleda en författarbana på.

Den första uppgiften blir att på tio minuter fritt ur hjärtat skriva om något teknikstrul vi råkat ut för i vårt moderna samhälle, jag valde en charterresa till Grekland.

”Vi sitter äntligen skönt tillbakalutade i flygplansfåtöljerna, jag med en whisky i handen, på väg mot sydligare

och varmare nejder, närmare bestämt Rhodos. Mobilen är avstängd förstås, vi ska ut på en välförtjänt semesterresa. Men väl framme på destinationsorten gick det inte längre att motstå frestelsen att kolla mobilen, måste förstås se efter om någon har sökt mig? Nej, naturligtvis inte och så åker den avstängd ner i bröstfickan igen.

Två rum och kök senare och med luftkonditionering på, måste jag åtminstone kolla att jag har mobiltäckning, någon kanske behöver få kontakt med mig. Det plingar till så fort jag slagit på mobilen, det var ett SMS från den lokale mobiloperatören som hälsar mig välkommen i deras nät, alltså har jag täckning – fine, mobilen får vara påslagen.

När vi packat upp ringer mobilen och jag svarar men ingen där, jag möts bara av några korta tonstötar och sedan inget mer, konstigt.

En timme senare ringer det igen, hallå är det någon där? Nej, återigen bara några korta tonstötar når fram till mig i högtalaren, försöker någon skoja med mig?

Och så här håller det på ett par dagar tills jag tappar tålamodet och stänger av fanskapet, vi har ju ändå semester.

En vecka senare, brunbränd och utvilad, sätter jag nyckeln i låset, skönt att vara hemma igen. Då ser jag till min fasa att varningslampan på vårt nya larm ilsket blinkar rött mot mig och jag skriker i högan sky

- Hjääälp, vi har haft inbrott och rusar sedan runt i huset för att bli varse om förödelsen. Men tack och lov, det var bara ett s.k. sabotagelarm som hade indikerat ett fel i anläggningen och det var detta larm som hade ringt upp min mobil och levererat tonstötar stup i kvarten när jag var i Grekland på en skön semester! – vilken tur att jag inte förstod.”

- Jamen, det här är ju riktigt roligt, tänker jag när historien kommit på pränt, inte sedan jag skrev brev till min blivande hustru ett par, tre gånger i veckan under en tvåårsperiod när vi hölls åtskilda på grund av hennes utbildning, har jag känt sådan skrivklåda.

Stimulerad av tanterna ska jag nog få igång skrivandet och hjälp med att förmedla känsla i det jag skriver. Sen var det ju det här med tempus, kommatering med mera, men det löser sig väl, hoppas jag. Nu är jag i alla fall igång. Det här lär väl hålla mig fullt sysselsatt till dess det blir dags längre fram i vår att bekanta mig med Dagny och John Berndtsson hos jungmannen på SydKoster.

SydKoster.

Vi sitter i matsalen på Laholmen Hotell i Strömstad och betraktar kvällsfärjan, med avgång halv sju enligt tidtabell, som majestätiskt glider förbi ute på fjärden på sin väg ut mot Koster samtidigt som den apelsinfärgade solen sakta sjunker ner i Västerhavet och tar ljuset med sig.

- I morgon bittí ska min hustru och jag fara med samma båt ut till Långegärde på SydKoster för att hälsa på jungmannen som seglade med Dagny 1942. Undrar vad han har att berätta från denna tid, kan han ge mig pusselbitarna som saknas, kan han verkligen komma ihåg, det var ju så länge sedan. Kanske sitter han med loggboken från Dagny där det klart och tydligt borde framgå i vilka hamnar de hade gått in i med skutan och när.

Jag är nog mer nervös över mötet än jag hade kunnat föreställa mig och för en gångs skull har jag svårt för att somna. Fast under hela veckan som gått har jag sovit oroligt och haft sådana konstiga drömmar till följd att jag i sömnen har legat och slagit på min sovande hustru med vänsterhanden. I drömmarna har jag ursinnigt bankat på hennes oskyddade kropp som hon vore en slagpåse, men det vågade jag inte säga ett knyst om när hon ville veta vad i all sin dar jag drömde om.

Så för att vara säker på att vi ska komma upp i tid till färjan sätter jag mobiltelefonens alarm på 06:55.

Det hade jag inte behövt, vi vaknar alldeles av oss själva redan kvart över sex. Det ger oss emellertid gott om tid till att komma i ordning, duscha, gå på toa och sedan äta frukost i lugn och ro innan det blir dags att promenera iväg till färjeläget. Detta ligger bara hundra meter nedanför

backen från hotellet räknat, där färjan enligt tidtabell ska avgå 09:00.

Redan halv nio är vi där för att lösa biljetter i automaten till färjan, orolig som jag är för trilskande automater, det har jag varit med om förr. Och kan man inte uppvisa giltigt färdbevis ombord, har jag läst någonstans jag inte minns just nu, kunde det kosta 1.200:- i straffavgift och man behöver inte vara smålänning för att inse det ekonomiska vanvettet i detta.

Det är en kvart kvar till avgång när vi går ombord och placerar oss och vårt bagage intill ett fönster så att vi ska kunna njuta av vyerna med sol från en klarblå himmel ut till Koster. Ju närmare klockan kommer nio desto fler passagerare dyker det upp. Tre man med Svenska kyrkan på ryggen ska också följa med. De har inga biljetter utan i stället ett elektroniskt kort som de inte förstår hur man ska använda. Konduktören, eller vad man nu kallar en biljettkontrollant till sjöss för, får visa hur kortet ska hanteras i automaten vid ingången. Och det gick faktiskt att lösa biljett ombord också utan att det kostade skjortan som jag hade läst. Man ska inte tro allt man läser.

Något av ett äventyr känns det som, att få komma allra längst ut i kustbandet till Koster, dessutom för första gången i vårt 70:e levnadsår. En gång för många år sedan semestrade vi i Hällekind men det blev aldrig något av med en tur till Koster den gången. Lite nyfiket läser jag nu i Kosterbladet, som ligger på bordet framför mig, först för att kolla tiderna och vid vilken brygga vi ska stiga av, men sedan också för att ta del av information om natur och historia från Kosteröarna. Överst på sidan 23 tittar jag på en bild med rubriken "Flyttlass över isen" från februari

1942, den kallaste vintern i mannaminne. Då låg m/s Dagny på varvet i Hälleviksstrand för reparation och ombyggnad till 3-mastad skonert och virket till bordläggningen fick transporteras med släde på isen sista biten fram till varvet har jag läst i tidningen Läns-pumpen. Både Stig och hans broder Paul liksom John var på plats då och kämpade med ombyggnaden.

Men åter till bilden i Kosterbladet där jag i texten undertill läser namnet Anders Hansén bland de som var behjälpliga med flyttlasset över isen, det måste vara Stigs pappa.

- Jag får inte glömma att fråga honom om detta när vi ses, säger jag till hustrun och ber henne hjälpa mig att komma ihåg.

Nu närmar vi oss, det måste vara SydKoster vi ser babord om oss, en stor hotellbyggnad, eller vad det nu är, dominerar strandkanten. Måste vara Ekenäs efter vad jag kan se på kartan i Kosterbladet och då är det Kostersundet vi är på väg in i mot först Västra bryggan och sedan Långegårde brygga där vi ska stiga av.

Spänningen stiger och pulsen likaså inför vad det nu är vi ska möta, jag känner en inre oro som jag inte riktigt kan förklara men lyckas ändå behålla lugnet utåt.

Så fort vi har kastat loss från Västra bryggan axlar jag min ryggsäck med dator och dokumentationer, tar andra väskan med scannern i vänster hand och följer strömmen av resenärer ut på däck.

Nu ser jag bryggan där vi ska gå i land och spanar efter Stig som har sagt att han ska möta oss här, men så vänder färjan 180 grader för att vi ska bli avsläppta på styrbords sida och då tappar jag helt bryggan ur sikte. Först när vi kliver över landgången ser jag honom stående vid sidan av

sin grönmålade flakmoppe, lite bakom den lilla klunga människor som troligen har för avsikt att ta färjan tillbaka in till Strömstad eller så har de bara samlats i ren nyfikenhet över de resenärer som ska beträda marken på sin ö.

Med bestämda steg går jag fram till honom,

- Du är Stig förstås, säger jag, samtidigt som jag handhåller och presenterar mig. Ett riktigt fast handtag har han fortfarande, nyss fyllda 86 år, och han synar mig uppifrån och ner med sina klara blå ögon. Han är på väg att säga något när också min hustru kommer fram och hälsar.

- Vi ska ta oss 5-600 meter upp här utmed vägen, säger han, så du kan lägga dina väskor här på flaket.

Jag lyfter över väskan med scannern, men behåller rygg-säcken med datorn på ryggen, sätter också kassen med blommor vi tagit med oss från Växjö på flaket. Innan vi börjar röra på oss tittar han åter iakttagande på mig och säger:

- Du liknar en jag känner.

Det går inte in hos mig vad som kommer över hans läppar så jag frågar om, och han svarar lite sävligt:

- Du liknar väldigt mycket en jag känner. Och så ler han lite underfundigt mot mig.

- Herregud, vad säger karln? Vad menar han? Är det John Berndtsson jag liknar? Är det honom han menar? Det frågar jag mig samtidigt som tankarna virvlar runt och inte ett ljud får jag fram när hustrun frågar mig hur det känns att få höra detta. Visserligen har jag väl snuddat vid tanken att John kunde var min far men både han och mamma har ju förnekat detta. Dessutom har hon ju pekat ut muraren från Vallby som min far, och det har jag nu levt med i 15 år. Inte undra på att kompassnålen far runt i

skallen, hur ska denna dag sluta?

”Dä ä som dä ä..” som Pälle Näver sa.

Stig lägger moppen i friläge och börjar skjuta den framför sig med motorn avslagen och oss bredvid. När vi kommit runt första huset på vänster sidan pekar han ner mot vattnet och bryggan, där ligger en båt förtöjd.

- Det är min båt, säger han, det är den jag berättade om för dig på telefon och som jag nu har lagt ut på Blocket till försäljning. Jag har några spekulanter som anmält sitt intresse men har lite kvar att göra med båten innan jag vill lämna den ifrån mig. Hitom bryggan, fortsätter han, ligger vårt båthus, närmast ligger den del av byggnaden där vi bedriver lite verkstad och närmast vattnet har vi inrett sommarbostad som vi hyr ut. De senaste åren har vi haft en familj från Småland där.

I kurvan efter båthuset, på höger sidan av vägen pekar han på huset som varit hans föräldrarhem. Jag kommer då att tänka på bilden i Kosterbladet och frågar om Anders Hansén var hans far. Visst var det så och han bodde här. Och inte bara det, han var skutskeppare också på Dagny innan hon såldes till John, hans far Johan och brodern Karl. Men nu börjar det bli lite för mycket uppförsbacke så Stig kickar igång sin moppe och kör puttrande före oss fram till huset där han bor med sin hustru. Han ställer moppen på uppfarten och går sedan över vägen för att hämta posten i brevlådan. Jodå, det kommer post hit också precis som på alla andra platser i vårt avlånga land, det har kungliga poststyrelsen ålagt Posten, även om det numera är danskt.

Samtidigt öppnar hans hustru Kerstin dörren och ropar att vi ska komma in.

Jag når först fram, går lite darrbent upp för trappan och möter henne i dörröppningen.

- Oooh, käre tid, käre John, Bertil, välkommen, stig in. Du är ju John upp i dagen, ingen tvekan. Men det har väl Stig redan konstaterat? Vad roligt att få se er, om ni visste vad vi har sett fram emot detta.

Rösten stockar sig i halsen men jag lyckas ändå få fram,

- Hej det är jag som är Bertil, och tar hennes mjuka, varma hand i min till hälsning. Jag frågar hur hon mår, Stig hade berättat för mig när jag ringde och avtalade vårt besök att hon varit sjuk och legat inne för behandling på Sahlgrenska i Göteborg.

- Orkar du verkligen med att ta emot oss? undrar jag.

- Klart jag gör, kvittrar hon, det är mig en sann glädje att få se dig. Blir jag trött så går jag bara undan och lägger mig en stund. Och här har vi din kära hustru, fortsätter hon samtidigt som hon vänder sig om och överräsas de vackra vårblommorna vi tagit med oss.

Till min fasa upptäcker jag då en katt innanför dörren och börjar i mitt stilla sinne oroa mig för min hustrus allergi mot katter. Men oron skulle visa sig obefogad, det är inte alla kattsorter hon reagerar på, dessutom verkar katten lite rädd för oss och vill inte följa med oss in i rummet där värmen kommer emot oss från en nyss utbrunnen brasa med falnande glöd i kaminen.

Stig vill mig så väl och kommer med ett par innetofflor för att jag inte ska behöva gå i strumplästen men tyvärr i något mindre storlek än mina 46:or. Det går lika bra ändå tycker jag, dels har vi värmen från spisen för det lekamliga och dels värmen från dessa båda goa varma människor, Stig och Kerstin, för det andliga.

Vi sätter oss i de sköna skinsofforna, Stig på sin stol med

fårskinnsfällan där han sitter som mest och Kerstin i fåtöljen bredvid när hon åter fångar mig med sin pigga blick och utbrister,

- Gud vad du är lik John, du rör dig som han, samma ansiktsform, dragen över ögonen, håret lockar sig i nacken precis som på John. Och du släpper inte blicken med den du talar till som bara John kunde. Du behöver inte forska längre efter bevis, du är själv ett levande bevis på att du är Johns pojke.

Jag känner att något håller på att brista inom mig, är jag nu åter på väg att födas, något vill ut men det blir tvärstopp. I stället börjar jag berätta om adoptionen, om både Johns och mammas förnekelse av faderskapet, att mamma dessutom hade pekat ut en annan person som far. Vilket jag fortfarande faktiskt tror är dagens sanning.

Jag visar dem adoptionshandlingen där John undertecknat att han "...lämnar sitt samtycke till att de måtte få adoptera min bemälda son.", och brevet från John 1976 där han förnekade sitt faderskap. Dessutom får de se brevet från hans efterlevande hustru, från sent hösten 2011 där hon tuggade om samma historia som John hade förmedlat till mig, att jag borde söka min far bland kaptener i Simrishamn och Kalmar.

- Trots att John i sitt brev till mig bad att få vara ifred tog jag mig friheten att söka upp honom sommaren 1977, berättar jag vidare. Jag ringde honom när jag var på plats ute på Tjörn och sa att jag ville träffa honom. Något han utan att tveka samtyckte till och en stund senare stod vi öga mot öga på en bergknalle på Klädesholmen och tittade ner mot bryggan där Dagny låg förtöjd.

Någon aha-upplevelse fick jag inte och kanske berodde det på att jag mest hade sökt upp honom för att få bekräf-

tat att han inte var min far och kanske för att få tips om vem det i så fall kunde vara. Han upprepade att han inte kunde vara fadern och sa att med loggbokens hjälp från Dagny kunde han bevisa att han inte var i Simrishamn vid tiden för min tillkomst. Det blev inte mycket mera sagt men när vi skiljdes åt sa han, ” Vi håller kontakten..” Men det blev aldrig så, tyvärr.

Sedan börjar Stig plocka bland sitt material, foton, tidningsartiklar, dokument med mera och sprider ut dem på soffbordet för att vi ska kunna se. Vi tittar på bilder av Dagny som under åren 1932-1941 hörde hemma på Koster med Stigs pappa som delägare till 1/3-del. I april 1941 mönstrade Stig på Dagny som jungman, fick sin pappa Anders som skeppare och sin äldre bror Paul som bästeman, rena familjeföretaget.

Senare under året såldes Dagny till Johns pappa, närmare bestämt i oktober 1941, som då tog in henne till Hälleviksstrands varv för reparation och ombyggnad.

Efter den mycket omfattande ombyggnaden och en om tackling till 3-mastskonert mönstrade John på som skeppare den 7 augusti 1942 och gav sig ut på den seglats där han i början på december samma år omfamnade den skånska gräbba som skulle bli min mor, och jag hans avbild.

Ju fler kort jag får ta del av på John i Stigs samling, desto konstigare känner jag mig. Jag riktigt ryser, får en känsla av att det är mig själv jag sitter och stirrar på i albumet. Men är det verkligen möjligt att John skulle kunna vara min far, han har ju nekat till det rakt upp i ansiktet på mig, precis som mamma har gjort! Jag måste ha varit fruktansvärt naiv som har gått på deras historier men sak-

ta börjar det sjunka in att båda två troligen har lurat skjortan av mig.

- Men nu är ni väl ändå kaffesugna, säger Kerstin, reser på sig och går ut i köket för att sätta på kaffehurran.

- Jaaa-a, säger vi nästan unisont, det skulle smaka bra nu! Hon bullar upp med vetebröd och kakor, en del kanske från öns enda lilla butik, en ICA-affär på andra sidan. Kerstin har själv ägt och drivit både affär och restaurang, som hon senare visade oss när vi drog iväg till bryggan inför återfärden till Strömstad.

Det var ingen sinekur låter hon oss veta och förtjänsterna lät också vänta på sig, det enda som gav lite överskott var glassförsäljning till turisterna, de bofasta handlade mest vad de behövde i stan. Nu är allt sålt och överlåtet på någon annan som sannolikt får slita häcken av sig för att det ska gå ihop ekonomiskt, men det tror folk oftast inte. Efter kaffet ger sig Kerstin ut med min hustru på en guidad tur runt ön i deras lilla mopedbil, riktiga bilar tror jag inte är tillåtna att framföras här ute.

Stig och jag sätter oss ner framför min scanner och bärbara dator för att elektroniskt spara ner alla relevanta bilder och dokument om m/s Dagny och John Berndtsson, som mer och mer börjar smyga sig in under huden på mig. Och när Stig visar mig sina fyrfärgsfoton på John från hans 70-årsdag i f.d. lastrummet på Dagny, ja då känns det som om öppna dörrar slås in, särskilt när jag ser ett foto av John sittandes med ryggen snett mot kameran. Det kunde likaväl ha varit jag, sättet han sitter på stolen, hur han tar sin kaffekopp, den blottade lilla flinten på hjässan, håret som det formerar sig i nacken. Ett igenkännande som får

poletten att trilla ner hos mig, nu kan det bara inte vara någon annan som gör anspråk på att vara min biologiske far, eller...? Kommer jag någonsin kunna få fram bevis för det? Det är frågan, kanske Stig har passande pusselbitar i sitt digra material?

Jag trycker ner REC-knappen på den gamla kassettbandspelaren, som jag inte har använt sedan min tid som ombudsman på Rörfirmornas Riksförbund, och låter Stig fritt ur hjärtat berätta om den resa Dagny gjorde som enligt sjömansrullan påbörjades i Marstrand den 7 augusti 1942 och avslutades den 19 december på samma ställe. Stig mönstrade då på som kockjungman och var den som såg till att manskapet ombord fick mat när det begav sig. Bara sexton år var han och med förvånansvärt gott minne börjar han idag 70 år senare tala in sina upplevelser från denna första resa, mitt under brinnande världskrig och på minerade vatten. Minsta felmanöver skulle med dunder och brak ha skickat Dagny med manskap och allt till havets botten.

- Vårt första stopp på denna resa, börjar Stig berätta, gjordes i Falkenberg där vi lastade slippers som skulle fraktas ner till Tyskland och lossas i Lübeck eller Rostock, jag kommer inte riktigt ihåg var. Men då, det vet jag bestämt, lastade vi briketter att ta med till Stockholm. Briketterna, som pressats av brunkol till bitar stora som tegelstenar, hade dock inte svalnat tillräckligt när de togs ombord så på vägen upp till Stockholm fick vi ta Dagny in till hamn, i Kalmar tror jag det var, för att kyla ner lasten lite. Men det funkade inte som John hade hoppats utan i stället fick vi sätta fulla segel mot slutmålet och få lossat henne på sin heta last innan elden kom lös ombord.

Väl framme i Värtahamnen i Stockholm tyckte John att vi efter hårt arbete och lång tid ute på öppna havet var värda lite fritid och nöje i land så det beslutades att vi skulle dela upp oss och turas om att gå iland. Jag fick gå först tillsammans med John som meddelade manskapet att vi hade för avsikt att besöka Grand.

Så blev det dock inte utan vi hittade ett annat, som John tyckte, trevligare ställe, Nöjet. Ett nöjesfält med tivoli som låg på andra sidan Gröna Lund ute på Djurgården. Och tur för oss kanske, för om vi hade hamnat på Grand skulle vi per telefon blivit beordrade att snarast komma tillbaka till Dagny, det brann i ramen runt lastluckan. De heta briketterna hade självantänt virket. Fullt kaos rädde vid kajen och man fick i brådrasket skaka fram kranskötare som kunde lossa lasten direkt på kajen samtidigt som brandkåren gav sig på att släcka branden. Under tiden som John och jag bekymmerslöst roade oss i kungliga huvudstaden fram till småtimmarna.

Lasten kunde emellertid levereras som prima vara till beställaren och så småningom kunde vi fara vidare med en oskadad Dagny till Slite på Gotland och lasta cement. Men det verkade som om problemen förföljde oss för på natten innan vi skulle gå från Slite blåste det upp till full storm medan vi låg fullastade vid kajen. Vi kastades mellan hopp och förtvivlan i takt med Dagnys rörelser upp och ner på vågorna som hon vore en liten kork på en meter, och när vågorna slog in över däck trodde vi alla att hon skulle brytas mitt av. Östersjön är inte att leka med så alltid min far som seglade Dagny på Bottenhavet innan John tog över, men då liksom nu lyckades vi slingra oss ur stormens grepp. Vi kunde sedan trötta men i övrigt oskadada fortsätta till Nyland vid Ångermanälvens

myrning där militären gladdes åt varje ny last med cement som det krävdes mängder av till byggandet av alla stridsvärn utmed kusten. Så snart vi lossat gick vi över till att lasta sågade trävaror vid Väija sågverk och som vi skulle ha med oss ner till Tyskland. I Härnösand bunkrade vi för en månadslång seglats, kylskåp fanns inte så kött och fläsk fick vi lägga i en tunna med saltlake.

Det var för övrigt svårt med mat under kriget, jag kommer ihåg en gång när grabbarna ville ha pannkaka, då rodde jag runt på öarna och samlade fågelägg. Tillbaka ombord tog jag tillvara de ägg som inte hade utvecklade foster, använde havregryn i stället för mjöl och vispade ihop till en smet som jag sedan stekte pannkakor av. Och kan du tänka dig, säger han och skrattar, allt gick åt, inte en smula kvar.

Men nu skulle vi ut på en lång resa ner till Kiel och som om problemen inte ville ta slut kastade sig ytterligare en storm över oss och den höll på att ta en ände med förskräckelse. Dagny hade lastats mer än hon egentligen mäktade med så undermasterna hamnade liggande ovanpå däckslasten. När vi sedan försökte kryssa oss ner över Bottniska viken i det hårda vädret försköt sig lasten över mot ena sidan varpå hela skutan följde med åt samma håll och det höll på att gå riktigt illa. Självt låg jag och sov i skansen men fick ett skräckblandat uppvaknande när vattenet strömmade in genom babords luftventil, den hade hamnat under vattenlinjen liksom förmastens lanterna som slocknade när Dagny vek sig åt babord med kraftig slagsida. John sprang utvändigt om brädgången mot styrhytten för att hjälpa Erik med att hålla upp henne mot vågorna. Återigen, Östersjön är inte att leka med, men med tur och skicklighet och troligen med Guds hjälp

också lyckades vi ta oss in till närmaste hamn och korrigera lasten.

Det blev lång tid till sjöss utan några kontakter med anhöriga i land, så länge att vi blev efterlysta i Sveriges Radio och ombedda att höra av oss till våra familjer. Och jag som inte vågat berätta för morsan att vi skulle segla till Kiel.

Efterlysningen fick vi reda på när vi anlöpte Trelleborgs hamn av besättningen på kuttern Ester från Nordvik som anlöpt hamnen ett par timmar före oss. Den löd:

"Meddelande till skepparen på ms Dagny: Ester väntar på er i hamnen i Trelleborg."

Med tanke på Johns rykte som kvinnokarl var det ju ett ganska roligt budskap som fick oss alla att dra på mun. Från Trelleborg tog vi oss sedan till Tyskland och fick lossat vår last innan vi på nytt fyllde lastrummet, denna gång med koks, och styrde kosan mot Sverige. Jag tror att vi gick till Halmstad och fick lasten lossad där, för efter det bar det iväg till Bohuslän där hela besättningen, John, Bertil, Erik, Astor och jag, mönstrade av i Marstrand den 19 december för en efterlängtd julledighet.

- Men Simrishamn då? undrar jag. Du har ju tidigare berättat hur ni under denna resa sent en kväll i mörker och dimma angjorde hamnen i Simrishamn. Och att John till varje pris skulle in här. Jag har därefter kollat i Tullverkets journaler för Simrishamn och konstaterat att Dagny kom med trävaror från Härnösand den 20 oktober 1942 och sedan avreste mot Kiel först den 29 oktober. Min moster har dessutom berättat att John fick övernatta hos mina morföräldrar någon gång under den mörka årstiden. Att det verkligen var John visade hon genom att kunna peka

ut John på fotot med besättningen på Dagny när de gick på sillfiske till Island 1947.

- Ja, du säger det. Men jag har inget minne av att vi låg i hamn så länge. Jag har en känsla av att vi i princip bara var inne och vände, minns inte att jag ens att jag var i land då. Och bestämt hade vi ytterligare en tur däremellan till Kiel med last av fältspat som vi hade hämtat i Lysekil. Kommer också ihåg att det var frost då.

- Jag får väl fortsätta med att kolla tider när Dagny angjorde hamnarna i Simrishamn, Trelleborg och Halmstad. Det måste bli ytterligare en tur ner till Landsarkivet i Lund för att forska vidare i fartygsjournalerna, och även för att leta efter Ester i Trelleborg, kuttern alltså! Det kanske klarnar om vi får hennes tider också. Ska nog också kolla tiderna för Dagny i Värtahamnen tänker jag när ytterdörren öppnas och en glad röst ropar,

- Hej igen, hur har ni det? Det är Kerstin som återbördar min hustru till huset.

Nu är ni väl hungriga?

- Ärligt talat har vi inte funderat på det, vi har haft fullt upp med vårt, säger jag, men tänker man efter skulle det nog sitta gott med lite mat.

Gott blir det, hemlagade pannbiffar med lök, därtill lite vin. Är det fest så är det.

Mätta och belättna med vinglasen i hand styr vi en stund senare stegen ner till källaren för att titta på diabilder från gångna tider med Dagny.

Tiden rusar iväg och snart måste vi bege oss iväg till bryggan för att som planerat hinna med färjan 16:40 tillbaka till Strömstad. Men först ska vi dricka kaffe och äta prinsesstårta, det har Kerstin bestämt.

Stig plockar under tiden fram foton av Stig och Kerstin

från i fjol när de firade 55-årig bröllopsdag.

- Vi som ännu inte har kommit upp till 50, hinner jag tänka.

Kerstin hade kommit till Koster en sommar på 50-talet och på den vägen är det fortfarande. Hon träffade Stig och blev fast. Stig klappar henne så kärvtänligt på kinden och deras blickar möts med leenden på läpparna.

- Tänk, under alla dessa år har de lyckats hålla kärleken levande, fantastiskt. Vilket underbart par vi har fått förmånen att bekanta oss med. Det borde jag nog också låtit dem fått höra i stället för att bekymra mig för att hinna ner till bryggan i tid för hemfärden, tänker jag samtidigt som jag börjar packa samman mina pinaler.

- Ta det bara lugnt säger Kerstin, vi följer med ner och vinkar av er. Gå ni så kommer jag efter med mopedbilen och Stig med flakmoppen. Men stanna först till nere vid sjöboden så får vi visa er den.

Sagt och gjort, vi travar ner dit och ställer oss att invänta dem. Men jösses då, vi har ju druckit vin och så kommer de farande på sina motorfordon. Å andra sidan, här är ju ingen trafik och inte heller syntes några lagens väktare till, det är väl så livet ter sig här ute för de 200 åretruntboende som finns kvar på SydKoster. Fast skola har de fortfarande ända upp till sjätte klass och en mycket populär bröllopskyrka dessutom, Sveriges västligaste minsann.

Det blir så dags att ta farväl, vi kramas, ögonen tårfylls och rösten stockar sig igen när jag försöker nå fram till dem och uttrycka mina känslor. Jag känner att mitt sökande är nära en slutpunkt, de har hjälpt mig att hitta vägen fram till John, dessa underbara människor, Kerstin och Stig.

Det har varit en ynnest att få möta dem i deras ombonade, trygga hem.

Vi lovar att höra av varandra och går vinkande sakta över landgången ombord och sätter oss vid fönstret mot bryggan så att vi kan fortsätta vinka så länge vi ser dem.

Jag är alldeles matt, det har varit starka upplevelser idag. Trodde aldrig att jag skulle hitta fram till min biologiske far här ute på Koster. Jag blir glansig i ögonen av och till under färden tillbaka, kan inte längre riktigt ta in det jag ser av den fantastiska naturen runtom där vi forsar fram över den nästan spegelblanka Kosterfjorden. Men när hus-trun ropar – Titta, det är sälar där ute, så lyckas jag i alla fall mobilisera kraft att lägga sälarna på Kosterfjorden i minnet av denna sagolika dag.

17:40 stiger vi iland på kajen i Strömstad. I samma ögonblick drar mamma sin sista suck och lämnar detta jordeliv. Fast det får jag inte veta förrän senare under kvällen via ett SMS från min halvbror. Kände hon att jag nu hade fått klarhet i att John Berndtsson, käre John, är min biologiske far och att hon i förvisning om detta fick ro i sin själ. Precis som jag hade fått i min. Var detta slutligen själarnas förening som hade ägt rum? Försonades vi under hennes sista andetag? Ett tecken, varifrån kom det?

När vi morgonen efter vaknar upp i de sköna sängarna på hotellet får både jag och min hustru en rogivande känsla av att nu är allting fullbordat.

Vid frukostbordet något senare skådar vi ut över fjärden, allt känns så överkligt, vad var det egentligen som hände där ute, bakom kobbar och skär vid horisonten, i en annan värld, i en annan tid?

Jag kom dit i förvisning om att jag inte var Johns pojke och förväntade mig att finna bevis för detta hos den jungman som var med ombord i Simrishamn vid den aktuella tiden.

Jag åkte därifrån i förvissning om att jag nog ändå är Johns pojke, hur jag nu ska kunna få svart på vitt för det. Jag kanske ska börja med att konfrontera mina barn med de foton på John jag scannade av?

- 100% Berra Berndtsson svarar min son på mailet med bilderna av John som jag skickade iväg så snart vi hade kommit hem till Växjö.

- Familjen är helt överens, svarar dottern. Du är verkligen lik din pappa. Jag är så glad för din skull och givetvis för egen del med. Kram.

Nu har också mina barn övertygat mig och helt oväntat är John åter i fokus som min biologiske far och tankarna kommer nu farande om hur han var som människa, vad han hade för egenskaper och om vilka gener han delat med sig till mig förutom den fysiska likheten? Jag känner att jag håller på att födas igen, med ny identitet vad nu det innebär.

Många nya frågor har dykt upp men som jag hoppas går att besvara. Kanske kan jag redan om några veckor få tillfälle att börja söka svaren på plats ute på Tjörn kombinerat med ett konsultuppdrag hos min förre arbetsgivare i Stenungsund.

Och förhoppningsvis kommer jag att hitta Dagnys trader från augusti och fram till jul 1942 någonstans i alla dessa arkivgömmor runt om i vårt land i försöken att få alla bitar på plats. Ännu återstår mycket arbete innan jag kan knyta ihop säcken.

Men före dess ska min mor begravas på den plats jag en gång konfirmerades.

Begravningen.

Efter en tidig lunch den 12 april sätter vi oss i bilen för att åka till mammas begravning i Färgaryds kyrka klockan 13.30, jag i min mörka tidlösa kostym, senast använd på min moster Ingrid's begravning för sex år sedan, men med ny vit skjorta och vit slips som etiketten föreskriver. Jag vill inte komma för tidigt och behöva hälsa på alla innan ceremonin ska börja och ligger därför snarare under än över den tillåtna hastigheten 90 km i timmen på vägen dit. Men jag börjar bli lite nervös över att komma för sent när vi passerar Långaryd och Nyarps bygdegård, där jag flera gånger i min ungdom svassat runt på dansgolvet, och tillåter mig därför att ligga kvar på 90 fast den tillåtna farten här på Gamla Nissastigen numera har sänkts till 70 km/tim.

Med tio minuter tillgodo kommer vi farande i full fart på bron över Nissan och sedan in på första lediga parkeringsplats utanför kyrkan, rättar till klädseln och går i rask takt förbi byggnadsställningarna utmed den vitrappade långsidan och uppför trappan till den tunga porten, som jag med kraft får skjuta upp, men bara för att komma in i ett alldeles tomt kyrkorum. Skulle inte begravningsentreprenören vara på plats här nu och ta emot oss? Går våra klockor fel, de kanske redan har börjat, vi kan svagt höra orgelmusiken brusa i bakgrunden som för att sätta gästerna i begravningsstämning.

Jag öppnar ytterligare en dörr, den här far lätt upp och då dyker han upp som gubben ur lådan, förre kyrkvärden, som tagit över Norbys begravningsbyrå, hälsar oss välkomna och överrätter de två små buketter av rosor jag hade beställt.

Sist av alla går vi tysta framåt i kyrkgången i den knappt halvbesatta kyrkan fram till den tomma fjärde bänken till vänster om gången, som om den stod och väntade på oss. Längst fram sitter mina halvsyskon med respektive och här borde väl också vi sitta, men säkerligen var det uppgjort att placera oss lite vid sidan om, där vi alltid har befunnit oss, så det kändes inte på något sätt märkvärdigt att sitta ensamma på en i övrigt tom bänk.

På andra och tredje bänk framför oss sitter mina halvsyskons barn med respektive och deras barn samt bakom oss övrig släkt på Bo's, min styvpappas, sida.

På den högra sidan om mittgången har alla andra placerat sig, vänner, grannar, f.d. grannar med flera som känt för att följa Ann-Mari till sista vilan.

Framför altarringen, där jag själv för 55 år sedan, på min morfars 70-årsdag, knäböjde och för första gången fick mottaga den heliga nattvarden i samband med min konfirmation, står nu kistan med resterna av mamma, själen, är jag övertygad om, har redan flytt och omvandlats till något som vi människor inte kan föreställa oss. Var det hennes själ jag fick kontakt med i Bohuslän, i så fall har jag inget mer att tillägga.

Vid sidan om kistan ser jag vår vackra sorgedekoration med rosor, liljor, tulpaner, gullris och påskliljor i de skånska färgerna rött och gult, en sista påminnelse om den plats på jorden där hennes vagg stod.

Prästen kommer under orgelbruset in från sakristian, tar ett glas vatten och sätter sig på bänken vid sidan om där kyrkvårdarna annars brukar sitta, medan orgelpiporna formar tonerna till Våren av Griegs och blåser ut dem över församlingen. Därpå följer solosång, Hjärtats saga, men jag har svårt att uppfatta orden som solisten riktigt stöter

fram. Jag får ändå en känsla av att mamma genom sången ville berätta om, vad jag tror, sitt livs stora kärlek, John Berndtsson, min biologiske far. Andra får gärna tro något annat.

Tårarna är på väg fram långt inifrån mitt hjärta men jag lyckas stålsätta mig och styra tankarna åt ett annat håll för att inte börja stortjuta, jag hade bestämt mig för att behålla min sorg inombords. Kanske var det dumt, det förde mig ju också bort från det budskap hon ville förmedla.

- Jag får leta fram texten när jag kommer hem i stället, tänker jag när orgeln pumpar igång igen och låter tonerna till psalmen "Blott en dag, ett ögonblick i sänder" ackompanjera den lilla församlingens sångröster.

Väl hemkommen senare under dagen letar jag på nätet rätt på texten till Hjärtats saga och då kommer tårarna rinnande utmed kinderna när jag läser raderna och förstår dess innehåll. Mamma tog med sig sin hemlighet i graven, sin stora kärlek från gångna tider i sin ungdoms dagar och som tydligen aldrig förbleknade. Hon ville kanske berätta men kunde inte, texten går rakt in i mitt hjärta också och när jag nu hör Hootenany Singers framföra låten jag fann på Youtube, då brister alla fördämningar.

*Var skog har nog sin källa,
Var äng sin blomma har,
Vart hjärta har sin saga,
Från flydda ungdoms dar.*

*Skogens källa sinar,
och ängens blommor dör,
Men hjärtats tysta saga
ej någon tid förstör.*

Min halvsyster berättade efteråt att Bo och Ann-Mari ofta sjöng denna tillsammans och båda hade ju också sina hjärtans sagor från flydda ungdoms dar.

Det var kanske tur att jag kopplade bort sagan i kyrkan och kunde ta ett värdigt farväl vid kistan. På vägen tillbaka in i kyrkbänken ser jag i ögonvrån en vithårig kvinna sittande i rullstol sträcka fram sina händer mot mig med tårar i ögonen av glädje över att få se mig. Först då jag tar hennes framsträckta händer i mina ser jag att det är min "faster" Ingrid, Tages Ingrid som vi alltid sa för att skilja henne från min moster Ingrid i Malmö.

- Vi måste få prata, säger hon, sätt dig bredvid mig under minnesstunden efteråt hinner hon också förmedla innan hennes son kör fram henne till kistan.

Efter fotografering av kista och blomsterarrangemang, när ceremonin är över, blir det så dags att ta släkten i hand men de flesta verkar redan ha försvunnit iväg ut till sockenstugan där minnesstunden ska äga rum. Kvar är min halvsyster, som när jag tar henne i hand säger att jag är välkommen. Trots allt som har hänt, tillägger hon, vad hon nu kunde mena med detta. Om vår relation var frostig tidigare så tinade den knappast upp med den hälsningen. Desto hjärtligare blir det när vi hälsar på min styvpappas halvbror från Stockholm och hans båda döttrar, vi har åtminstone Stockholm som gemensam nämnare förutom att den ena dottern också har en son lystrande till samma, både för- och efternamn, som vår egen son. Jag har inte

träffat dem sedan vi firade midsommar tillsammans med övriga tjocka släkten någon gång i mitten på 50-talet i Skolhagen så det här blir för oss båda ett angenämt återseende. Vi har mycket att samspråka om varför vi är bland de sista som kommer fram till sockenstugan. Innanför dörren möts vi av begravningsentreprenören som vill placera oss intill prästen tillsammans med mina halvsyskon. - Nej det vill jag inte, jag har lovat min faster Ingrid att sitta bredvid henne, förklarar jag för honom. Det går väl att duka om och plocka fram stolar till oss där!

Längst bort från prästen och närmast utgången hamnar vi till slut bredvid Ingrid. Hon blir oerhört glad över att få mig till bordet, och för mig känns det som att vi bara fortsatte vårt umgänge från där vi sist slutade för många år sedan. Hon börjar med att berätta hur hon under alla sina år lyckats bevara en tomte i papp, som jag hade gjort i småskolan och förärat henne. Varje jul under snart 60 år har hon plockat fram denna tomte och alla runt omkring henne har alltid undrat vad det skulle vara bra för. Hon säger sig bara ha vårdat tomten för att vid lämpligt tillfälle få återlämna den till mig. Tillfället kom nu.

Jag undrar förstås nyfiket vad hon kunde minnas om mig, om hon kunde komma ihåg när och vilka som hade rest med mig upp till Småland, om hon visste vem min biologiske far var, hade mamma kanske anförtrott henne något? Känns nästan som om att jag satt och googlade i hennes minnesbank.

Men jodå, hon mindes klart när jag kom upp från Simrishamn åtföljd av min mormor och min moster Ingrid, det var våren 1946. Vi flyttade in i huset hos Kronbergs på andra våningen mitt emot Bo's föräldrahem. Men det var besvärligt med småbarn i bostaden, särskilt när Bo kom

hem från nattskiftet på pappersbruket. Då behövde han lugn och ro omkring sig för att kunna sova och ta tillbaka sömn som gått förlorad.

Därför blev tillfällena många för Ingrid att agera barnvakt för mig medan mamma fick ta hand om min "lillasyster". När mamma senare tvingades ta arbete på bruket som risbinderska, det började bli många munnar att mätta, fick Ingrid passa oss båda. Ja det var andra tider då, det var säkert inte lätt för mamma och trivdes gjorde hon nog heller inte inne i den småländska skogen, långt borta från hemmet i Simrishamn. Staden med de öppna vidderna och det alldeles speciella ljuset när himmel och hav förenas i horisonten.

Så snart Bo jobbade var hon på telegrafan och ringde hem, egen telefon fick de inte förrän de hade flyttat in i eget hus långt senare. Det stod alltid en resväska packad hemma beredd att följa med mamma till Simrishamn så snart möjlighet bjöds, om inte förr så till semestern fram på sommaren.

Jag berättar då för Ingrid att jag med största sannolikhet nu vet vem som är min biologiske far, skepparen John Berndtsson från Tjörn.

- Ooh va roligt, säger hon, jag försökte hela tiden få Ann-Mari att berätta allt för dig men hon förmådde inte. När du började skolan var hon varje dag och hämtade dig efter skolans slut, rädd för att någon skulle berätta för dig att Bo inte var din pappa. Hon var så rädd för att mista dig Bertil sa hon alltid. Hon talade ofta drömmande om din biologiske far, hur hon stod och väntade på kajen när han kom inseglandes med sin skuta i hamnen. Det var hennes stora förälskelse i ungdomen som hon hade svårt för att glömma, ska du veta.

Att någon annan skulle vara min biologiske far hade Ingrid aldrig hört talas om.

Men varför kunde mamma då inte ha berättat för mig som det verkligen förhöll sig när hon tydligen kunde prata med Ingrid om honom, bohuslänningen och charmören käre John? Obegripligt! Tråkigt!

Minnesstunden börjar lida mot sitt slut när prästen begär ordet och håller det enda förekommande talet i sockenstugan. Han tackar å de anhörigas vägnar alla för att vi kommit samman att minnas Ann-Mari, för sällskap och undfågnad, men tyvärr är han nu tvungen att skynda vidare till en annan förrättning, tar därefter mina halvsyskon i hand och skyndar mot utgången.

På vägen ut passerar han det bord där jag sitter och sträcker då fram handen även till mig och tackar, kanske har han nu fattat den blunder han gjorde i kyrkan när han bara nämnde mina halvsyskon som barn till Ann-Mari, men vad bryr jag mig egentligen?

Efter detta börjar resten av sällskapet också att bryta upp och vi tar adjö av varandra, de flesta med tillägget att det i alla fall var roligt att träffas. En av de sista jag tar adjö av är min halvsysster som känner sig manad att berätta för mig att det var mamma som själv hade utformat sin egen dödsannons med vers och allt. Även solosången och psalmerna var hennes sista önskan, som hon hade klottrat ner på ett A4-papper och lagt i ett brunt kuvert i en kökslåda. Om jag nu hade trott något annat! Hon tittar mig i ögonen samtidigt som hon griper om min hand, lägger sin andra hand över och tar farväl, är detta ett tecken till illslossning? Jag vet inte, kanske var det också hon som senare, på min 70-årsdag, satte en bukett med röda rosor på mammas grav. Hennes sorg efter vår gemensamma mor,

som hon under de senaste åren har vårdat och fått bära ett tungt ansvar för, är säkert av helt annan dignitet än min och sannolikt mycket större.

På vägen tillbaka över kyrkbacken ser jag granrisen som ligger på gravarna och kommer då att tänka på hur vi under 50-talet flätade granris som ett kors mitt i gatan när ett begravningsällskap skulle passera förbi på sin väg till kyrkan, och hur vi med mössorna i hand stod vid sidan om för att visa vårt deltagande i sorgen. Då hade närmaste sörjande även ett sorgband över rockslaget något som jag inte kunde se hos någon idag. Vet att jag fortfarande har ett sådant band där hemma i lädan under nattduksbordet och som jag senast hade använt när min mormor begrovs i november för drygt 40 år sedan, en begravning lika aktuell för mig idag som då, fast nu i ett helt annat perspektiv. Då var jag fortfarande Bo's pojke. Nu är jag med all sannolikhet Johns grabb och det var jag nog då också, fast med en annan John, min morfar. Detta kanske kan förklara varför mamma knuffade fram mig att ta plats bredvid honom och min moster Ingrid när vi sakta promenerade genom allén av vinterkala lindar fram till det lilla kapellet på Simrishamns gamla kyrkogård där ceremonin skulle äga rum. Av vilken jag inte kommer ihåg särskilt mycket, jag grät från början till slut, det gjorde så ont inuti mig, min mormor fanns inte längre bland oss, hon vid vars bröst jag fått gråta ut och bli tröstad när olyckan varit framme, hon som läste sagor om Rödluvan och Snövit när jag skulle somna, hon som smörjde mina kliande utslag, hon som var som en mor för mig även sedan jag flyttat därifrån. Nu fanns hon inte längre till hands att trösta mig, ej heller min fortfarande levande mamma kom fram för att trösta

mig när bilen med kistan sakta rörde sig framåt genom Suckarnas gång innan den körde ut på Kristianstadvägen för vidare färd mot krematoriet i Ystad. Då övergick mitt tysta gråtande till något som närmast kan liknas vid ett vargarnas ylande, inte ens min moster, ”storasyster”, kunde tysta min sorg. Då kom f.d. grannen till mormor fram och försökte trösta mig, hälsade mig välkommen till sitt hem, ville försöka stötta mig i sorgen. Dumt nog tog jag aldrig tid till mig att besöka henne, kanske hade hon haft något att berätta om svunna tider och kunnat bringa klarhet i ett och annat.

Inget att gräva i nu tänker jag när vi åter sätter oss i bilen för att vända hemåt, hur som helst känns det skönt att vi klarade av den här dagen, återstår nu bara att gå igenom lösöret på Skolgatan, genomlida urnnersättning och sätta punkt med bouppteckning.

När jag senare tillsammans med halvsyskonen går igenom lösöret får jag veta att mamma hade varit inlagd på Halmstads lasarett veckan före sin död. Hon hade besvärat personalen med att ideligen trycka på larmknappen så till den milda grad att hon blivit fräntagen densamma.

I stället hade hon legat och bankat i sänggaveln om nätterna för att bli uppmärksammas.

Det var samma vecka som jag sov oroligt och drömde att jag slog min hustru samtidigt som jag också fysiskt bankade med handflatan på täcket hon hade över sig.

Jag ryser, det finns inga ord för vad jag känner. På något sätt hade mamma trots sin demens försökt att kommunicera med mig, jag kan bara inte förklara det.!!!??

Inte så konstigt att det känns lite spökligt när vi nu sitter och plockar i hennes papper och finner ett vitt kuvert i A4-format adresserat,

”Till mina efterlevande när jag är borta. Er mor”
Det innehåller ett protokoll i original från Östbo och Västbo häradsrätt med beslutet om att makarna Bo och Ann-Mari såsom adoptivbarn tilläts antaga Hans-Bertil. Samtycke till adoptionen hade lämnats av barnets far, sjömannen John Berndtsson!!!
Ville hon med detta postumt tala om, inte bara för mig utan även för mina halvsyskon, att när allt kommer omkring är John min biologiske far???

När jag läser vad hon lämnat efter sig ringer minnesklockorna och jag drar mig till minnes hur besviken John lät i telefon när jag berättade för honom att mamma hade erkänt att den rätte fadern inte var han utan muraren från Vallby.

- Sa hon verkligen det? Orden for spontant ur honom hemma i Solvillan på Nordviksstrand varpå det följde en lång tystnad. Men när han insåg att han var nära att avslöja sig själv tillade han, - Jag trodde nog att det var han, officeren Quist, du vet han i patrullbåten, samtidigt som han höjde rösten. Var det för att hans fru kanske satt och lyssnade på vad han hade att förtälja. Ville han skingra hennes tankar om vad som var sant eller inte sant?

Sillens dag 2012.

När jag och mina halvsyskon hade undertecknat boupp-teckningshandlingarna efter mamma, siktar jag åter in mig på att besöka Tjörn tillsammans med hustrun. Tidigare under våren hade jag kontakt med föreningen "De seglade för Tjörn" och blev då guidad i deras sjöfartsmuseum i Skärhamn. Här hade jag fått en inblick i skutseglarnas historia och sett en släplogg som John använde sig av ombord på Dagny för att navigera sig fram på farofyllda vatten under kriget. Jag hade även fått förmånen att hänga på gubbdagiset intill skutan Atenes brygga och lyssna till vad dessa gamla erfarna sjömän hade att berätta om Dagny. Fast nog satt de inne med mycket mer än vad jag fick höra, Tjörnborna släpper inte så gärna främlingar som jag inpå livet. De hjälpte mig dock med ett namn till jungmannen som seglade med John åren 1943-44 och som jag nu fått löfte om att besöka i sitt hem, dagen före vår nationaldag och samma dag som min styvpappa skulle fyllt 100 år, världen är full av sammanträffande.

Jungmannen, Uno Engblom, visar sig vara ett riktigt krutpaket, snart 85 år och fortfarande i allra högsta grad aktiv som dragspelsvirtuos, har almanackan fylld av spelningar. Han möter oss ute på trappan tillsammans med sin systerdotter, hon har hjälpt honom duka upp med smörgåsar och kaffe med dopp. Vilket mottagande vi får och de vet knappt vilka vi är, vi har ju bara pratats vid i telefon om Dagny. Men kanske är det just detta som triggat i gång honom, gång på gång får vi veta att hans resor ombord på Dagny har varit bland de roligaste händelser han varit med om under hela sitt långa liv. Det står verkligen

inte att ta miste på när han med inlevelse får dra sina otroliga historier. Som den gången när de lossade salt i Ystads hamn och han själv i stället för jutesäcken med salt blev vinschad upp ur lastrummet, någon hade skojat med honom och i ett obehagligt ögonblick fäst kroken till vinschvajern i hans livrem.

Eller den gången då han fick en spann vatten över sig av någon när han satt med byxorna nere på dassbaljan ombord. Denne någon visade sig oftast vara skepparen själv, han var djävulen in spe med att hitta på hyss.

- Undrar om inte det har gått i arv till min egen son, tänker jag tyst för mig själv.

En annan mer dramatisk historia handlade om den fransman som lyckats fly från tyskarna och gömma sig i Dagnys lastrum fyllt med kol. Hur han undkommit tyskarnas långa spetsade spjut av järn som de stack ner överallt i lasten innan de fick lämna kaj i Stettin var och förblev en gåta. Väl komna i hamn i Malmö uppmärksammade Uno John på att någon bankade på insidan av skrovet i lastrummet, varpå han i högsta hugg kom farande med dragen pistol och beordrade öppning av lastluckan. Fram kröp en kolsvart mänsklig varelse i strumplästen som kastade sig ner och kysste närmaste däcksplanka för att i nästa ögonblick stirra rakt in i Johns 9 mm belgiska armépistol, som han hade fått av en tysk ubåtskapten. Vem kunde tro att samma pistol skulle dyka upp i en mordutredning med hans barnbarn en mansålder senare!?

Men tillbaka till fransmannen som vände sina ögonvitor mot John och frågande sa "en Suède?" varpå John svarade på klingande franska "Oui" vilket nog var bland de få franska ord den annars så språkkunnige skepparen hade på lager. Sämre ställt med franskan hade tulltjänstemannen

som förde bort honom efter att ha utropat ”Ooh, harre gud, hang har jo inga skoor po sii, å stoorå hooll på sina hossor” på bredaste malmöitiska dialekt.

När vi dukat av köksbordet plockar jag åter fram samma scanner, dator och bandspelare som kom till användning ute på Koster, och låter Uno fritt berätta till bilderna i sitt fotoalbum från Dagnys seglatser under 1943. Bilder som någon ur besättningen hade förevigat med en insmugglad lådkamera ombord.

Den första bilden döljer effektivt vår jungman bakom ett stort dragspel som han väl troligen använde till att dra en vals för den kramgoa nästan tio år äldre pensionatskvinnan han hade bredvid sig. Nästa bild visar hela besättning på plats i kajutan där de med hattarna på sned och tom spritflaska sk(r)ålade i högan sky. ”En fest av många” stod att läsa intill fotot.

*Fest ombord,
John nere till
höger, Uno
spelar dragspel.*

- Men jag tror aldrig att jag såg John riktigt full någon gång, säger Uno, på sin höjd var han salongsberusad, åtminstone när vi såg på.
- Det här fotot, säger han vidare, ville John ha en kopia av, och så visar han ett gruppfoto av besättningen med John i

främsta ledet iklädd kaptensmössan bland ett 20-tal män och kvinnor. De är tyska krigsfångar i Stettin som jag fick spela för, berättar han vidare, och tittar du riktigt noga så ser du att kvinnorna har påsydda textila bokstäver som markerar från vilket land de kommer, T för Tjeckoslovakien, P för Polen osv. Männerna fick arbeta åt tyskarna i hamnen och kvinnorna tvingades bjuda ut sina kroppar på bordellerna.

- John, fortsätter Uno, var snäll och omtänksam, kom ofta med kaffe till mig på bryggan under vargtimmen när ögonen dansade runt i skallen, allt för att kunna hålla mig kvar i den av lysbojar utmärkta minsvepta farleden. Samtidigt som jag fick hålla utkik efter hornminor som ofta slet sig från sina förtöjningar, att segla på en sådan hade skickat en till pärlporten i förtid.

Och så här fortsatte bilderna att berätta uppblandat med en och annan från den annars så arbetssamma vardagen, kolsvarta

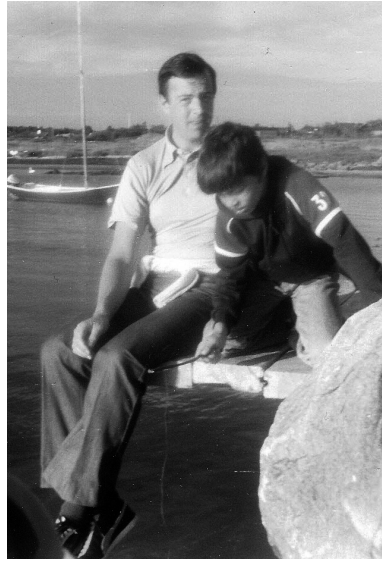

ansikten efter att ha lossat kol i Halmstad på lunch i kajutan, endast kocken var vit i fejsen.

Så dyker det plötsligt upp ett foto på John med sin Kragerö-tjej ombord på skutan.

- Hör du John, nu får du skärpa dig, tycker jag utan att yppa det för Uno, förlovad som du var med Eriks syster på Tjörn, mamma som hade mig på tillväxt i magen och så är du på G med en till! Vem är du? En kvinna i varje hamn? Precis detta som hon, din sedermera hustru, varnades för innan hon sa ja till dig inför prästen. Hon var lyckligtvis övertygad om att du inte var den sortens slarver!?

Naturligtvis scannar jag även den bilden och när jag sedan hemkommen tittar lite noggrannare på den klickar det till i mig. Plötsligt ser jag likheten med mig på ett kort jag blev avbildad på med mina barn, samma år jag träffade John på Klädesholmen. Det skilde då bara fem år mellan oss på dessa båda kort.

- F-n John, du måste ha sett likheten mellan oss och du sa inte flaska ens. Själv var jag så inne i min bubbla på att det inte kunde vara du. Jag skulle haft min hustru med mig, hon skulle aldrig låtit sig duperas av dig. F-n ta mig själv också för att jag varit så naiv.

Även videofilmen med John ombord på Dagny på sin 70-årsdag sätter jag mig att granska ytterligare och blev jag inte övertygad om vem som var min biologiske far vid besöket på Koster så är nu alla tveksamheter på väg att försvinna. Det är en film inspelad av SVT Göteborg 1985 där John tillsammans med sin fru berättar om livet ombord på Dagny som deras bostad, sina resor upp till Island på sillfiske, besöket på Jan Mayen som han filmat och sjunger på norska till sitt dragspelande. Jag kan förvisso inte spela dragspel men i övrigt skulle vi kunnat byta ut John mot mig i filmen utan att någon hade upptäckt

falsariet, ålderskillnaden mellan oss i filmen hade då varit så nära noll man kunnat komma.

Det har varit en givande dag tillsammans med Uno, en jungman som av John hade bedömts vara en av Sveriges skickligaste navigatörer. Komplimangen kom sorgligt nog fram till Uno först efter Johns död och då i en tidningsintervju med hans efterlevande maka. Varför ska det vara så svårt att ge beröm när det som bäst behövs? Tyvärr måste jag nog räkna in mig själv i det beteendet, ett arv det också?

- Du till och med trycker min hand som John gjorde, säger Uno när vi tar avsked av varandra. Där är nå t bekant i blicken, tycker han också när våra ögon möts en sista gång innan vi trevar oss ner för den branta yttertrappan på väg mot bilen.

Dagen efter, nationaldagen, numera röd dag i almanackan, blir vi rekommenderade att besöka festligheterna på Klädesholmen i anledning av Sillens dag. Sagt och gjort, bilen får än en gång ta oss över Tjörnbron för att redan vid avtagsvägen mot Wallhamn hamna i bilkö tillsammans med festsugna Tjörnbor och andra tillresta med sillen i blicken.

Efter att först av uppgivna parkeringsvakter ha vinkats över bron till festplatsen, där vi förstås inte lyckades bli av med vårt motordrivna fordon på fyra hjul, drar vi istället iväg till Rönnäng och parkerar utanför ishallen. Sedan promenerar vi i det underbara vädret utmed länsvägen tillbaka till människohjorden på andra sidan bron. Vi stannar dock till vid Johns grav på den gamla kyrkogården där perennerna slagit ut i blom sedan vi senast

var här och där rosenbuskarna håller på att gå samma väg med massor av knoppar i sprickfärdig väntan. Sedan sist har också någon spritt ut vackra porslinsfigurer av sjöfågel

och fjärilar i blå nyans men nog skulle graven behöva rensas på ogräs och det vildvuxna tämjäs, tycker i alla fall jag i mitt stilla sinne.

Vi fortsätter vår vandring upp mot bron som tar oss över till Klädesholmen, fast egentligen är det väl Koholmen man först kommer till, passerar villan där den ena halvsystemen bor. Solen skiner från en klarblå himmel men en frisk västanvind håller temperaturen nere på blygsamma 14 grader. Men det känns ändå inte som att det är läge för en kontakt, de har fortfarande begravningen av sin mördade dotter framför sig att tänka på. Vi blandar oss i stället med mängden av människor på väg ner mot festplatsen kryssande mellan irrande bilar efter P-plats och mitt på bron står vi plötsligt öga mot öga med halvsystemen och hennes mamma, Johns fru. Om det inte varit för min skarpsynta hustrus skull hade de gått oss våra näsor förbi men jag hinner notera halvsystemens nick till hälsning mot mig, fast hon nog inte anar vem hon nickar till, det är säkert en sådan där unison nick, hon verkar hälsa och prata med de flesta hon möter. Mamman, med en här ute vanligt förekommande filthatt på huvudet, ser förresten ut som en upp och nervänd blomkruka, går tätt intill med

blicken naglad fast på hennes ryggtavla. Men som jag sa, det är inte läge för någon kontakt, vi låter oss istället fångas upp av den rörliga folkmassan och försvinna in i mängden.

En tilltagande hunger får oss senare att gå förbi alla köande vid festplatsens matställen för att i stället mellan massor av mötande människor slingra oss bort mot restaurang Kylen på andra sidan holmen. Snabbt ockuperar vi här ett ledigt bord utmed kajen utanför själva restaurangen. Det var här som John hade sin Dagny liggande under flera år och utgjorde bostad åt sig och sin fru. Det var också här jag mötte John sommaren 1977. Nu trettiofem år senare är jag tillbaka, sitter och äter en alldeles utomordentligt god och lagom portion kokt kummel i strålande solsken medan västanvinden rufsar om våra frisyrrer. Jag ryser vid tanken på John och tårarna är inte långt borta.

På vägen tillbaka till Stenungsbaden kör vi inom Skärhamn om så bara för att få sitta på en bänk och njuta av första glassen den här säsongen medan solen fortfarande flödar över onda och goda utanför glasskaféet. En av många företeelser som väl enkom tillkommit för turisternas skull och som börjat dominera gatubilden, undrar just vad genuina skärhamnsbor tycker om detta?

Under tiden som glassen försvinner ner i midjehöjd anlöper segelfartyget Atene hamnen efter sin traditionella seglats på nationaldagen med medlemmar ur föreningen M/S Atenes vänner, som räddat den över 100-åriga skutan åt eftervärlden genom flera omfattande renoveringar. Även Dagny försökte räddas åt eftervärlden och man sökte bidrag till detta hos dåvarande kulturministern och förre kommunisten Marita Ulvskog men det blev njet till Johns stora förtrytelse.

Skulle vara roligt om jag någon gång före rollatorns intåg fick tillfälle att följa med ut på en seglats om så bara för att få känna atmosfären till havs och fara dit vindarna bär som de en gång gjorde med John. Men det får kanske stanna vid en dröm.

- Ack du käre vän, varför gav du mig aldrig chansen, tänker jag, när vi lämnar Skärhamn bakom oss och sakta kör förbi den nästan fallfärdiga Solvillan där han en gång bott och där nu hans efterlevande hustrus silvergrå Peugeot står på uppfarten.

Kontaktförsök.

Till hösten samma år blir det åter dags att besöka Stenungsund, stor omsättning på personal i företaget som förvärvade vårt livsverk har ökat behovet av utbildning för nyanställda, min kunskap börjar bli guld värd för dem. Inte mig emot, då kan jag också passa på att försöka närma mig halvsyskonen ute på Tjörn. Men jag kan ju inte bara ringa på och glatt utropa,
- Hej här är jag, er okände halvbror!

Nej det måste nog bli med mer takt och finess om nu det någonsin är möjligt. De kanske inte vill veta av mig. Eller så blir de alldeles euforiska över att äntligen få en storebror och annonserar min ankomst under födda i Orust-Tjörn Tidningen, fast detta vore nog det mest osannolika som skulle kunna hända. Det hände visserligen på Koster för ett antal år sedan men det får nog räknas in bland undantagen.

Jag bestämmer mig för att ringa upp den halvsystem jag sett minst av på Internet. Hon är såvitt jag vet fränskild, har två döttrar och ett eller flera barnbarn, fem år yngre än jag vilket betyder att hon ännu inte gått i pension utan troligen fortfarande är aktiv i förvärvslivet. Då kan en söndag kväll som denna vara en bra tid för telefonkontakt. Jag drar några djupa andetag och slår numret till hennes fasta telefon medan kvällssolen, på sin väg ner över de närmaste hustaken, smyger sig in vid sidan av gardinen där jag sitter och färgar de gula tapeterna ovanför sängen blodröda. Vad nu detta ska betyda!? I mitt huvud ekar signalerna som på mindre än en tiondels sekund tar sig hela vägen från Växjö i mörkaste Småland ut till Tjörn och omvandlas till

skrällande toner hos kvinnan jag så hemskt gärna vill byta några ord med. Dumt nog ringer jag från en telefon med dolt nummer, hon är väl som de flesta tänker jag, svarar inte på okända anrop och då kan jag lika gärna lägga på luren. I stället tar jag mobilen en timme senare och hoppas att hon ska se mitt nummer och våga lyfta luren för att höra vem det är. Inte heller nu får jag något svar, hon kanske inte är hemma än, har ju både barn och barnbarn i närheten, sitter kanske barnvakt.

Hon får en timme till på sig att komma hem innan jag gör ett nytt försök att nå henne på sin fasta telefon, men när jag inte heller denna gång får någon kontakt ringer jag i stället upp hennes mobiltelefon.

På tredje signalen svarar någon med ljus röst, jag hör knappast vad hon säger, det stojas och stimmas i bakgrunden, låter som att jag hamnat mitt i ett barnkalas.

- Hej, säger jag, är det dottern till John Berndtsson jag talar med?

- Ja, vem är det ? svarar hon helt kort.

- Jag heter Bertil och bor i Växjö, men vi känner inte varandra. Skulle väldigt gärna vilja prata en stund med dig, men jag ringer kanske olämpligt?

- Ja verkligen, det hör du väl? Jag är på barnkalas.

Precis vad jag hade anat.

- Jag hör det, jag kanske kan ringa hem till dig senare ikväll när du har det lite lugnare omkring dig?

- Vad vill du prata om då?

- Det kanske är bättre att vänta med det tills du är hemma i lugn och ro. Jag kan ringa dig då, föreslår jag.

- Nej, då svarar jag inte, säger hon stingsligt, vill du nå t får du säga det nu.

Skyll dig själv då, tänker jag lite irriterad över den

vändning samtalet håller på att ta.

- Jag är med största sannolikhet din halvbror, född 1943 i Simrishamn.

Usch, det där lät inte bra alls tänker jag när hon utropar.

- Oh, herregud, jag tror jag svimmar. Vad är det du säger?

- Jag är din halvbror, upprepar jag när hon bryskt avbryter,

- Jaja, jag hör vad du säger, nu kommer jag inte att kunna sova i natt.

- Åjo, det gör du säkert. Så farligt är det väl inte?

- Nej, nej, har du pratat med mamma?

- Ja, men hon är nog inte av samma åsikt som jag.

- Har du pratat med min syster också?

- Nej, med hänsyn till vad den familjen råkat ut för har jag inte det. Därför valde jag att i stället kontakta dig. Jag är numera pensionär och slutade jobba för drygt ett år sedan.

Det var då jag fick mer tid över för annat och bestämde mig för att gå till botten med att söka efter min biologiske far. Jag är fem år äldre än du, men hinner inte fråga henne om hon fortfarande jobbar innan jag blir avbruten igen,

- När var du född sa du?

- 1943 i Simrishamn på Österlen, under kriget. Jag skulle vilja prata mer om det.

- Har du bevis för detta? undrar hon.

- Ja, jag har massor med dokumentation och får jag träffa dig kan du få se ännu mer.

Jag menade förstås att hon skulle känna igen drag av hennes pappa hos mig, likheten med vår gemensamme biologiske far är slående tycker flera personer jag har mött men jag undrar om hon verkligen förstod hur jag tänkte.

- Du får skriva till mig om det här, nu vill jag inte prata mer, säger hon och lägger på luren innan jag hinner säga hej då.

På tre och en halv minut var allt över, allt jag hade förberett gick käpprakt åt skogen, vad har jag ställt till med?

Två dagar senare skriver jag för hand ett ytterst formellt brev till henne där jag poängterar att jag absolut inte vill tränga mig på men känner mig skyldig att bekantgöra de fakta jag kommit fram till. Jag bifogar kopior på församlingsboken från Stenkyrka och födelseboken från Simrishamn, där det klart framgår att John erkänt sig som far till mig. Bifogar även kopia på adoptionshandlingen vederbörligen undertecknad av John, hennes och min biologiske far. Tillägger att hon dock gärna får höra av sig om hon känner för det, vilket jag självfallet hoppas att hon ska göra.

Det har hunnit bli torsdag en vecka senare, sista dagen av ytterligare en vistelse på Stenungsbaden, sitter i frukostmatsalen och blickar ut över fjärden mot Hogias kycklinggula kontorskomplex på andra sidan. Här har jag under ett par dagar frotterats med mina yngre efterföljare och till dem försökt föra över de kunskaper jag samlat på mig under min mer än 20 år aktiva tid som företagare. Att det kan bli sista kontakten med dem har jag mina sorgsna aningar om.

Men innan vi återvänder till Småland vill jag ta en rövare med att visa mig ute på Mossholmen och kanske få till en kontakt som kan leda till halvsystemen. Vi checkar ut från hotellet, och tar än en gång sikte på Tjörn för vidare färd ut mot Mossholmen, förbi alla hastighetskamerorna utmed vägen.

Sakta passerar vi förbi halvsystemens bostad, en grön Opel Astra står på gårdsplanen, det måste vara en av döttrarna

från Göteborg på besök.

- Är hennes nyfunne morbror på tal? undrar jag och försöker få en skymt av dem genom vindrutan.

Vi tar oss ner till Mossholmens Marina, parkerar bilen där bara behöriga får stå. Kanske står någon med kikare och kollar oss när vi långsamt går in i Marinans butik.

Först verkar det som att butiken inte är bemannad och vi funderar på att gå ut igen när en kvinna uppenbarar sig i trappan på väg ner mot oss.

- Herregud, det är väl inte hon, hinner jag tänka innan jag lugnt kan konstatera att så inte är fallet. Vi presenterar oss som turister och får henne att entusiastiskt berätta om allt fantastiskt man kan uppleva här ute i det karga landskapet om vi bara hade kommit tidigare under turistsäsongen. Jag hör att det finns mer folk på våningen över butiken och undrar om någon nyfiket nu följer oss via kamera, vilket nu för tiden är ganska vanligt i de flesta butiker. Jag vet ju att Mossholmens Marina har tre webbkameror blickande ut över området på sin hemsida så varför inte också en i butiken.

Vi översköljs med turistbroschyrer och välkomnas tillbaka när vi går därifrån, hon skulle bara veta vilka vi är så hade djungeltelegrafan säkert gått varm.

På väg mot bilen möter vi en truck i full fart med att plocka upp båtar för vinterförvaring, är det inte halvsystemens man bakom ratten? Jag nickar mot honom innan jag stiger in på förarplatsen i vår bil men tror inte att han uppfattade hälsningen, det skulle vara lite för enkelt att den vägen komma närmare familjen.

Bilen är tankad för hemfärd, nu ska vi bara tanka oss själva också och tar oss därför in till Kvartererkrogen i Stenungsund för en något sen lunch, innan vi vänder Tjörn ryggen för den här gången.

Veckorna går och jag börjar nästan misströsta över att inte få några livstecken av de frön jag hade sått ute på Tjörn. Men så en dag ligger där något i brevlådan, bland all reklam som manar oss till köp, köp, köp..., ett vitt kuvert, datumstämplat i Göteborg och adresserat till mig, som jag nyfiket vänder på. Till min glädje ser jag att den halvsystemer jag telefonledes haft kontakt med står som avsändare, äntligen.

Jag skyndar mig inomhus och letar upp den gamla brevkniven som jag försiktigt sprätter upp kuvertet med, vecklar ut ett linjerat, hålat papper som rivits ur ett kollegieblock, och börjar läsa. Även hon hade känt att vi inte hade ett bra samtal i telefon och ber om ursäkt för detta samtidigt som hon förklarar det med att hon fick en chock när hon fick höra att jag var hennes halvbror. Hon ber mig vidare att inte ta kontakt med deras barn och skriver att hon och den andra halvsystemern kommer att höra av sig längre fram när de känner sig mer stabila. Någon har kontaktat hennes systerdotter som också har chockats och detta är inte okej tycker hon. Avslutar sedan brevet med hälsningar från båda systrarna.

Denne någon är min son som via facebook av nyfikenhet kontaktat systerdottern som snäsigt hade svarat honom "Ingen i min släkt är intresserad av någon kontakt med er...vi är inte intresserade av några nya s.k. släktingar... lämna oss ifred"

Detta tycker inte jag är okej! Dessutom har hon levererat en förvanskad version av den historia John gav mig i sitt brev, nu var helt plötsligt min mor gravid när hon mötte John, till mig sa John att han träffade henne en månad före det hon blev gravid! Det var kanske lite svårt

för John att hålla ihop sin historia när den inte byggde på sanningen. Hade han levt idag skulle han mått bra av tidigare moderatledaren Ulf Adelsohns råd, ”Säg som det är – så vet du vad du har sagt!”

Men kanske är deras reaktion inte så konstig ändå tänker jag nu efter att ha läst en bok om *Styckmordet i Halmstad* skriven av mordoffrets far. Det har nu gått tio år sedan det bestialiska mordet ägde rum och fortfarande lider de anhöriga helvetens kval varje år då morddagen närmar sig. Det håller sedan i sig fram till dagen då han jordfästes för att åter dyka upp till bemärkelsedagar av skilda slag. Där- emellan försöker familjen ändå att leva ett normalt liv så gott det nu går.

Likheten med mordet på halvsystemens dotter i Spekeröd är slående.

Den sannolike styckmördaren lever idag ett fritt liv liksom den misstänkte sambon till dottern ännu gör. I båda fallen tack vare inkompetenta åklagare och i Spekerödsfallet dessutom av ovanligt klantiga poliser, i alla fall om man får tro media.

Det måste vara frustrerande för de efterlevande.

Sakta börjar jag inse att det i Tjörnsläktingarnas familjer dessvärre inte finns utrymme för en kontaktsökande halv- bror. Och när nu den 22 januari 2013 Niklas Sannerholm, chefsåklagare och kammarchef vid Åklagarkammaren i Uddevalla, hos riksåklagaren begärt att få pröva om resning⁽¹⁾ av ärendet med den mördade dottern kan ske, så känns det inte vidare sannolikt att få någon kontakt med halvsyskonen på ett bra tag.

⁽¹⁾Högsta domstolen beviljade resning den 1 nov 2013 och den tidigare misstänkte gärningsmannen greps samma dag. Rättegången ska nu tas om i Hovrätten för Västra Sverige.

Käre John?

Under tiden sätter jag mig för fjärde eller femte gången att läsa Olle Länsbergs *Käre John* och tar nu blyertspennan till hjälp för att markera de kopplingar till John Berndtsson jag tror mig ha funnit. I ett forum på nätet under rubriken ”Kända personer som jobbat till sjöss” har jag läst att författaren Olle Länsberg ett tag var ombord på tremast-skonaren Dagny och att han härifrån tog en hel del av förebilderna till romanen *Käre John*. Inlägget var undertecknat Hans-Erik och daterat 14 september 2011!!! (Johns födelsedag – slumpen eller ett tecken?) Han hade träffat John när de jobbade tillsammans i Stenungsund och mer eller mindre fått Johns koppling till boken bekräftad.

Boken köpte jag på Zekes antikvariat i Simrishamn 2011 för femtio spänn och antecknade då i den: ”Boken har koppling till John Berndtsson som i kyrkböckerna står som min biologiske far. Vilket han troligen inte är och det ska jag nu försöka dokumentera.”

Tänk vilken vändning allt tog efter besöket på SydKoster ett halvår senare. Första gången jag läste boken var jag helt övertygad om att John inte var fadern och sökte då efter bevis för detta, nu lusläser jag texten igen och söker i rakt motsatt riktning.

Till att börja med har jag av Länsbergs son Per fått bekräftat att John Berndtsson inte var en pseudonym för någon annan. John och Olle hade första gången träffats inne på Höganäs skeppshandel när han var i hamn med Dagny för att proviantera, varefter de lärde känna varandra och blev goda vänner.

Vid ett tillfälle sommaren 1958, när de satt och groggade i kabyssen, undrade Olle om han inte kunde få följa med ut på en tur till havs. Jodå, dagen efter kom han ombord och fick följa med ner till Klagshamn, i boken kallat Flinthamn.

I augusti 1959 kom boken *Käre John* ut på bokhandelsdiskarna.

Länsberg rör sig här både i nuet (1958) och i det förgångna med historier berättade av John och jag ska här försöka ge några exempel på detta.

Clewer var på väg till Flinthamn...lastande tvåhundra ton...Drygt hundratusen kronor ansvar i din hand...Roderkedjan rasslade...

Tror att det är Dagny han beskriver 1958, hon lastade 230 ton, hade då ett försäkringsvärde på 100.000:- enligt rapport till Kungl. Kommerskollegium, hon hade sitt roder utvändigt om akterskeppet som inifrån styrhytten reglerades medelst kedjor via taljor. Dagny fick ge namn åt en annan person i boken.

...skepparhytten bestod av två små rum...

...han stod på taket över Elons hytt...

Bekräftat av personer som har jobbat ombord på Dagny. Och den som stod vi rodret hade bästeman Elons hytt rakt under sig.

...om skepparn inte suttit kvar i Höganäs och druckit kaffegök...

Precis vad Länsbergs son berättade för mig, fast han sa att de satt och groggade.

...kocken var sjutton och hette Erwin...

Kocken var mycket riktigt sjutton år 1958 men hette Heinz Matuszewska, däremot hette lättmatrosen ombord

Erwin med efternamnet Juhl. Det har Erwin själv berättat, Heinz finns däremot inte kvar i livet.

...bästeman, som hette Elon och var skepparns barndomsvän från Tjörn.

Här har Länsberg förflyttat sig tillbaka till Johns seglats med Dagny 1942, då hade han fått med sig sin barndomsvän från Tjörn, Bertil Pettersson. Elon var Johns brorson.

...När yttre hamnfyren öppnade sitt gröna öga...övertog John Berndtsson ratten.

Så var det oftast, John tog Dagny både in och ut ur hamnarna, till sjöss när han lagt ut kursen sågs han mera sällan i styrhytten.

...Tacka vet jag Elvis...filmen när han satt på stillot...

Jailhouse rock kom 1957 men hade svensk premiär först 14 mars 1958 vilket innebär att Länsberg inte kan ha skrivit *Käre John* tidigare än så. Dessutom bekräftade Erwin att de inte hade haft någon passagerare ombord under hans tjänstgöringstid på Dagny, han mönstrade av den 13 maj 1958.

...Hans ögon...höll så envist fast i den han talade till...

En omvittnad egenskap han besatt enligt flera personer jag har pratat med.

...var med fiskeflottan på Nordsjön...

Ja, det var han, fiskade med sin far på kuttern Ester från det han fyllt 14 år.

...hemma på den lilla kyrkogården...

John måste ha berättat om Klädesholmens gamla kyrkogård vid Bleket. Här ligger bland andra hans mormor och morfar som han aldrig fick möta i livet.

Verkar som om Länsberg har skruvat lite på vilka som dog och när. Johns mor dog inte när han var tretton år, det gjorde däremot hans farfar. Modern dog 1966.

För övrigt ligger John också enligt eget önskemål i samma grav som morföräldrarna.

...det händer saker man inte väntar sig i små hamnar...i juni kom vi till en lastplats där det bara fanns en kaj...på kvällen kom en massa ungdomar med dragspel och gitarr och ordnade dans...vi hade riktigt skojigt...

Uno, dragspelsvirtuosen som var ombord på Dagny 1943-1944, kommer ihåg att de under en av Norrlandstraderna fick sådan motvind att de tvingades ankra upp utanför Gnarp i väntan på att vinden skulle vända. Här gick de iland på en liten brygga och möttes av ungdomar som, när de fick klart för sig att Uno spelade dragspel, ordnade med dans. De hade så roligt att de blev kvar där två danskvällar. Uno fick till och med ett gage om tjugofem kronor per kväll vilket en Nordanstiggubbe hade samlat upp i sin hatt.

...gubben lever...skutskeppare ja...han och bror min seglar ihop...

Ja fast inte den gången 1958, då seglade hans bror med m/s Gefion tillsammans med brorsonen Elon. Med kuttern Ester hade de däremot tidigare seglat ihop.

...jag är född på Tjörn...

Stämmer, närmare bestämt i Stenkyrka församling.

...gick till Norge efter salt...

Det gjorde de ofta, särskilt under kriget och trakterna kring Kragerö.

...Vi går till Trollhättan nu...

Dagny byggdes på Assarebo varv nedanför slussarna i Trollhättan. Johns hustru kom från Trollhättan!

...du är ju skeppare, har styrmansexamen...

John tog enligt sjömanshusets register sin skepparexamen 6/4 1939.

Så nog handlar mycket i *Käre John* om John Berndtsson ombord på sin Dagny.

Inte nog med det för ju mer jag läser desto mer känner jag också igen av det jag tror är Johns kärlekshistoria med mamma. I alla fall tolkar jag det så i det följande.

...just som servitrisen kom med kaffet...

Mamma jobbade som servitris på Sjöstrands Conditori & Café i Simrishamn dit sjömännen gärna gick när de kom i hamn, här fanns ett särskilt läsrum med tidningar från hemorten.

...om han inte låtit Svensson...vi är fem syskon...

Mammas efternamn som ogift var Svensson och syskon-skan bestod av tre flickor och två pojkar.

...Mojan!...

Typiskt barns rop efter mamma i Simrishamn, också vad jag själv kan komma ihåg.

...ni var förlovade men det tog slut...

Ja, visserligen hade mamma ensidigt satt in deras förlovningsannons i lokaltidningen, men de hade verkligen sällskapat tills något, jag vet inte vad, skar sig mellan dem varpå han bröt förlovningsen.

...lurade hon dej?...kom hem en kväll och ville överraska, då var sängen upptagen...

Är detta möjligen orsaken till att det skar sig? John skrev ju till mig att mamma hade många men han kunde hålla tyst. Han ville inte berätta, var det så smärtsamt?

Det börjar bli lite för många beröringspunkter mellan fiktionens *Käre John* och verklighetens John Berndtsson för att han inte skulle vara en och samma person.

Fast om det är mamma som också ligger inflätad i storyn är förstås enbart spekulationer från min sida.

- Du kunde väl ha berättat, du fick ju chansen den där varma sommardagen då jag en kort stund fick froteras med dig, tänker jag. Åtminstone vad du kände för mamma och varför er relation fick ett sådant abrupt slut. I stället får jag försöka återskapa bilden av dig på indicier och vad andra kan komma ihåg av dig.

Morfar i nutid.

Mitt under mina funderingar på om någon del i karaktären *Käre John* har gått vidare i mina gener avbryts jag av den klassiska och något påträngande telefonsignalen från mobilen. Det är äldsta barnbarnet som ringer och vill prata med mig, vad roligt. Säga vad man vill om det första barnbarnet, det är något existensiellt över att för första gången få ta sitt barnbarn i famn, känna att här pulserar också en del av sig själv. Kanske kände min morfar på samma sätt för mig?

- Hej morfar, får jag ställa lite frågor till dig om ditt första jobb, undrar han när vi avslutat hälsningsfraserna med att vi båda mår bra och vintern fortfarande har oss i ett järngrepp. Han håller på med ett projektarbete i skolan om arbetsmarknad då och nu.

- Javisst får du det, svarar jag, det tycker jag bara är roligt att få berätta gamla minnen.

- Okej, då börjar vi, säger han efter det att vi fått kontakt via Skype.

- Men du, tryck på videoknappen, jag vill gärna se dig också när vi pratar.

- Det får du, och vips dyker han upp på min datorskärm sittandes framför sin laptop med obäddad säng i bakgrunden och dörren stängd in till det egna rummet.

- Då tar vi första frågan från min lista. Vilket var ditt första jobb?

- Ja du, mitt första riktiga jobb var som praktikant på pappersbruket i Hylte under sommarlovet, samma år som jag fyllde femton år, lika gammal som du själv är nu. Vad gjorde jag då? Jo, jag stod på en flytbrygga ute i Nissan

och drog med en båtshakes hjälp in timmerstockar, som kom flytande i vattnet, till sorteringsverket för vidare transport in i en flistugg. Utmed Nissan flottades timmer ända in i början på 1960-talet och här i tuggen omvandlades de en gång i skogen så ståtliga gran- och tallstammarna till flis, för att så småningom processas till pappersmassa och finpapper av bästa kvalitet och slutligen uppsamlas på stora rullar. Men det har du kanske redan läst om i skolan?

- Nej, tror inte det, men kan du säga något om arbetstider och löner istället.

- Det var tider då ska du veta. Jag fick börja jobba dagen efter skolavslutningen och hålla igång fram till dagen före höstterminens start. Sex dagar i veckan, måndag till fredag från halv åtta på morgonen till fem på kvällen och lördag från sex bittida till tolv mitt på dagen.

Den första fulla veckans lön, nittiofem kronor, fick jag i reda pengar liggande i ett brunt kuvert tillsammans med en pappersremsa med uträkningen av lönesumman. Skatt slapp jag betala för mitt lilla feriearbete men morsan skulle ha tjugo spänn av lönen minns jag.

Största delen av lönen sparade jag till en cykel, min första egna cykel för 390 kronor som jag köpte hos Henrikssons cykelaffär på Storgatan.

- Hur var din arbetsmiljö, ger han mig som nästa fråga, om du jämför med idag?

- Den frågan är nog lite svårare att besvara, säger jag och får riktigt tänka till innan orden trillar ut genom munnen. Vi visste nog inte vad arbetsmiljö var på den tiden, jag sprang omkring i mina egna gångkläder, gympadojor och bar överkropp när vädret tillät. Idag hade man krävt rejäla arbetskläder, skyddshjälm på huvudet och stabila arbets-

skor, vet i sjutton om man inte också hade krängt flytvästar över oss.

Men att få arbeta utomhus med ett gäng härliga flottargubbar var nog en av de bättre miljöerna på pappersbruket. De tog väl hand om oss praktikanter och såg till att vi inte hamnade i olycka. Särskilt en som hette David, jag kommer ihåg hur glad han blev när vi på hans födelsedag återgäldade hans omsorg om oss med en dosa snus.

Fast en nackdel fanns det med miljön – Nissans smutsiga vatten. På den tiden släpptes orenat avloppsvatten direkt ut i Nissan från de flesta samhällena utmed vattendraget, vilket jag först blev varse den gången jag blev bjuden på snus och skulle skölja den illasmakande sörjan ur munnen med Nissanvattnet. Jag kupade handen i vattnet och skulle just ta den till munnen när jag såg bajskorvar komma flytande i det mörkbruna vattnet, varpå det vände sig i magen på mig och ut ur mig for både snus och rester av frukosten, kanske till glädje för Nissagubben som mamma hade skrämt mig med när jag var liten och olydig.

- Morfar, jag förstår inte riktigt vad som menas med arbetsmarknad, vad är det?

Det var en fråga det, hur ska jag kunna förklara det så en 15-åring förstår? Knepiggt att sätta ord på en sådan abstrakt företeelse tycker jag samtidigt som jag tänker så det knastrar över den uppkopplade linjen.

- Det är inte lätt att förklara men vi gör ett försök säger jag och uppmanar honom att koncentrera sig så mycket han bara kan och vänta med att anteckna under tiden. Man skulle kunna säga att arbetsmarknaden är platsen där alla jobb finns, där du som jobbsökande möter företag för att få en anställning.

Precis som inom idrotten behövs det regler även på ar-

betsmarknaden. De fastställs i avtal mellan företagens och de anställdas organisationer. Dessa senare brukar kallas facket där de flesta anställda är medlemmar. Företagen kallas arbetsgivare.

Facket försöker se till att alla får justa arbetstider och betald semesterledighet samt att ingen får för lite betalt och att kvinnor och män får samma lön för samma typ av arbete. Företagen försöker förstås betala mer till de anställda som de tycker är duktigare än andra. I sanningens namn tycker jag nog att facket fått lite för mycket att säga till om trots att jag själv en gång stod på barrikaderna. Då var jag ordförande i fackklubben på mitt jobb, avancerade raskt till sekreterare i distriktsstyrelsen och hade en facklig karriär inom räckhåll, om jag hade önskat. Men det var här skon klämde, jag ville inte, den insikten kom jag fram till när ombudsmannen skickade ut mig bland medlemmarna för att sjunga förbundets lovsång, där gick gränsen och jag hoppade av allt fackligt arbete.

Men tillbaks igen till att jämföra då och nu. Idag krävs det mycket högre utbildning och mer erfarenhet för att få ett jobb. Min ingenjörsutbildning på gymnasienivå t.ex. skulle inte ha räckt särskilt långt för ett kvalificerat arbete, högskolekompetens har nästan blivit ett minimikrav för den som ska ut på sitt första jobb.

Hängde du med i mitt resonemang? frågar jag, tveksam till om jag själv begrep vad jag hade sagt.

- Kanske, men du, vi går vidare med nästa fråga. Vad var bäst med ditt första jobb och vad var bäst med ditt sista jobb som egen företagare.

- Då kanske vi i stället borde utgå från mitt första riktiga jobb efter ingenjörsexamen. Det var som ritare på Ljungmans Verkstäder i Malmö och vad var bäst med det? Jo

jag tror det var att få flytta till en storstad, nära till Köpenhamn - en världsstad. Ett fast jobb med lön så att jag kunde försörja mig själv, få komma hemifrån och bo i egen bostad, men också att få komma närmare mina morföräldrar så jag kunde hälsa på dem lite oftare. Fasta arbetstider och lagstadgad semester var också bra för då fick jag mycket fritid till att göra det jag själv ville, ut och springa vid havet, bada, träffa kompisar, åka till Köpenhamn, hälsa på i min födelsestad Simrishamn, m.m.

Det bästa med mitt senaste jobb, att vara egen företagare, var nog att få förverkliga egna idéer och själv få bestämma vad jag skulle göra.

- Och vad var sämst då?

- Om vi börjar med det första jobbet så var det lönen, bara 1.200:- i månaden, som blev till en tusenlapp när skatten var dragen. Av nettot som blev kvar betalade jag 165:- för den gamla folkan jag hade köpt på avbetalning, 175:- för hyra av möblerat rum med egen ingång, 100:- i avbetalning på studie-lånet och 200:- för mat.

Resterande 360:- skulle räcka till bensin, cigaretter (jo, jag rökte på den tiden) och diverse andra nöjen. För att få råd med presenter till nära och kära skaffade jag ett kreditkort som jag surt fick betala av på med ränta efteråt.

Som anställd fick jag bara göra vad andra sa åt mig att göra. Det passade nog inte mitt sinnelag, har haft lite svårt för att underordna mig andras viljor. Att vara sin egen tror jag har varit min modell.

Men det ska gudarna veta, att vara egen företagare har heller inte varit någon dans på rosor, det dröjde många år innan jag kunde ta ut en någorlunda hygglig lön, och fritid var det heller inte så mycket bevänt med. Idag kan jag känna dåligt samvete för att jag inte ägnade familjen mer tid. Jag känner sorg när jag bläddrar i gamla almanackor

och helt saknar noteringar om mitt privatliv. Varken vid dagen för din mammas födelse eller för den delen din morbrors har jag gjort några anteckningar. Jag borde väl ha skrivit någonting om de lyckliga tilldragelserna, vikt, längd, klockslag men nej, raderna var tomma på känslsamma ord. I stället läser jag, Torsdag 8.00 träffa Lundstedt på Smålandsposten, EM betala fakturor MM, skicka inbjudan till kunder, Fredag – Fredag Skånemässan, Måndag – Tisdag kurs SIFU Borås och liknande dravel. Kanske kan jag bli bättre som morfar än pappa tänker jag tyst för mig själv när jag nu av hela mitt hjärta vill hjälpa barnbarnet så mycket jag bara förmår.

- Vänta lite, jag hinner inte med, måste anteckna också säger han medan jag ser fingrarna dansa runt på tangentbordet. Är det något mer du vill säga?

- Ja, vi kan ju prata lite om den enorma utveckling som skett på kommunikationsområdet under alla dessa år. Bara detta att du och jag kan sitta framför var sin datorskärm och inte bara prata utan också se varandra. Du ska veta att på mitt första jobb i Malmö hade jag inte ens egen telefon på kontoret utan jag fick dela en med lagerkontoristen bredvid. Egen telefon hemma var inte att tänka på med min skrala ekonomi. Och mobiltelefoner fanns inte på kartan, min första fick jag i början på 1980-talet och då var den inbyggd i bilen. Ville jag använda telefonen utanför bilen fick jag montera den i en bärbar väska med batteri som vägde sina dryga tio kilo!

Nä, för att ringa och få vara lite privat med min fästmo fick jag gå till telegrafan och beställa rikssamtal av en snäll gammal dam som satt där bakom en lucka. Hon tilldelade mig en telefonhytt och där fick jag ostört prata så länge jag ville. Betala gjorde jag efteråt till samma gamla dam bakom luckan. Jag kunde förstås också ha ringt från en

telefonautomat på sta'n men då behövdes 25-öringar i sådana mängder som jag sällan hade i börsen, sådana gick mestadels åt i parkeringsautomaterna.

- Bra morfar, det kommer säkert fler frågor när det här har fått sjunka undan, får jag ringa dig igen då?

- Klart att du får, ring så mycket du vill. Du får bara inte ringa efter klockan tio på kvällen för då har jag gått och lagt mig att läsa en bok, sedan somnar jag gott.

- Okej, hej då.

- Hej, hej.

Tänka sig, jag fick en hel timme på tu man hand med honom, vad mer kan man begära av livet undrar jag medan jag kopplar ner datorn och låter tankarna flyga tillbaka till tiden före min 15-årsdag då jag egentligen började tjäna mina första pengar.

Jag gick då i realskolan och hade här en biologilärare som kunde gjuta in insekter i genomsynlig plast. De sålde han sedan till andra skolor för att användas i undervisningen. Men någon måste ju fånga in de små krypen och där kom jag in i bilden. 25 öre betalade han t.ex. för grön sandjägare, en skalbagge som fanns i mängder utmed kanalbanken inte långt från skolan. En klasskamrat och jag sprang hit om lunchrasterna och fångade så många vi hann, förvarade dem i tändsticksaskar tills jag kom hem

och släppte ner dem i en glasburk med sågspån indränkt i eter. Här gick de en säker och skonsam död till mötes på bara några timmar.

Större Aspvädsbock, ur mina samlingar.

För säkerhets skull fick de dock stanna i burken till dagen efter då arbetet fortsatte med att trä insektsnålen genom baggens kropp på rätt ställe och i rät vinkel mot täckvingarna. Och slutligen se till att de tre par benen på vardera sidan kroppen hamnar i rätt läge och som planschen i insektsboken visade. Vi maxade med 70 baggar på två dagar men några större förtjänster inbringade de dock inte. Ändå fortsatte vi och blev riktiga nördar till slut, gulbrämde dykare, klodyvel, tordyvel, ryggsimmare, parklöpare, bitbock blev våra favoriter, kanske för att de betalades bäst. Lite mer, med betoning på lite, tjänade jag då på att följa med Appeltoftska bryggeriets drickabil med försäljning till både privatpersoner och restauranger. En krona och femtio öre i timmen fick jag i lön för ett slitsamt arbete från tidig morgon till sen kväll under dagar jag var ledig från skolan. Här lärde jag mig att i vardera handen greppa sex fyllda pilsnerflaskor och en fem-liters kagge med svagdricka under armen, försök göra om det om du kan. Dessutom fick jag lära mig att räkna pengar - i huvudet! Miniräknare eller kassaapparater som idag till och med ger svar på hur mycket man ska ge tillbaka fanns bara inte. Det blev till att använda huvudet. Huvudräkning hörde väl annars inte till mina starkare sidor, ibland när jag räknade fel och tog för lite betalt fick nästa kund betala lite mer för att det skulle jämnas ut sig. Lite förlägen blev jag dock när gamla tant Gerda gav mig dricks utöver det medvetet felräknade högre beloppet. Kanske gjorde det att jag skärpte till mig, fick dricks ändå fast nu ärligt förtjänat. Kanske skulle jag berättat det också för mitt barnbarn? Det får i så fall vänta tills han återkommer med fler frågor, annars blir det nog för mycket tänker jag och hörsammar i

stället hustruns uppmaning att följa med ut på den dagliga promenaden. Ikväll tar vi rundan om den vackra skogskyrkogården på Hovshaga som kyrkopolitikerna döpt om till Begravningsplats, för att inte stöta sig med andra religioner, eller? Jag tänker fortsätta kalla platsen för Kyrkogård, vårt promenadstråk och framtida vilorum.

Falsterbokanalen.

Fortfarande saknar jag de avgörande pusselbitarna för vilken dag i december 1942 John gick in med Dagny i Simrishamn för att träffa mamma. Kanske har han lämnat spår efter sig när han gick genom Falsterbokanalen? I så fall borde jag där få en uppfattning om när han seglade ut från hamnen i Simrishamn.

Jag vet så mycket att John under kriget alltid gick genom Falsterbokanalen, såväl när han skulle söderut som norrut, och förteckningar över fartyg som passerade genom kanalen finns säkert någonstans. Falsterbo tillhör idag Vellinge kommun, mest logiskt att börja söka i deras arkiv varför jag ringer upp deras arkivarie.

Det är lika förvånande varje gång jag kommer i kontakt med dessa arkivmänniskor hur vänliga och hjälpsamma de är. Och oftast snabba också, redan samma dag återkommer arkivarien men tyvärr bara för att meddela att hon inte funnit några spår av Dagny i kommunens arkiv. I stället tipsar hon mig om Hamnavdelningen i Karlskronas arkiv som ligger på Landsarkivet i Lund. Falsterbokanalen och dess drift sorterade på den tiden nämligen under Vägförvaltningen i Blekinge län, tänk vad man får lära sig! Det känns som att jag börjar närma mig att få pusslet lagt och kastar mig genast över det upphittade arkivet. Men återigen bara för att konstatera att ej heller här, under "Ansökningar om färdtillstånd", kunde mina förhoppningar om att finna Dagny infrias.

Ett mail tillbaka till arkivarien besvaras omgående med nya tips och efter att ha farit från den ena länken till den andra hamnar jag till slut på en tidningsartikel i

Sydsvenskan om en brovakt som gått i pension vid Falsterbokanalerna. Jag hittar honom lätt på nätet och ringer upp hans mobiltelefonnummer. Han svarar mitt ibland köpsugna kunder inne på Biltema i Malmö och kan ge mig glädjebeskedet att allt det material jag efterfrågar ligger arkiverat i tornhusets källare invid brofästet. Han drar sig också till minnes att de som var med från kanalens början hade historier om Dagny att berätta.

- Whaoo! Äntligen känner jag att det börjar hända saker samtidigt som hans uppgifter tränger in i skallen och försätter mig i ett saligt lyckorus. Han avslutar med att fritt ur minnet rabbla telefonnumret till dagens brovakt som bör kunna hjälpa mig vidare. De lämnar inte ut några handlingar men jag får gärna komma ner och ta del av deras arkiv, sådana är reglerna.

- Bilen är fulltankad och jag har nedförsbacke hela vägen så jag kan komma direkt, säger jag till brovakten vars telefonnummer jag nyss fick förmedlat.

Just nu är han dock inte i tjänst så han tycker att jag ska lugna ner mig och återkomma torsdag kväll om fjorton dagar, då är han på plats och kan ge mer exakt besked på vad som gömmer sig i tornhusets samlingar.

Det blev fjorton fruktansvärt långa dagar fram till idag där jag nu sitter med telefonen och fumligt kränger mitt headset över huvudet, rufsar till alla gråa hår som finns kvar på hjässan. Om det är svettdroppar som tränger fram vid näsroten eller om det är tårkanalerna som är på väg att svämma över funderar jag knappast på när jag nervöst slår brovaktens telefonnummer med en förhoppning om att finna den sökta pusselbiten.

Jag vill knappt tro att det är sant det jag nu får höra.

- Tyvärr har vi inte längre några historiska dokument kvar

här, säger brovakten, för ett par dagar sedan kom det en stor långtradare och lastade på allt vad vi hade samlat på oss. Allt fraktades upp till Sjöfartsverket i Norrköping som fortsättningsvis ska ansvara för Falsterbokanalens arkiv. Kanske lika bra det, tycker han, framförallt blir det arkiverat under större säkerhet än vad vi kunnat erbjuda och sedan blir ju arkivet mera öppet för framtida forskning så jag borde inte bli ledsen för det.

Jo, lite ledsen blev jag nog allt. Minst ytterligare fjorton dagar lär väl springa iväg innan jag kan få några besked om kanaltrafiken. Jag är ju så nära nu.

Men, men, Sjöfartsverket har hjälpt mig tidigare och gör det så gärna nu också, säger samma arkivarie jag kontaktade då jag sökte efter Dagny i fartygsregistret.

- Du får försöka ge dig till tåls tills vi har sorterat in materialet som nyligen kom upp från Falsterbo, säger hon vänligt och kanske för att lugna ner mig.

Jag hade nästan börjat misströsta när jag av misstag trycker bort ett mail från Sjöfartsverket men blir snabbt varse min blunder och hämtar upp det ur papperskorgen, här ligger ju dokumentet med lista över Dagnys trafik genom kanalen åren 1942-43. Pulsen stiger när jag närmast intresserar mig för tiderna under december -42, John har endast passerat Falsterbo en gång under denna månad, fredagen den 11:e klockan 09:35, norrut. Hurra! Då var han i Simrishamn den 10:e och då faller äntligen bitarna på plats. Kan inte betyda annat än att det trots allt var en normal graviditet för mamma på nio månader, hurra!

Kompletterande uppgifter om kanaltrafiken tipsades jag kunna söka i lotsdagböckerna på Riksarkivet i Stockholm, fartygen fick nämligen inte gå genom kanalen utan lots så där borde uppgifter, om varifrån Dagny kom och varthän hon var på väg, finnas.

Fortsatt grävande alltså och åter hjälpsamma arkivarier som länkar mig vidare, djupare och djupare och längre ner i arkiven, undrar om jag någonsin når botten?

Dyket i Stockholm ger vid handen att Dagny hade last med sig från Stettin då hon gick genom kanalen i december, kom söderifrån och gick med destination Göteborg. Jag lyckas också gräva fram Johns rapport med statistiska uppgifter till Kommerskollegium över Dagnys resor 1942 och får genom den bekräftat de resor jag dokumenterat från de många arkiv jag själv varit resande i.

Nu är det bara skeppslistorna från Simrishamn jag saknar men jag vet nu vem som lyft ut dem från kommunarkivet, stadsingenjören Erik Gidlund. Jag har nämligen hittat boken *Simrishamn med omland 1949* utgiven av AB Ehrnberg & Sons Läderfabrik i samband med dess 140-års jubileum, vari kapitel 18 *Simrishamns hamn* författats av Erik Gidlund. Här har han som källa för hamnens trafikstatistik hänvisat till hamnkontorets journaler. Frågan är nu bara vem som tagit dessa i förvar? Eller försvann de i eldhavet då allt annat han lämnade efter sig eldades upp? Att jag överhuvudtaget hittade Gidlunds material kan jag tacka kommunens arkivarie för, vars mormor för övrigt var arbetskamrat med mamma på Sjöstrands Conditori & Café. Världen är full av märkliga sammanträffanden, som om allt vore vävt i samma nät!

Jag kan ur hans statistik konstatera att bara 22 vinddrivna fartyg trafikerade Simrishamn under december 1942, att Dagny var ett av dem är jag nu helt övertygad om.

Jag skulle tro att hon kom in sent på kvällen den 8:e december, temperaturen var hastigt fallande, vilket fick till följd att tjock dimma la sig som ett täcke över Österlen med omgivande vatten, varefter det började blåsa upp och

stormvarning utfärdades. Simrishamn drabbades dagen efter av strömavbrott när vindstyrkan från väst gick över 19 m/s. John tvingades därför ligga kvar med Dagny tills vinden mojnät tillräckligt, vilket inträffade Nobeldagens natt, och hon kunde avsegla fredag morgon den 11 december och ta sig hem via Falsterbokanalen. Detta är i alla fall dokumenterat, kommer jag att kunna komma John närmare i hans förhävande här än så?

Ja kanske, ännu har jag inte hört något från de båda halvsyskonen på Tjörn, dags för en konfrontation? Sitter de inne med allra sista pusselbiten?

Konfrontation.

Det har nu gått drygt ett halvår efter de båda halvsyssternas brevlöfte om att höra av sig utan minsta livstecken från dem. Att åtminstone den ena halvsystemen lever framgår när jag följer hennes ideliga tryck på Gilla-knappen i Facebook, märkligt att jag kan se det eftersom jag själv inte har något eget konto. Hon gillar tydligen att spisa på restaurang Kylan, fira Valborg med Svenska kyrkan på Mallorca, Missing Peoples sökinsatser, Jennie Bergius färg och kärlek m.m. Nästan så att jag får fram en intresseprofil av henne!

Jag skulle ändå vilja ställas öga mot öga med halvsysstrarna och få berätta min historia, förhoppningsvis i utbyte mot deras, den där pusselbiten jag saknar. Kanske är det dags för ett nytt besök på Sillens dag ute på Klädesholmen dit de med största sannolikhet tar sig för att delta i festligheterna. Så var ju fallet föregående år.

Min hustru och jag planerar därför en lillsemester i dagarna fyra ute på Tjörn med final på nationaldagen och deltagande i firandet av Sillens dag. Samtidigt får jag ju tillfälle att träffa spelemannen Uno igen med sina minnen från tiden ombord på skutan Dagny.

Det är utan tvekan en speciell känsla som infinner sig när jag sätter mina fotavtryck på samma jord där min biologiske far John en gång har satt sina. Jag kan riktigt känna hans ande svävande inne på hotell Nordevik där vi avnjuter dagens fisk till lunch, här satt ju skutgubbarna som på en ljugarbänk och löste världsliga problem till kluckanden av en pilsner eller två i torra strupar.

Inne på Skärhamns bibliotek bladdrar jag i en volym

över Tjörns båtar och hittar till min glädje kuttern Esters historia, samma Ester som Uno seglade med julen 1942 då rykande snöstorm tvingade dem att fira jul ombord i Torekovs skyddande hamn. Och samma Ester som låg i Trelleborgs hamn och väntade på Dagny, då efterlyst i Sveriges Radio. Ytterligare en pusselbit att lägga till alla andra.

Nu hoppas jag på ytterligare en och sms:ar därför den halvsystemer jag har haft kontakt med: *Jag är här nu om du vill träffa mig // Bertil*

I ärlighetens namn förväntar jag inget svar men hoppas att jag sätter myror i huvudet på henne och får dem tillräckligt nyfikna för att under nationaldagen dyka upp på Klädesholmen, åtminstone för att få se en skymt av mig. Efter en stadig frukost på Stenungsbaden checkar vi ut från hotellet och beger oss ut på Tjörn för att vara på plats i god tid innan festligheterna invigs klockan 11.00

Vis av förra årets parkeringsproblem ställer vi bilen på anvisad plats invid muren till Klädesholmens gamla kyrkogård i Bleket och promenerar sista biten till festplatsen. Utanför halvsystemens villa står nu tre bilar, Opel:n hör normalt hemma här medan den gröna troligen tillhör en av döttrarna på besök och den tredje en liten SUV, den andra halvsystemens bil? I övrigt kan jag inte se någon rörelse kring huset, kanske är de redan på plats?

Nere på hamnplan behöver vi inte vänta länge förrän vi ser den ena kvinnan jag söker, i vita somriga långbyxor som slutar på vaden, vit kofta över den kolorerade blusen eftersom solen ännu inte hunnit rumstemperera havsluft, ett par moderiktiga textilkassar hängande över ena axeln för att bära hem årets sill i kan man tänka sig och på fötterna sandaletter ihopållna med läderremmar upp över

anklarna. Frågan är om hon inte nyligen varit hos frissan också. Hon svassar runt framför scenen som hon vore drottningen av Mossholmen och videofilmarna alla hon ser. Är mannen filmningen ett arv från vår gemensamma far och är det mig hon söker när filmkameran sveper över folkmassorna. Hon ställer sig väl synlig, till och med framför publiken, som om hon vill locka fram mig ur publikhavet. I samband med att Peter Harrysson presenterar årets sill får hon sällskap av den andra halvsystemen och medan jag ser att hennes kamera söker min plats fångar jag de båda på mitt minneskort i mobilen utan att förflytta mig.

Sillens dag 2013

Solen blir allt hetare från en klarblå himmel varför jag inhandlar en keps för en femtiolapp för att skydda utsatta delar på den synliga delen av hjässan.

Under tiden har folket framför lastbilsflaket, som gjorts om till en scen, skingrats och kvar står halvsystemen, som nu fått av sig sin fina vita kofta, ensam mitt på plan som stå-

ende mitt i en cirkusmanege, när jag tar mod till mig och glider upp bakom ryggen på henne och ropar,

- Hej!

Om hon nu hade haft för avsikt att locka fram mig ur folkvimlet får jag nog säga att hon lyckades väl med den bedriften.

- Nämen hej, det var längesen!

- Nä, det var det inte alls. Vi har aldrig träffats.

- Nähä, vem är du då?

- Jag är din halvbror.

Jag får ett hysteriskt skratt rakt upp i ansiktet, eller är det ett hänskratt?

- Haha, tror du det, jäså! hinner hon haspla ur sig innan nästa skrattanfall fastnar i halsen på henne när hon i stället vänder uppmärksamheten från mig till en, tydligen bekant herre, som rusat fram mot henne för att hälsa. Hon verkar känna alla här så som hon nickar, kramas och står i. Är det hennes facebookvänner eller vadå?

I uppståndelsen tappar jag mina RayBan solglasögon på hamnplanens soldränkta men hårda asfaltyta när jag tar av dem för att visa mina anletsdrag. Samtidigt väller ilskan fram inom mig över att bli behandlad som tångblandad havsluft. Jag plockar upp de lyckligtvis oskadda glasen, lämnar henne med sitt herrsällskap så fort det bara går och söker upp hustrun som hunnit försvinna in bland marknadsstånden. Jag finner henne till slut bredvid Mölnebos tomatplantor.

Det går knappt att hitta ord för vad jag känner, förorättad, sårad, kränkt, hånad, förolämpad, förnedrad, miss-tänkliggjord. Visst, jag vet att jag har blivit bortadopterad, kan inte kräva att få tränga mig på, men nog ska hon väl kunna visa mig lite respekt!? Hon om någon borde väl ha

insikt i och förståelse för vad en kontaktsökande bortadopterad halvbror känner?

Var inte dörren stängd tidigare så blev den det nu, aldrig mer Sillens dag och inga fler försök att få kontakt med några besynnerliga halvsyskon. Av gemensamma släktdrag syntes inte ett spår.

Vi som tänkte avsluta firandet med att äta en formidabel fiskrätt på restaurang Kylan, intill bryggan där John hade sin ögonsten Dagny liggandes. Tillintetgjord av den filmande halvsystemen förlorar både jag och hustrun aptiten varför vi i stället med raska steg beger oss tillbaka till parkeringen vid kyrkogården och åker raka vägen hem till Växjö.

Det här får nog bli vårt sista firande av Sillens dag på Klädesholmen kommer vi överens om när vi lämnat den förhatliga kameraövervakningen för trängselskatt i Göteborg bakom oss. Det finns ju en Sillens dag i Simrishamn också. Där känner jag mig välkommen och där har jag också under de senaste femton åren vårdat min relation till den person som fortfarande känns som en halvsystem. Kanske jag ändå har släktskap med henne om vi tittar bakåt i tiden, morfars far är nämligen född i Vallby. Här stod ju också hennes vagga!

När allt som hänt mig under vistelsen på Tjörn fått sjunka in så inser jag att historien om John, min biologiske far, troligen har nått vägs ände. Kanske var jag dum nog att mot halvsyskonens vilja försöka få någon kontakt, men jag ville ju så gärna ge dem min historia, få den ställd mot vad John hade fabulerat fram.

Mot väggen.

Usch John, varför blev det så här? Jag ville ju bara försöka lära känna din familjära sida genom att få prata med dina döttrar, jag vill dem inget ont.

Jag önskar att jag kunde vrida klockan tillbaka till 1977 när vi stod där på bergknallen och tittade ner på Dagny. Tänk om vi kunde satt oss ner där bredvid varandra i det till festlokal ombyggda gamla lastrummet ombord på båten, som de vuxna karlar vi var, och sansat försökt prata ihop oss.

- Vad var det egentligen som hände, det som du säger inte har hänt. Det skulle kunna bli en riktigt samstämd historia! Om du nu bara vill lyssna till vad jag har att säga.

*Samtal mellan två
70-åringar ombord på
m/s Dagny.*

Du har väl där du sitter i din himmel inte missat vad jag håller på med? Säkert följer du med skräckblandad glädje min resa i kölvattnet efter dig, genom alla dessa arkiv runtom i Sverige, alla möten med människor som fortfarande minns dig. Du måste väl ha tvivlat på att du avlat en

son, precis som min mor, eftersom ni båda förnekade mig. Nu hoppas jag kunna övertyga dig om att du ändå har en egen pojke, något du knappast kunde ana skulle bli följden av den resa du påbörjade en fredag i början på augusti 1942 tillsammans med det manskap du mönstrade på m/s Dagny i Marstrand.

Det var första gången, tror jag, som du fick axla ett ansvar som befälhavare med lite mer manskap ombord. För säkerhets skull hade din pappa, Johan på Grinnebacken, ordnat så att du fick din barndomsvän och erfarne Bertil som bästeman. Du fick Elsas bror Erik som lättmatros, kanske ansågs det nödvändigt att ta med honom som förkläde för att hålla andra kjoltyg på behörigt avstånd till dig. Du var ju förlovad med systemen. Ändå gick det som det gick.

I manskapet ingick ytterligare en lättmatros, Astor, och en jungman, Stig endast 16 år gammal. Honom fick du stort förtroende för, ni fann varandra då ni hjälptes åt med ombyggnaden av Dagny på varvet i Hälleviksstrand. Han fick bli kock ombord, säkert något du aldrig behövde ångra. Även Erik och Astor hade deltagit i arbetena på varvet så det var med en väl sammansvetsad grupp du sjövägen för iväg med Dagny till Göteborg. Här skulle hon riggas inför sina frakttuppgifter på Östersjön mitt under brinnande världskrig. Du var inte helt obekant med traderna runt Sveriges kuster, tidigare hade du ju seglat med både m/s Ester och m/s Emma långt upp i Bottenviken och ner till hamnarna utmed den nordtyska kusten med virkeslaster. Var det kanske denna erfarenhet som gjorde att ni riggade undermasterna med bra höjd för att få plats med mycket virke?

Det tog lite längre tid att färdigutrusta Dagny än du hade räknat med och först den 26 augusti kom ni iväg för att hämta första lasten i Falkenbergs hamn. Lasten bestod av slipers som ni skulle ta med er ner till tyskarna i Stettin. Vad du inte visste var att tyskarna behövde slipers för byggandet av ny infrastruktur med järnvägar till godståg som skulle transportera judar mot förintelselägren, men vem kunde ana det!

För dig gällde bara att dra in så mycket pengar på frakter du orkade, ombyggnaden av Dagny hade blivit mer omfattande och mer kostsam än vad du och din pappa hade kunnat drömma om.

Lördagen tre dagar senare passerar du med en fullastad Dagny sydvart genom Falsterbokanalerna på väg till Stettin. Tänk ändå vad det måste kännas skönt för dig att gå genom en minfri kanal i stället för att gå runt om Falsterbonäset. Här hade tyskarna varit fräcka nog att minera till och med de farvattnen som låg innanför den svenska territorialgränsen. Visserligen sveptes en trettio meter bred farled av svenska minsvepare varje morgon men hur säkert var det?

Utanför Stettin tvingades du ta ombord tysk militär, som inte bara skulle lotsa dig i hamn utan också kontrollera att du hade alla papper i ordning, något som jag förstått att du försökte vara noggrann med. Fast det höll på att gå galet när du hade glömt att lägga undan sjökortet med iritade tyska mineringar. Du blev tagen i förhör och misstänktes vara spion mot tyskarna. Men du har haft en otrolig förmåga att klara dig ur tilltrasslade situationer och så även denna gång. Kanske var det samma förmåga du visade upp i dina fruntimmershistorier? Jag önskar att du

kunde svara mig, om du så bara kunde komma till mig i drömmen, vi skulle ha mycket att tala om.

När ni lossat er last i Stettin fick ni ta ombord nypressade och därför mycket varma briketter för leverans till en beställare i Stockholm. Du var nog lite för het på gröten (där också) att få komma till huvudstaden och dess nöjen, du borde väntat tills briketterna svalnat några grader. Nu steg temperaturen i stället så oroväckande i lastrummet när ni lämnat tyska vatten bakom er, att du tvingades gå in i Kalmar i ett försök att dämpa hettan. Du insåg dock snabbt att du hade oddsen mot dig att kunna rädda lasten från att ta fyr och satte istället fulla segel mot Stockholm. Hit kom du tidigt på kvällen den 11 september där du fick en nervös väntan på redde vid Stora Värtan innan du blev hänvisad kajplats. Som du väl nästan hade befarat nådde temperaturen i lastrummet redan kl nio på kvällen sådana höjder att lastluckan antändes och brandkår fick tillkallas. Hela lasten fick i all hast lossas direkt på kajen med extrainkallad arbetskraft. Men härom var du lyckligt ovetande, du med din gode vän och jungman hade då som allra roligast på nöjesfältet Nöjet mitt emot Gröna Lund och inte på Grand som manskapet trodde. Därför fick du vara ifred hela kvällen och natten med för den delen.

Innan ni fem dagar senare med tomt lastrum seglade vidare till Slite hade tullen varit ombord och plomberat en säck för reexport med 400 gram tobak, 40 cigaretter och 6 buntar cigarettpapper, men var hade du gömt whiskyn?

Eller var den uppdrucken? Säkert försvann en del när du firade din 27-årsdag ombord på båten.

Tänk att du har födelsedag samtidigt med min hustru, den 14:e september, är det inte märkligt så säg!

Din mäklare hade givit order på att lasta ombord 238 000 kg cement från Slite Cement & Kalk AB att föra med er till militären uppe vid höga kusten. Undrar hur många stridsvärn det skulle räcka till för att skrämma bort den ryska björnen? Inga alls, om vädrets gudar hade fått bestämma, för mitt i natten när ni låg färdiglastade för avfärd väcktes ni av ett fruktansvärt oväder med stormvindar och meterhöga vågor, som fräsande vräkte sig in över Dagny. Hon kastades hit och dit invid kajen, som hon vore en liten boll, upp och ner, fram och tillbaka. Blev du aldrig rädd där du i mörkret med vatten upp till knäna bara kunde stå och se på, och hoppas. Hade du glömt att hälsa på Blå Jungfrun genom Kalmarsund, ni hade ju så bråttom upp till Stockholm? Att visa ohövlighet mot henne kunde medföra otur till sjöss har andra sagt att du blint trodde på, ett visst mått av vidskeplighet som du bar med dig genom livet.

Ovädret klingade emellertid snabbt av och dagen efter kunde ni oskadda men ordentligt omskakade segla norrut där ni i Väija fick hjälp av folk från Ångermanälvens Stuveri AB att lossa lasten. 141 kronor och 13 öre fick du punga ut för den hjälpen mot faktura.

Säkrast så kanske, vad jag har hört kunde du ibland bli lite värdslös med reda pengar, stämmer det?

Nästa fraktupdrag du fick var att lasta så mycket sågade trävaror du kunde och bege dig till Kiel med. Men var det verkligen nödvändigt att lasta Dagny så full att undermasterna, trots att de riggats med höjd, kom att ligga dikt an mot däckslasten? Var du inte lite girig nu? Den egenskapen har jag inte funnit hos dig, varken förr eller senare, vad tänkte du? Det kunde tagit en ände med förskräckelse!

Arbetet med att stuva godset belöpte sig på 566 kronor och 20 öre och utfördes utan konkurrens av samma bolag som lossade er last, hade de monopol på allt stuveriarbete här uppe vid Ångermanälvens mynning ut i Bottenhavet? Var det ni själva som sedan surrade lasten med kättingar och vajrar, blev det ordentligt gjort?

Du förberedde dig på en lång seglats och gick därför in till Härnösand och provianterade för en hel månad till sjöss. Tullen kollade att plomberingen av rökverken i Stockholm inte var bruten innan du fick segla vidare söderut mot Kiel. Enda spriten ombord fanns i kompasshuset men den behövde inte förtullas. Eller hade du gömt undan flaskorna, du var ju en hejare på att gömma undan saker och ting för både tullare och tyskar!

Du hann inte så värst långt ut på Bottenviken förrän du möttes av nästa storm, etter värre än den du råkade ut för i Slite hamn, du hade nog i alla fall glömt att hälsa på Blå Jungfrun, det fick du all anledning till att ångra nu. Mitt i natten fick du ruskat liv i de båda lättmatroserna och ut med dem på fördäck för att reva förseglen medan bästeman tog sig an storseglet, Erik stod kvar till rors. Själv for du runt och försökte säkra lasten som hade förskjutits när Dagny dansade runt de höga vågorna. Hon lade sig så långt ner i Bottenvikens uppiskade vatten med kraftig slagsida att babords lanterna kom under vattenlinjen och slocknade. Samtidigt sköljde också vatten in genom luftventilen till skansen och väckte den sovande jungmannen Stig. Nu var goda råd dyra och med fara för eget liv sprang du på utsidan! av brädgången akterut till styrhytten och hjälpte Erik med att få bättre fart på maskineriet. Trots allt hade du tur denna gång att Dagny

var så fullastad med virke, det höll er flytande, annars vet i sjutton hur det hade gått. Du hade nog en liten ängel vakande över dig för innan du visste ordet av hade ni fått sådan fart med hjälp av alphadieseln med sina 105 hästkrafter att Dagny kunde rätas upp mot vågorna. Det gick bra den här gången också tänkte du nog när ni efter några jobbiga timmar kunde ankra upp i lä invid den svenska kusten och korrigera lasten.

På er väg vidare söderut gick ni in i Kalmar igen, varför det? Ni hade ju proviant så det räckte! Och varför stannade ni där hela två dagar vid kajplats nr 40? Hade du missat Blå Jungfrun igen och åter tvingats söka skydd för väder och vind? Eller var tyskarna ute på Östersjön och gjorde farvattnen riskfyllda att färdas på? Det må vara hur som helst med den saken men faktum är att ni den 20 oktober tvingades gå in i Simrishamn då varning hade utfärdats för ubåtsanfall utmed den tyska nordkusten, dit ni var på väg.

Tror du på ödet John, ja efter allt vad du har varit med om skulle jag vara benägen att tro det. I Simrishamn förälskade du dig i kvinnan som skulle bli min mor. Du fick henne i säng också. Jodå, det är inte lönt att du protesterar, se här själv i brevet du skrev till mig, ”Din mor hade gått ro och en halv månad om det skulle vara ja...” Indirekt säger du därmed att du varit intim med henne i oktober, eller har du något att invända mot det?

Tror inte det, men jag kan tala om för dig, att befruktning uteblev, dagen innan du lämnade Simrishamn fick mamma sin mens, fast det sa hon väl aldrig till dig?

Annars kände du dig väl hemma i Simrishamn, hamnen full av bohusländska fiskare och vart du än vände dig på sta ´n fick du säkert höra hemlandstoner. Men dialekten

var svår att förstå för österleningarna, av den rotväliska ni hostade upp inne på telegrafan för att ringa hem förstod de stackars telefonisterna ingenting. Var det kanske därför inte någon av er i besättningen lyckades få kontakt med anhöriga hemma på Tjörn, ni blev ju efterlysta i Sveriges Radio för att ingen hade hört av sig. Det fick du veta av din bror när ni kom till Trelleborg för att bunkra lite olja och dit han hade anlänt med m/s Ester.

”Meddelande till skepparen på m/s Dagny: Ester väntar på er i hamnen i Trelleborg.” Med tanke på det rykte du fått om dig var detta meddelande riktigt roligt, håller du inte med? Jag fick en känsla av att du gärna skröt om dina fruntimmershistorier när vi sågs.

Näväl, efter det att du lossat den värdefulla lasten med trävaror i Kiel har jag ingen riktig koll på vart du tog vägen. Inte förrän du dök upp i Hälsingborg den 23 november fullastad med fältspat som du hade hämtat i Munkedal långt inne i Gullmarsfjorden, förbi Saltkällan där Stigs bror, som då låg i det militära, hade sett dig segla in med Dagny.

I Munkedal skickade du iväg grabbarna i besättningen på bio, var det för att du själv ostört ville prata med mamma i telefon? Du kunde inte glömma hennes mjuka, varma kropp, som du bara ville ha mer av, fanns det någon möjlighet att ses snart igen ville du hemskt gärna få ett jakande svar på.

Förresten blev du kanske historisk med Dagny, som en av de sista skutorna ut från gruvorna med last av fältspat under gruvepoken i Bohuslän, som den tyskbördige disponenten vid firman Förenade Fältspatskompaniet i Uddevalla startade år 1882.

Men det hade du väl ingen tanke på då, din lycka var gjord när mamma kunde berätta att hon skulle besöka sin moster i Hälsingborg, här hade hon möjlighet att träffa dig.

Så blev det också, jag hittade här Dagny liggande i hamn hela fyra dagar i sträck utan att du varken lossade eller lastade något. Hade ni det skönt?

Den här gången trodde nog mamma att du fick till det, för den där riktiga blödnigen hon brukade få varje månad märkte hon inte av i den här månadens cykel. Det är ju inte helt ovanligt att mensen kan hoppa, men hon var nog alltför uppskrämd för att kunna tänka riktigt klart. Eller så drömde hon om att få dig fast, jag vet att hon var upp över öronen kär i dig. Jag tror och hoppas att du kände likadant!

När du därför ringde henne från Svenska kyrkan i Stettin lovade du att segla inom Simrishamn på vägen hem från Tyskland.

Jag är osäker på om det verkligen gick till så men du hade väldigt bråttom till Simrishamn från Stettin så mycket vet jag. Det kunde kanske bero på att stormvarning utfärdats för södra Östersjön och att du snabbt ville komma in bakom samma skyddande pirar som under din vistelse där i oktober.

Vidare minns Stig mistlurens brölände och den tjocka dimma som rädde, sikten var i det närmaste obefintlig och bästemannen ville avvakta att gå in. Men du var envis och skulle till varje pris in i hamn, du hade ju lovat mamma, vad annars styrde ditt beteende?

När jag hörde detta undrade jag vem som är mest envis? Du eller jag? Du har väl hängt med mig nu överallt in i det ena arkivet efter det andra, där jag följt upp alla lösa

trådar till vägs ände, jagat upplysningar om dig och Dagny bland levande och döda. Även din hustru och dina döttrar har varit mål för mitt sökande utan att jag för den skull röjt vår historia, ännu. Men så länge indiciekedjan inte kan bekräftas kommer jag att fortsätta mitt sökande. Så vem är mest envis? Bara du har svaret.

Ledsamt att du inte tog min utsträckta hand då vi möttes i verkliga livet. Tyvärr får jag inga tecken från dig på andra sidan, inte ens när jag står framför din gravsten på Klädesholmens gamla kyrkogård i Bleket.

Du förstår, jag tror nämligen att du gick raka vägen från hamnen till det Simrishamnarna kallade ungtkarshotellet där mamma hyrde ett rum. Fast rakt och rakt, du fick ta vägen förbi Hotel Svea, sedan följa järnvägen bort till Strandpaviljongen där du gick vänster på spången över Tommarpsån följt av högergir efter epidemisjukhuset in på Grånemadsvägen. Du är omvittnat duktig navigatör till sjöss men hur klarade du dig egentligen på land, dessutom utan ciceron, hon låg ju på sitt rum och väntade?

Du hann inte ens knacka förrän dörren till hennes rum flög upp och hon kastade sig gråtande om halsen på dig, du var efterlängtnad. Du föste henne mildt tillbaka in i rummet, stängde dörren ordentligt bakom dig och satte dig på sängen med mamma tätt intill. Det fanns inga andra möbler att välja på för att slå sig ner. Du fick henne så småningom att lugna ner sig och ni började prata om en framtid tillsammans, även om dina tankar virvlade runt med hur du då skulle förhålla dig till Eriks syster. Men kanske du ändå hade övertygats om att hon var med barn och att du ville ta ditt ansvar. Därför tyckte du att det inte längre behövdes något skydd när ni kastade er ut i älskogens labyrinter i otakt med mistlurens entoniga stötar.

Gissa vad som hände då? Nio månader senare såg jag dagens ljus!

Dagen efter, den 11 december, hade dimman lättat och vinden mojnät när du själv med van hand styrde Dagny ut ur hamnen. Först när ni kom ut på öppet vatten lämnade du över rodet till bästemannen. Medan han tog skutan söderut mot Falsterbo försvann du in till din brits i kabysen för en välbehövlig tupplur efter nattens strapatser.

09.10 lotsades Dagny norrut genom Falsterbokanalen från Kämpinge- och över till Höllvikensidan 09.55

Var du tillräckligt vaken då för att sätta din namnteckning på lotssedeln och betala femton kronor i lotspenning?

Händelsen under natten i Simrishamn ville varken du eller min mor bekräfta, än mindre tror jag, medverka till att er historia skulle komma på pränt. Ni kanske kan träffas där på andra sidan och försöka enas om vad som egentligen hände!

Nu har du hört vad jag tror. Hur nära sanningen är vi?
- Jaså, jaha, men då så!?! Tänk att du först måste ställas mot väggen för att jag skulle få det bekräftat!

Du blev inte särskilt rik på din verksamhet ser jag här i rapporterna till Kommerskollegium. Sedan du lossat er kokslast i Göteborg och mönstrat av manskapet den 19 december 1942 i Marstrand kunde du summera den gångna säsongen med redovisade bruttofrakter på bara drygt trettio tusen kronor. Kanske blev du av dina upplevelser desto rikare!

Tack i alla fall för att du tog dig tid att komma till mig i drömmen, du mötte mig ensam i ett tomt rum, hemma i Solvillan kändes det som, och du lämnade din hustru utanför som om du ville att hon inget skulle få veta. Du

tog min hand och promenerade stolt omkring på Klädesholmen, som för att visa upp din son, varpå du sakta tonade bort, hur gärna jag än ville hålla drömmen vid liv. Drömde du själv någon gång i ditt liv om att få visa upp mig offentligt?

Hur som helst så har jag kvar en dröm, att en gång få segla ut på öppet vatten med en skuta som din Dagny och kanske få uppleva dig i ditt rätta element, din vardag under så många år. Innan dess förmår jag nog inte släppa dig ur mitt grepp.

Farväl!

Du blev aldrig en pappa för mig John, varför vet bara du. Men varför väntade du med att skriva under adoptionshandlingarna tills det blev dags för mig att börja skolan. Då hade du redan bildat familj med en annan kvinna och var vid denna tid far till två döttrar, ett och fyra år fyllda tror jag. Och sedan förnekade du mig också rätten att få kalla dig far när vi möttes öga mot öga på Klädesholmen den varma sommardagen 1977. Ändå är du min biologiske far efter vad jag slutligen kommit fram till och bär på dina gener antingen du vill eller inte. Kanske är det just därför som jag idag, trettiosex år efter vårt känslolika möte, tänker förverkliga min gamla dröm, att från Simrishamn segla ut på Östersjön ombord på en samtida skuta liknande din ögonsten Dagny.

Och nu, i detta ögonblick som i drömmen, ligger hon här vid kaj i Simrishamn, skolfartyget och galaesen m/s Särpen, gnidande skrovet mot horden av bildäck medan den bleka morgonsolen torkar upp skutdäcket inför anstormningen av mina nära och kära. De sitter för närvarande på Hotel Svea och sätter i sig en stadig frukost för att klara sjön bättre, lite orolig för deras väl och ve är jag allt.

Under tiden har jag tyngd av min fullpackade ryggsäck tagit mig ner till hamnen. Den är fylld med varma kläder, det var bara fjorton grader i Tobisvikens böljor igår trots mer än tjugo på land, måste gardera för vädrets nycker. Utöver kläderna fick jag plats med söta fruktjuicer, mariekex och hembakad sockerkaka, sött i stället för surt ska vara bra mot sjösjuka har jag läst om på nätet.

Tyvärr fick jag aldrig tillfälle att följa med dig John ombord på Dagny, i stället ska du få hänga med mig ut på min drömsegelats med Sarpen.

Mina farhågor för sjösjuka kommer på skam när vi under befäl av dagens skeppare Ragnar, i flödande solsken och nästan bleke, styr ut på öppet vatten mellan de för dig välbekanta pirarna i hamninloppet. Då blir jag tvungen att sätta mig ner, något rör om i mitt inre, känner mig svimfärdig och skakis samtidigt som tårarna bryter fram ur ögonvrårna och försvinner i rännilar nerför kinderna. Är detta en uppenbarelse av dig i ditt rätta element, som om du kryper in under skinnet på mig!? Jag får gånshud när vi går upp i vind för att sätta segel, känns som att du sitter här bredvid mig när vi möter vågorna från sydväst. Det här är nog så nära jag kan komma dig, en far jag aldrig fick tillfälle att lära känna, du gav mig aldrig den chansen. Nu sköljer en känsla av ohejdad glädje över mig som om allt vore fullbordat, när jag med full kraft drar i trossen för att få upp mesanseglet och påhejas av mina barnbarn. Tyvärr är inte Eol, vindguden, riktigt på humör idag, orkar bara släppa ut en liten fis ur sin grotta, knappt så den kan fylla våra segel. Vågorna ur gammal sjö akterifrån ger istället skjuts framåt så att vi åtminstone kommer upp i ett par knop. Den gamla sjön får dock Sarpen att rulla och däckar ledsamt några, gamla såväl som unga. Å andra sidan får vi andra god tid på oss att betrakta den vackra kustremsan upp till Stenshuvud och Kivik, något kanske du på din tid memorerade med din filmkamera!?

Nostalgiska blickar mot land, Tjörnedala intill Baskemölla.

Strax ovanför Baskemölla skymtar jag slänten ner mot sjön vid Tjörnedala äng dit jag, som femåring klädd i hembygdsdräkt,

färdats från torget i Simrishamn i lövad skrinna för att fira midsommar. Du kunde gärna fått vara med och spela på ditt dragspel.

Så här långt har båda 13-åringarna i barnbarnsskaran med framgång provat på att stå vid rodret och lyckats hålla Sarpn på rätt kurs, nu har det blivit min tur att ta över. Men det är inte så enkelt som det ser ut, i synnerhet inte när vinden ej vill stå mig bi, inte heller du John i din himmel, Sarpn går åt babord när jag för fulla muggar styr vad jag kan åt styrbord. Ragnar räddar mig ur den pinsamma situationen med att sätta motorns 179 hästar i arbete, bra mycket mer än vad Dagny kunde åstadkomma, varpå Göran tipsar mig om att inte stirra på kompassen utan i stället ta sikte på ett landmärke.

Hur skulle du ha gjort?

Till rors under överinseende av skepparen Anders längst t.v. och Göran med sikte på land.

När vi passerat Stenshuvud möts vi av en tråkig syn i strandlinjen, här har en koloni "ålakräkor" lyckats döda all växtlighet och förvandla träden de sitter i till vita skelett. Det skulle behövts en skarpskytt som du John för att få bort skadeodjuret. Du var ju skjutglad har jag hört, som när du försökte skjuta sönder en mina uppe vid Jan Mayen med armépistolen du hade fått av den tyske ubåtskaptenen! Som väl var lyckades du inte, då hade du väl gått till botten med man och allt. Det skulle nog gå bättre med ålakräkor.

Nu börjar det kännas som att blodet stasar i mina ben, från knäna och neråt, och jag måste be Ragnar om avlösning vid rodret, det ska väl till en viss vana som jag saknar. Hade du samma bekymmer? Jag har hört att du inte alltid

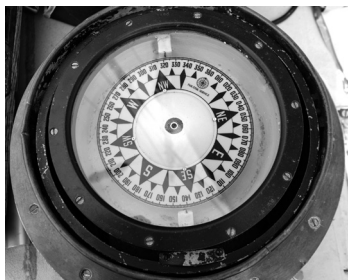
stod dina pass på bryggan utan gärna överlät rodret till andra i besättningen!

Nåväl i detta nu behöver jag ändå lämna över rodret till vana sjömän för kursen måste läggas om tillbaka mot Simrishamn, och det klarar inte en landkrabba som jag av. Men det är nog inte alltid jag känner mina begränsningar. Äntligen fylls Sarpens segel med råge så att vi får upp farten till strax över 3,5 knop. Visserligen en bit kvar till de 5-6 knop du normalt for fram med Dagny på Östersjön. Om vi kom fram lyckligt? undrar du.

Så klart, god sikt trots en liten regnskur men tyvärr svag vind varför vi fick gå för maskin sista sjömilen för att hinna tillbaka före mörkrets inbrott.

Långt värre förutsättningar var det när du sökte lä i Simrishamns hamn i dagarna före Nobeldagen 1942, mörker och tät dimma därtill hård vind, den natt du kröp i säng med kvinnan som skulle bli min mor. Egentligen borde jag ställa frågan, ”Kom du fram lyckligt John?” Dina enda hjälpmedel var kompass och släplogg för att bestämma Dagnys position, för fyrens svepande ljus förmådde väl knappast vägleda dig genom dimman? Möjligen kunde mistlurens ljudstötter nå fram men ändå.

Tänk vad lyrisk du skulle blivit om du kunnat skåda hur

dagens teknik ombord på Sarpen underlättar navigeringen. GPS, för att se båtens position på det digitala sjökortet, radar för att hålla koll på andra båtar i farleden. Fast samma gamla spritfyllda kompass.

Kompass med oförtullad 96-procentig sprit.

Utmattad men lycklig över att jag slutligen fick möta dig
ute till sjöss där du hört hemma, går jag sist av alla gung-
ande i land och lämnar vår historia bakom mig.
Farväl käre John!

Källhänvisningar:

Fartygsjournaler, Kommunarkiven i Falkenberg, Halmstad, Kalmar, Mörbylånga, Skellefteå, Simrishamn, Trelleborg, Ystad, Lotsdagböcker, Riksarkivet i Stockholm

Skeppslistor tullkammare Simrishamn och Höganäs, Landsarkivet i Lund

Sjömansrullor Tjörn, Landsarkivet i Göteborg

Protokoll barnavårdsnämnd, kommunarkiven i Hylte, Simrishamn

Fartygsjournaler, Landsarkiven i Härnösand, Lund, Visby

Fartygsjournaler, Stadsarkiven i Helsingborg, Malmö, Stockholm, Ystad

Fartygsjournaler, Höganäs AB Arkiv

Fartygsjournaler Falsterbokanalen, GSF arkiv Sjöfartsverket

Umeå Universitet, C-uppsats Ronnie Asplund ”Exporten från Skellefteå hamn till det nazistiska Tyskland åren 1933-1945”

Umeå Universitet, C-uppsats Joakim Oknefjäll ”Handel i andra världskrigets skugga. Importen till och exporten från Skelleftehamn åren 1939-1945”

SMHI, Årsbok 1942, 1943

Tidskriften Länspumpen 2001:1, Skonaren Dagnys historia av Krister Bång

Olle Länsbergs Käre John

Mikrofilmade dagstidningarna Aurora, Cimbrishamnsbladet, Ystads Allehanda åren 1942-1944

Holger Nestorsson, Skärhamn – ett sjöfartssamhälle i förändring

Ulla de Bourg, intervju med sin pappa Bertil Pettersson
Skärhamns Sjöfartsmuseum
Peter Skanse, Segla för Tjörn
Johan Högdén, Föreningen de seglade för Tjörn
Hylte och Långaryds hembygdsföreningar, Så minns vi gamla
Hylte
Petrus Carlsson Simrishamn, Bilder från 50 år
Erik Andréén, Simrishamn en gammal stad på Österlen
Gustaf Ehrnfrid Alebo, I Cimbrishamn omkring sekelskiftet